Prosvjetni rad

List crnogorskih prosvjetnih, kulturnih i naučnih radnika

„GRLICA", prva crnogorska periodična publikacija (Cetinje, 1835-1839) | „PROSVJETA" (Cetinje, 1889-1901) | „PROSVJETNI RAD" (od 15. januara 1949)

JUBILARNA GODINA

Broj 26 JUN 2014. Izlazi mjesečno, cijena 0,40 € ISSN 0033-1686

DOBITNIK „OKTOIHA" 1998.

Intervju: Akademik Sreten Perović, književnik, književni kritičar i istoričar, dramski pisac, antologičar, prevodilac, publicista i enciklopedista

PRVI JE VUK KARADŽIĆ 1837. GODINE UPOTRIJEBIO SINTAGMU CRNOGORSKI JEZIK

Nije slučajno Marko Miljanov Popović ukorio one naše mladiće („potuđenike") koji su se školovali u Srbiji i provocirali Marka da kaže nešto protiv knjaza Nikole i njegove navodne „despotske" i „antisrpske vlasti". Njegoš je crnogorski pisac, a svako ima pravo da ga smatra i svojim piscem, kao što „usvaja" i proučava sve velike svjetske autore. Veoma je promišljeno i za budućnost crnogorske kulture korisno što se na Cetinju otvara Fakultet za crnogorski jezik i književnost. Crnogorski pravopis odgovara govornom jeziku Crnogoraca i drugih naroda koji se služe jotovanom ijekavicom. Najavljuje se da će se država ozbiljno pozabaviti revitalizacijom crnogorske enciklopedistike. Doprinos akademika DANU je, u odnosu na članstvo CANU, izvanredan, i u više disciplina nauke i umjetnosti superioran – treba uporediti bibliografije članova dviju akademija!

Str. 6 i 7

Crnogorska vlada donijela Odluku o osnivanju Fakulteta za crnogorski jezik i književnost na Cetinju

KORAK KA BOLJEM IZUČAVANJU CRNOGORSKOG JEZIKA

Str. 2

Učenici III razreda podgoričke OŠ „Štampar Makarije" pošetili farmu krava poljoprivrednog proizvođača Alekse Kostića u Župi u Nikšiću

OD MALENA DA ZAVOLE SELO

Prof. dr Petar Ivanović, ministar poljoprivrede: „Lijepo je da đeca sama iz prve ruke ošete atmosferu na farmama, povežu proizvode koje imaju na trpezi sa njihovim porijeklom. Nadamo se da će ih to jednog dana podstaći da razmišljaju o biznisu u poljoprivredi"

POVEZIVANJE ŠKOLE I BIZNISA: Mali „farmeri" sa ministrom Ivanovićem i svojim učiteljicama

Str. 15

Uspjesi crnogorskih učenika na međunarodnim takmičenjima: Talenat krunisan zlatnim i bronzanim medaljama

ONI SU CRNOGORSKA BUDUĆNOST

Ena Topčibašić, učenica OŠ „Risto Ratković" iz Bijelog Polja, okitila se zlatnim medaljama na 13. Međunarodnoj olimpijadi znanja iz ruskog jezika u Moskvi i međunarodnoj NIS-ovoj olimpijadi iz ruskog jezika u Novom Sadu. Janko Zeković, maturant Gimnazije „Slobodan Škerović" iz Podgorice osvojio bronzanu medalju na Međunarodnoj filozofskoj olimpijadi. Marija Došljak, učenica OŠ „Vuk Karadžić" – Berane, i Pavle Kovačević, učenik OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar", Rasovo – Bijelo Polje, dobili su bronzane medalje na 18. Juniorskoj balkanskoj matematičkoj olimpijadi u Ohridu

Str. 9 i 11

Ena Topčibašić

Janko Zeković

Pavle Kovačević

Marija Došljak

U beranskoj Gimnaziji „Panto Mališić" uručeno 120 sertifikata prosvjetnim radnicima iz Andrijevice i Berana

NASTAVNICI PREDVODNICI INFORMACIONOG DRUŠTVA

Nema razvoja bez digitalne pismenosti i doživotnog obrazovanja

Beranski i andrijevački prosvjetni radnici pokazali odgovornost i posvećenost

Str. 18

OBAVJEŠTENJE ČITAOCIMA

Pošto su se stekli uslovi prema Zakonu o javnim nabavkama, od ovoga broja „Prosvjetni rad" će se publikovati, osim u elektronskom, i u štampanom izdanju. Normalno, odštampaće se i prethodni brojevi (februar, mart, april i maj) koji su bili, zbog zakonskih obaveza, publikovani u elektronskom izdanju.

Zahvaljujemo cijenjenim čitaocima na njihovom razumijevanju i strpljenju.

S poštovanjem,

Uredništvo „Prosvjetnog rada"

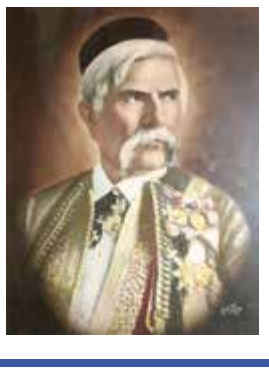

Prof. Milorad Stojović o našem savremeniku Marku Miljanovu

SUDBINA NARODA, SUDBINA OTADŽBINE UVIJEK NA UMU

Onda kad nam je najteže, Marko nam je najbliži i najpotrebniji – da ohrabri moralne temelje u nama. I presudne 1941. godine, bataljoni koji su pošli u borbu za slobodu, za pobjedu ljudskosti, nosili su zastavu na kojoj je bilo ime Marka Miljanova

Str. 33

ISSN 0033-1686

Predśednik Vlade Crne Gore Milo Đukanović pośetio Crnogorski dom u Zagrebu

ZAHVALNOST NA OČUVANJU NACIONALNOG I KULTURNOG IDENTITETA CRNE GORE

– Milo Đukanović, premijer Crne Gore: U potpunosti sam informisan o vašem ukupnom doprinosu na putu vraćanja Crne Gore u svjetsku zajednicu država
– Dušan Mišković, predśednik Društva „Montenegro“: Naše udruženje djeluje 24 godine i trenutno ima preko 400 članova koji su, s obzirom na nacionalnu i vjersku strukturu – Crna Gora u malom

ULOGA NACIONALNE ZAJEDNICE I NJENIH ČLANICA OD POSEBNOG ZNAČAJA: Susret u Crnogorskom domu

Službenu pośetu Republici Hrvatskoj predśednik Vlade Crne Gore Milo Đukanović završio je susretom s predstavnicima Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske i Koordinacije vijeća crnogorske nacionalne manjine na području RH u Crnogorskom domu u Zagrebu.

Susretu su prisustvovali članovi Predśedništva NZCH, Društva „Montenegro", predstavnici Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba, akademski slikar Dimitrije Popović i režiser Veljko Bulajić.

U ime domaćina, Đukanovića i njegove saradnike pozdravili su predśednik Nacionalne zajednice dr. sc. Radomir Pavićević i predśednik Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro" Zagreb Dušan Mišković.

„Prostor u kojem se nalazimo nazvali smo Crnogorskim domom i on odista odiše duhom Crne Gore", rekao je Mišković i nastavio: „Društvo 'Montenegro' djeluje 24 godine i trenutno ima preko 400 članova koji su, s obzirom na nacionalnu i vjersku strukturu – Crna Gora u malom. Članovi Društva su i naši prijatelji iz Zagreba i Zagrebačke županije."

Izražavajući zadovoljstvo što se prvi put nalazi u Crnogorskom domu, premijer Milo Đukanović posebno je naglasio značaj i doprinos Nacionalne zajednice, njenih članica i pojedinaca u razvoju i napretku države u kojoj žive, kao i očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta Crne Gore.

„U potpunosti sam informisan o vašem ukupnom doprinosu na putu vraćanja Crne Gore u svjetsku zajednicu država. Odnosi Hrvatske i Crne Gore se jako dobro razvijaju, kvalitetni su i u njima nema komplikovanih pitanja koja bi opterećivala i usporavala privredni i demokratski razvoj svake države. Tu je i uloga vaše Nacionalne zajednice i njenih članica od posebnog značaja", rekao je Đukanović.

Na kraju susreta domaćini su predśedniku Vlade Crne Gore poklonili dio knjiga iz novije izdavačke djelatnosti NZCH.

N. N.

Ministarstvu prosvjete uručen ugovor o donaciji za projekat nabavke didaktičke opreme i spoljnog mobilijara za predškolske ustanove

ZA PRIJATNIJI BORAVAK NAJMLAĐIH

Ministar finansija dr Radoje Žugić i Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete

Ministar finansija dr Radoje Žugić uručio je Vesni Vučurović, pomoćnici ministra prosvjete, ugovor o donaciji za projekat nabavke didaktičke opreme i spoljnog mobilijara za javne predškolske ustanove u Crnoj Gori. Donatorska sredstva određena ugovorom čiji je iznos 48.343,05 eura, obezbijeđena su u okviru kampanje „Budi odgovoran – od tebe zavisi". Novcem za nabavku opreme biće opremljena 21 predškolska ustanova u Crnoj Gori.

Š. B.

U Ministarstvu prosvjete potpisan ugovor o adaptaciji sedam domova učenika i studenata

CRNA GORA ULAŽE VIŠE OD MNOGO BOGATIJIH DRŽAVA

Tokom ljetnjeg raspusta biće renovirana četiri objekta u Podgorici i po jedna u Kotoru, Cetinju i Nikšiću. U sanaciju vodovodne, elektro i kanalizacione mreže, renoviranje kupatila i zamjenu unutrašnje stolarije biće investirano blizu 880.000 eura

OD NOVE ŠKOLSKE GODINE MNOGO BOLJI USLOVI ZA ŽIVOT I UČENJE: Potpisivanje ugovora u Ministarstvu

Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović i predstavnik Konzorcijuma „LD Gradnja/Ramel" Desimir Radulović potpisali su Ugovor o adaptaciji sedam domova učenika i studenata u Crnoj Gori.

Tokom ljetnjeg raspusta biće renovirana četiri objekta u Podgorici i po jedan u Kotoru, Cetinju i Nikšiću. U sanaciju vodovodne, elektro i kanalizacione mreže, renoviranje kupatila i zamjenu unutrašnje stolarije biće uloženo blizu 880.000 eura.

Ministar Stijepović je rekao da će tim ulaganjem biti zaokružen ciklus ulaganja u oblast studentskog standarda, vrijedan 10 miliona eura u protekle dvije godine. Prema njegovim riječima, tokom ove i naredne godine u studentski standard će biti uloženo još 10 miliona eura, a do 7. jula traje tender za izgradnju studentskog doma u Nikšiću.

„Od 2012. godine do sada i sa onim što je planirano u naredne dvije godine taj iznos je oko 20 miliona eura. U vrijeme krize i mnogo bogatije države od Crne Gore nijesu uložile u studentski standard kao mi. Od naredne akademske godine studenti će imati mnogo povoljnije uslove za život i učenje. Nastavićemo posvećeno da radimo jer ulaganje u znanje i mladost znači ulaganje u budućnost države", istakao je Stijepović.

U Ministarstvu prosvjete su saopštili da je u okviru projekta „Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost", koji se finansira iz kredita Svjetske banke, dio sredstava namijenjen za adaptaciju učeničko-studentskih domova, u cilju poboljšanja uslova života studenata, kao i za jačanje aktivnosti studentske internacionalizacije.

O. Đ.

Crnogorska vlada donijela Odluku o osnivanju Fakulteta za crnogorski jezik i književnost na Cetinju

KORAK KA BOLJEM IZUČAVANJU CRNOGORSKOG JEZIKA

– Privremeni upravni odbor čine prof. dr Milenko A. Perović i mr Čedomir Drašković kao predstavnici Vlade, te Jelena Šušanj i Aleksandar Radoman kao predstavnici fakulteta
– Osnovni razlog za otvaranje Fakulteta jeste stvaranje naučnog potencijala za izučavanje crnogorskog jezika, kao i obezbjeđivanje adekvatnog nastavnog kadra za obrazovanje crnogorskih đaka i studenata iz crnogorskog, službenog jezika u našoj zemlji

Do izbora dekana novog fakulteta tu dužnost obavljaće dr Adnan Čirgić, dosadašnji direktor Instituta za crnogorski jezik i književnost

Vlada Crne Gore donijela je odluku o osnivanju Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, čije će sedište biti na Cetinju. Do izbora dekana Fakulteta tu dužnost obavljaće dr Adnan Čirgić, dosadašnji direktor Instituta za crnogorski jezik i književnost.

Novi studijski program, u četvorogodišnjem trajanju, koncipiran je tako da omogući sticanje društveno opravdanih i korisnih kompetencija i univerzalnih znanja iz oblasti filologije, ali i specifičnih znanja iz domena montenegristike.

„Osnovni razlog za otvaranje fakulteta jeste stvaranje naučnog potencijala za izučavanje crnogorskog jezika, kao i obezbjeđivanje adekvatnog nastavnog kadra za obrazovanje crnogorskih đaka i studenata iz crnogorskog, službenog jezika u našoj zemlji", navodi se u saopštenju Vlade.

Fakultet će biti finansiran iz budžeta Crne Gore, od školarina, iz nacionalnih i međunarodnih projekata, prihoda od donacija, poklona i zavještanja, kao i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Prostorne, tehničke i druge uslove za osnivanje i rad Fakulteta obezbjeđuje Ministarstvo prosvjete, dok će samim fakultetom upravljati upravni odbor. Sve pojedinosti vezane za njegov rad biće uređene statutom Fakulteta. Istim aktom biće uređeno i imenovanje dekana, njegova ovlašćenja, trajanje mandata i slično.

Fakultet treba da donese statut, akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, a upravni odbor bi trebalo da bude izabran u roku od 60 dana od donošenja statuta Fakulteta.

Do imenovanja upravnog odbora poslove tog organa obavljaće privremeni upravni odbor, u čijem sastavu su prof. dr Milenko A. Perović i mr Čedomir Drašković, kao predstavnici Vlade, te Jelena Šušanj i Aleksandar Radoman kao predstavnici fakulteta. Osim njih, u Upravnom odboru biće i predstavnik studenata.

Izbor dekana trebalo bi da bude organizovan u roku od 30 dana od izbora Upravnog odbora. U Vladinoj odluci ističe se da stupanjem na snagu tog akta prestaje da radi Institut za crnogorski jezik i književnost, odnosno da Fakultet preuzima njegove zaposlene, imovinu, prava i obaveze.

N. N.

Uručene nagrade pobjednicima Državnog takmičenja učenika osnovnih i srednjih škola

POSVEĆENOST TALENTIMA DAJE REZULTATE

Svečanosti prisustvovali ministar prosvjete Slavoljub Stijepović, pomoćnica ministra prosvjete Nataša Gazivoda, direktor Zavoda za školstvo Pavle Goranović, direktor Centra za stručno obrazovanje Duško Rajković, direktorica Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva Zoja Bojanić Lalović, te predstavnici Univerziteta Crne Gore

Najbolja 64 učenika – 30 osnovaca i 34 srednjoškolca na Državnom takmičenju nagrađeni su kampovima, tablet računarima i dipolomama, koje su im uručene na svečanoosti u KIC-u „Budo Tomović" u Podgorici. Nagrade za najuspješnije obezbijedili su Ministarstvo prosvjete, Ispitni centar, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje i kompanije „Čikom" i „Neodata". Svečanosti su, pored ostalih, prisustvovali ministar prosvjete Slavoljub Stijepović, pomoćnica ministra prosvjete Nataša Gazivoda, direktor Zavoda za školstvo Pavle Goranović, direktor Centra za stručno obrazovanje Duško Rajković, direktorica Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva Zoja Bojanić Lalović, te predstavnici Univerziteta Crne Gore.

Prisutne je pozdravio direktor Ispitnog centra prof. dr Željko Jaćimović.

Na Državnom takmičenju svoje znanje pokazala su 452 osnovca i 229 srednjoškolaca.

Nagrađeni takmičari su od Ispitnog centra dobili diplome i potvrdu o učešću u ljetnjem kampu, koje organizuje ova institucija. Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović uručio im je tablet računare. Od kompanija „Čikom" i „Neodata" svi učenici su dobili vaučer za besplatno testiranje u njihovim test centrima ECDL start modul (4 modula), kao i usb flash memo modul od 32 GB.

Ispitni centar je i ove godine nagradio profesore čiji su učenici bili uspješni na takmičenju, i to: za prvo mjesto 165 eura, drugo 110 i treće mjesto 55 eura, dok je Ministarstvo prosvjete nagradilo mentore koji su osvojili najviše nagrada na ovogodišnjem takmičenju sa po 300 eura.

Nagrađeni učenici njihovi mentori sa ministrom prosvjete, direktorima Zavoda za škostvo, Ispitnog Centra, Centra za stručno obrazovanje i Zavoda za udžbenike

To su Vera Joksimović, nastavnica ruskog jezika iz OŠ „Risto Ratković", Ermina Vlahovljak, nastavnica francuskog jezika iz OŠ „Salko Aljković", i Predrag Ražnatović, profesor istorije u Gimnaziji „Slobodan Škerović".

Ispitni centar nagradio je Olju Krstović, učenicu Gimnazije „Slobodan Škerović", koja je osvojila je bronzanu medalju 31. Balkanskoj matematičkoj olimpijadi u Plevenu.

Ministar Stijepović uručio je i novčanu nagradu (500 eura) srednjoj školi koja je ove godine osvojila najviše nagrada, a to je Gimnazija „Slobodan Škerović". Direktor Zavoda za školstvo Pavle Goranović je u ime ove institucije nagradio osnovne škole „Sutjeska" i „Risto Ratković", koje su bile najuspješnije na ovogodišnjem takmičenju, takođe sa po 500 eura.

Centar za stručno obrazovanje nagradio je učenicu Aleksandru Bojanović, učenicu Srednje stručne škole „Sergije Stanić" iz Podgorice, koja je osvojila 1. mjesto iz italijanskog jezika, čiji je mentor profesorica Dragana Prorok. U ime ove institucije nagradu je uručio direktor Duško Rajković. **Lj. V.**

DEVET OSVOJENIH MEDALJA

„Favorizovanje trajnog znanja, provjera njegovog pošedovanja, naporan rad i talenat čine vas nadarenom đecom, a posao Ispitnog centra i kompletnog obrazovnog sistema jeste da vam pruži sve optimalne uslove da svoj talenat pokažete. Samo prepoznavanje talenta jeste važan zadatak, ali je kontinuirana briga o njima i razvijanje talenta, takođe, veoma važno. Zato se Ispitni centar u saradnji sa ministarstvima – prosvjete, za informaciono društvo i nauke, kao i drugim obrazovnim institucijama, pored prepoznavanja talenata, trudi da kontinuirano brine o njima i pomaže da naši talenti preko specijalizovanih kampova, predavanja, praktičnog laboratorijskog rada koji vode eminentni stručnjaci iz svih oblasti, prodube svoja znanja, a učešće na međunarodnim takmičenjima je prilika da svoja znanja provjere u međunarodnoj konkurenciji. Da imamo talenata i da se sistemsko ulaganje u njih isplati potvrđuje i devet osvojenih medalja (sedam na balkanskim i dvije na svjetskim takmičenjima)", istakao je prof. dr Željko Jaćimović.

UČESNICI MEĐUNARODNIH TAKMIČENJA

Na ovogodišnjim međunarodnim takmičenjima Crnu Goru predstavljaće: Marija Došljak, Ognjen Đuković i Pavle Kovačević (18. Juniorska olimpijada iz matematike u Makedoniji); Olja Krstović, Milica Dašić i Anđela Marković (55. Međunarodna matematička olimpijada u Kejp Taunu u Južnoafričkoj republici);

Miodrag Joksimović i Murat Đečević (45. Međunarodna olimpijada iz fizike u Astani, u Kazahstanu); Kemal Dedeić i Adil Begović (25. Međunarodna olimpijada iz biologije na Baliju, Indonezija); Dejan Todorović, Petar Đerković i Petar Milosavljević (22. Balkanska olimpijada iz informatike u Ankari i 16. Međunarodna olimpijada iz informatike u Taipei, na Tajvanu).

Ove godine je po prvi put omogućeno da se predstavnici Crne Gore takmiče iz hemije, tako da će učenici Sehija Dizdarević, Milica Vojinović, Andrijana Ivanović i Milena Roganović učestvovati na 46. Međunarodnoj olimpijadi iz hemije, koja će se održati u Hanoju, uVijetnamu. Po prvi ćemo imati takmičare na 11. Međunarodnoj olimpijadi iz geografije, koja će se održati u Krakovu, Poljska. Našu zemlju predstavljaće Samra Pepić, Ljubomir Raković, Tijana Ljujić i Edin Destanović.

Predstavnici Ministarstva prosvjete i Nevladinog udruženja *Zeleno srce* potpisali Memorandum o saradnji

ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE I PODIZANJE SVIJESTI O ZNAČAJU OČUVANJA PRIRODE

OČUVATI PRIRODU KROZ ODRŽIVI RAZVOJ: Sa potpisivanja Memoranduma

Predstavnci Ministarstva prosvjete i Nevladinog udruženja *Zeleno srce* potpisali su Memorandum o saradnji kojim je predviđeno da kroz partnerski odnos realizuju aktivnosti u cilju zaštite životne sredine i podizanja svijesti o značaju očuvanja prirode i održivom razvoju. Jačanje svijesti o značaju zdravog života i unapređenje životne sredine omogućavaju razvoj ekologije, ali ujedno donose i brojne izazove, pa potpisnici Memoranduma nalaze zajednički interes u podizanju svijesti o savremenim procesima zelene ekonomije, očuvanju prirode kroz održivi razvoj, društvenoj odgovornosti i uvođenju reciklaže.

NU Zeleno srce vodiće brigu o sigurnom transportu IT otpada u skladu sa zakonskim propisima, s obzirom na to da je EE (električni i elektronski) otpad klasifikovan kao opasan i treba ga sakupljati i skladištiti odvojeno od ostalog otpada. Ovaj cilj biće realizovan kroz posebno definisane projektne aktivnosti.

Lj. V.

U Tivtu održano državno takmičenje iz mašinstva, saobraćaja, građevinarstva i elektrotehnike

SREDNJOŠKOLCI POKAZALI ZNANJE

Nadmetalo se 77 ekipa (16 srednjih stručnih škola) iz 12 nastavnih predmeta

U organizaciji JU SMŠ „Mladost" iz Tivta i Centra za stručno obrazovanje, a uz podršku Ministarstva prosvjete, održano je državno takmičenje iz mašinstva, saobraćaja, građevinarstva i elektrotehnike. Takmičenje je otvorio direktor Centra za stručno obrazovanje, Duško Rajković, a prisutnima su se obratile direktorica Srednje mješovite škole „Mladost" Tivat Jovanka Vujačić i predstavnica Opštine Tivat Bosiljka Radonjić, sekretar za društvene djelatnosti.

Direktor Centra za stručno obrazovanje Duško Rajković na otvaranju takmičenja

Na takmičenju je učestvovalo 77 ekipa iz 16 srednjih stručnih škola iz Crne Gore. Ekipe su se takmičile iz nastavnih predmeta: Mašinski elementi, Tehničko crtanje, Motori, Organizacija prevoza, Bezbjednost saobraćaja, Upravljanje vozilom, Mehanizacija luka i terminala, Transportno osiguranje, Nacrtna geometrija, Građevinske konstrukcije, Statika i otpornost materijala i Elektronika.

U bezbjednosti saobraćaja najbolji su bili: Srednja stručna škola „Ivan Uskoković" Podgorica, Srednja stručna škola „Vukadin Vukadinović" Berane i Prva srednja stručna škola Nikšić. Iz predmeta Mehanizacija luka i terminala prvo i drugo mjesto osvojila je Srednja pomorska škola Kotor, a treće Srednja stručna škola „Ivan Uskoković" iz Podgorice. U oblasti organizacije prevoza najbolja je bila ekipa bjelopoljske Srednje stručne škole, drugo mjesto osvojila je podgorička SSŠ „Ivan Uskoković", dok je treća bila SSŠ „Vukadin Vukadinović" iz Berana. Iz Transportnog osiguranja prva dva mjesta osvojila je Pomorska škola Kotor, a treće mjesto pripalo je SSŠ „Ivan Uskoković". Bjelopoljska SSŠ zauzela je prvo i treće mjesto iz Upravljanja vozilom, dok je podgorička SSŠ „Ivan Uskoković" u ovoj oblasti bila druga. Kod Mašinskih elemenata najbolji su bili učenici SSŠ Bijelo Polje, a preostala dva mjesta osvojili su srednjoškolci iz pljevaljske SSŠ. Iz oblasti motora poredak je sljedeći: Srednja stručna škola „Vukadin Vukadinović" Berane, Srednja pomorska škola Kotor, Srednja stručna škola „Ivan Uskoković" Podgorica.

Poredak u ostalim oblastima: Srednja građevinsko-geodetska škola „Inž. Marko Radević" Podgorica – prvo i drugo mjesto iz Tehničkog crtanja, a treće Prva srednja stručna škola Nikšić; Srednja građevinsko-geodetska škola „Inž. Marko Radević" prva dva mjesta u oblasti građevinskih konstrukcija, treće za Srednju stručnu školu Berane; Srednja građevinsko-geodetska škola „Inž. Marko Radević" iz Podgorice – prva dva mjesta iz Nacrtane geometrije, treće je pripalo SMŠ „Ivan Goran Kovačić" iz Herceg Novog; Srednja građevinsko-geodetska škola „Inž. Marko Radević" iz Podgorice osvojila je prva dva mjesta i iz Statistike i otpornosti materijala, dok je treća bila Prva srednja stručna škola Nikšić. Na kraju, iz predmeta Elektronika prvo mjesto osvojila je Srednja elektro-ekonomska škola Bijelo Polje, drugo Srednja stručna škola Rožaje, a treće Srednja elektrotehnička škola „Vaso Aligrudić" iz Podgorice.

N. N.

U Istanbulu proslavljen Dan nezavisnosti Crne Gore

OTVORENA KANCELARIJA ISELJENIČKOG UDRUŽENJA

Sa svečanosti u Istanbulu

U Istanbulu je održana proslava Dana nezavisnosti Crne Gore i svečano otvorena kancelarija „Udruženja za socijalnu sigurnost i kulturu iseljenika Jugoslavija-Crna Gora".

Svečanosti su prisustvovali: ministar za ljudska prava i manjine u Vladi Crne Gore Suad Numanović, ambasador Crne Gore u Republici Turskoj Ramo Bralić, guverner Opštine Bajrampaša u Istanbulu Hasan Gozen, predsednik Opštine Bajrampaša Atila Ajdiner, direktor Uprave za dijasporu MVPEI Predrag Mitrović, šef odjeljenja za odnose s javnošću u Ministarstvu odbrane Crne Gore Mehmedin Tahirović, brojna iseljenička zajednica Opštine Bajrampaša u Istanbulu, kao i studenti iz Crne Gore koji studiraju u tom gradu.

N. N.

U okviru projekta EU „Invaliditet je mogućnost" (program „Mladi u akciji") u Breznima održana obuka za mlade iz sedam zemalja

PODRŽATI OSOBE SA SMETNJAMA U RAZVOJU

Trening kurs je organizovan u vidu edukativnih i kreativnih radionica, a učesnici su imali priliku da nauče o modelima invalidnosti, vrstama invaliditeta, kao i tehnikama i servisima podrške

NOVA ZNANJA ZNAČAJNA ZA DALJI VOLONTERSKI RAD: Učesnici seminara

Udruženje za pomoć licima ometenim u psihofizičkom razvoju iz Nikšića organizovalo je u Etno selu Montenegro u Breznima seminar za 28 mladih iz sedam zemalja: Crne Gore, Srbije, Makedonije, Kosova, Hrvatske, Italije i Gruzije. Obuka je realizovana u okviru projekta „Invaliditet je mogućnost" („Disability is Ability") koji finansira Evropska unija kroz program „Mladi u akciji" (Youth in Action).

Cilj projekta je da nauči mlade ljude kako da pruže podršku osobama sa invaliditetom u svojim državama. Prije dolaska na kamp svi oni su imali neka iskustva u radu sa tom ciljnom grupom ili su imali rođaka sa smetnjama u razvoju, a jedan od učesnika je i sam osoba sa cerebralnom paralizom i kreće se uz pomoć hodalice. Trening kurs je organizovan u vidu edukativnih i kreativnih radionica, a učesnici su imali priliku da nauče o modelima invalidnosti, vrstama invaliditeta, kao i tehnikama i servisima podrške. Takođe su razmijenili i primjere dobre prakse i iskustva u radu sa osobama sa invaliditetom. Pred kraj obuke đeca iz Udruženja pošetila su Etno selo i bila specijalni gosti. Učesnici su dobili zadatak da praktično pokažu šta su naučili tako što su cijelog dana brinuli o đetetu koje im je taj dan povjereno. Hranili su ga, oblačili, zabavljali, družili se sa njim, pjevali, igrali. Đeca su im pokazala koreografije koje su spremili za Dječji festival u Nikšiću.

Organizovan je i jednodnevni izlet u kanjon Komarnice. Učesnici su upoznali prirodne ljepote ovog dijela Crne Gore i slušali zanimljive priče iz tih krajeva. Održane su i tri interkulturalne večeri na kojima su učesnici kampa predstavili običaje, igre i pjesme iz svog kraja, narodnu kuhinju i prirodne ljepote svojih zemalja putem video prezentacija.

Bl. Koprivica

Delegacija Privredne komore Crne Gore pošetila iseljenike u Lovćencu

VELIMIRU MIJUŠKOVIĆU POVELJA ZA DOPRINOS OČUVANJU NACIONALNOG IDENTITETA CRNOGORACA

Nenad Stevović uručuje Povelju predsedniku Privredne komore Crne Gore Velimiru Mijuškoviću

U okviru aktivnosti na Subotičkom sajmu, Privredna komora Crne Gore organizovala je pošetu delegacije poslovne zajednice Lovćencu, nezvaničnom centru crnogorske dijaspore. U ime Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš", predsednik Udruženja Nenad Stevović je predsedniku Privredne komore Velimiru Mijuškoviću uručio Povelju za višegodišnju prijateljsku saradnju i doprinos u očuvanju nacionalnog identiteta Crnogoraca u Srbiji. Program u Crnogorskom kulturnom centru u Lovćencu vodila je recitatorka Nataša Vučinić, a stihove je govorio crnogorski glumac Slobodan Marunović.

N. N.

U Podgorici obilježen Međunarodni dan parkova

ZA BOLJI ODNOS PREMA ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

Na Trgu vojvode Bećir-bega Osmanagića u Podgorici organizovan program zabavnog i promotivno-edukativnog karaktera. Predstavnici nacionalnih parkova održali edukativni čas o Danu evropskih parkova i organizovali likovnu radionicu na ovu temu

Jedan od najznačajnijih međunarodnih ekoloških datuma – Evropski dan parkova, obilježen je u Podgorici pod motom „Parkovi za prirodu. Parkovi za dobrobit. Parkovi za mir". Tim povodom, Preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore pripremilo je u saradnji sa Turističkom organizacijom Podgorice na Trgu vojvode Bećir-bega Osmanagića (plato ispred Sahat kule) program zabavnog i promotivno-edukativnog karaktera, kojim su simbolično povezali pet crnogorskih nacionalnih parkova: Durmitor, Biogradsku goru, Lovćen, Skadarsko jezero i Prokletije sa Glavnim gradom. Dio programa bio je posvećen najmlađima. Predstavnici nacionalnih parkova održali su edukativni čas o Danu evropskih parkova i organizovali likovnu radionicu na ovu temu. Uz to, kroz nekoliko segmenata predstavljena je i turistička ponuda Podgorice. Oni su takođe pozvali građane da pošete neki od crnogorskih nacionalnih parkova i uputili apel da se brižnije odnose prema zaštićenim područjima, kao i životnoj sredini uopšte.

Predstavnici nacionalnih parkova Crne Gore su istakli da je svim pošetiocima, i stranim i domaćim, obezbijeđen besplatan ulaz u nacionalne parkove i tokom obilježavanja ostalih ekoloških datuma poput: Međunarodnog dana biodiverziteta, Dana Skadarskog jezera, Dana NP Durmitor"

Podsetimo, Evropski dan parkova proglasila je Federacija nacionalnih parkova Evrope, kako bi skrenula pažnju javnosti na značaj zelenih površina. Ovaj datum je odabran kao sećanje na proglašenje prvih evropskih nacionalnih parkova, tj. devet nacionalnih parkova u Švedskoj 24. maja 1909. godine. Dan parkova prv put je obilježen širom Evrope 1999. godine.

Izviđači Odreda „Stara varoš" učestvovali u proslavi

SLIKALI NA TEMU „NACIONALNI PARKOVI"

UČILI O LJEPOTAMA PARKOVA: Izviđači Odreda „Stara Varoš"

Članovi Odreda izviđača „Stara Varoš" i njihovi drugari iz OŠ „Milorad-Musa Burzan" pridružili su se proslavi na Trgu vojvode Bećir-bega Osmanagića (plato ispred Sahat kule).

Oni su obišli štandove na kojima su probali i kupovali domaće proizvode iz crnogorskih nacionalnih parkova, na primjer cetinjski med, te upoznali još neke proizvode koji su napravljeni na bazi meda. Uživali su u rukotvorinama zanatlija: torbicama, korpama od pruća, karlicama, raznim drvenim posudama i priboru za jelo. Oprobali se u sviranju na guslama, uživali u mirisu raznih mirišljavih trava i dali svoj doprinos, slikajući na pripremljenom štafelaju na temu „Nacionalni parkovi". Družili su se sa ljudima iz Turističke organizacije Podgorica, Saveza planinara i Nacionalnog parka Crne Gore, koji su im uručili propagandni materijal i pričali im o ljepotama parkova, kao i o tome kako i koliko su parkovi važni za očuvanje prirode, života, budućnosti i mira.

Š. B.

Na manifestaciji „Dan najboljih" u KIC-u „Budo Tomović" u Podgorici nagrađeni najbolji osnovci

PONOS GLAVNOG GRADA I DRŽAVE CRNE GORE

– Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete: Na najbolji način ste pokazali da rad i posvećenost obavezama daju najvrijednije i trajne rezultate
– Hamdo Kočan, sekretar Sekretarijata za kulturu i sport Podgorice: Rad i znanje najveće su bogatstvo, a ko ima ta bogatstva steći će i ona druga

Doprinijeli ugledu grada: Zajednička fotografija ispred KIC-a

Na tradicionalnoj manifestaciji „Dan najboljih", posvećenoj najuspješnijim osnovcima, koju je Sekretarijat za kulturu i sport Glavnog grada Podgorice organizovao u KIC-u „Budo Tomović", nagrađeni su dobitnici diplome „Luča" (više od 300), đaci generacije (31), kao i učenici završnih razreda koji su osvojili neko od prva tri mjesta na državnom takmičenju osnovnih škola. Đacima generacije uručene su i novčane nagrade u iznosu od 100 eura.

Nagrade je uručio sekretar Sekretarijata za kulturu i sport Hamdo Kočan.

„S pravom ste ponosni na svoj uspjeh i svoje završene obaveze, jer ste time doprinijeli ugledu, ne samo vaše škole, već i grada u kojem živite. I mi iz uprave Glavnog grada se radujemo vašim izuzetnim rezultatima i nastojanju da budete najbolji, jer veličina svakog uspjeha mjeri se brojem onih koji se raduju. Ovom manifestacijom ukazujemo vam poštovanje jer ste razumjeli da su rad i znanje najveće bogastvo, a ko ima ta bogastva steći će i ona druga", rekao je Kočan lučonošama i poželio im sreću u budućem školovanju.

U ime Ministarstva prosvjete lučonošama i ostalim nagrađenim učenicima obratila se pomoćnica ministra prosvjete Vesna Vučurović.

„Na najbolji način ste pokazali da rad i posvećenost obavezama daju najvrijednije i trajne rezultate. Vi ste naša budućnost, ponos Glavnoga grada i države Crne Gore", kazala je Vučurović.

N. N.

Fondacija „Sveti Petar Cetinjski" dodijelila 42 stipendije

PODSTREK ZA DALJE USAVRŠAVANJE

Dragoljub Rašović, predšednik Fondacije: Na ovu djelatnost smo najviše ponosni. Potrebni su i donatori za nastavak promovisanja istinskih tekovina crnogorskog naroda

POTREBNI DONATORI: Dragoljub Rašović

Fondacija „Sveti Petar Cetinjski" dodijelila je ove godine 42 stipendije. U pitanju je jedna od glavnih aktivnosti ove fondacije budući da se stipendije dodjeljuju još od 2007. godine. Stipendisti su najbolji studenti Odsjeka za istoriju i Odsjeka za crnogorski jezik i književnost Univerziteta Crne Gore. Stipendija iznosi 150 eura mjesečno i dodjeljuje se na period od jedne studijske godine koja traje deset mjeseci. Ukoliko student redovno upiše sljedeću studijsku godinu, stipendija se obnavlja. Pored toga, Fondacija redovno stipendira školovanje tri mlada sveštenika Crnogorske pravoslavne crkve na Visokoteološkim studijama u Kijevu.

„Na ovu djelatnost smo najviše ponosni", kaže predšednik Fondacije Dragoljub Rašović, govoreći o stipendijama, te dodaje: „Poznato je da ostvarivanje programa naše Fondacije zavisi isključivo od dobrovoljnog rada i članarina aktivnog dijela našeg članstva, Upravnog odbora, kao i od materijalne pomoći uglednih donatora. Zato nam je od najveće važnosti da na to ukažemo što većem broju donatora koji bi pomogli naše aktivnosti i napore u promovisanju istinskih tekovina crnogorskog naroda, koje mu samo mogu pomoći da osigura mjesto u evropskoj porodici, kojoj je oduvijek i pripadao."

N. N.

Aktivnosti Crnogorskog društva za borbu protiv raka (CDPR) povodom Svjetskog dana protiv pušenja: Nagrađeni najbolji likovni i literarni radovi na konkursu Društva i Dječjeg saveza Podgorice

PRIRODA JE ČISTA I ZELENA KADA NEMA DUVANA I DIMA

Konkurs organizovan za učenike od IV do IX razreda osnovnih škola

Povodom Svjetskog dana borbe protiv pušenja, Crnogorsko društvo za borbu protiv raka (CDPR) organizovalo je u saradnji sa Dječjim savezom Podgorica 13. nagradni Konkurs za likovne i literarne radove za učenike osnovnih škola (od IV do IX razreda) u Crnoj Gori. Tema Konkursa bila je „Priroda je čista i zelena, kada nema duvana i dima".

Tročlani žiri za ocjenu likovnih radova (Ivana Ćupić, akademski slikar, Željko Đuričković, akademski skulptor i Domagoj Žarković, sekretar CDPR-a), odabrao je najbolje radove. Prva nagrada pripala je Petru Popoviću, učeniku VI razreda OŠ „Vuk Karadžić" iz Podgorice, druga Tatjani Gagović, učenici V razreda OŠ „Kekec" iz Sutomora, a treća Dunji Dragićević, učenici V razreda OŠ „Milan Vukotić" iz Golubovaca.

Prvonagrađeni likovni rad Petra Popovića, učenika VI razreda OŠ „Vuk Karadžić"

Pohvaljeni su i radovi: Mine Rašović, učenice VII razreda OŠ „Savo Pejanović" iz Podgorice, Davora Vučinića, učenika V razreda OŠ „Milan Vukotić" iz Golubovaca, Laure Kentera, učenica IV razreda OŠ „21. Maj" iz Podgorice i Marka Pavićevića, učenika V razreda OŠ „Sutjeska" iz Podgorice.

Pohvale u kategoriji likovnih radova dobile su osnovne škole „Kekec" i „Milan Vukotić".

Prema ocjeni žirija za literarne radove (Slobodan Vukanović, pisac za đecu, Vera Drobnjak i Violeta Mrdović, profesorice crnogorskog jezika i književnosti), najbolji literarni rad sastav je napisala Katarina Franović, učenica VII razreda OŠ „Narodni heroj Savo Ilić" iz Dobrote – Kotor, druga je Milena Rečević, učenica IV razreda OŠ „Marko Miljanov" iz Bijelog Polja, dok je treća nagrada pripala Milici Medić, učenici IX razreda OŠ „Ilija Kišić" iz Zelenike – Herceg Novi.

Š. B.

Rad Dunje Dragićević, učenice V razreda OŠ „Milan Vukotić"

PREDAVANJE O ŠTETNOSTI PUŠENJA

Za đecu slabijeg materijalnog stanja iz Bara, Herceg Novog i Podgorice, koja posredstvom Ministarstva rada i socijalnog staranja borave u odmaralištu na Ivanovim koritima, predstavnici Crnogorskog društva za borbu protiv raka (CDPR) organizovali su edukativno predavanje o štetnim navikama posljedicama pušenja kod đece i omladine.

Ukazujući na probleme zavisnosti, Domagoj Žarković, sekretar CDPR-a, uručio je edukativni materijal u vidu brošura „Život bez dima", „Sedam je koraka do zdravlja" i „Pravo na zdravo", kao i naljepnice „Zabranjena prodaja cigareta licima mlađim od 18 godina" i „Zabranjeno pušenje".

Tokom i nakon predavanja o štetnosti upotrebe duvanskih proizvoda, prisutni su postavljali pitanja vezana za ovaj problem zavisnosti u njihovom uzrastu i na taj način aktivno učestvovali u razgovoru.

Društvo i Bolnica „Danilo I" na Cetinju organizovali izložbu likovnih radova

„PUŠENJE ILI ZDRAVLJE, ODLUČITE SADA!"

Povodom Svjetskog dana borbe protiv pušenja, Crnogorsko društvo za borbu protiv raka (CDPR) organizovalo je u saradnji sa bolnicom „Danilo I" na Cetinju, izložbu u Gradskoj kafani na temu „Pušenje ili zdravlje, odlučite sad!". Upozoravajući sve, prvenstveno mlade na štetnost pušenja i probleme koje ono nosi sa sobom, izložba je pored promocije zdravog načina života bila i edukativno-preventivnog karaktera.

„Ova interesantna izložba pored promocije zdravog načina života, bila je i edukativno – preventivnog karaktera, te je stoga poslužila i kao jedan vid podstreka građanima da na jedan drugačiji način sagledaju sve posljedice pušenja po zdravlje", kazao je Domagoj Žarković, sekretar CDPR-a.

On je istakao da je, prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, od posljedica pušenja kao jedne od najtežih oblika bolesti zavisnosti, u 2011. godini u svijetu umrlo oko šest miliona, a u Crnoj Gori oko 1.500 ljudi. Takođe, u saradnji sa KIC-om „Malesija", izložba je bila organizovana i u Tuzima.

Podšetimo, Svjetski dan borbe protiv pušenja u svijetu se proslavlja odlukom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija od 1988. godine.

Intervju: Akademik Sreten Perović, književnik, književni kritičar i istoričar, dramski pisac, antologičar, prevodilac, publicista i enciklopedista

PRVI JE VUK KARADŽIĆ 1837. GODINE UPOTRIJEBIO SINTAGMU CRNOGORSKI JEZIK

Nije slučajno Marko Miljanov Popović ukorio one naše mladiće („potuđenike") koji su se školovali u Srbiji i provocirali Marka da kaže nešto protiv knjaza Nikole i njegove navodne „despotske" i „antisrpske vlasti". Njegoš je crnogorski pisac, a svako ima pravo da ga smatra i svojim piscem, kao što „usvaja" i proučava sve velike svjetske autore. Veoma je promišljeno i za budućnost crnogorske kulture korisno što se na Cetinju otvara Fakultet za crnogorski jezik i književnost. Crnogorski pravopis odgovara govornom jeziku Crnogoraca i drugih naroda koji se služe jotovanom ijekavicom. Najavljuje se da će se država ozbiljno pozabaviti revitalizacijom crnogorske enciklopedistike. Doprinos akademika DANU je, u odnosu na članstvo CANU, izvanredan, i u više disciplina nauke i umjetnosti superioran – treba uporediti bibliografije članova dviju akademija!

BIO-BIBLIOGRAFIJA

SRETEN PEROVIĆ (15. februara 1932, Gornja Gorica, Podgorica, Crna Gora), akademik, profesor južnoslovenske i svjetske književnosti, pjesnik, književni i pozorišni kritičar, dramski pisac, antologičar crnogorske književnosti, leksikograf, istoriograf, enciklopedist. Za poeziju je dobio najveće nacionalne nagrade i visoko cijenjena internacionalna priznanja. Potpredsednik je Dukljanske akademije nauka i umjetnosti (DANU), *inostrani član* Makedonske akademije nauka i umjetnosti (MANU), *počasni član* Internacionalne akademije „Mihai Eminescu" (koja mu je dodijelila Internacionalnu nagradu za poeziju i predložila ga za *Nobela)* i Mediteranske akademije „Braća Miladinovci", čiji je laureat 2010 (Struga, Makedonija). Autor je osamnaest /18/ knjiga lirike na maternjem, crnogorskom jeziku, i deset /10/ knjiga poezije i kritike na stranim jezicima. Prepjevao je dvadeset pet /25/ knjiga poezije sa makedonskog, francuskog, ukrajinskog i slovačkog jezika. Autor je deset /10/ knjiga studija, kritika, eseja – iz oblasti književnosti i teatrologije. Autor je šest antologija crnogorske poezije i teatrologije i *Vodiča kroz crnogorsku istoriju,* priručnik koji je Parlament Crne Gore, uoči Referenduma o nezavisnosti, publikovao na engleskom jeziku („A GUIDE THE MONTENEGRIN HISTORY", Podgorica 2005). Perović je *Počasni pjesnik* Grada Skopja i *Počasni državljanin* Republike Makedonije.

Veoma su važni crnogorski državni i nacionalni simboli

Prosvjetni rad: G. Peroviću, ističete važnost crnogorskih identitetskih pitanja objašnjavajući da je to „kodni sistem koji omogućava mjerljivost doprinosa svjetskoj riznici duhovne i materijalne kulture". Jesmo li svjesni ove činjenice?

Perović: U posljednje vrijeme sve se više poklanja pažnja simbolima koji označavaju državni i nacionalni (građansko-nacionalni!) identitet, ili – ako hoćete – imenu i prezimenu Crne Gore i crnogorskog (multietničkog) naroda. To su osnovni znaci raspoznavanja u ogromnoj familiji naroda i država u Svijetu. Kad to ne bi bilo potrebno, kad bi se i bez toga moglo (a nekad u dalekoj prošlosti se moglo), onda ni druge zemlje, ni drugi narodi ne bi tome poklanjali pažnju. A, vidite – poklanjaju pažnju: i državnoj himni, i državnom grbu, i nacionalnoj kulturi (u najširem smislu riječi); i niko to ne osporava. Kod nas, međutim, za dio našeg građanstva – sve je podložno sporenju i osporavanju. Pa i DRŽAVA! I neka se ne ljute ni moje starije ni moje mlađe kolege-profesori kad se neka osporavanja crnogorskih identitetskih simbola i drugih, osnovnih (simboličnih i stvarnih!) vrijednosti Države Crne Gore – nazovu antidržavnim, anticrnogorskim, antipatriotskim, anticivilizacijskim, antiljudskim! Neka se obazru oko sebe, neka pogledaju bliže ili dalje prijateljske i manje prijateljske zemlje, pa neka provjere časnost i dostojanstvo svojih reakcija, svojega inaćenja, svojeg samoponiženja.

Druga je stvar: kritikovanje državnih, društvenih i građanskih nedostataka, negativnosti, nepočinstava, zala i zločinjenja. Iskazano na civilizovan, kulturan, dostojanstven i dobronamjeran način – to (kritika) može da bude izvanredna vrijednost, doprinos ljudskom i društvenom napretku, jačanju dostojanstva Države i društva, pozitivnost koju savremeni demokratski svijet cijeni i uvažava. A niko ne cijeni niti uvažava one koji denunciraju svoju porodicu, svoju društvenu zajednicu, svoju državu… i nude svoju tobožnju (moralno posrnulu) lojalnost drugom entitetu, makar to bila i prijateljska država, bliska narodna zajednica ili međunarodno visokoodgovorna organizacija. Nije slučajno Marko Miljanov Popović, crnogorski vojvoda (Knjaževom voljom – i razvojvoda) za vrijeme pošete Srbiji i Vojvodini (krajem XIX vijeka) *ukorio* one naše mladiće („potuđenike") koji su se tamo školovali – i provocirali Marka da kaže nešto protiv knjaza Nikole i njegove navodne „despotske" i „antisrpske vlasti". Marko ih je dobronamjerno opomenuo da se protiv svoje Domovine ne smije ružno govoriti, još manje ružno raditi, a najveća je nesreća – ako se to radi u tuđoj zemlji – iz niskih pobuda, za bolje „uhlebije" ili za „Judine srebrnjake".

Nažalost, i u naše vrijeme ima onih koji se u tom pogledu ponašaju nedostojno, koji ne žale truda da što više ocrne Crnu Goru, nastojeći da je omalovaže, a sve u ime navodne borbe za ljudska i građanska prava, za unapređenje demokratije i bolju perspektivu svoje partije. Oni se raduju ako Država Crna Gora ne uspije da u željenom roku dobije očekivana uvažavanja; i nije im tegobno niti otužno da to svoje radovanje javno eksponiraju, nude kao sarkastičnu poslasticu, nudeći svoju privrženost drugim („demokratskim"!) zemljama i režimima – svejedno pod kojom zastavom, najčešće ne pod crnogorskom. Važni su, veoma su važni crnogorski državni i nacionalni simboli (među koje ne ubrajam crnogorski jezik i Crnogorsku crkvu), što nikako ne pretpostavlja na bilo koji način umanjenje prava na isticanje nacionalnih simbola manjinskih naroda Crne Gore. To će, nadajmo se, odgovarajući zakon riješiti u saglasnosti sa pozitivnim evropskim zakonodavstvom, i ne bi trebalo da se na svadbama ili sličnim našim svečanostima vide samo barjaci drugih država, ako uz to znamenje nije i državna crnogorska zastava.

Njegoš je najviše falsifikovani i zloupotrebljavani pisac kod Južnih Slovena

Prosvjetni rad: Proslavili smo veliki nacionalni i državni jubilej – dva vijeka od Njegoševog rođenja. Zašto se još uvijek agresivno Njegošu negira crnogorska nacionalnost, iako je upravo on pisao o „crnogorskoj naciji"?

Perović: Zašto?! To je jedan od glavnih segmenata agresivne politike koja istrajava na ideji „restauracije" Dušanovog carstva, koje je trajalo samo devet godina a za njim se tuguje evo bezmalo osam vjekova. Njegoš je po toj velikodržavnoj srpskoj projekciji stožerni simbol svetosavsko-nemanjićke ideologije; i savremenim akterima tog asimilacionog projekta ništa ne smeta činjenica što u Njegoševom životu, Njegoševom djelu i Njegošu kao poglavaru autokefalne Crnogorske crkve – nije bilo Svetoga Save (Nemanjića), niti bilo kakvog uticaja na Njegoševu Crnu Goru i autokefalnu Crnogorsku crkvu Njegoševa doba. O tim reslovima retrogradne srpske politike pisano je mnogo, u posljednjim decenijama najviše (ne samo od Crnogoraca i Srba, nego i od Amerikanaca i Rusa…), ali se recidivi javljaju i danas. Ono što o Crnogorcima i Crnogorskoj Državi misle i javno govore aktuelni srpski patrijarh i njegov izaslanik g. Amfilohije – ne može se ničim pravdati, a nadajmo se – više ni tolerisati. Ti „božji ljudi" ne boje se Boga, a svojim činjenjem i ne priznaju Boga, ali im to ne smeta da samo u jednom danu Božje ime i njegovu „pravdu" (kaznu ili aboliciju!) pomenu nebrojeno puta. I to im ne smeta da se stalno služe floskulama: crkva je odvojena od države, pa Država nema ni potrebe ni prava da se u ustrojstvo SPC na bilo koji način miješa. Ali im ne smeta kad odgovarajući organi Države, na zahtjev SPC a bez relevantnih dokumenata – prepisuju crnogorske hramove i dio crnogorske državne teritorije u vlasništvo SPC, Srpske patrijaršije i (personalno) u vlasništvo g. Amfilohija. I nije čudno što se i domaća i inostrana javnost čudom čudi kako i danas, u samostalnoj, suverenoj proevropskoj Državi Crnoj Gori – više od 600 crnogorskih crkava i manastira, podignutih u vremenima kad Srbija nije bila slobodna (a Podlovćenska Crna Gora jeste), kad nije postojala ni Srpska pravoslavna crkva (a i pećke patrijarhe postavljao je turski sultan) – SPC drži „kao svoje", iako ih je *prisvojila* nakon što je Kraljevina Srbija anektirala Kraljevinu Crnu Goru, nakon čega je, pod vojnom okupacijom 1918, održana nelegalna i nelegitimna tzv. Podgorička skupština i usvojila sramne zaključke o poništenju napaćene savezničke države Crne Gore, koja je – pomažući Srbiji i štiteći odstupnicu njene vojske – izgubila polovinu svojeg vojnog sastava (oko 25.000 vojnika) i bila okupirana od Austro-Ugarske, a od kraja 1918 – reokupirana od vojske Kraljevine Srbije i savezničkih jedinica. (O toj istorijskoj nepravdi i evropskoj sramotnom napisano je mnogo knjiga od južnoslovenskih, slovenskih, romanskih i anglosaksonskih istoriografa, sociologa, politikologa i kulturologa.)

A svako ima pravo da smatra da je Njegoš, univerzalna književna vrijednost, djelimično i njihov, kao što je naš i Šekspir i Puškin, i Oskar Davičo i Blaže Koneski; ali niko nema pravo, najmanje Srbi, da negira crnogorsku književnost i Njegoša kao vhunski izraz te književnosti. Takvu odluku je jednom, dosta davno, donio i Ustavni sud SFRJ, rješavajući po tužbi Radoslava Rotkovića; Njegoš je crnogorski pisac, a svako ima pravo da ga smatra i svojim piscem, kao što „usvaja" i proučava sve velike svjetske autore – od Homera do Getea, Gorkog, Sartra i Šolohova, od Dantea i Servantesa do Balzaka, Igoa i Garsije Lorke…

Pitali ste: Jesmo li svjesni te činjenice! Ne, nažalost, većina ne. Mlade ljude to gotovo i ne interesuje, osim onih rijetkih koji se zanose nadom da će Crna Gora ponovo potonuti u samouništenje – kako je to bilo 1918. godine uz pomoć megalomanije staroga Kralja Nikole i perfidije njegovog unuka Aleksandra (pomognutog od vulgarnog makijaveliste Nikole Pašića i njegovog dobro instruiranog i u Vrhovni štab Crnogorske vojske delegiranog egzekutora – pukovnika Petra Pešića).

Njegoš je najviše falsifikovani i zloupotrebljavani pisac kod Južnih Slovena. Razumije se: ne samo kod Srba i Crnogoraca. Kad se zna koliko je Njegoš želio da i svojom poezijom podstakne na oslobodilačku borbu sve neslobodne narode na Balkanu, nije čudno da ga potomci njegovih savremenika *prisvajaju* i u onim narodima koji za njegova života nijesu znali ni da piše pjesme. Iako Njegoš nikad nije posjetio Srbiju (koja je tada bila dio Osmanskog carstva, pa je sultan *verifikovao* i njen Ustav!), a boravio je u više zemalja ondašnje Evrope, on je volio istočnopravoslavni srpski narod, utoliko više što je vjerovao da su Srbi i Crnogorci istih slovenskih korijena, ali mu je bilo nejasno kako se toliko međusobno razlikuju po mentalitetu, po obredima i običajima, pa i po jeziku; kako su se nasljednici Karađorđevi (ne samo Miloš Obrenović, Miloš Veliki) izvražli da od slobodara postanu „pokorni" turskome sultanu, pa i da na prevaru ubiju Karađorđa i njegovu glavu pošalju sultanu u Stambol kao dokaz svoje lojalnosti: Ne znamo, naravno, da li je to bio jedini razlog što je Njegoš svoje glavno djelo („Gorski vijenac") posvetio Karađorđu, a ne knezu Milošu ili Vuku Karadžiću – kojima nije mogao da oprosti neka pisana ili *realna* nepočinstva. Beogradske novine su o Njegoševoj smrti obavijestile svoje čitaoce (znatno kasnije) viješću iz Trješća – da je *preminuo vladika crnogorski P. P. Njegoš, koji se bavio i poezijom.*

Što i današnji srpski tradicionalisti i nacionalisti smatraju Njegoša svojim (najvećim!) pjesnikom moglo bi i da se razumije, jer on im služi kao navodna narodonosna spona između dvije autentične južnoslovenske kulture, dvije nacije (srpske i crnogorske) i dvije multietničke države. Ali insistiranje na takvom stavu i u toku obilježavanja 200-godišnjice Njegoševa rođenja, u vremenu kad su, formalno bar, poražene i prevaziđene nekadašnje imperijalne ambicije Srbije, zaista je neprirodno, retrogradno, nepametno, štetno – i sa političkog, netačno sa kulturno-istorijskog i retrogradno sa kulturološkog stanovišta.

Nema nikakvog otpora kad se čitaoci sretnu sa tekstovima koji sadrže 32 grafije i jotovane oblike riječi

Prosvjetni rad: Crnogorski jezik je po Ustavu službeni jezik zemlje. No, osim Instituta za crnogorski jezik i književnost koji je za veoma kratko vrijeme postigao izvanredne rezultate, prerastavši nedavno u Fakultet, malo je ko od drugih visokoobrazovnih institucija, državnih tijela i ustanova, dao očekivan i potreban doprinos. Kako vidite stanje u jezičkoj politici i praksi?

Perović: Mnogo se pisalo i mnogi su pisali o crnogorskom jeziku, evo već punih pola vijeka. I ja sam objavio pedesetak tekstova o tom jeziku, potrebi njegovog kodifikovanja, i o njegovom osporavanju. Građani koje interesuje ta problematika (iz lingvističkog, kulturno-istorijskog ili državnopolitičkog aspekta), a pogotovo naši prosvjetni radnici – imaju dovoljno saznanja o crnogorskom jeziku. Kao što je poznato, prvi je Vuk Karadžić 1837. g. upotrijebio sintagmu crnogorski jezik! Čudno je da tu sintagmu neki crnogorski građani, pa i prosvjetari, još ne mogu da smjeste u svoj pojmovnik, u rječnik vlastite (ijekavske, jotovane) govorne forme. Nekome smetaju dvije grafije (Ś i Ź), drugima nacionalna odrednica jezika, trećima „nenaučna" kodifikacija, četvrtima – sve to zajedno. Najvažnije je, ipak, da se stanje mijenja na bolje; da se učenici i građani navikavaju na *crnogorski pravopis*; (koji odgovara govornom jeziku Crnogoraca i drugih naroda koji se služe jotovanom ijekavicom); ali je, isto tako, važno naglasiti da prema pravopisnoj normi tog *ustavnog jezika* nema nikakvog otpora – kad se čitaoci sretnu sa tekstovima koji sadrže 32 grafije i jotovane (govorne) oblike riječi. Jednostavno, niko od čitalaca ili komentatora nije stavio primjedbu na jezik šest knjiga koje sam tokom posljednjih osam godina preveo sa makedonskog, slovačkog i ukrajinskog jezika. Veoma je promišljeno i za budućnost crnogorske kulture korisno što se na Cetinju otvara Fakultet za crnogorski jezik i crnogorsku književnost.

Institut za crnogorski jezik i književnost dao je dostojan doprinos. Ekipa koju predvodi dr Adnan Čirgić, uz neposredni naučnoistraživački učinak doktoranda Aleksandra Radomana i nekoliko mladih na-

učnih i stručnih saradnica – predstavlja najbolji oslonac za buduća montenegristička dostignuća. Nadam se da će Fakultet odnjegovati i relevantne prosvjetne stručnjake za sveopštu upotrebu crnogorske (jotovane) varijante pravopisa crnogorskoga jezika.

Projekti iz oblasti kulture ostvaruju se većinom uz finansijsko učešće autora i simboličnu pomoć Države

Prosvjetni rad: Pokretač ste, ili kako je pisao prof. Ratko Đurović – „začinjalac" mnogih kulturnih poduhvata, projekata, institucija… Da li je u zemlji uspostavljen adekvatan, trajan i snažan institucionalni sistem potpore crnogorske nacionalne, identitetske kulture i umjetnosti ?

Perović: Nažalost – još nije. Razložnih najava ima, a ja vjerujem da je i svijest o nužnosti uspostavljanja takvog sistema porasla, ali u ovim „gladnim" godinama *prioriteta* je mnogo, a finansijskih mogućnosti nedovoljno, i po starom običaju – projekti iz oblasti kulture i ukupna kreativna kultura – trpi najveće finansijske restrikcije. Kako to izgleda u praksi? Program registrovanja pokretnih i nepokretnih kulturnih spomenika uveliko je u toku, ali obnova i zaštita te kategorije kulturnih dobara u Crnoj Gori nije mnogo unaprijeđena. I za to zaostajanje nijesu vazda presudne materijalne, finansijske nedovoljnosti.

Tužna je činjenica da Država nema skoposti da naplati porez od mnogih (i ne uvijek siromašnih) subjekata, da nema snage ili spremnosti da oporezuje prihode bogatih crkava i manastira (Manastira Ostrog, npr.), da nema ideja da određenim pogodnostima stimuliše naše uspješne privrednike i „tajkune" da izdvoje određeni, ma i minimalni procenat svoje zarade – za Razvojni fond kulture… i da nema izgrađenu politiku podsticanja imućnih i humanih donatora – da izgrade domove kullture, škole ili narodne univerzitete (a la Kolarčev univerzitet u Beogradu), da ih podstakne da finansiraju kapitalne izdavačke projekte (Crnogorsku enciklopediju i slična djela). Ili da zavještaju dio svoje imovine humanitarnim organizacijama ili institucijama.

Kultura u Crnoj Gori, i nacionalna i multinacionalna, nikad nije imala potrebne uslove, iako je posljednjih godina, zahvaljujući inicijativnosti ministra Mićunovića, i ova oblast dobila veći društveni rang, jaču moralnu, ali sasvim nedovoljnu materijalnu podršku. Zbog svih tih okolnosti (a moglo bi se nabrojiti još mnogo drugih) stvaralaštvo u oblasti kulture, najvećim dijelom i najvećim djelima, bilo je prepušteno ličnim autorskim *zalaganjem* i finansijskim ulaganjem u gotovo sve projekte, uz simboličnu i selektivnu pomoć Države. Finansiranje nekih važnih projekata, kao što je Crnogorska enciklopedija DANU, prestalo je prije jedanaest godina (2003.), a ja sam, kao glavni urednik i redaktor, produžio da radim na tom projektu pune dvije i po godine – bez i centa nadoknade za taj ozbiljni stručni i veoma odgovorni rad. Sad je, međutim, svima jasno da je takav odnos prema ovom kapitalnom projektu (kao i ukidanje Leksikografskog zavoda Crne Gore, na Vidovdan 1991.) ostavio ozbiljne negativne posljedice na razvoj i afirmaciju crnogorske kulture, jer nije enciklopedijski revalorizovano bogato kulturnoistorijsko i savremeno stvaralaštvo Crne Gore.

Enciklopedije su izvanredno važna kulturološka djela

Prosvjetni rad: Upravo je ovo prilika – podsećajući na Vašu saradnju sa nekadašnjim Jugoslovenskim leksikografskim zavodom „Miroslav Krleža", te kasnije aktivnost kao direktora Leksikografskog zavoda Crne Gore i pokretača rada na Enciklopediji Crne Gore i u Dukljanskoj akademiji bilingvalnoj Crnogorskoj enciklopediji (kao glavnog urednika) – da nam preciznije objasnite zašto su ti naši enciklopedijski projekti zasad ostali neostvareni?

Perović: To je složenije pitanje i zahtijevalo bi širi odgovor. Ali, zbog ograničenog prostora, podsetićemo se samo na dio uzroka i nekoliko neophodnih podataka. Prvi pokušaj da se počne rad na Enciklopediji proklamovao je naš Inicijativni odbor još 1969. godine. U Odboru su bili istaknuti crnogorski intelektualci, a bilo je i političara /najistaknutiji – Veljko Milatović). Skupština SRCG podržala je tu inicijativu, ali Izvršno vijeće i njegova odgovarajuća ministarstva nijesu ništa učinila da se ta ideja realizuje. Nakon 12 godina osnovan je Leksikografski zavod Crne Gore, ne bez otpora i iz Beograda i iz Titograda. Opet je tu bio Milatović, ali ovoga puta – nije se oslonio na druge. LZCG je formiran bez odlaganja. Nažalost, uslovi za rad su bili više nego nepovoljni: jedna kancelarija za direktora i urednika i jedna manja za administrativne službenike. Finansiranje preko SIZ-a za nauku, kojim su rukovodile osobe drukčije idejne i nacionalne orijentacije, te je finansiranje projekta ECG bilo škrto i često ponižavajuće, s prijekorima kako taj projekat uništava druge važne projekte. Iako to nije bilo tačno, bilo je lansirano u kuloarnim krugovima, đe se u stvari i formiralo tzv. javno mnjenje. Ipak smo se izborili da, pod glavnim uredništvom prof. Ratka Đurovića, uprkos dvopolnom sastavu Redakcije i Savjeta ECG (dvopolnom ideološki i nacionalno – po izboru Skupštine SRCG) i objavili više knjiga i trotomni Alfabetar ECG. Ali, situacija se za Zavod i ECG potpuno pogoršala kad je došlo do smjene vlasti (1989.) Prestale su sve dotacije, nije bilo ni za lične dohotke i morali smo da se udružimo sa „Monteksom" da bismo opstali. No, i to je bila naša iluzija – LZCG je ukinut odlukom Skupštine, svi mi (nas 11-oro) ostali smo na ulici, bez ikakve otpremnine, bez posla i bilo kakvog primanja. (Tako ja imam jednogodišnji prekid radnog staža, ali i danas vidljivi dokaz da sam te 1991. godine „izučio" zidarski zanat i u Berima, na mojoj starevini, podigao zidove koji i danas traju, ukrašeni agresijom bršljana!).

Projekat ECG je predat u nadležnost CANU, uz budžetsko finasiranje, ali ta institucija, koristeći naš Alfabetar, unijela je mnoge nove jedinice, uglavnom srpsko-svetosavske provenijencije, ali se ni tu nijesu mogli saglasiti članovi Redakcije i priprema je tokom sljedećih godina bila sve neizvjesnija – dok sasvim nije prestala. U prethodnom odgovoru naveo sam kako je zaustavljen projekat DANU – bilingvalna Crnogorska enciklopedija.

Enciklopedije nijesu striktno naučni projekti, ali jesu izvanredno važna kulturološka djela, neophodna svakoj kulturi, svakoj civilizovanoj zemlji. Crnoj Gori zasad nije uspjelo da svoju duhovnost osvjedoči i u ovoj oblasti, ali da 1991. godine nije ukinut Leksikografski zavod, mi bismo danas imali višetomnu Enciklopediju Crne Gore. Entuzijazam i znanje u ovako složenim poslovima nijesu dovoljni. To je danas jasno svima, pa se najavljuje da će se Država ozbiljno pozabaviti revitalizacijom crnogorske enciklopedistike.

Zaslužnici domovinske kulture

Prosvjetni rad: Jedan ste od „prvoboraca" za ukupni crnogorski nacionalni, kulturni i državni dignitet, pa nas interesuje kako sagledavate aktuelnu situaciju? Koliko naši mediji, štampani i elektronski, javnost u cjelini, podržava ili pak osporava i zanemaruje crnogorsko samoosvješćenje, zasnovano na relevantnim istorijskim, naučnim činjenicama?

Perović: Nijesmo, naravno, „prvoborci"; bilo je i prije nas velikih podvižnika i boraca za ravnopravnost Crne Gore i Crnogoraca. Nijesmo radili za spomenice, ne trebaju nam spomenice, ali je i danas potrebna pomoć da i crnogorski književni stvaraoci postanu ravnopravni sa tzv. manjinskim kulturniim (nacionalnim) zajednicama. Naši mediji, s časnim izuzecima, više odmažu nego pomažu.

Borbu za ravnopravnost Crnogorske kulture započeli smo još kao studenti, ali po povratku u Crnu Goru – prije nešto više od pola vijeka. Bila je to nevelika grupa javno eksponiranih stvaralaca, intelektualaca, od jednopartizma nerijetko kršteni kao „crnogorski nacionalisti", iako niko od nas nije bio nacionalista. Kao beogradski student, kao pjesnik i kritičar, pokretač i saurednik beogradske književne revije „Vidici", na početku 1956. godine – jedini od mladih crnogorskih pisaca – primljen sam u Udruženje književnika Srbije. Tada nije bio u modi ni srpski ni hrvatski, pa ni crnogorski „nacionalizam". Beograd je bio internacionalni grad – sa čestim gostovanjima čuvenih muzičkih, pozorišnih, filmskih, sportskih i, naravno, književnih veličina (Sartr, Leonov i dr.). I tada i kasnije, mi koji nijesmo prećutkivali da smo nacionalno Crnogorci bili smo po svemu internacionalisti, no i branioci istorijskih, državnih, kulturnih i ljudskih prava Crne Gore i crnogorskog naroda.

Prije pola vijeka nije nas bilo mnogo, ali smo bili glasni i u jednopartizmu, trpjeli smo i hladno i vruće i od svojih društvenih ideala nijesmo odustajali. Treba se s pijetetom sećati onih koji više nijesu među nama a bili su u čelnom redu eksponiranih crnogorskih stvaralačkih domoljuba. Odajmo dostojnu poštu trajno zaslužnima: kulturologu dr Radoslavu Rotkoviću (1928-2013), istoričaru narodnih umotvorina i polemičaru Radoju Radojeviću (1922-1978), istoričaru književnosti i crnogorskom prof. dr Vojislavu Nikčeviću (1935-2007), istoričaru prof. dr Dragoju Živkoviću (1927-1994)… A o zaslugama živih i aktivnih – drugom prilikom.

CANU ignoriše usvojeni Zakon i unižava ugled Države

Prosvjetni rad: Od Vas kao akademika i jednog od osnivača i utemeljitelja DANU očekujemo da nam saopštite svoje mišljenje o Zakonu o CANU i nesumnjivoj državnoj potrebi da se objedine naučni i umjetnički potencijali u našoj zemlji

Perović: Pobude za spajanje dvije akademije nauka i umjetnosti su konstruktivne, kulturološki opravdane, duštveno korisne i stvaralački potencijalno produktivne. Ali, sve je to postalo irelevantno – kad je CANU jednoglasno odbila da primijeni Zakon, ignorišući ugled Države (Vlade, Parlamenta i Predśednika CG) i crnogorski pravni poredak. Poput SPC, Crnogorska akademija je valjda smatrala da će tako učvrstiti „eksteritorijalnu" poziciju, pa je nastavila da slijedi, a u ovom slučaju i da radikalizuje svoje stare navike. Proizvoljno „tumačenje" Zakona i krajnje nekorektni pokušaj (nekompetentnog) ocjenjivanja podobnosti akademika DANU – pokazuje kako predominacija sebičnih interesa, sujeta i pizma – isključuju svaku objektivnost! A i pri takvoj, nedopustivoj, paušalnoj i krajnje emotivnoj „procjeni" – bilo je lako ustanoviti da je doprinos akademika DANU, u odnosu na članstvo CANU, izvanredan, i u više disciplina nauke i umjetnosti superioran. (Treba uporediti bibliografije članova dviju akademija!). Po konkretnim ostvarenjima DANU je nadmoćna i u odnosu na znatno starije i prominentnije južnoevropske akademije. Mi smo – u interesu objektivnijeg vrednovanja doprinosa svakog akademika, više puta javno predlagali da se članstvo dvije akademije podvrgne REIZBORU, tj. da Matičarska komisija internacionalnoga sastava procijeni i verifikuje status svakog člana CANU i DANU. Tada bi bilo jasnije ko je koliko doprinio crnogorskoj duhovnoj riznici i napretku savremene crnogorske nauke i umjetnosti.

Treba ponovo publikovati sva izdanja biblioteke „Luča"

Prosvjetni rad: Jedan ste od osnivača i urednika nekadašnje reprezentativne crnogorske biblioteke „Luča". Kako vidite njeno mjesto u istoriji crnogorske književnosti i kulture?

Perović: „Luča" je pokrenuta kao edicija koja treba da supstituiše nepostojeći institut za crnogorsku književnost. I ona je tu ulogu – u svojih 80-ak tomova – umnogome ispunila.„Luča" obuhvata veliki dio onoga što predstavlja crnogorsko književno nasljeđe, ali i antologijski odbir djela i naše savremene literature (Inače, ona nije dovedena do kraja; nedostatak finansija spriječio je njen nastavak). Uz antologijsku sistematizaciju crnogorske klasične i savremene književnosti „Luča" je ostvarila značajne naučnoistraživačke rezultate. Sedamdesetih godina „Luča" je proglašena za najbolje koncipiranu biblioteku u Jugoslaviji, a njeni odgovorni urednici (Milorad Stojović, Branko Banjević i Sreten Perović) za koncepciju i uređivanje dobili su (1972) najviše nacionalno priznanje – Trinaestojulsku nagradu. Time je i formalno i faktički ova edicija autorizovana i zaštićena zakonom o autorskom pravu. Bilo bi korisno da urednici „Luče", koji su još uvijek stvaralački aktivni, pripreme njeno obnovljeno izdanje, što bi omogućilo da se mlađe generacije upoznaju sa najvrednijim tekovinama crnogorske književnosti. Uz to – i da se uklone manji propusti u nekim „Lučinim" izdanjima…

Odavno je trebalo ustanoviti Fond za prevođenje crnogorske literature

Prosvjetni rad: Koliko je naša Država učinila da sebe preko svojih vrhunskih književnika i njihovih djela predstavi i reprezentuje u svijetu?

Perović: Na tom planu naša Država dosad je učinila vrlo malo, ili – nimalo. Odavno je trebalo ustanoviti Fond za prevođenje crnogorske literature na druge jezike, jer Ministarstvo kulture nema od čega da daje u te svrhe, a kad nema sredstava – nema ni programa koji bi podsticao prevodilaštvo i propagandu naših najboljih književnih djela.

Druga polovina XX i prva decenija XXI vijeka uzbudljive su godine

Prosvjetni rad: Nedavno preminuli akademik Radoslav Rotković je za Vas rekao da ste svojim djelom i djelovanjem obilježili u Crnoj Gori drugu polovinu XX i prvu deceniju XXI stoljeća. Kako ste Vi lično doživjeli ovu za crnogorski narod i Crnu Goru izuzetno uzbudljivu epohu, čiji ste, kako primijeti akademik Rotković, i čedo i stvaralac?

Perović: Dr Radoslav Rotković je bio i ostao jedan od najređih i najvrednijih Crnogoraca. On nije žalio riječi dokumentovane pohvale, ako je bio ubijeđen u neki ili nečiji kvalitet, bez obzira je li u pitanju njegov prijatelj ili oponent. Radoš i ja smo na raznim kulturnim projektima sarađivali više decenija, i nikad nijesmo imali suštinskog sporenja. Borili smo se za emancipaciju Crne Gore i napredak njene nacionalne i multinacionalne kulture i u tim nastojanjima smo imali uspjeha. Ja sam mu posebno zahvalan za onako iscrpnu i kvalitetnu studiju (predgovor mojim Izabranim djelima) koja je postala temeljni tekst o mojem cjelokupnom stvaralaštvu.

Druga polovina XX i prva decenija XXI vijeka uzbudljive su godine i za naše lične biografije i za prosperitet Crne Gore. Činili smo koliko smo mogli, nekad i više. I to će nekad neko ozbiljnije razmatrati.

Još se uvijek bojažljivo prilazi predstavljanju klasične i savremene crnogorske književnosti

Prosvjetni rad: Kako ocjenjujete kvalitet crnogorskih školskih udžbenika za društveno-jezičku i humanističku grupu predmeta?

Perović: Nijesam imao priliku da pregledam sve aktuelne udžbenike iz pomenutih oblasti. Ali, na osnovu ovih koje sam imao u rukama imam utisak da se još uvijek bojažljivo (da ne kažem – sa ustaljenom inferiornošću prema „starijim" i „većim" ex-YU-sredinama) prilazi predstavljanju klasične i savremene crnogorske književnosti (Znatno bolja situacija je sa prezentacijom crnogorske istorije). O tome su dokumentovano kritički pisali književnici-profesori Dušan Đurišić i Rajko Cerović. Bilo bi korisno da „Prosvjetni rad" o ovoj temi organizuje okrugli sto ili naučni skup, kao i o drugim pitanjima iz prosvjetne oblasti. To bi moglo da podstakne na ozbiljnije razmatranje uloge programera i recenzenata udžbeničke literature, posebno ove iz tzv. humanističkih disciplina.

Poezija mi je od najmlađih dana pomagala da othranim i odbranim nadu

Prosvjetni rad: Iza Vas je više od 60 godina plodnog stvaralačkog rada. Od svojih polifonih stvaralačkih lica, kojemu biste se, intimno, najviše priklonili?

Perović: Svakako Poeziji! U svim svojim interesovanjima, stvaralačkim pogotovo, ja se odnosim kao prema pjesmi, ili – još preciznije – poetski. To je vidljivo i u mojoj književnoj i pozorišnoj kritici, u mojim dramskim i publicističkim tekstovima, pa i u istoriografskim i teatrološkim radovima.

Poezija mi je od najmlađih dana pomagala da othranim i odbranim nadu; da zaliječim porodične rane; da me ohrabre prva društvena priznanja (za pjesmu „Na grobu Buda Tomovića", 1950); da uzastopno, 1951. i 1952, dobijem prvu i drugu nagradu na anonimnom konkursu Ministarstva prosvjete NR Crne Gore; da mi kao studentu Filozofskog fakulteta beogradski NIN (1953.) objavi pjesmu u istom antrfileu sa pjesmom T. S. Eliota, dobitnika Nobelove nagrade (što je za moju afirmaciju značilo mnogo više nego da sam objavio zbirku poezije); da dobijem prvu Trinaestojulsku nagradu 1961, a kasnije i mnoge druge domaće i strane nagrade (v. Bio-bibliografiju); da dobijem visoko međunarodno priznanje Književno žezlo (2004); da dobijem Internacionalnu nagradu za poeziju Internacionalne akademije „Mihail Eminescu" (2012) i da me ta ista akademija predloži za najveću svjetsku Nagradu za književnost (Štokholm), proglasivši me istodobno za najznačajnijeg živog evropskog pjesnika. Ovo podsećanje može nekome da izgleda neskromno, ali ja to ni sada ne bih činio da nijesam na internetu pogledao odrednicu Crnogorska književnost. U tom pregledu ima mnogo crnogorskih pisaca (i nekih za koje nikad nijesam čuo), ali imena Sretena Perovića u toj odrednici (Crnogorska književnost!) nema.

Poezija je, dakle, moje najintimnije opredjeljenje; prve pjesme sam objavio u 17. godini života; i svaka moja djelatnost prožeta je poezijom. Dvadesetak knjiga moje lirike, prijevodi na strane jezike, nagrade i druga priznanja – sve je to imalo drukčije značenje dok sam bio mlađi, poletniji, ambiciozniji. I kad me napustila svaka sujeta (a zavist, mržnja i osveta – nikad nijesu bile dio moje prirode), ne i radna energija, u posljednje dvije godine došla su značajna priznanja: nagrade, studije i kritike o mojoj poeziji, četiri knjige moje izabrane lirike objavljene na stranim jezicima – francuskom, makedonskom, rumunskom i ukrajinskom… Posebno me osvježilo priznanje Internacionalne akademije (čiji sam Počasni član), a Nagradu za poeziju koju su mi dodijelili 2012. prethodno su dobila i dva nobelovca, od kojih je našoj publici naročito poznat Česlav Miloš.

Razgovarao:
Goran Sekulović

Na Cetinju održan simpozijum posvećen akademiku dr Radoslavu Rotkoviću

JASNO PREPOZNAVAO ONO SUPSTANCIJALNO U VLASTITOM VREMENU

Dragan Radulović, predšednik Matice crnogorske: Bez ustručavanja reagovao u javnosti političkim ili naučno-političkim angažmanom
Akademik prof. dr Danilo Radojević: Njegovo naučno djelo nerazdvojno od ukupnog crnogorskog kulturnog i naučnog života

Institut za crnogorski jezik i književnost organizovao je na Cetinju Međunarodni naučni simpozijum posvećen životu i djelu istaknutog crnogorskog naučnog poslenika i književnog stvaraoca akademika dr Radoslava Rotkovića. Na skupu je učestvovalo dvadesetak uglednih naučnih radnika i kulturologa iz regiona.

Skup u čast preminulog akademika Rotkovića pozdravio je mitropolit Crnogorske pravoslavne crkve Mihalo, koji je rekao da je Rotković sve do smrti bio borac za pravo, čast i slobodu Crne Gore.

Brojnoj publici obratio se i akademik Mladen Lompar, ističući Rotkovićevo nastojanje da uvijek traga za istinom.

Značajan trag u mnogim oblastima

Predšednik Matice crnogorske Dragan Radulović kazao je da je akademik Radoslav Rotković bio čovjek impresivnog života i djela „odnosno naučnik koji je ostavio značajan trag u mnogim oblastima, a istovremeno bio intelektualac koji je jasno prepoznavao ono supstancijalno u vlastitom vremenu i, shodno tome, bez ustručavanja reagovao u javnosti političkim ili naučno-političkim angažmanom."

„Premalo je onih koji strpljivo uklanjaju mitske zastore i pokušavaju da otkriju i odgonetnu neukaljanu istorijsku istinu – ma kakva da je. Jedno od čelnih mjesta u tom istinoljubivom istraživačkom timu superiorno drži redovni član DANU, istoričar literature i kulture, književnik, jezikoslovac i poliglota, filmolog i politikolog dr Radoslav Rotković", podšetio je akademik Sreten Perović, dok je akademik prof. dr Danilo Radojević rekao da da je Rotković bio istraživač neiscrpne upornosti i snažne volje u potrazi za istinom, ističući kako je „ostavio crnogorskoj naučnoj misli značajan oslonac i podsticaj za dalje rasvjetljavanje tamnih mjesta, za oblikovanje realnih pogleda na istorijsku i kulturnu prošlost."

„Njegovo naučno djelo je nerazdvojno od ukupnog crnogorskog kulturnog i naučnog života", zaključio je Radojević.

Prema riječima mr Čedomira Draškovića, u lavirintu dugo i programski gomilanog i dezorijentisanog kulturno-istorijskog bespuća, Rotković je imao snagu i energiju lokomotive.

„Bio je svestrani istraživač i pokretač: djelotvorna energija duhovnog proljeća i snažno sinhronizovana transmisija i duhovna „pedala" za budućnost. Žurio je gotovo nedostižnim korakom da civilizacijski pročisti i osnaži temelje malograđanski urušene i kulturno izobličavane Crne Gore", ocijenio je on.

HRONIČAR CRNOGORSKOG TRAJANJA: Sa simpozijuma

Najmanje poznat Rotkovićev jezikoslovni rad

O djelu akademika dr Radoslava Rotkovića govorio je i lingivsta dr Adnan Čirgić, direktor Instituta za crnogorski jezik i književnost.

„Radoslav Rotković je sigurno jedna od najkrupnijih i najosobenijih figura koja se javila među proučavaocima i afirmatorima crnogorske kulture u najširem smislu te riječi, još od prvih poslijeratnih godina pa do naših dana. U crnogorskoj periodici javio se prije više od 60 godina (1948) i od tada djelovao na razne načine: kao publicist koji je redovno pratio događaje na crnogorskoj kulturnoj sceni, kao filmski kritičar, enciklopedist, književni kritičar, istoričar književnosti, književnik, istoričar crnogorske drame i pozorišta, društveni kritičar, istoriograf, kulturolog, poslanik u crnogorskoj Skupštini. No, od svega toga najmanje je poznat njegov jezikoslovni rad", kazao je Čirgić.

Na simpozijumu su, između ostalih, radove o Rotkoviću izlagali: Čedomir Bogićević, Milorad Nikčević, Stevo Vučinić, Milica Lukić, Vera Blažević-Krezić, Miraš Martinović, Vanda Babić, Borislav Jovanović, Nela Savković-Vukčević, Vesna Vičević, Slobodan Čukić, Mašo Miljić, Vladimir Vojinović itd.

Teme priloženih radova, koji će biti objedinjeni u posebnoj brošuri, u svojoj raznovrsnosti prikazuju i tematski i sadržajno vanvremenski bogato Rotkovićevo djelo – od njegove misije odbrane crnogorske istorije i kulture, zatim njegovog rada na analizi života i djela Stefana Mitrova Ljubiše, afirmaciji kulturne baštine i tradicije Boke Kotorske. Tu su i radovi o Rotkoviću kao istoriografu, njegovim reminescencijama na crnogorske pravno-istorijske teme, o njegovom književnom radu, ali i o temeljima koje je postavio ondašnjoj TV Titograd, iz koje je nastala današnja RTCG, ne samo kao urednik, već i kao autor i koscenarista dokumentarnih filmova i emisija, te kao utemeljivaču sekcije za književnost u Dukljanskoj akademiji nauka i umjetnosti.

N. N.

Akademik Mladen Lompar

ZNAO JE ĐE JE NAŠA ITAKA I KRAJ VJEKOVNOG IZGNANSTVA

„Znao je đe je naša Itaka i kraj vjekovnog izgnanstva. I stalno upozoravao, i bez ustezanja, na greške i zlonamjerna tumačenja, na poharu crnogorske riznice… Nije bilo događaja, naučnog lopovluka i falsifikata koji je mogao proći bez njegovog utemeljenog komentara i ispravke. Često je to činio lucidno, karikirajući osakaćene oponente, ali se uvijek vraćao na mjesto pokradene dragocjenosti… Šećam se kako smo danima sređivali ljepotu njegove Ilustrovane istorije crnogorskog naroda, gomile falsifikata koje je ispravljao, i od istorijskih, jezičkih i kulturnih dokumenata stvorio najljepšu priču crnogorskog trajanja."

Delegacija Republike Turske i Fudbalskog kluba Galatasaraj pośetila Zabrđe kraj Andrijevice, đe je otkrivena spomen ploča braći Bakić, crnogorskim učenicima Gimnazije Galatasaraj, jednima od osnivača ovog kluba

DOKAZ PRIJATELJSTVA DVAJU NARODA

Čandan Erčetin, potpredšednica FK Galatasaraj: Braću Bakić Galatasaraj nikada nije zaboravio
Mehmet Nijazi Tanilir, ambasador Turske u Crnoj Gori: I nakon dugih vijekova zajedničkog života naših naroda, nakon što su se politički razišli, priča braće Bakić je nastavila da živi kao potvrda da se ljudi nijesu razišli jedni od drugih

Delegacija Republike Turske i poznatog FK „Galatasaraj" pośetila je Andrijevicu, đe je u selu Zabrđe otkrivena spomen ploča dvojici osnivača ovog kluba s početka dvadesetog vijeka – Milu i Pavlu Bakiću. Ploča je dopremljena iz Istanbula i na njoj na turskom i crnogorskom jeziku piše: „U znak ličnog sjećanja na crnogorske učenike Gimnazije Galatasaraj, dvojicu prvih igrača i osnivača prvog turskog fudbalskog kluba Galatasaraj, Mila i Pavla Bakića, s neizmjernim poštovanjem, Fudbalski klub Galatasaraj".

„Ovu dvojicu mladića izuzetnih fizičkih sposobnosti, džentlmenskog mentaliteta i naprednih ideja Galatasaraj nikada nije zaboravio. Ne možemo znati da li su braća, koja su ostavila svoje srce na terenu, sanjala da će Galatasaraj, klub kojeg su osnovali u učionici B 12, premašiti jedan vijek, da će postići veliki uspjeh i postati jedan od svjetskih klubova, ali mi koji to posmatramo sa dozom sportskih emocija sigurni smo da su postavili čist i čvrst temelj", kazala je potpredšednica ovog kluba Čandan Erčetin.

Ambasador Turske u Crnoj Gori Mehmet Nijazi Tanilir poručio je da je priča koja je tog dana okupila ljude u Zabrđu u isto vrijeme priča „naše čovječnosti i zajedničke sudbine", dodajući da su početkom dvadesetog vijeka u Gimnaziji Galatasaraj u Istanbulu braća Milo i Pavle Bakić pojedinačno bili simboli izvanrednog prijateljstva između dviju država i dva naroda.

POČAST MLADIĆIMA NAPREDNIH IDEJA: Sa oktrivanja spomen ploče

„I nakon dugih vijekova dva naroda koja su zajedno živjela, nakon što su se politički razišli, priča braće Bakić je nastavila da živi kao priča o tome da se ljudi nijesu razišli jedni od drugih. Ovđe smo kako bismo odali počast braći Bakić, dvojici od trinaest junaka, i u znak vječne slave zahvalili što su nam podarili Galatasaraj, svjetski poznat klub, evropskog šampiona kojim se ponosi naša zemlja i naš narod", rekao je on.

Goste iz Turske dočekali su i zahvalili im se: dr Nikola Bakić, prof. dr Radovan Bakić, istoričar prof. dr Šerbo Rastoder, predšednik opštine Andrijevica Srđan Mašović i direktor osnovne škole koju su nekada pohađali Milo i Pavle, Dobrašin Lalević.

N. N.

Školu demokratije i ljudskih prava u Pljevljima uspješno završilo 40 učenika iz Srednje stručne škole i Gimnazije „Tanasije Pejatović"

PRAKTIČNA POUKA ZA MLADE

Hajrudin Kujundžić, pomoćnik direktora Gimnazije i Radoš Zuković, profesor: Koncepcija Škole demokratije praktična za mlade koji se pripremaju za život u društvu u kojem će razvijati duh mira, tolerancije, razumijevanja i prijateljstva među svim narodima. Projekat Škole demokratije podržalo Ministarstvo prosvjete

Gimnazija „Tanasije Pejatović"

Polaznici osme generacije Škole demokratije i ljudskih prava okončali su projekat koji je u sklopu Omladinskog dijalog kluba za ovu školsku godinu realizovalo NVU „Bonum". Školu je uspješno završilo 40 učenika iz Srednje stručne škole i Gimnazije „Tanasije Pejatović". Trajala je sedam mjeseci, a nastava je realizovana u dvije grupe od po 20 učenika. Predavači su bili profesori, pravnici, novinari, političari i javne ličnosti iz Pljevalja i Podgorice. Nastavnim programom obrađeno je 14 tema iz oblasti ljudskih prava i demokratije. Govoreći o koncepciji škole i utiscima, učenici su izrazili zadovoljstvo, rekavši da su ovom prilikom naučili mnogo korisnih stvari važnih u razvoju ličnosti. Na primjer, tu je važno poštovanje ljudskih prava, drugih kultura, te osnovnih sloboda.

„Koncepcija Škole demokratije praktična je za mlade, koji se pripremaju za život u društvu u kojem će razvijati duh mira, tolerancije, razumijevanja i prijateljstva među svim narodima", kazali su, uručujući diplome, Hajrudin Kujundžić, pomoćnik direktora Gimnazije „Tanasije Pejatović", i profesor Radoš Zuković.

Projekat Škole demokartije podržalo je Ministarstvo prosvjete, kao i Vladina komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću.

Š. B.

Održana šednica Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore

PREDLOŽENI BUDŽET ZA NAREDNU GODINU: 17.112.512,80 EURA

Usvojena odluka o proširenju lista za upis samofinansirajućih studenata na prvu godinu osnovnih studija: na Prirodno-matematičkom fakultetu za 19 mjesta, Fakultetu primijenjene fizioterapije deset i tri za strane državljane, Fakultetu za sport i fizičko vaspitanje pet, Građevinskom deset, Farmaceutskom jedan strani državljanin, na Fakultetu likovnih umjetnosti dva, Metalurško tehnološkom deset i na Filozofskom 24 studenta

Duško Bjelica

Na šednici Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore usvojen je predlog zahtjeva za budžet UCG za 2015. godinu, koji bi trebalo da iznosi 17.112.512,80 eura. Predšednik Upravnog odbora Duško Bjelica istakao je da je za zarade zaposlenih namijenjeno 87 % budžeta.

Usvojena je odluka o proširenju lista za upis samofinansirajućih studenata na prvu godinu osnovnih studija.

„Na Prirodno-matematičkom fakultetu lista je proširena za 19 mjesta, Fakultetu primijenjene fizioterapije deset i tri za strane državljane, Fakultetu za sport i fizičko vaspitanje pet, Građevinskom deset, Farmaceutskom jedan strani državljanin, na Fakultetu likovnih umjetnosti dva, Metalurško tehnološkom deset i na Filozofskom 24 studenta", rekao je Bjelica, ističući da je nova rektorka Radmila Vojvodić predložila dva prorektora koji će zajedno sa njom od 19. avgusta biti u mandatu. Riječ je o profesorima Predragu Stanišiću i Srđanu Stankoviću.

Upravni odbor je razmatrao izvještaj Komisije za pripremu normative i standarda za unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mjesta na Univerzitetu, ali se o ovom pitanju njegovi članovi nijesu izjašnjavali, jer Komisija još treba da sačini predloge i izvještaje za određene segmente unutar UCG.

N. N.

Vrhunski rezultati Bjelopoljke Ene Topčibašić na olimpijadama znanja u Rusiji i Srbiji

TALENAT KRUNISAN ZLATNIM MEDALJAMA

– Ena Topčibašić: Osvojene medalje su mi dokaz da su se rad i znanje koje sam stekla učeći ruski jezik krunisali na najbolji mogući način
– Vera Joksimović, nastavnica ruskog jezika u OŠ „Risto Ratković": Ena je dokaz da spoj talenta i rada dosnosi veliki uspjeh

ĐAK GENERACIJE: Ena sa diplomom iz Rusije

Učenica Osnovne škole „Risto Ratković" iz Bijelog Polja Ena Topčibašić osvojila je zlatnu medalju na 13. Međunarodnoj olimpijadi znanja iz ruskog jezika koja je održana na Institutu A. S. Puškin u Moskvi. Ova uspješna polumaturantkinja, koja se nedavno okitila zlatom i na međunarodnoj NIS-ovoj olimpijadi iz ruskog jezika organizovanoj u Novom Sadu, u Rusiju je otišla kao nacionalni pobjednik ruskog jezika zajedno sa još tri učesnika iz Crne Gore. Topčibašić je pored dostignuća na međunarodnim takmičenjima proglašena u svojoj školi za đaka generacije i ovjenčana priznanjem Luča.

„I sâmo učešće na ovim takmičenjima značilo mi je puno, a osvojene medalje su mi dokaz da su se rad i znanje koje sam stekla učeći ruski jezik krunisali na najbolji mogući način", kaže Ena i dodaje: „Pripreme su zahtijevale temeljan rad i trud. Svakog dana odvajala sam po tri do četiri sata za učenje ruskog jezika i tako tokom čitave školske godine. Nastavnica Vera Joksimović je bila moja najveća podrška, jer da nje nije bilo teško da bih došla do ovakvih rezultata. Tu su, naravno, i moji roditelji i drugari pošto bez njihovog razumijevanja ni jedno dijete ne može nizati uspjehe."

Enina mentorka, nastavnica ruskog jezika Vera Joksimović, nastavila je svoj pobjednički niz, budući da je u dvadesetčetvorogodišnjem radu postigla vrhunske rezultate pripremajući učenike za brojna takmičenja iz ruskog jezika.

„Nijesmo stigli ni da proslavimo uspjeh iz Novog Sada a postigli smo još jedan u Moskvi. Iz Moskve nosimo za cio život bezbroj divnih utisaka, uspomena i novih prijateljstava. Kada je riječ o Eni, mogu potvrditi da je ona talentovano i radno dijete. Njeni uspjesi su uspjesi svih nas u školi, uspjesi njenih roditelja, drugova, Bijelog Polja i cijele Crne Gore. Ena je dokaz da spoj talenta i rada dosnosi veliki uspjeh", rekla je Joksimovićka, izrazivši zahvalnost Ministarstvu prosvjete Crne Gore što im je omogućilo da otputuju na takmičenja, kao i upravi OŠ „Risto Ratković" i kolektivu koji su im pružali podršku.

N. N.

Uspjeh crnogorskih učenika na 18. Juniorskoj balkanskoj matematičkoj olimpijadi u Ohridu

BRONZANE MEDALJE MARIJI DOŠLJAK I PAVLU KOVAČEVIĆU

Marija Došljak, učenica OŠ „Vuk Karadžić" – Berane, i Pavle Kovačević, učenik OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar", Rasovo – Bijelo Polje, osvojili su bronzane medalje na 18. Juniorskoj balkanskoj matematičkoj olimpijadi, koja je ove godine održana u Ohridu.

Na ovogodišnjem nadmetanju učestvovala su 104 takmičara iz 18 zemalja. Crnu goru su predstavljali učenici: Marija Došljak, Ognjen Đuković i Pavle Kovačević. Pored takmičara, u sastavu crnogorske ekipe bili su i prof. dr Romeo Meštrović, lider, Svetlana Miličković, predstavnik Ispitnog centra i prof. dr Miomir Anđić u svojstvu opservera.

Pavle Kovačević

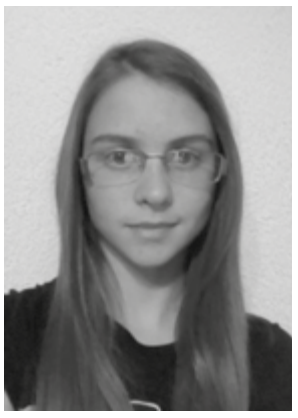

Marija Došljak

„Zadovoljni smo rezultatima koje postižu naši učenici, pobjednici državnog takmičenja, na međunarodnim takmičenjima i olimpijadama, a nadamo se da će oni iz godine u godinu biti još bolji. Ispitni centar će i dalje kroz organizovanje kontinuiranih priprema ekipa za olimpijade, specijalizovanih kampova i druge aktivnosti pomagati naše talentovane učenike", kaže direktor Ispitnog centra Željko Jaćimović.

Lj. V.

Predstavnici CDPR-a pošetili OŠ „Boro Vukmirović" na Rijeci Crnojevića

NA POKLON ŠKOLSKA LEKTIRA I CD

Predstavnici Crnogorskog društva za borbu protiv raka (CDPR) pošetili su OŠ „Boro Vukmirović" na Rijeci Crnojevića.

„Pošete su dio naših stalnih aktivnosti kojima nastojimo da đeci i mladima ukažemo na štetne posljedice konzumiranja duvanskih proizvoda, posebno u ovoj fazi razvoja ličnosti. Đeci smo poklonili školsku lektiru, kao i i komplet CD-a sa Festivala 'Naša radost'", objasnio je Domagoj Žarković, sekretar Društva.

Š. B.

Jedna od najstarijih škola u Crnoj Gori

Položen kamen temeljac za izgradnju novog školskog objekta u Dobrakovu kod Bijelog Polja

NOVA ŠKOLA – MJESTO STICANJA ZNANJA

Početak radova označili Aleksandar Žurić, predšednik Opštine Bijelo Polje, Daut Hajdarpašić, direktor OŠ „Mladost" i predstavnik Ministarstva prosvjete. Procijenjena vrijednost ove faze radova iznosi oko 100.000 eura, dok je rok završetka radova tri mjeseca

U prisustvu brojnih građana, predstavnika lokalne samouprave i javnih službi, Mjesne zajednice, kao i izvođača radova, svečano je obilježen početak radova izgradnje novog školskog objekta u Dobrakovu kod Bijelog Polja. Kamen temeljac položili su predšednik Opštine Bijelo Polje Aleksandar Žurić, predstavnik Ministarstva prosvjete, kao i Daut Hajdarpašić, direktor osnovne škole „Mladost" – Kanje. Riječ je o područnom odjeljenju pomenute vaspitno-obrazovne ustanove u kojem nastavu pohađa oko 20 učenika.

Predšednik Žurić je rekao da je ovo jedan od najznačajnijih projekata njegove opštine, te da je on prioritetan za stanovnike ovog kraja.

„Ministarstvo prosvjete je kao naš partner na ovom projektu pružilo podršku za gradnju, a tu je i podrška mještana ovog kraja. Škola nije samo mjesto okupljanja i mjesto na kome po znanje dolaze naši najmlađi sugrađani, već ona predstavlja i tačku komunikacije sa državnim i opštinskim institucijama. Škola će kroz projektom definisano rješenje imati više namjena, što svakako povećava njen značaj. Uvjeren sam da će izvođač radova kompanija „Indel" biti dosljedna u poštovanju rokova, a Opština će ispuniti svoje obaveze", istakao je Žurić.

Izražavajući zadovoljstvo zbog početka radova, Daut Hajdarpašić, direktor, zahvalio je Žuriću na pruženoj pomoći i inicijativi u realizaciji ovog projekta.

Ildan Hasanović, predšednik MZ Dobrakovo, iskazao je veliku zahvalnost lokalnoj upravi zbog realizacije ovog veoma važnog, javnog objekta.

Procijenjena vrijednost ove faze radova iznosi oko 100.000 eura, dok je rok završetka radova 3 mjeseca. U ovoj fazi predviđeni su grubi radovi, postavljanje krovne konstrukcije, nakon čega će uslijediti ostali finalni radovi.

Š. B.

Na Cetinju održana šednica Evropskog komiteta Svjetske federacije veterana

ANTIFAŠIZAM JE VRIJEDNOST PO KOJOJ SE CRNA GORA PREPOZNAJE

– Filip Vujanović, predšednik Crne Gore: Izgubljena samostalnost obnovljena je u maju 2006. na demokratskom referendumu koji je počivao na antifašizmu Crne Gore

– Andrija Nikolić, predšednik SUBNOR-a i antifašista Crne Gore: Crna Gora je vjerovala u svoje i u druge snage, želeći da se suprotstavi fašizmu, da ga pobijedi i učini to zlo zauvijek poraženim

– Aleksandar Bogdanović, gradonačelnik Prijestonice Cetinje: Crnogorski narod oduvijek se znao boriti i izboriti za svoju slobodu, uvijek protiv brojčano, ali ne i srčano jačeg protivnika

U organizaciji Saveza udruženja boraca Narodnooslobodilačkog rata i antifašista Crne Gore i Svjetske federacije veterana na Cetinju je održana 23. šednica Evropskog komiteta Svjetske federacije veterana. Pozdravljajući skup, predšednik Crne Gore Filip Vujanović iskazao je zadovoljstvo što je Komitet za domaćina ovog zasijedanja odabrao baš Cetinje i Crnu Goru i podsetio da je Crna Gora zemlja slobodarstva, te da je njena hiljadugodišnja istorija bila posvećena borbi za slobodu i državnost.

„U viševjekovnoj istoriji gubila se i vraćala sloboda, gubila se i vraćala država. Izgubljena samostalnost obnovljena je u maju 2006. na demokratskom referendumu koji je počivao na antifašizmu Crne Gore. Antifašizam je ponos, vrijednost po kojoj se Crna Gora prepoznaje, pokret koji je vječno dobro naše zemlje", rekao je on.

Predšednik SUBNOR-a i antifašista Crne Gore Andrija Nikolić naglasio je da je Crna Gora vjerna svojoj tradiciji, 13. julu, danu kada je svojim opštenarodnim ustankom zadivila svijet.

„Tada, kao i u prošlosti, bila je svjesna žrtava koje će se morati podnijeti. Vjerovala je u sebe i u druge snage, želeći da se suprotstavi fašizmu, da ga pobijedi i učini to zlo zauvijek poraženim", kazao je on.

Domaćin skupa, gradonačelnik Prijestonice Cetinje Aleksandar Bogdanović, ukazao je na činjenicu da je Cetinje s pravom poprište ovakvog događaja, budući da je ovaj znameniti grad istinski simbol slobode i državnosti Crne Gore.

„Na Cetinju se prepliću istorija kojom se ponosimo i budućnost koju dočekujemo sa optimizmom. Tu su čuvane sloboda i državnost Crne Gore, jedne od najstarijih evropskih zemalja, koja je poznata kao država koja se nikad nije dala porobiti i skrenuti sa puta koji simbolizuje slobodu, antifašizam i jedinstvo naroda", istakao je on i dodao: „Osvajanje slobode u teškim vremenima, sasvim sigurno, jedan je od najvećih izazova za sve narode. Jer, mnogo je vremena i hrabrosti potrebno kako bi to osvajanje zaista bilo uspješno, toliko da služi na ponos pokoljenjma. A crnogorski narod oduvijek se znao boriti i izboriti za svoju slobodu, uvijek protiv brojčano, ali ne i srčano jačeg protivnika. Uvijek protiv onih koji su u svom vremenu bili snaga od koje je podrhtavala čitava Evropa, ali ne i jedna mala država hrabrih ljudi koja se nije dala porobiti."

N. N.

OČUVANJE SLOBODE NAJVEĆI JE IZAZOV: Sa šednice na Cetinju

MEDALJE ZA ZASLUGE I POLAGANJE VIJENCA

Prisutne na šednici pozdravili su i predšednik Svjetske federacije veterana Datuk Abdul Hamid Ibrahim, kao i predšednik Evropskog komiteta Dan Vigo Bergtun. Tom prilikom, predšednik Crne Gore Filip Vujanović dodijelio je medalje za zasluge Ibrahimu i Bergtunu, dok je gradonačelnik Bogdanović, zajedno sa predstavnicima organizacija koje su organizovale skup, položio vijence na spomenik „Lovćenska vila".

Povodom 70 godišnjice Desanta na Drvar (1944–2014)

KONJIĆEV SKOK

Piše: **dr Čedomir Bogićević**

Navršilo se 70 godina od završetka velike ratne operacije vojnih snaga njemačkog Vermahta – Bitka za Drvar, koja je trajala u vremenu od 25. maja do 02. juna 1944. godine. Desant na Drvar, izveden 25. maja, samo je operativni dio velike strateške i taktičke zamisli njemačkih vazdušnih snaga sa ciljem da se uništi Vrhovni štab NOV i POJ i njegov Vrhovni komandant – maršal Jugoslavije Josip Broz Tito „motorna snaga Narodno oslobodilačkog pokreta" uhvati živ i prebaci u Njemačku Vrhovnu komandu u Rastenburgu, u kojoj je bio stacioniran Hitler, vođa njemačkog Rajha.

Tito se sa načelnikom Vrhovnog štaba generalom Arsom Jovanovićem, velikim strategom i taktičarem odlučujućih bitaka NOV i POJ, školovanim i sposobnim oficirom, rodom iz Pipera, prebacio 24. februara 1944. godine iz grada Drvara na ulazu u Drvarsku pećinu. U operativnom dijelu Vrhovnog štaba, pored Tita i Arsa bili su general Ivo Rukavina, načelnik Operativnog odjeljenja, i pukovnik Vjekoslav Klišanić, načelnik Obavještajnog odjeljenja. Ostali organi Vrhovnog štaba: Odjeljenje za vezu, čiji je načelnik bio školovani pilot i radiotelegrafista i osnivač Ratne oficirske škole Vrhovnog štaba Veljko Dragićević (1911. iz sela Potpeći, Piperi, Crna Gora), Ekonomsko odjeljenje, Sanitetsko odjeljenje, Artiljerijskog, Tehničko, Šifrantsko, OZN-a (Odjeljenje za zaštitu naroda), nalazili su se u samom gradu Drvaru.

Obezbjeđenje Vrhovnog štaba zajedno sa obezbjeđenjem Anglo američke i Sovjetske vojne misije bila je dužnost Pratećeg bataljona Vrhovnog štaba pod komandom Milorada Jankovića, kapetana i političkog komesara Dragutna Božovića, kapetana, u sastavu 400 boraca i jednim konjičkim eskadronom. Inženjerijska brigada Vrhovnog štaba bila je razmještena u Drvaru dva bataljona, dok su ostala dva bila u Bosanskom Petrovcu i Potocima.

U Drvaru se nalazio CK KPJ i CK SKOJ-a, te NKOJ i nekoliko članova AVNOJ-a, Viši vojni sud, zajedno sa slušaocima radiotelegrafskog i šifrantskog kursa, Bolnica, Štamparija, kao i uredništvo „Nove Jugoslavije", „Tanjuga", Komanda mjesta i Komanda područja Drvar, te grupa ratnog pozorišta „Narodno oslobođenje", zajedno sa Oficirskom školom Vrhovnog štaba. Veče pred desant u gradu je za pripadnike partizanskih jedinica prikazivani filmski žurnali, „Bitka za Staljingrad" i „Desant na Krim", te pozorišne dramske predstave „Narodni poslanik" B. Nušića i Sterijin dramski komad „Kir Janja". Prethodno je u Drvaru održan Drugi kongres USAOJ-a (2. – 4. maj), koji je pozdravio major Randolf Čerčil, sin predšednika Britanske vlade i velikog antifašiste Vinstona Čerčila, a u ime Ruske vojne misije major Suharov. Na bojišnoj prostoriji, na kome je trebalo izvesti operaciju uništenja Vrhovnog štaba NOV i POJ nalazile su se operativne jedinice Prvog proleterskog korpusa i djelovi Petog i Osmog proleterskog korpusa.

Naredbu za izvođenje velike ratne operacije uništenja komande partizanskih jedinica izdao je lično Adolf Hitler, sa zadatkom da se uništi rukovodstvo NOB-a, uhvati maršal Tito živ i paralizuje oslobodilački pokret u cjelini. Operaciji je dat naziv „Reselšprug" – „Konjićev skok", čija je idejna strateška zamisao formirana 04. 02.1944. godine u Hitlerovom glavnom stanu Rastenburgu. Samu operaciju u formi naredbe o njenom izvođenju lično je predstavio Hitleru jedan od najškolovanijih oficira Vermahta maršal Fon Vajks, koji je u operaciju uključio padobransko desantne jedinice i specijalnu grupu divizije Brandenburg zajedno sa jedinicama Druge oklopne armije i SS padobranskim bataljonom, a sve s tim da se operacija izvede u najvećoj tajnosti što je bio condicio sine qua non uspjeha. Za realizaciju operacije, u Vrnjačkoj Banji je 17. maja održano savjetovanje njemačke komande Štaba Druge oklopne armije. Zapovijest sa izvršnom naredbom za izvođenje operacije izdat je 22. maja, a sama zapovijest početka operacije 23. maj. U gradu Drvaru Tito je 24. maja organizovao prijem za pripadnike Anglo – američke i Ruske vojne misije sa sugestijom da prenoći u istom objektu u gradu, ali je Tito naredio da on sa navedenim oficirima noć provede u Drvarskoj pećini, u improvizovanoj baraci na njenom ulazu. Padobranski desant započeo je 25. maja u šest časova ujutro, a njemačke padobranske jedinice bile su podijeljene u četiri borbene grupe: „Panter", „Crveni", „Zeleni" i „Jurišnik". Vazdušnim snagama 500-og SS padobranskog – lovačkog bataljona priključile su se jedinice Druge okolopne armije, prvi puk Brandergurg, 373-a Pješadijska divizija, Borbene grupe „Vilam" i „Lapac", 92-i motorizovani Granedirski puk, tri borbene grupe Sedme SS Brdske divizije, 105-i SS izvidjački bataljon i 21-a Oklopna granedirska divizija, sa 4000 četnika u ukupnom sastavu od 160.000 pripadnika SS sile. Cjelokupnu operaciju strateški i operativno nadzirao je komandant Druge okolopne armije general pukovnik dr Lotar Rendulic, koji je imao veliko Hitlerovo povjerenje. Sama operacija „Konjićev skok" započela je snažnim bombardovanjem a potom spuštanjem vazdušnog desanta na Drvar – 200 letilica i 170 jedrilica sa ukupno 780 padobranaca, te koncentričnim dejstvima njemačkih i kvislinških snaga. Procjena Vrhovnog štaba je bila da se maršal Tito odmah izvuče iz pećine i dislocira na drugo bezbjednije mjesto, ali je to Josip Broz odbio, dobro procijenivši operativnu situaciju i izdavši nove vojne zapovijesti za odbranu drvarske pećine, pri čemu je izvršena evakuacija svih zatečenih ljudi i arhivske građe u njoj a u pećini ostali samo Tito, Arso Jovanović, Aleksandar Ranković, Veljko Dragićević i general Sreten Žujović. Poginuo je načelnik Odjeljenja za vezu Vrhovnog štaba Veljko Dragićević, a sva šifrantska radio telegrafska baza sa signalima bila je uništena, pa su generali Ranković i Jovanović izdali naredbu da se cjelokupna komunikacija sa operativnim štabovima NOV i POJ izvodi putem kurira, koji su u tim trenucima, kao i tokom slavne oslobodilačke epopeje, izvršili veliko herojsko djelo.

Poslije izvjesnog vremena članovi Vrhovnog štaba napustili su drvarsku pećinu i sklonili se na bezbjednije mjesto – u rejon Mandića mosta, zajedno sa Kardeljem, Milentijem Popovićem, Ivanom Milutinovićem, generalom Mirkom Jovanovićem i Titovim ličnim pratiocem Nikolom – Nikicom Prljom. Velika vazdušna operacija – Desant, zajedno sa pridruženim kopnenim snagama nastavila je svoju ofanzivu u bici za osvajanje Drvara koja je trajala sve do 2. juna, ali koju su jedinice Šeste ličke divizije Prvog, Petog i Osmog proleterskog korpusa, oficirski bataljon škole Vrhovnog štaba herojski odbranile i nastavile slavni oslobodilački pohod u veliko djelo oslobođenja jugoslovenskih naroda od najveće oružane sile u ljudskoj povijesti – njemačkog Vermahta.

Bitka za Drvar i Desant na Drvar predstavljaju istorijsko i oslobodilačko nasljeđe, kao zajedničku baštinu velikog pokreta slobode ex jugoslovenskih naroda.

Obilježeno 72 godine od pogibije rodoljuba na Cijevni, kao i 100 godina od formiranja koncentracionog logora u Vuksanlekićima

ODALI POČAST NEVINIM ŽRTVAMA

DOGAĐAJ KOJI SE NE ZABORAVLJA: Pošeta spomen obilježju na Cijevni

Predstavnici Udruženja boraca NOR-a i antifašista Glavnog grada položili su cvijeće kraj Spomen obilježja na Cijevni povodom 72 godine od pogibije 90 očeva, sinova i braće, među kojima je bila i Bosiljka Radulović, rođena Marković, strijeljana u osmom mjesecu trudnoće.

„Ratne 1942. godine, na današnji dan, u više navrata dovođeni su zarobljenici iz logora iz Albanije, Bara i iz podgoričkih zatvora i na tom mjestu strijeljani, kako bi se zaplašilo civilno stanovništvo i bila uskraćena svaka podrška NOP-u. Ovaj stravični događaj nije zaboravljen i sa poštovanjem i bolom šećamo se žrtava. Zato im na današnji dan svake godine odajemo počast", rekao je predšednik Udruženja boraca i antifašista Glavnoga grada Boro Banović.

Isto udruženje obišlo je i spomenik u Vuksanlekićima, položivši cvijeće na mjestu đe je 1914. godine bio ozloglašeni koncentracioni logor, u kome su Austrougari zatočili više stotina Crnogoraca, pretežno žena i đece.

N. N.

Maturant Gimnazije „Slobodan Škerović" iz Podgorice Janko Zeković osvojio bronzanu medalju na Međunarodnoj filozofskoj olimpijadi

RAD I UPORNOST GARANTUJU USPJEH

– Janko Zeković: Ova diploma i medalja otvorile su mi vrata brojnih svjetskih univerziteta
– Jasminka Milošević, profesorica filozofije u podgoričkoj Gimnaziji „Slobodan Škerović": Samo je bilo pitanje vremena kada će Janko osvojiti nagradu i na nekom međunarodnom takmičenju

Na 22. Međunarodnoj filozofskoj olimpijadi (IPO) održanoj u Vilnjusu, crnogorska ekipa imala je zapažen nastup. Crnu Goru i podgoričku gimnaziju predstavljali su učenici Sanja Raković i Janko Zeković koji je uspio u veoma jakoj konkurenciji osvojiti bronzanu medalju.

Zekoviću je ovo treći put da učestvuje na svjetskom prvenstvu. Budući da je ovogodišnja olimpijada njegovo posljednje srednjoškolsko takmičenje, za nju ga, kako kaže, vežu posebne emocije.

„Ova diploma i medalja otvorile su mi vrata brojnih svjetskih univerziteta poput Prinstona, Harvarda itd, uz mogućnost dobijanja punih stipendija za školovanje. Volim da pođem na jedno takvo takmičenje, jer imate priliku da se susretnete sa osobama istih ili sličnih interesovanja, da razmijenite iskustva i da procijenite đe ste trenutno u odnosu na svijet. Nosim najljepše utiske sa tog takmičenja, a ova medalja je sada kruna cjelokupnih mojih uspjeha", kaže Zeković.

Višestruki talenat

Janko ističe da se za olimpijadu pripremao uz pomoć više knjiga koje je odabrala njegova mentorka, profesorica Jasminka Milošević. Upravo su njeni časovi bili okidač za odluku o takmičenju.

„Obožavao sam period antike i klasični njemački idealizam", pojašnjava on. „Volio sam da slušam argumente filozofa vezane za nastanak svijeta, kako su ljudi tu dospjeli, koji je naš smisao, kakvo je naše saznanje… Filozofija je opširna i obuhvata mnoge discipline. S obzirom na to da je fizika moja strast, oblasti koje sam birao iz filozofije najviše su bile u korelaciji sa fizikom. Pored knjiga, profesorica se trudila i da nađe predavanja koja su sadržavala najbitnije informacije o učenju određenog filozofa. Ne treba zanemariti ni razgovore o filzofskim problemima sa profesoricom, jer su oni takođe doprinijeli postizanju uspjeha", naglašava Zeković.

Ovaj talentovani maturant ostvario je zavidne rezultate i u drugim oblastima. Pored filozofije, takmičio se još i iz hemije, fizike i biologije, a na državnim prvenstvima iz posljednjih dviju je, uz filozofiju, osvajao prvo mjesto. No, čini se da filozofija kod Janka ipak ima povlašćeno mjesto, imajući u vidu da, kako kaže, „bez nje danas ne bi bilo onoga što nazivamo matematikom, fizikom, hemijom, biologijom, psihologijom."

Prema njegovim riječima, društvo mora više podsticati mlade ljude. Naročito je zahvalan nastavničkom vijeću Gimnazije i svom odjeljenju na podršci, a za sve buduće talente ima savjet:

„Uvijek postoje i postojaće pojedinci koji žele da vas sputaju i da potisnu vaš uspjeh, a to im ne treba dozvoliti. Uvijek treba slijediti svoj unutrašnji ošećaj i biti uporan, a uspjeh će tada biti siguran."

VELIKI USPJEH: Raković, Zeković i Milošević na ovogodišnjoj Olimpijadi

I naša zemlja kandidat za organizaciju

Ni profesorica Jasminka Milošević ne krije zadovoljstvo zbog ostvarenog rezultata.

„Po treći put vodim učenike na ovo takmičenje i svaki put je to sasvim novo iskustvo, između ostalog i zbog sasvim različitog pristupa koji domaćini imaju, ne samo kada je organizacija takmičenja u pitanju, već i sama filozofija. Ovog puta domaćini su impresionirali odličnom organizacijom, ali i brojem žena koje su faktički igrale ključnu ulogu na svakom nivou organizacije. Naravno, zadovoljstvo zbog susreta s kolegama iz cijelog svijeta, druženja i razgovora sa njima i njihovim učenicima za mene uvijek predstavlja najznačajniji dio ovog jedinstvenog kulturnog događaja. Ovđe nijesu najvažnije medalje, kao što stoji i u samom statutu IPO. Ljepota Viljnusa i srdačnost domaćina izazov su za sve buduće organizatore Filozofske olimpijade", ističe profesorica Milošević.

Ona navodi da je bilo pitanje vremena kada će Janko osvojiti nagradu i na nekom međunarodnom takmičenju. Zbog maturskih ispita i, za našu zemlju, lošeg tajminga Olimpijade, nije imao dovoljno vremena da se propisno pripremi, ali je svejedno uspio da osvoji jednu od medalja. Jankov podvig naročito dolazi do izražaja, ukoliko se u obzir uzme činjenica da je na našem ovogodišnjem državnom takmičenju učestvovalo svega šest učenika, dok, primjera radi, u Argentini učestvuje obično oko 6.000 učenika, a njihovi predstavnici u Vilnjusu nijesu osvojili ništa. Milošević napominje da ovo nije prvi put da crnogorska ekipa učestvuje na Olimpijadi.

„Igrom slučaja sam kao vođa delegacije otišla na Olimpijadu u Oslo 2012. godine, kada je crnogorska delegacija prvi put učestvovala i, što ne smijemo zaboraviti, odmah dobila prvo priznanje: Đuro Ilić, tada učenik Mješovite škole 'Danilo Kiš' iz Budve, dobio je pohvalu, plasiravši se među dvadeset najboljih te godine. On sada uspješno studira filozofiju", kaže ona.

Profesorica Milošević s ponosom otkriva da je naša zemlja dobila zvaničnu kandidaturu za održavanje IPO 2018. godine, pa njen posao vezan za ovo takmičenje tek predstoji.

N. N.

Međunarodna olimpijada organizuje se svake godine u maju i svaki put u drugoj zemlji pod pokroviteljstvom UNESKO-a

DOPRINOS RAZVOJU RADOZNALOSTI, KREATIVNOSTI I KRITIČKOG MIŠLJENJA

Međunarodna filozofska olimpijada (IPO) održava se pod patronatom najveće međunarodne asocijacije filozofskih društava – FISP, uz saradnju s UNESKO-ovim Odeljenjem za humanističke nauke, filozofiju i etiku nauke i tehnologije. UNESKO je jedan od dva glavna pokrovitelja Međunarodne filozofske olimpijade od 2000. godine, a od 2002. usvojen je i Dan filozofije, kao jedan od događaja UNESKO-a.

Godine 2005. UNESKO je usvojio Okvirnu strategiju za filozofiju, a filozofija je određena kao jezgro sektora UNESKO-a koji je nadležan za humanističke nauke, filozofiju i etiku nauke i tehnologije. Filozofija je prepoznata kao najznačajniji oblik razvijanja kritičkog i nezavisnog mišljenja.

Ciljevi Međunarodne filozofske olimpijade su: promovisanje filozofskog obrazovanja u srednjim školama i buđenje interesovanja srednjoškolskih učenika za filozofiju, doprinos razvoju radoznalosti, kreativnosti i kritičkog mišljenja kod učenika, promocija filozofske refleksije naučnog, umjetničkog i naučnog života, razvijanje sposobnosti etičkog promišljanja problema savremenog svijeta, te podsticanje intelektualne razmjene i učvršćivanje mogućnosti za lične kontakte između mladih ljudi iz različitih zemalja, odnosno promovisanje kulture mira.

Članovi odreda izviđača „Stara Varoš" Podgorica i učenici OŠ „Milorad–Musa Burzan" organizovali humanitarnu akciju za poplavljena područja

MALE RUKE, A VELIKO SRCE

Prikupljene konzervirane i dugotrajne namirnice, sveske, školski pribor. Novčani prilog doniran putem SMS-a

HUMANOST NA DJELU: Članovi Odreda izviđača „Stara Varoš"

Povodom nedavne katastrofe koja je pogodila stanovnike Srbije, Bosne i Hercegovine i Hrvatske, Odred izviđača „Stara Varoš" organizovao je prikupljanje pomoći za ta područja. Akciji su se pridružili i učenici, nastavnici i vannastavno osoblje OŠ „Milorad-Musa Burzan". U holu ove škole sakupljene su konzervirane i dugotrajne namirnice (šećer, ulje, tjestenina, flaširana voda, odjeća, obuća, ćebad, posteljina, sredstva za higijenu…), a novčani prilog, donirali su putem SMS-a. Profesorica matematike Danijela Jovanović inicirala je prikupljanje svesaka i školskog pribora. Sakupljenu pomoć predali su Crvenom krstu Crne Gore.

„Svojom humanošću, ovi mladi ljudi pokazali su da, iako su njihove ruke male i još uvijek nejake, njihovo srce je veliko. Oni su na jednom od paketa napisali: 'Naše srce je puno ljubavi i želje da ova nepogoda što prije prođe! U mislima smo sa vama!'", ističe Vesna Vešović, starješinka Odreda.

Ona je kazala da je đecu zanimalo da li mogu donijeti i hranu za životinje. Saznali su da je organizacija za zaštiu životinja pokrenula takvu akciju, te da se sakupljena hrana za preživjele ljubimce može predati u u Dog-šopu „Dona" u Jerevanskoj ulici. „Apelovali smo na sve dobre ljude da na pomenutu adresu, ponesu i stočnu hranu", naglasila je Vešović.

Š. B.

Uručene diplome „Luča" u OŠ „Risto Manojlović" u Kolašinu

SPREMNI ZA NOVE IZAZOVE

STIGLI DO CILJA: Marljiv rad nagrađen diplomom „Luča"

Još jedna uspješna generacija polumaturanata ispraćena je iz učionica Osnovne škole „Risto Manojlović" u Kolašinu, a najboljim đacima uručena su priznanja. Ove godine, svojim marljivim radom diplomu „Luča" zavrijedilo je pet učenika: Kristina Jeknić, Jovana Rakočević, Vedra Vujisić, Sara Vukićević i Marija Vuković. Nastavničko vijeće pohvalilo je one koji su ostvarili zapažene rezultate na državnim takmičenjima.

Zoran M. Rakočević, direktor škole, istakao je da su ovakvi momenti nešto čemu se raduju i učenici i nastavnici.

„Deset godina trajale su pripreme, gradilo se međusobno povjerenje, ulagalo u rad ka cilju koji se zove uspjeh „Luča". Sa sigurnošću koje donosi ova diploma, ispraćamo naše polumaturante uvjereni da su spremni za naredne izazove znanja i života", naglasio je direktor Rakočević.

Š. B.

Učenici odjeljenja II 1 žabljačke SMŠ „17. septembar" ostvaruju zavidne rezultate na domaćim i međunarodnim takmičenjima i konkursima

PONOS GRADA POD DURMITOROM

– Živorad Bojović, direktor SMŠ „17. septembar": Na osnovu mnogih parametara može se reći da naša škola spada u kategoriju veoma naprednih
– Jelena Obradović, odjeljenski starješina: Iza svih njihovih uspjeha na prvom mjestu stoje roditelji koji ih vaspitavaju i usmjeravaju na pravi put, a nakon njih tu je i cijeli kolektiv škole
– Anđela Bojović, višestruko nagrađivana učenica: Jako mi je drago što sam svojim vršnjacima, bar preko fotografije, uspjela prenijeti dio mog Žabljaka

GENERACIJA ZA PRIMJER: Odjeljenje II 1

Ono po čemu se odjeljenje II 1 Srednje mješovite škole „17. septembar" na Žabljaku razlikuje od ostalih u crnogorskim srednjim školama jeste to što gotovo da nema đaka koji nije osvojio neku nagradu, zlatnu medalju, prvo ili drugo mjesto na inostranim literarnim, likovnim takmičenjima, na brojnim konkursima vezanim za ekologiju, Evropsku uniju, te nagrade i pohvale za fotografiju ili foto priču.

Učenica Anđela Bojović je za dvije godine pohađanja ove škole osvojila čak četiri nagrade.

„Već početkom prošle godine podijelila sam pobjedničko postolje sa dvoje svojih zemljaka na konkursu za najbolji esej i fotografiju na temu 'Moja zemlja – bezbjedna zemlja' i nagrađena sam studijskim putovanjem u Sloveniju. U septembru prošle godine osvojila sam prvo mjesto na Šestom međunarodnom foto konkursu 'Slika moga grada' koji je raspisao Centar za stručno usavršavanje Kikinda u saradnji sa švajcarskom Agencijom za razvoj i saradnju u Srbiji", kaže Anđela i dodaje da su pravo učešća na konkursu imali učenici osnovnih i srednjih škola iz cijelog svijeta, te da je na fotografijama trebalo prikazati svoj grad, selo, prirodne ljepote, spomenike, odnosno svijet koji nas okružuje.

„Jako mi je drago što sam svojim vršnjacima, makar i preko fotografije, uspjela prenijeti dio mog Žabljaka", zaključuje ova uspješna učenica, koja je osvojila prvo mjesto i na konkursu za najbolju priču o Evropskoj uniji „Piši i upoznaj EU!" koji se realizuje u okviru projekta „Međugeneracijsko učenje za evropsko aktivno građanstvo" u organizaciji Centra za građansko obrazovanje, a pod finansijskim pokroviteljstvom EU.

Pojedinačne i kolektivne nagrade

Učenica Jelica Vuković krajem prošle godine osvojila je zlatnu medalju na Međunarodnom likovnom konkursu „13. novembar – dan Skoplja". Cilj konkursa bio je učvršćivanje međunarodnih kulturnih veza i predstavljanje međunarodne dječije likovne umjetnosti.

„Učestvovala sam i na konkursu u Turskoj đe sam osvojila specijalno priznanje galerije Gazijantep za likovni rad. Teme konkursa bile su slobodne, a inspiraciju sam pronašla u prirodnim ljepotama durmitorskog kraja, mog sela. Željela sam pokazati drugima djelić te ljepote", kaže Jelica.

Uspješan je bio i Budimir Anđelić, koji je u prvom razredu osvojio treću nagradu na literarnom konkursu „Njegoš i Evropa", u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore, dok mu je ove školske godine pripala druga nagrada na međunarodnom literarnom konkursu u Kruševcu pod nazivom „Ljubav i vino, vječita inspiracija".

Natprosečni rezultati donijeli su školi SMŠ „17. septembar" nagradu „Oktoih", najviše državno priznanje za doprinos unapređenju obrazovno-vaspitnog rada, odanost i posvećenost nastavničkom pozivu u 2010. godini, te nagradu „17. septembar" u 2013. godini (javno priznanje Opštine Žabljak za izuzetan doprinos obrazovanju u ovoj opštini).

Značaj uspjeha

„Škola je prepoznatljiva po učešću i osvojenim priznanjima na brojnim državnim i međunarodnim konkursima, po učešću i realizaciji brojnih državnih, međunarodnih i sopstvenih projekata, po saradnji sa državnim i privatnim univerzitetima, vladinim i nevladinim organizacijama, školama u Crnoj Gori i okruženju. Na osnovu dosadašnjih rezultata, izvještaja o utvrđivanju kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada, ocjena stručnih organa, opremljenosti, organizacije rada, estetskog uređenja i drugog, naša škola spada u kategoriju veoma naprednih. Da je zaista tako potvrđuju i brojni uspjesi učenika na raznim takmičenjima prethodnih, ali i ove školske godine", ističe direktor ove obrazovne ustanove Živorad Bojović i naglašava da su proteklu školsku godinu posebno obilježili učenici II 1 razreda gimnazije.

Odjeljenski starješina Jelena Obradović kaže da njeni učenici stoje iza svakog svog postupka, bilo da je on pozitivan ili negativan.

„Radni su i drže do date riječi. Iza svih njihovih uspjeha na prvom mjestu stoje roditelji koji ih vaspitavaju i usmjeravaju na pravi put. Poslije roditelja tu je i cijeli kolektiv škole koji za njih ima samo riječi hvale. Kako ne biti ponosan na njih kad vam u zbornici ili na hodniku prilaze i govore 'oni tvoji se stvarno izdvajaju, odlični su'", zaključuje Obradović.

N. N.

Predstavnici Kineske ambasade pośetili vrtić „Zvončić" u Podgorici

PRIJATELJSTVO I MEĐUSOBNO UVAŽAVANJE

Mališani su kroz zanimljivu power point prezentaciju učili o kineskoj kulturi, tradiciji i gastronomiji, a kroz prigodan program prisutnima prikazali ponešto od naše tradicije i običaja

Gosti i domaćini u Vrtiću „Zvončić"

Doprinos njegovanju dugogodišnjeg prijateljstva kineskog i crnogorskog naroda nedavno su dali i najmlađi. U vaspitnoj jedinici „Zvončić" Dječjeg vrtića „Đina Vrbica" u Podgorici organizovano je druženje i izveden prigodan program.

Tom prilikom gosti ove vaspitnoobrazovne ustanove bili su predstavnici Kineske ambasade u Podgorici, Udruženja žena Crne Gore i Savjeta roditelja. Cilj druženja bio je da najmlađi istovremeno upoznaju i predstave kulturu, običaje, tradiciju dviju zemalja.

Polaznici starijih vaspitnih grupa gledali su zanimljivu power point prezentaciju o kineskoj kulturi, gastronomiji i tradiciji. Mališani su uz pomoć svojih vaspitačica izveli program i prisutnima prikazali ponešto od naše tradicije i običaja (recitacije, ritmičke igre…).

Nakon programa, đeca su pustila zmajeve (koje su pravila zajedno sa vaspitačima i roditeljima) i balone, koji simbolizuju dugogodišnje prijateljstvo i međusobno uvažavanje ova dva naroda.

Kako je kazala Jelena Koprivica, predstavnica Savjeta roditelja Dječjeg vrtića „Đina Vrbica", predstavnici ambasade NR Kine prethodno su pośetili i vaspitnu jedinicu „Bubamara".

Š. B.

Treća samostalna izložba slika Lare Šćekić, učenice IX razreda OŠ „Radojica Perović" u Podgorici

OSOBENO OŚEĆANJE PROSTORA I VREMENA

Likovni pedgog Seida Belegović: Ona stvara svoj likovni svijet hrabro i iz ličnog doživljaja, uspješno nadograđujući i kreirajući svoj individualni stilski izraz. Snažna linija i harmonična koloristička podloga čine ono neophodno, sadržajno i temeljno likovno jedinstvo kojim uspijeva iskazati unutrašnju snagu i pokret figure sa muzičkim instrumentom, koje srastaju u jedinstvenu likovnu atmosferu

Lara Šćekić, učenica IX razreda, priredila je svoju treću samostalnu izložbu u OŠ „Radojica Perović" u Podgorici pod nazivom „Muzički talenti i instrumenti".

Otvarajući izložbu, likovni pedagog mr Seida Belegović kazala je da izložba zapravo predstavlja Larinu potrebu da iskaže svoje pravo na osobeno ośećanje prostora i vremena. Uz to, ona je dodala da posebnu impresiju pri susretu sa njenim radovima predstavljaju lakoća kojom savladava sadržaj i odabranu temu.

„To su već potvrdile i njene prethodne izložbe: 'Flora i fauna morskih dubina' i 'Putujuća družina lepršavih krila'. Ona stvara svoj likovni svijet hrabro i iz ličnog doživljaja, uspješno nadograđujući i kreirajući svoj individualni stilski izraz. Snažna linija i harmonična koloristička podloga čine ono neophodno, sadržajno i temeljno likovno jedinstvo kojim uspijeva iskazati unutrašnju snagu i pokret figure sa muzičkim instrumentom, koje srastaju u jedinstvenu likovnu atmosferu. Paleta boja je bogata koloritom u kojoj naizmjenično preovladavaju topli i hladni tonovi čistih boja čineći kompozicioni sklad", naglasila je Belegović.

Prema njenom mišljenju, riječ je o đevojčici koja, za razliku od svojih vršnjaka, slobodno vrijeme posvećuje umjetnosti, tačnije slikarstvu i muzici, zbog čega jedna specijalna muzikalnost zrači iz njenih slika, dajući im vrijednost iskrenog doživljaja.

POSVEĆENA UMJETNOSTI: Lara sa profesoricom Belegović

Pored slikanja, Laru privlači i muzika, te uporedo pohađa Umjetničku školu za muziku i balet „Vasa Pavić", smjer flauta.

Ova nadarena đevojčica je od septembra 2006. godine član likovne sekcije talenata „Razdragana slikarska družina" (u OŠ „Savo Pejanović"), koju vodi likovni pedagog mr Seida Belegović. Sa članovima sekcije talenata, ona je više puta učestvovala na državnim i međunarodnim manifestacijama na kojima je postigla zapažene rezultate, osvajajući brojne nagrade.

Š. B.

U Kolašinu održano predavanje za osnovce i srednjoškolce u organizaciji Ministarstva finansija i Poreske uprave

ĐACI UPOZNATI SA ZNAČAJEM PLAĆANJA POREZA

– Vesna Radunović, direktorka Srednje mješovite škole „Danilo Kiš" iz Budve: Ovakva predavanja su veoma korisna i zbog razvijanja svijesti o odgovornosti i pripadnosti široj društvenoj zajednici
– Blagoje Vujisić, direktor bjelopoljske Osnovne škole „Marko Miljanov„: Mladi ljudi moraju biti svjesni da na ovaj način pomažu i sebi i drugima, odnosno da time stvaraju i održavaju jaku državu
– Gordana Stajčić, edukatorka na projektu: Osnovci pokazali interesovanje i kooperativnost
– Gordana Pejović, poreska inspektorka: Edukacija učenika osnovnih i srednjih škola će imati trajan karakter

U Kolašinu je, predavanjem učenicima o poreskom sistemu Crne Gore, završena prva faza projekta „Edukacija učenika osnovnih i srednjih škola" koju Ministarstvo finansija i Poreska uprava realizuju uz saglasnost Ministarstva prosvjete. Kroz predavanja je dosad prošlo oko 1.000 osnovaca i srednjoškolaca završnih razreda, a projekat se nastavlja na jesen. U Poreskoj upravi smatraju da će njegova realizacija doprinijeti jačanju svijesti mladih o obaveznosti plaćanja poreza, cijeneći njegov značaj kao izvornog i direktnog prihoda državnog budžeta.

POREZI STARI KOLIKO I CIVILIZACIJA: Sa jednog od predavanja

Tokom dvomjesečne kampanje predavanja su organizovana u Baru, Herceg Novom, Pljevljima, Budvi, Plavu, Bijelom Polju, Žabljaku, Plužinama i Kolašinu. Edukatorke Gordana Stajčić i Ivana Đurović, samostalne savjetnice za edukaciju javnosti u Poreskoj upravi i Gordana Pejović, poreska inspektorka, održale su predavanja u više od 20 osnovnih i srednjih škola.

Direktori škola u kojima su se održavala predavanja istakli su značaj ovog vida edukacije.

„Upoznavanje sa ovom temom dobrodošlo je i nastavnicima, posebno odjeljenjskim starješinama kojima je preporučeno da jedan čas odjeljenjske zajednice godišnje posvete ovoj tematici kako bi kod učenika razvili ošećaj obaveznosti plaćanja poreza. Mladi ljudi moraju biti svjesni da na ovaj način pomažu i sebi i drugima, odnosno da time stvaraju i održavaju jaku državu", rekao je direktor bjelopoljske Osnovne škole „Marko Miljanov" Blagoje Vujisić, dok je direktorka Srednje mješovite škole „Danilo Kiš" iz Budve Vesna Radunović podsetila da su ovakva predavanja veoma korisna i potrebna, ne samo u cilju edukacije, već i zbog razvijanja svijesti o odgovornosti i pripadnosti široj društvenoj zajednici.

Edukatorke su nastojale da učenicima na jednostavan način objasne da su porezi stari koliko i civilizacija, da se plaćaju svuda u svijetu i da se stabilnost svake države temelji na kvalitetnom poreskom sistemu. Edukatorka Gordana Stajčić je konstatovala da je projekat u potpunosti opravdao svoju namjenu, imajući u vidu interesovanje i kooperativnost koju su osnovci i srednjoškolci pokazali tokom edukacije. Ona je takođe istakla i da je riječ o kampanji koja se na ovakav način prvi put organizuje, ne samo u Crnoj Gori, već i u zemljama u okruženju.

Poreska inspektorka Gordana Pejović izrazila je zadovoljstvo zbog efekata ovih predavanja, te naglasila da će projekat „Edukacija učenika osnovnih i srednjih škola" imati trajan karakter.

N. N.

OŠ „Olga Golović" u Nikšiću

EDUKATIVNI IZLET

Učenici tri odjeljenja V razreda obišli kompaniju „13. jul Plantaže" i turistički kompleks „Plavnica" na Skadarskom jezeru

Flaširnica – jedan od pogona kompanije „13. jul Plantaže"

Pored sadržajnog vaspitno-obrazovnog procesa, nastavnici OŠ„Olga Golović" u Nikšiću posebnu pažnju poklanjaju i vannastavnim aktivnostima, koje predstavljaju zanimljiv izvor sticanja znanja njihovih učenika. Tako su u pratnji svojih učiteljica Nađe Lalatović, Marte Ćorović, Seke Koprivice, i Radoja Stanića, nastavnika tehnike, učenici V razreda u okviru predmeta Osnovi tehnike, priroda – oblast agrotehnika, vinogradarstvo pośetili kompaniju „13. Plantaže" i turistički kompleks „Plavnica" na Skadarskom jezeru.

Edukativni izlet bio je prilika da se bliže upoznaju sa osnovnim principima gajenja grožđa u vinogradu (koji je najveći u ovom dijelu Evrope), proizvodnjom, kao i načinom na koji se od njega dobija kvalitetno vino. Oni su viđeli dio vinograda, proizvodne pogone i flaširnicu, podrum Šipčanik, a potom i rijeku Cijevnu, đe su uživali u lijepom ambijentu vodopada. Predstavnici kompanije iz oblasti tehnologije i marketinga Dijana Pot i Jasna Božović i savjetnik za vinogradarstvo u Ministarstvu poljoprivrede Gavro Kaluđerović približili su đeci način prerade grožđa u specijalizovanim buradima.

Nakon Plantaža, obišli su i turistički komplekls „Plavnica" na obali Skadarskog jezera, đe su im nastavnici objasnili specifičnosti ovog nacionalnog parka.

Š. B.

Podrum Šipčanik

Turistički kompleks „Plavnica"

OŠ „Maksim Gorki" u Podgorici proslavila 49. rođendan

ŠKOLA PUTOKAZ BUDUĆNOSTI

Svetozar Mijušković, direktor: Oni čija je profesija prenošenje znanja mladim generacijama imaju obavezu da baštine tradiciju Crne Gore, a to je znanje

Nezaboravni skečevi za kraj školske godine

OŠ „Maksim Gorki" u Podgorici svečano je proslavila 49. rođendan i ujedno se oprostila od generacije polumatruranata. Izražavajući dobrodošlicu brojnim gostima, Svetozar Mijušković, direktor škole, istakao je da višedecenijiski uspjesi mnogobrojnih generacija, kao i njihovih nastavnika u vaspitno-obrazovnom radu čine korak naprijed u osavremenjavanju upravljanja nastavnim procesom, odabiru efikasnog načina učenja, u skladu sa potrebama đece.

U veselom ritmu

„Želimo da škola i dalje bude putokaz budućnosti i zato ćemo nastaviti da stvaramo uslove za unapređenje obrazovnog sistema, brižno čuvajući sve njegove vrijednosti. Obaveza onih čija je profesija prenošenje znanja mladim generacijama jeste da radom i znanjem baštine neprolaznu tradiciju Crne Gore, a to je znanje. Savjesnim radom i kreativnošću, nastavnici stvaraju udobniji i prijatniji ambijent u školi čineći je cijenjenom i prepoznatljivom. Traganje za novim i boljim kod učenika nema granica. Uvjereni smo da će se znanje i vaspitanje koje je ova generacija stekla dalje nadograđivati, te da će se i oni pridružiti generacijama od kojih su mnogi stekli ugled i van granica Crne Gore. Njihova želja je da odrastu, a naša da postanu dobri ljudi korisni i porodici i društvu", naglasio je direktor Mijušković.

Povodom obilježavanja rođendana, učenici su izveli prigodan zabavni program, a nakon toga dodijeljene su zahvalnice primjernim učenicima, dok su onima koji su tokom školovanja postigli odličan uspjeh uručene diplome „Luča".

Š. B.

Gimnazija „25. maj" u Tuzima proslavila 39. rođendan

UČENICE GENERACIJE MARIJA VULAJ I AMRA REČKOVIĆ

Gimnazija „25. maj" u Tuzima obilježila je 39 godina rada prigodnom svečanošću koja je održana u KIC „Malesija". Tim povodom za učenike generacije proglašene su Marija Vulaj (nastava na albanskom jeziku) i Amra Rečković (nastava na crnogorskom jeziku).

Govoreći o istorijatu škole, direktor Semir Ljajević je kazao da su prije 43 godine radili kao istureno odjeljenje Gimnazije „Slobodan Škerović", đe je učilo 78 učenika na albanskom jeziku.

„Nakon samo četiri godine naša škola postaje nezavisna. Sada imamo 625 učenika u 23 odjeljenja, i to 15 na albanskom i osam odjeljenja na službenom jeziku. U školski objekat je dosta ulagano, pa su tokom godine obnovljeni centralno grijanje i fiskulturna sala, a obogaćen je i fond biblioteke. Siguran sam da će ova proslava biti podstrek za nove uspjehe na vaspitno-obrazovnom planu naše škole", rekao je Ljajević.

O. Đ.

OŠ „Savo Pejanović" u Podgorici proslavila Dan škole

NAGRADE – MOTIV ZA JOŠ BOLJI RAD

Učenici izveli dopadljiv program. Najboljim đacima uručene diplome „Luča", a zahvalnice i nagrade onima koji su postigli zapažene rezultate na različitim takmičenjima

Osnovna škola „Savo Pejanović" u Podgorici proslavila je Dan škole, uz bogato priređen program i prisustvo mnogobrojnih gostiju, prijatelja, roditelja i učenika. Pozdrtavljajući prisutne, Darinka Adžić, direktorica, osvrnula se i na istorijat, rekavši između ostalog, da je škola 2006. godine počela da radi kao devetogodišnja.

„Škola broji 635 učenika, raspoređenih u 27 odjeljenja. Predanim radom nastavnika i svesrdnom pomoći roditelja oni postižu rezultate po kojima je škola postala prepoznatljiva. Potvrdu njihovih uspjeha čine nagrade, priznanja, diplome i pehari koji krase školski hol i ujedno predstavljaju motiv za još bolji i uspješniji rad. Zahvaljujemo svima koji su, u skladu sa mogućnostima, pomagali i aktivno učestvovali u životu i radu ove ustanove, pa je uspjeh škole, zapravo uspjeh svih nas", istakla je direktorica Adžić.

Na svečanosti su uručene diplome „„Luča",kao i zahvalnice i nagrade učenicima koji su postigli zapažene rezultate na različitim takmičenjima. **Š. B.**

Iz programa

OŠ „Luka Simonović" u Nikšiću

MODERNO OPREMILI IGRALIŠTE

Novac za uređenje izdvojili lokalna uprava, Savjet roditelja i brojni donatori

U okviru projekta „Vratimo djeci igrališta", koji realizuje Udruženje „Roditelji", dvorište nikšićke Osnovne škole „Luka Simonović" dobilo je novo ruho.

Inicijativa je potekla od direktorice ove vaspitno-obrazovne ustanove Nade Dubljević, čija je želja bila da, osim učenika ove škole, i đeca koja žive u blizini na smisaon način koriste rekreativne, edukativne i kreativne sadržaje na sportskom igralištu. Novac za njegovo opremanje izdvojili su lokalna uprava, Savjet roditelja i brojni donatori.

Veselin Grbović, predsednik opštine Nikšić, odao je priznanje rukovodstvu škole na inicijativi, odličnoj organizaciji, kao i uspješno realizovanom projektu, jer je on „dokaz da se i sa skromnim sredstvima može postići mnogo za đecu koja su naša budućnost". Učenici škole priredili su i bogat kulturno-zabavni program, a u toku svečanosti njihovi vršnjaci su, zajedno s nastavnicima, oslikavali betonske površine i posadili cvijeće.

DA U REKREACIJI UŽIVAJU SVI: Školsko dvorište u novom ruhu **Š. B.**

IZUZETNI REZULTATI U SPORTSKIM NADMETANJIMA

Muška fudbalska ekipa sa profesorom Borisom Janjićem

Na državnom takmičenju sportskih školskih igara, učenici nikšićke OŠ „Luka Simonović" postigli su izuzetne rezultate. Muška košarkaška ekipa koju je vodio Boris Nikolić, profesor, osvojila je prvo mjesto pobjedivsi vršnjake iz Podgorice, Bara i Pljevalja. Muška rukometna ekipa pod vođstvom profesora Bojana Rakojevića osvojila je drugo mjesto. Plasman je izborila pobjedivši učenike iz Podgorice i Pljevalja, dok su jedini poraz pretrpjeli od ekipe iz Bara. Takođe, i muška fudbalska ekipa, koju je vodio Boris Janjic, profesor, osvojila je treće mjesto.

Uspješni rukometaši sa Bojanom Rakojevićem, profesorom

Ubjedljivo najbolji košarkaši sa profesorom Borisom Nikolićem

Andrija Spaić, učenik IV razreda OŠ „Luka Simonović" u Nikšiću

BUDUĆI GLUMAC

Sa sedam godina osvojio drugu nagradu za najbolu epizodnu ulogu na Festivalu đečjih tetara Crne Gore u predstavi „Veselo povrće". Tu su i dvije prve nagrade za najbolju epizodnu ulogu

Andrija Spaić, učenik IV razreda OŠ „Luka Simonović" u Nikšiću, pored odličnih rezultata koje postiže u učenju, uz pomoć svoje učiteljice Žane Matović učestvuje i u raznovrsnim školskim sadržajima. Svoj talenat iskazao u pjevanju i recitovanju, ali ipak najviše voli da glumi. Uz to, veoma ga raduje uloga voditelja na školskim priredbama. Tako je povodom obilježavnja Dana teatra u školi, sa svojom drugaricom Andreom Žmukić programu dodao pravi šarm.

Andrija pohađa školu glume od 2010. godine u Kulturno-kreativnom centru „Akord". Na Festivalu đečijih teatara Crne Gore održanom u Baru za ulogu krastavca u predstavi „Veselo povrće" sa sedam godina osvojio je II nagradu za najbolju epizodnu ulogu. Tu su još i predstave „Alibaba i razbojnici", „Džin ko mlin" i „Začarana princeza", za koje je takođe osvojio dvije prve nagrade za najbolju epizodnu ulogu na Festivalu đečijih teatara 2013. i 2014. godine. Kada govori o svom budućem pozivu, za razliku od njegovih vršnjaka, koji o tome i ne razmišljaju, on kaže da bi volio da bude glumac. **Š. B.**

Neodoljiv šarm na sceni

Učenici III razreda podgoričke OŠ „Štampar Makarije" pośetili farmu krava poljoprivrednog proizvođača Alekse Kostića u Župi u Nikšiću

OD MALENA DA ZAVOLE SELO

Prof. dr Petar Ivanović, ministar poljoprivrede: „Lijepo je da đeca sama iz prve ruke ośete atmosferu na farmama, povežu proizvode koje imaju na trpezi sa njihovim porijeklom. Nadamo se da će ih to jednog dana podstaći da razmišljaju o biznisu u poljoprviredi"

Bolje razumjeli kako se dobija mlijeko

U okviru kampanje Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja za promociju poljoprivrede kod najmlađe populacije, učenici III razreda podgoričke OŠ „Štampar Makarije" sa svojim učiteljicama obišli su jednu od najvećih farmi krava u Crnoj Gori (vlasništvo poljoprivrednog proizvođača Alekse Kostića), koja se nalazi u nikšićkom selu Župa. Neki od njih prvi put su uživo viđeli krave, telad, bikove i upoznali se sa mašinskim načinom muže krava. Obišli su i prostoriju u kojoj se mlijeko, nakon muže, hladi i održava u stanju pogodnom za transport u mljekare. Vlasnik farme, Aleksa Kostić, približio je đeci čitav proces proizvodnje, počevši od spremanja sjenaže kojom se krave hrane tokom cijele godine, do dobijanja zdravog mlijeka.

Sa mališanima se družio i ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja prof. dr Petar Ivanović sa saradnicima. On je đacima poklonio publikaciju „Poljoprivreda za đecu".

„Rad na izradi publikacije trajao je godinu dana. Mnogo je lakše napisati strategiju ili zakon, nego objasniti đeci šta poljoprivreda predstavlja. Stoga smatramo da je ovakva vrsta edukacije za njih praktična. Lijepo je da oni sami iz prve ruke ośete atmosferu na farmama, povežu proizvode koje imaju na svojoj trpezi sa njihovim porijeklom, priśete se priča baka i deka i tako jednostavno u glavi formiraju lijepu sliku o životu na selu. Nadamo se da će ih to jednog dana podstaći da razmišljaju o biznisu u poljoprivredi", rekao je ministar Ivanović.

Iz prve ruke ośetili atmosferu na farmama

Š. B.

Rječnik frazema (3)

PASTI S KRUŠKE

„Kao da je pao (pala) s kruške", čest je frazem kojim želi da se naglasi nečija smušenost, nerazboritost, ali i neljubaznost, nabusitost („odgovara kao s kruške").

Čime je ova plemenita voćka zaslužila ovakva značenja?

Precizno objašnjenje daje Veselin Čajkanović u knjizi „Rječnik srpskih narodnih vjerovanja o biljkama".

„U suprotnosti s jabukom, kruška se smatra za zlo drvo, za drvo zlih demona. U narodnim pripovjetkama, pod kruškom skupljaju se đavoli. Na krušci nalaze se i vještice", kaže Čajkanović.

Ipak, kruška nije uvijek uživala ovakav „ugled". U starim religijama imala je daleko bolji status, čak je pośedovala i izvjestan kult, što svjedoče brojni primjeri iz starije narodne tradicije. Sve dok njenu krošnju nisu naselili đavoli, demoni, vještice…

N. K.

OŠ „M. Musa Burzan" u Podgorici svečano proslavila 64 godine rada

ZNANJE – NAJVEĆE BOGATSTVO

Direktorica Branka Lakić poručila da škola predstavlja prvi stepenik u formiranju đeteta, te da se može smatrati krvotokom svakog društva. Najboljim učenicima uručene diplome „Luča", a proglašeni si i đaci generacije

ISKAZALI ĐECI POŠTOVANJE I LJUBAV: Branka Lakić, direktorica, na svečanosti

Zajedničku radost povodom 64 godine postojanja, uspješnog završetka školske godine i opraštanja od generacije polumaturanata, u OŠ „M. Musa Burzan" podijelili su brojni gosti, učenici, kao i njihovi roditelji. Ispisana je još jedna stranica u Ljetopisu ove ustanove. Govoreći o obrazovanju i vaspitanju mladih, Branka Lakić, direktorica, naglasila je da škola predstavlja prvi stepenik u formiranju đeteta, te da se može smatrati krvotokom svakog društva.

„Kakvo ćemo društvo imati śutra, zavisi od toga kakvo društvo stvaramo danas, to jest kako obrazujemo, vaspitavamo i oblikujemo mlade. Đeca su bolji dio svijeta i dužni smo da im ukazujemo poštovanje i ljubav kao sami sebi. Zato je i rad sa njima najveća radost. Nastojali smo da ih poučimo da je znanje najveće bogatstvo. Kažu da je davanje poput bacanja sjemena na vjetru. Uvjerena sam da je naša sjetva bila uspješna. Dokaz za to su „Luče" koje sijaju, osmijesi na njihovim licima, radost zbog uspješno pređenog puta. Osim toga, tu su i dobitnici ostalih priznanja i nagrada koji su svoje umijeće iskazali u literarnom izražavanju, likovnoj umjetnosti, sportu", kazala je, između ostalog, direktorica Lakić.

Na svečanosti su proglašeni đaci generacije: Lara Dragović i Lana Šahbaz, a kolektiv je odao priznanje i nastavnicama koje su doprinijele medijskom predstavljanju škole, kao i za njihov ukupan angažman: Vesni Vešović, Srni Koprivici, Aleksandri Miličić i Dragani Tvrdišić, psihološkinji. Učenici su izveli dopadljiv zabavni program.

Š. B.

OŠ „Risto Ratković" u Bijelom Polju proslavila 50 godina rada

UZORNA PROSVJETITELJSKA TRADICIJA

Svečanosti prisustvovali Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete, i Tufik Bojadžić, potpredśednik opštine Bijelo Polje. Dodijeljeno 11 diploma „Luča" i proglašeni đaci generacije

PONOSAN NA USPJEHE UČENIKA I VRIJEDAN RADA KOLEKTIVA: Sinan Spahić, direktor

Prigodnim svečanošću, u prisustvu velikog broja gostiju, među kojima su bili Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete, i Tufik Bojadžić, potpredśednik opštine, učenika i roditelja, kolektiv bjelopoljske OŠ „Risto Ratković" obilježio je značajan jubilej – 50 godina rada.

Pozdravljajući prisutne, direktor škole Sinan Spahić, podśetio je na na istorijat ove vaspitnoobrazovne ustanove i naglasio da ona na uzoran način nastavlja svijetlu tradiciju prosvjetiteljstva Druge osmogodišnje škole koja je počela da radi 1950. godine.

Sve do 1964. godine Druga osmogodišnja škola radila je u prostorijama današnje OŠ „Dušan Korać". Tada je preseljena u novo zdanje u Nikoljcu, a od januara 1965. godine nosi ime poznatog pjesnika i pisca Rista Ratkovića. Škola ima i područno odjeljenje u Pripčićima koje je počelo da radi 1944. godine u privatnim kućama, a od 1946. u objektu koji su izgradili stanovnici ovog sela. Do pripajanja OŠ „Risto Ratković" školske 1965/66, sadašnje područno odjeljenje bilo je posebna škola – OŠ „Nedjeljko Merdović".

Direktor Spahić je naglasio da je škola, iako prosječno opremljena, opravdala povjerenje grada i iznjedrila veliki broj svršenih osnovaca, a mnogi od njih su danas istaknuti stručnjaci iz raznih oblasti u Crnoj Gori i šire.

„Učenici postižu zapažene rezultate na brojnim takmičenjima, od opštinskih do međunarodnih. To potvrđuje veliki broj nagrada, diploma i pehara koji krase vitrine i zidove ove škole. Sa ponosom ističemo ovu školsku godinu, kao jednu od najuspješnijih u drugoj i bogatoj tradiciji škole. Ova generacija polumaturanata se potrudila da svojim radom, na najljepši mogući način, čestita jubilej svojoj školi", istakao je direktor Spahić.

Za ovu priliku đaci su pripremili prigodan zabavni program. Uručena su priznanja učenicima koji su postigli zapažene rezultate na raznim takmičenjima, kao i 11 diploma „Luča" onima koji su tokom školovanja imali sve petice. Za đake generacije proglašene su Milica Karličić i Ena Topčibašić. Prije svečanosti položeno je cvijeće na spomen-bistu Rista Ratkovića.

Milena Kuč,
prof. maternjeg jezika

Volonterski klub Gimnazije „Slobodan Škerović"

SREDNJOŠKOLCI RAZVIJAJU SVIJEST O HUMANOSTI I ALTRUIZMU

Vanja Rakočević, osnivačica Kluba i koordinatorka svih aktivnosti: Volonteri našeg kluba dobijaju sjajne prilike za učestvovanje na brojnim kampovima, seminarima i konferencijama

Volonterski klub Gimnazije „Slobodan Škerović" formiran je školske 2006/07. godine, sa željom i ciljem da se u obrazovnoj instituciji, među učenicima i nastavnicima, promoviše i afirmiše volonterski rad kao organizovan način uključivanja mladih, tj. srednjoškolaca u određene volonterske aktivnosti, ali i da se stvore mogućnosti za njihovu realizaciju. Već sedmu godinu volonteri svoje slobodno vrijeme ispunjavaju društveno korisnim aktivnostima, upoznaju se sa značajem aktivnog učešća građana u zajednici, ohrabruju za pokretanje inicijativa, druže sa ostalim vršnjacima (omogućeno je druženje gimnazijalaca iz obje smjene), razvijaju kompetencije poput sposobnosti rada u timu i stiču mogućnost za ostvarivanje profesionalnih kontakata. Osim toga, Klub širi i zagovara altruizam.

Klub broji 111 članova. Koordinatorka svih aktivnosti i osnivačica kluba je Vanja Rakočević, pedagoškinja Gimnazije. Pored nje, o uspješnoj realizaciji akcija brine još i Organizacioni tim kluba kojeg čine: Janko Bulatović, Kristina Dedić, Selma Bulić, Bojana Gojak, Bojana Terzić, Bogdana Bojović i Anđela Bulajić.

U proteklih sedam godina, Volonterski klub Gimnazije (VKG) sarađivao je sa velikim brojem nevladinih organizacija, omladinskih i sportskih udruženja, lokalnih institucija, obrazovnih ustanova, međunarodnih organizacija, a sve u cilju organizovanja i implementacije zajednički osmišljenih akcija i projekta, ili radi pružanja podrške za realizaciju volonterskih akcija.

Aktivna protekla godina

Prethodne godine sprovedene su brojne akcije, samostalno i u saradnji sa nevladinim i ostalim organizacijama. Treću godinu zaredom Volonterski klub je inicirao i organizovao gimnazijsko druženje humanitarnog karaktera „Noć vještica", tokom kojeg su prikupljena sredstva za pomoć školi u vidu kupovine neophodnih nastavnih sredstava. Takođe, inicirao je i organizovao humanitarnu akciju prikupljanja pomoći za dječaka Sašu i njegovu porodicu koja živi u ekstremnom siromaštvu, a volonteri su mobilisali nastavnički kolektiv da donira đački pribor, povezali se sa NVO „Banka hrane" koja je donirala paket mjesečnih namirnica, ali i sa NVO Roditelji pomoću koje je donirana garderoba i obuća za cijelu porodicu.

U saradnji sa NVO Banka hrane Klub je realizovao dvije velike humanitarne akcije. U okviru akcije „Podari radost", volonteri su u periodu od šest dana prikupljali slatkiše za đecu sa posebnim potrebama, a takođe su pomogli u organizaciji i sprovođenju akcije povodom Međunarodnog dana siromaštva. Gimnazijski volonteri su tada, u cjelodnevnoj akciji, prikupljali hranu za porodice lošijeg materijalnog statusa.

Saradnja s NVO „Roditelji"

„PODIJELIMO, JER ZAJEDNO MOŽEMO VIŠE", „VRATIMO DJECI IGRALIŠTA"...

„U saradnji sa NVO 'Roditelji', naši volonteri su u toku dvije akcije prikupljali garderobu i obuću za đecu iz porodica sa lošijim materijalnim statusom – 'Podijelimo, jer zajedno možemo više'. Takođe, zajedno sa volonterima ove organizacije i JP Zelenilo, preuređivali smo i obnavljali đečija igrališta – 'Vratimo djeci igrališta'. U okviru akcije 'Slatkiš po slatkiš – igračkoteka', pomagali smo da se prikupe sredstva za otvaranje prve igračkoteke u Crnoj Gori. U saradnji sa NVO „Roditelji", Volonterskim klubom Ekonomskog fakulteta i Volonterskim klubom Filozofskog fakulteta, naši volonteri su u sklopu projekta 'Pripovjedaonica' kroz pažljivo odabrane priče, koje su interaktivno pripovijedali, đeci predškolskog uzrasta pomagali da uče o značaju saradnje, prevazilaženju konflikata, rješavanju problema, razumijevanju ljudske prirode i tuđih ošećanja", kaže Vanja Rakočević.

Različite uloge volontera

Volonterski klub ove srednjoškolske ustanove učestvovao je i u realizaciji OPET FEST-a (obilježavanje Dana studenata) kojeg je pokrenuo Fakultet za državne i evropske studije. Pored učešća u takmičarskom dijelu, volonteri su se tokom cijelog dana družili sa đecom iz Dječijeg doma „Mladost" (Bijela) i potom ih ugostili u Gimnaziji. Takođe, imali su priliku da se oprobaju i u ulozi animatora na manifestaciji „Special Olympics Crna Gora", projektu u sklopu Evropske fudbalske nedjelje. Riječ je o turniru organizovanom uz podršku UEFA i Fudbalskog saveza Crne Gore.

SARAĐUJU I SA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA: Vanja Rakočević

Važna je i saradnja sa Crvenim krstom Crne Gore, zahvaljujući kojoj je je Klub podržao akciju davanja krvi povodom Svjetskog dana dobrovoljnih davalaca, kao i akciju „Solidarnost na djelu", kada je prikupljana hrana za porodice sa lošijim materijalnim statusom.

„Sarađujemo i sa ostalim volonterskim NVO, tako da smo za učenike škole, u saradnji sa NVO Društvo za zaštitu životinja 'Ruka-šapi', upriličili prezentaciju društva i azila za životinje u cilju regrutovanja zainteresovanih volontera", napominje Rakočevićka i dodaje: „Pored svega pomenutog, volonteri našeg kluba dobijaju sjajne prilike za učestvovanje na brojnim kampovima, seminarima i konferencijama. U 2013. godini su imali priliku da budu polaznici 'Škole preduzetništva i inovacija za mlade' (u organizaciji UDG-a), 'Škole ljudskih prava' (NVO CGO), zatim 'Treninga za trenere za HIV/AIDS' (NVO Juventas), treninga za 'Javno zastupanje' (NVO CGO) i treniga 'Nenasilno rješavanje konflikata' (UNICEF). Osim toga, predstavljali smo Školu na međunarodnoj konferenciji 'Banja Luka Model United Nations' (BaLMUN konferencija) održanoj u Banja Luci."

N. N.

JUN 2014
BROJ 26

OŠ „Štampar Makarije" u Podgorici obilježila 20 godina rada

MODERNA NASTAVA – VISOKI DOMETI

Direktorica Milica Stanković: Nastavnici koriste savremene metode kojima podstiču kreativnost učenika. Uspješan pedagoški rad krunisan 2012. godine najvećim državnim priznanjem u oblasti obrazovanja – nagradom „Oktoih"

U prisustvu brojnih predstavnika kulturnog i javnog života grada, roditelja, te učenika, kolektiv podgoričke OŠ „Štampar Makarije" proslavio je veliki jubilej – 20 godina rada. Izražavajući dobrodošlicu, direktorica ove vaspitnoobrazovne ustanove Milica Stanković istakla je da je prethodni period protekao u predanom i plodotvornom radu.

„Biti dio ovog školskog tima predstavlja privilegiju, a rukovoditi je veoma lako, jer pametni ništa ne čine dok o djelu ne razmisle. Posvećeni stalnom profesionalnom usavršavanju i razvoju, nastavnici stvaraju ambijent i atmosferu koji tokom savladavnja nastavnih sadržaja podsticajno djeluju na učenike i na njihovu kreativnost. Korišćenjem savremenih metoda za provjeru postignuća učenika i praćenjem njihovog rada, nastavnici doprinose samostalnom učenju učenika. Uspješan pedagoški rad krunisan je 2012. godine najvećim državnim priznanjem u oblasti obrazovanja – nagradom „Oktoih". Ovakav vid rada potvrđuju i rezultati učenika tokom svih proteklih godina", istakla je direktorica Stanković. Ona je kazala da broj učenika premašuje prostorne kapacitete. Iako predviđena za 800 đaka, u protekloj školskoj godini nastavu je pohađalo 1. 576, dok će u narednoj školskoj godini u njenim klupama šeđeti 1. 600 učenika.

Povodom obilježavanja jubileja, prikazan je film o školi „Nekada i sada", a učenici su izveli prigodan zabavni program.

Š. B.

Milica Stanković, direktorica škole

Elegancija pokreta – valcer

Užlvo izveli melodiju pjesme Razgranala grana jorgovana

Učenici OŠ „Kekec" u Sutomoru u okviru škole u prirodi boravili na Ivanovim koritima

UČENJE UZ DRUŽENJE I IGRU

Animatori učinili boravak zabavnim

Uz vedar ritam se brže raste

Za učenike od I–V razreda Osnovne škole „Kekec" u Sutomoru organizovana je „Škola u prirodi" na Ivanovim koritima. Pod budnim okom svojih učiteljica, sutomorski osnovci uživali su u prelijepim predjelima Nacionalnog parka „Lovćen". Ova škola u prirodi, kako su istakli učitelji, imala je prvenstveno pedagoško-edukativni i socijalni karakter. Uz brojne animatore, učenici su se upoznali sa prirodnim i vrijednostima ovog nacionalnog parka, kao i sa njegovom bogatom istorijom. Osim toga, tokom časova koji su predviđeni za igru lijepo su se družili i razvili nova prijateljstva.

Pošeta pisca Milenka Ratkovića

POPULARIZACIJA KNJIGE I ČITANJA

Jedan od najvećih crnogorskih i južnoslovenskih pisaca za đecu Milenko Ratković, pošetio je krajem ove školske ske godine Osnovnu školu „Kekec" u Sutomoru. Pisac je sa učenicima od I-V razreda razgovarao i svakom učeniku poklonio neku od svojih knjiga. Ovakva pošeta vid je saradnje škole sa lokalnom zajednicom, ali i način da se đeca upoznaju sa živom riječju crnogorskih pisaca. Kako naglašavaju u školi, pošeta poznatog pisca školi lijep je vid popularizacije knjige i čitanja među najmlađima.

Lijep način da se đeca upozanaju sa živom riječju

Š. B.

Đečiji vrtić „Vrabac" u Ozrinićima-Nikšić

PODSTICANJE ĐEČIJE KREATIVNOSTI

VASPITANJE S PUNO LJUBAVI I PAŽNJE: Mališani sa svojim vaspitačicama

U dvorištu Osnovne škole „Radoje Čizmović" u Ozrinićima nalazi se Đečiji vrtić „Vrabac". Pohađaju ga dvije grupe mališana – od godine i sedam mjeseci do predškolaca, ukupno 45. O njima brinu vrijedne vaspitačice: Vojka Dumnić, Tanja Lalatović, Lidija Radulović, medicinska sestra Tamara Ćetković i servirka Nataša Nikčević na čelu sa kordinatorkom Vojislavkom Muškić.

Objekat je veoma lijep, prostorije dobro opremljene i svijetle, ukrašene aplikacijama, crtežima i slikama, koje su zajedno izradili vaspitačice i talentovani vaspitanici. Vaspitačice podstiču i ostale umjetničke sklonosti đece. Pripremaju priredbe, predstave, organizuju uređenje dvorišta, ekskurzije: pošeta Mljekari „Srna", Školi „Radoje Čizmović". Saradnja sa Mjesnom zajednicom je veoma dobra. Organizuju radionice i maskenbale za roditelje povodom Osmog marta, Nove godine i značajnijih svetkovina.

Tekst i snimak:
Bl. Koprivica

Mališani iz vaspitne jedinice „Vrela Ribnička" Dječjeg vrtića „Đina Vrbica" pošetili džudo klubove „Građanski" i „Gorica"

UČILI ČARI BORILAČKOG SPORTA

Mališani iz vaspitne jedinice „Vrela Ribnička" Dječjeg vrtića Đina Vrbica" u Podgorici, zajedno sa svojim vaspitačicama pošetili su džudo klubove „Građanski" i „Gorica". Budući da đeca žive na periferiji grada, prevoz do klubova obezbijedio je Fond za obrazovanje Roma (REF). Organizujući trening, prilagođen potrebama namlađih, sa ciljem da steknu više novih znanja o značaju fizičke aktivnosti, kao i ovog sporta, treneri su omogućili da taj dan ostane mališanima u lijepom sećanju.

Š. B.
Foto: **Željko Stajkić**

Učili o značaju fizičke aktivnosti

U OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar" u Bijelom Polju na proslavi Dana škole: Nagrađeni najbolji đaci

GENERACIJA ZA PAMĆENJE

Protekla školska godina u OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar" u Bijelom Polju bila je veoma uspješna, kako u redovnoj nastavi, tako i u vananastavnim sadržajima. Dan škole obilježen je izuzetno zanimljivim zabavnim programom koji su pripremili učenici i nastavnici.

Uručene su nagrade najboljim učečnicima devetog razreda. Priznanja je dobilo 20 odličnih đaka, među kojima je osam dobitnika diplome „Luča", kao i đaci generacije Sara Šarić i Pavle Kovačević kojima je Savjet roditelja poklonio tablet računare.

Direktorica Svetlana Pavićević je izrazila zadovoljstvo njihovim rezultatima, naglasivši da se kolektiv ponosi ovim učencima, generacijom koja će biti upamćena po lijepom ponašanju, odgovornosti, odličnom vladanju na ekskurziji, izletima, kao i samoj školi. Đaci ove škole istakli su se učešćem na mnogobrojnim takmičenjima, a ove godine su postigli zapažene rezultate i na državnom takmičenju iz matematike i engleskog jezika, osvojivši treće mjesto.

Učenici su učestvovali u i u drugim vidovima vannastavnih aktivnosti, kako u školi, tako i u lokalnoj zajednici. Povodom Svjetskog dana zaštite životne sredine. Održana je manifestacija u kojoj su mladi ekolozi skrenuli pažnju na važnost očuvanja životne sredine. Oni su raznovrsnim transparentima, koji upozoravaju na opasnost koja prijeti našoj planeti Zemlji, ukazali na potrebu promjene stava prema prirodi. Poslate su snažne poruke poput: „Zaštitimo životnu sredinu", „Posadimo drvo", „Štiti prirodu ne uništavaj je", „Želimo zemlju cvijeća, a ne smeća", „Čuvajmo planetu, ona će čuvati nas", „Ne bacajte otpad da ne završimo na njemu", „Ne očekuj od prirode više nego što si joj dao", „Baci svaku stvar na pravo mjesto, i čini to često".

Okitli se diplomom „Luča"

Organizovan je i maskenbal za učenike prvog i drugog razreda. Najmlađi su, noseći neobične maske i raznobojne kostime, ukrasili školsko dvorište, kao i dvorište Područnog odjeljenja u Boljanini.

Dijana Kovačević,
pedagog

ŠAHOVSKE VERTIKALE

Na Cetinju održano Kadetsko prvenstvo Crne Gore u šahu

TALENTOM I RADOM DO POBJEDNIČKOG POSTOLJA

Na smotri talenata nadmetalo se preko 90 učesnika u pet starosnih kategorija. Najboljima uručene medalje

Na Cetinju je održano Kadetsko prvenstvo Crne Gore u šahu na kojem se takmičilo preko 90 učesnika u pet starosnih kategorija. Na svečanom otvaranju prisutne je u ime Šahovskog saveza Crne Gore pozdravio Nikola Borozan, a šampionat otvorio gradonačelnik Cetinja Aleksandar Bogdanović. Mlade takmičarke i takmičare pozdravio je i proslavljeni crnogorski džudista Dragomir Bečanović, podsetivši ih još jednom da se samo upornim radom i entuzijazmom stiže do pobjedničkih postolja i velikih domaćih i međunarodnih priznanja.

Tijana Blagojević

U konkurenciji kadeta – do 18. godina, prvi je Lazar Lekić, drugi Božidar Kisić, a treći Aleksandar Tomić; do 16 godina najbolji je Danilo Tošić, drugi je Lazar Lukić, a treći Slaven Minić; do 14 godina prvo mjesto pripalo je Danilu Poboru, drugo Stefanu Mandiću, a treće Miroljubu Ćiroviću; do 12 godina najbolji je Dario Alivodić, drugi Marko Vukčević, a treći Aleksandar Drašković; do 10 godina prvi je Đorđe Anđelić, drugi Nemanja Vuković, a treći Jovan Kovačević.

U konkurenciji kadetkinja – do 18. godina prva je Tijana Blagojević, druga Nevena Radošević, a treća Amra Bajrović; do 16 godina najbolja je Belina Ajanović, druga Vedrana Minić, a treća Tara Knežević; do 12 godina prvo mjesto pripalo je Nikolini Anđelić, drugo Teodori Mandić, a treće Nedi Bojović; do 10 godina prva je Mateja Popović, druga Anđela Svrkota, a treća Tamara Đukanović: do godina najbolja je bila Jana Katnić, druga Iva Vučković, a treća Anastasija Mandić.

Od klubova, najuspješniji je bio podgorički ŠK „Dijagonale", čiji su pobjednici osvojili četiri zlatne i dvije bronzane medalje, što je još jedan nastup ovog kluba koga godinama uspješno vodi Radmila Milošević.

Najboljim šahistkinjama i šahistima na osvojenim medaljama čestitao je velemajstor Nebojša Nikčević, dok im je medalje uručio aktuelni prvak Crne Gore velemajstor Nikola Đukić. Pobjednici u svojim grupama stekli su pravo nastupa na evropskom ili svjetskom prvenstvu za 2014. godinu.

Škola šaha (9)

BATERIJA

Za skladno i efikasno djelovanje dviju različitih figura – bijelo-bijelog bijelo-crnog – u šahovskoj teoriji uobičajen je naziv „baterija". U partiji koju objavljujemo glavni dio posla za bijelog obavili su njegova dama i skakač.

Borik–Novak
Letonski gambit
Prag, 1926.
Komentari: A. Karpov

1. e4 e5 2. Sf3 f5 3. Lc4 Fe4 4. Sxe5 Dg5 5. d4 Dxg2 6. Dh5+ g6 7. Lf7+ Kd8 8. Lxg6 Dxh1+ 9. Ke2 e6 10. Sc3

Lovac na c1 sada je vrlo opasan.

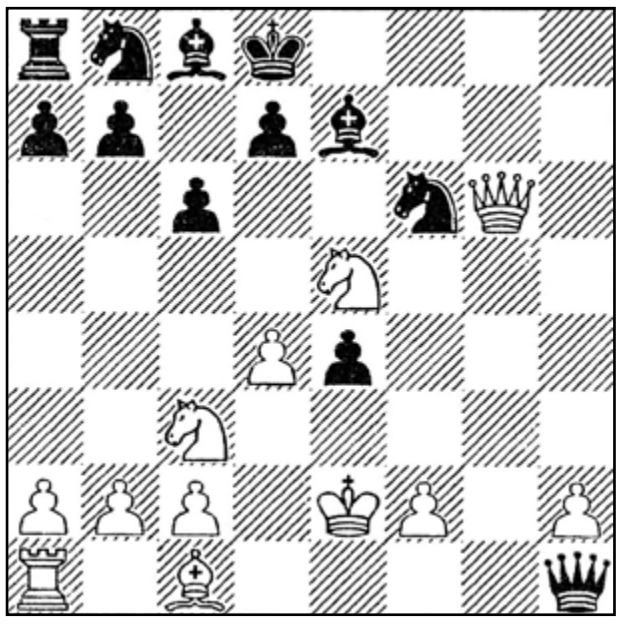

10… Sf6 11. Dg5! Le7 12. Sf7+ Ke8 13. Sxh8+ hg6 14. Dxg6+ Kd8 15. Sf7+ Ke8 16. Se5+ Kd8

Pola posla je obavljeno. Ne zastajući pred materijalnim gubicima, bijeli je istjerao iz skloništa crnog kralja, ali sada u igru mora uvesti nove snage, inače će napad „ispariti".

DIJAGRAM

17. Lf4! Dxa1 18. Sf7+ Ke8 19. Sd6+

Crni predaje.

Na 19… Kd8 slijedilo bi 20. De8+ Sxe8 21. Sf7 mat a na 20… Kc7 21. Se4+ d6 22. Dxe7+ Ld7 23. Dxd6+ Kd8 24. Dxf6+

Šahovske zanimljivosti

OTVARANJE SOKOLSKOG

Jedan od najorginalnijih šaihsta dr Savelij Tartakover (1887–1956) slobodan dan na turniru u Njujorku 1824. godine, iskoristio je da obiđe zološki vrt u Bronks parku. Pošetio je i kavez sa orangutanima i posebno je ga oraspoložila majmunica Suzana sa svojim vratolomijama. Tom prilikom obećao je da će, u njenu čast, odigrati nešto novo za šahovskom tablom.

Šutradan je kao bijeli, protiv velemajstora Gezema Rocija u prvom potezu povukao 1. b 2-b 4! Ovo otvaranje u teoriji je nazvano Nepravilno otvaranje, zatim Orangutan otvaranje, a danas se zove otvaranje Sokolskog.

Priredio: **Nebojša Knežević**

U beranskoj Gimnaziji „Panto Mališić" uručeno 120 sertifikata prosvjetnim radnicima iz Andrijevice i Berana

NASTAVNICI PREDVODNICI INFORMACIONOG DRUŠTVA

Pomoćnik ministra za informaciono društvo Radule Novović: „Unapređenje digitalne pismenosti veoma je važno u kontekstu ukupnih interakcija u kojima se država nalazi, a to su evropske i evroatlantske integracije". Načelnica Odjeljenja za informaciono komunikacione tehnologije Ministarstva prosvjete Marina Matijević izrazila zadovoljstvo odzivom i interesovanjem prosvjetnih radnika za ovakav vid pismenosti, koji predstavlja temelj doživotnog obrazovanja

VELIKO INTERESOVANJE ZA DIGITALNU PISMENOST: Sa dodjele sertifikata

U okviru projekta „ECDL – Za digitalnu Crnu Goru" predstavnici Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije uručili su u beranskoj Gimnaziji „Panto Mališić" 120 sertifikata prosvjetnim radnicima iz Andrijevice i Berana. Obraćajući se prisutnima, Radule Novović, pomoćnik ministra za informaciono društvo i telekomunikacije, naglasio je da se realizacijom projekta pruža dodatni impuls promociji informacionog društva i digitalne pismenosti u Crnoj Gori.

„Unapređenje digitalne pismenosti veoma je važno u kontekstu ukupnih interakcija u kojima se država nalazi, a to su evropske i evroatlanske integracije. Po broju obučenih Crna Gora će se poput Hrvatske i Slovenije u dogledno vrijeme svrstati u zemlje članice EU", kazao je Novović. Načelnica Odjeljenja za informaciono komunikacione tehnologije Ministarstva prosvjete Marina Matijević izrazila je zadovoljstvo odzivom i interesovanjem prosvjetnih radnika za ovakav vid pismenosti, koji predstavlja temelj doživotnog obrazovanja.

Podsetimo, projekat „ECDL – za digitalnu Crnu Goru" finansira Evropska unija, a sprovodi se kroz program „IPA 2011". Inicijatori i partneri u realizaciji projekta su Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije i Ministarstvo prosvjete, a nosioci aktivnosti su ECDL Fondacija i Regionalna ECDL kancelarija.

Š. B.

Članovi Debatnog kluba Gimnazije „Slobodan Škerović" pošetili Vladu Crne Gore

UPOZNAVANJE FUNKCIONISANJA DRŽAVNIH INSTITUCIJA

Rajko Kovačević sa članovima Debatnog kluba

Članovi Debatnog kluba Gimnazije „Slobodan Škerović" iz Podgorice pošetili su Vladu Crne Gore. Ispred kabineta predsednika Vlade, srednjoškolce su primili šef kabineta Rajko Kovačević i savjetnica predsednika Vlade i šefica Biroa za komunikaciju sa građanima Valentina Radulović Šćepanović.

Sa debaterima je razgovarala i zamjenica generalnog sekretara Vlade Ljiljana Radonjić, koja ih je upoznala sa organizacionom strukturom i načinom funkcionisanja Vlade i njenih resora. Tokom pošete Vladi, učenici su imali priliku da postave pitanja iz različitih oblasti i daju prijedloge za nastavak saradnje i dalju komunikaciju državnih organa sa civilnim sektorom, posebno sa mladima. Informisani su o perspektivama daljeg razvoja zemlje kroz realizaciju kapitalnih projekata i naročito kroz otvaranje novih radnih mjesta za buduće visokoškolce.

Pohvaljena je sve veća inicijativnost i entuzijazam srednjoškolaca, kao i njihovo interesovanje za funkcionisanje državnih institucija, te pozdravljeno dinamiziranje komunikacije institucija sa pripadnicima mlađe populacije.

N. N.

U OŠ „Luka Simonović" u Nikšiću obilježen Dan škole i uručene diplome „Luča"

USPOMENE KOJE NEĆE IZBLIJEĐETI

Nada Dubljević, direktorica: „Imamo puno razloga da budemo ponosni na naše učenike pametne, dobre, vrijedne i vaspitane. Riječ je o jednoj od najboljih generacija. Tu je 16 učenika koji su svojim radom i znanjem zavrijedili diplomu „Luča". Zapaženi su i uspjesi na brojnim takmičenjima"

Na svečanosti povodom obilježavanja Dana škole u OŠ „Luka Simonović" u Nikšiću uručene su diplome „Luča" najboljim polumaturantima. Čestitajući Dan škole, učenicima i kolektivu, pozdravne riječi brojnim gostima uputila je Nada Dubljević, direktorica, rekavši da uspjesi maturanata predstavljaju radost.

Dobitnici I nagrade na takmičenju „Osvoji internet, surfuj pametno" sa mentorkom Marinom Radović

„Imamo puno razloga da budemo ponosni na naše učenike pametne, dobre, vrijedne i vaspitane. Tu je i 16 učenika koji su svojim radom i znanjem zavrijedili diplomu „Luča". Riječ je o jednoj od najboljih generacija naše škole. Nadamo se da će vam devet godina koje smo proveli zajedno ostati u najljepšem sećanju, u uspomenama koje neće izblijeđeti i koje će činiti vaše duhovno blago. Budite još uspješniji u daljem školovanju i neka vas sreća i ljubav prate stazama života. Njegujete prave vrijednosti i budite ponos svojih roditelja, grada i države u kojoj živite", istakla je direktorica Dubljević.

Dobitnici diplome „Luča" sa odjeljenjskim starješinama, direktoricom Dubljević i pomoćnikom Gardaševićem

Ona je takođe podsetila da su učenici ostvarili zapažen uspjeh na takmičenjima, uz podršku mentora kojima su uručene zahvalnice. Tu su: Ljiljana Kruška, Milenija Čolaković, Ratka Vulanović, Boris Nikolić, Bojana Rakojević, Boris Janjić, Milosava Đordan, Budimirka Dubretić i Biljana Radojević.

Izveden je kulturno-umjetnički program, predstava „Mali princ", kao i insert iz predstave „Začarana princeza" Kulturno- kerativnog centra „Akord".

Š. B.

Mališani Dječjeg vrtića „Ljubica Popović" pridružili se manifestaciji „Rastimo uz ples – predškolci na trgovima"

ZAPLESALI U VESELOM RITMU

Osmijeh, najljepši pozdrav za kraj

Oko 600 mališana iz devet vaspitnih jedinica podgoričkog Dječijeg vrtića „Ljubica Popović" pridružili su se međunarodnoj manifestaciju „Rastimo uz ples – predškolci na trgovima". Ova lijepa manifestacija održava se četvrti put, a organizatori su privatne predškolske ustanove „Artik Pinokio" i „Mali Princ" iz Podgorice, „Svjetionik" iz Bara i „Vini Pu" iz Budve. Nosilac projekta je Đečja plesna asocijacija i Plesno udruženje „Sava" iz Beograda, a program je podržao Zavod za školstvo Crne Gore.

Ove godine, u sinhronizovanom ritmu koreografiju su u isto vrijeme plesali mališani iz predškolskih ustanova Budve, Ulcinja, Bijelog Polja i Pljevalja.

Š. B.
Foto: **Željko Stajkić**

Godišnji koncert Umjetničke škole osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja za talente „Andre Navara"

KRUNA VRIJEDNOG RADA

Orkestar srednje škole na sceni

Učenici Umjetničke škole osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja za talente „Andre Navara" izveli su godišnji koncert. Nastupili su najbolji učenici, dobitnici priznanja na proteklom Muzičkom festivalu mladih Crne Gore: hor osnovne muzičke škole, kao i orkestri osnovne i srednje muzičke škole. Na repertoaru su bila djela Baha, Vivaldija, Šuberta, Ridinga i Hajdna.

„Tradicionalnim koncertom ispraćamo maturante koji će u daljem školovanju svojim umijećem uspješno predstaviti našu školu i Crnu Goru. Takođe, dočekujemo i prvake, novu generaciju osnovnog muzičkog obrazovanja, talente koji će svoje muzičke vještine usavršavati uz podršku vrijednog kadra. Iza nas je uspješna školska godina u znaku brojnih nagrada, te je koncert zapravo, kruna vrijednog rada i učenika i nastavnika", objasnio je Aleksa Asanović, direktor.

Š. B.

Predstavnici nevladinog udruženja „Djeca Tivta" i OŠ „Drago Milović" pošetili OŠ „Rade Perović" u Velimlju

POKLONI ZA UČENIKE PODRUČNOG ODJELJENJA U DONJOJ SOMINI

DAROVI ZA USPJEŠAN I BEZBRIŽAN POČETAK NOVE ŠKOLSKE GODINE: Domaćini gosti u Donjoj Somini

U okviru tradicionalne akcije „Malim školama u pohode", predstavnici nevladinog udruženja „Djeca Tivta" i OŠ „Drago Milović" pošetili su OŠ „Rade Perović" u Velimlju (opština Nikšić) i područno odjeljenje te škole u Donjoj Somini, koje pohađaju samo tri đaka.

Školu u Velimlju, sa tradicijom koja seže do 1883. godine, pohađa trideset devet đaka – trideset dva su u centralnoj školi, četiri đaka uče u područnom odjeljenju u Crnom Kuku, a tri u Donjoj Somini.

Odjeljenje u Donjoj Somini nastavu održava u zgradi podignutoj 1924. godine. Učiteljica Ljiljana Jašović radi sa tri đaka. Lidija Orbović završava prvi razred, a braća Srđan i Ivan Orbović drugi i četvrti. „Đeca su vaspitana, bistra i pravo je zadovoljstvo raditi sa njima", hvale ih učiteljica Ljiljana i direktor škole Slobodan Gajić.

S jeseni će roditelji mlađanih Orbovića imati nekoliko briga manje, jer su Tivćani njhovoj đeci darivali udžbenike i lektire za razrede koje će u novoj školskoj godini pohađati. Nisu zaboravili ni torbe, školski pribor i garderobu, a među poklonima, od srca poslatih sa mora, bilo je i suvenira, igračaka i slatkiša.

Đacima je darove predala predšednica NVU „Djeca Tivta" Slavica Vulanović, koja je iskazala veliku zahvalnost donatorima: Opštini Tivat, kompaniji „Adriatic Marinas", Radio Tivtu, Turističkoj organizaciji Tivat, AMD „Pionir", galeriji suvenira „Passia", knjižari „Logos", buticima „Koko" i „Lisca", Modnom klubu „Da Qui" i učenici OŠ „Drago Milović" Andrei Čavor.

Uz predšednicu nevladinog udruženja, u Velimlju i Donjoj Somini bili su aktivista udruženja Tomislav Goranović i predstavnici OŠ „Drago Milović" – direktor Zoran Latković i učenici Viktorija Samardžić i Petar Brinić.

Zora Krstović

Predstavljen NATO program „Nauka za mir i bezbijednost"

PRILIKA ZA CRNOGORSKE NAUČNIKE I ISTRAŽIVAČE

– Prof. dr Sanja Vlahović, ministarka nauke u Vladi Crne Gore: Ovaj program omogućiće da crnogorskim naučnicima i istraživačima bude dostupna suma iz SPS fondova u iznosu od 12 miliona eura
– Nebojša Kaluđerović, nacionalni koordinator za NATO i savjetnik predśednika Vlade za spoljnu politiku: Projekti koje nudi NATO baziraju se na saradnji zemalja, čime Crna Gora dobija priliku da unaprijedi regionalne odnose
– Deniz Juksel Beten, visoka savjetnica NATO programa „Nauka za mir i bezbijednost": Nauka, partnerstvo i bezbjednost tri su stuba na kojima počiva ovaj program

INTEGRACIJE JEDAN OD CILJEVA DEFINISANIH USTAVOM: Ministarka Vlahović na prezentaciji Programa

Ministarstvo nauke Crne Gore organizovalo je u saradnji sa Savjetom za naučnoistraživačku djelatnost i Think Tank projektom „Montenegro Future Forum" panel diskusiju na temu „Nauka i NATO: Kako do NATO SPS fondova za nauku i primjeri dobre prakse kod nas". Tom prilikom predstavljen je program „Nauka za mir i bezbijednost".

Ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović podśetila je da NATO ne podrazumijeva samo bezbjednosni okvir, već i brojne druge segmente koji doprinose opštem napretku jednog društva.

„Evroatlantske integracije su jedan od državnih ciljeva definisanih našim Ustavom. Crna Gora je u teškim vremenima uspjela sačuvati bezbjednost, koja je temelj za razvoj i na drugim poljima. Samo su bezbjedne države povoljne za strana ulaganja, a NATO je danas najveći garant stabilnosti u svijetu. Ovaj program omogućava da crnogorskim naučnicima i istraživačima postane dostupna suma iz SPS fondova u iznosu od 12 miliona eura. To je dobra prilika da naša zemlja ostvari dobit u naučnoj sferi", rekla je ona.

Nacionalni koordinator za NATO i savjetnik predśednika Vlade za spoljnu politiku Nebojša Kaluđerović naglasio je da je integracija u NATO i EU najbolji put do reformi koje su pred nama, te da je u ovoj fazi neophodno upoznati ljude sa važnošću integracija i suzbiti stereotipe koji prate ovaj proces.

„Projekti koje nudi NATO baziraju se na saradnji zemalja, čime Crna Gora dobija priliku da unaprijedi regionalne odnose. Pored toga, ne smije se ispuštati iz vida činjenica da je malo koja država sposobna za samostalno odupiranje savremenim izazovima. NATO nije samo vojni savez, a to ovakvi projekti i potvrđuju", kazao je Kaluđerović.

Visoka savjetnica NATO programa „Nauka za mir i bezbijednost" Deniz Juksel Beten izrazila je zadovoljstvo što ima priliku da se susretne sa crnogorskim naučnicima i istakla da NATO već godinama razvija naučni segment.

„Nauka, partnerstvo i bezbjednost tri su stuba na kojima počiva program 'Nauka za mir i bezbijednost'", rekla je Juksel Beten, dodajući da se kroz ovaj program, koji obuhvata razne treninge, konferencije i istraživanja, na najbolji način mogu ostvariti crnogorski naučni prioriteti.

N. N.

Ministar unutrašnjih poslova Raško Konjević razgovarao sa studentima UDG-a o NATO integraciji Crne Gore

NAJBOLJI PUT ZA RJEŠAVANJE BEZBJEDNOSNIH PITANJA

Kada govorimo o troškovima, vidimo iz isksustva drugih država, posebno malih koje ne raspolažu značajnim finansijskim sredstvima u budžetu, da je članstvo u kolektivnom sistemu bezbjednosti za njih jeftinije nego da same izgrađuju takav sistem bezbjednosti, kazao je ministar Konjević

Postoji potpuna kompatibilnost između članstva u NATO-u i Evropskoj uniji. Politički kriterijumi koje treba ispuniti i za članstvo u NATO i EU identični su ili skoro identični. To potvrđuje i praksa drugih država iz socijalističkog bloka, koje su prije nego što su ušle u EU, postale članice NATO saveza, kazao je ministar unutrašnjih poslova Raško Konjević u razgovoru sa studentima Univerziteta Donja Gorica, u okviru javnog dijaloga na temu „Snagom činjenica i argumenata do stava o članstvu u NATO"

Konjević smatra da je članstvo u NATO-u jeftinije nego da Crna Gora gradi svoj sistem bezbjednosti koji bi bio na nivou zemlja članica NATO-a. „Mislim da ovaj proces treba da posmatramo racionalno i sa aspekta troška i državnog interesa, paktično sa aspekta onoga što je politička budućnost Crne Gore.

POLITIČKA STABILNOST PRIVLAČI INVESTITORE: Ministar Konjević sa studentima

Kada govorimo o troškovima, vidimo iz iskustva drugih država, posebno malih koje ne raspolažu značajnim finansijskim sredstvima u budžetu, da je članstvo u kolektivnom sistemu bezbjednosti za njih jeftinije nego da same izgrađuju takav sistem bezbjednosti. Crna Gora, ne samo što nema dovoljno novca, nego ni dovoljno znanja da to uradi. To je još jedna potvrda da treba da uđe u NATO", istakao je Konjević.

Pomoć je, kako kaže, posebno značajna u vanrednim situacijama izazvanim nepredvidljivim prirodnim katastrofama. Jer, kada ste član neke međunarodne asocijacije, onda je obaveza ostalih njenih članica da vam pomažu. Kada niste njen član, pomoć je moguća ali je procedura komplikovana.

Ministar je naglasio da je članstvo u NATO – važno i zbog političke stabilnosti, jer ako je ta stabilnost prisutna onda će se potencijalni investitori sa strane, ali i oni iz Crne Gore, lakše odlučiti da ulože kapital. On je ukazao da se politička stabilnost postiže nizom mjera i okolnosti ali je posebno važan elemenat bezbjednosti koji se ostvaruje vladavinom prava, tj. borbom protiv korupcije i organizovanog kriminala. Kriminal se stalno prilagođava novim okolnostima. Danas je, recimo, aktuelan sajber kriminal. Odgovori države na tu vrstu krimanala moraju biti adekvatni. „Mi smo država koja se sama teško možemo suprotstaviti sajber kriminalu. Kroz integracione procese (EU i NATO) postajete korisnik jednog širokog spektra informacija koje vam to članstvo obezbjeđuje. I ne samo spektra informacija, nego i spektra mehanizama koje NATO i EU daju u borbi protiv organizovnaog kriminala, korupcije, odnosno sajber kriminala", rekao je Konjević.

On je posebno ukazao da o članstvu u NATO-u ne treba razgovarati sa emocijama, već posmatrati stvari racionalno, kao što su to, na primjer, uradile Njemačka i Francuska nakon Drugog svjetskog rata. Iako je kroz istoriju njihova odnos bio praćen sukobima, one su, ipak, dale prednost ekonomskim i političkim interesima.

Lj. V.

Na Pravnom fakultetu UCG organizovano predavanje o trendovima podrške javnog mnjenja potencijalnom učlanjenju Crne Gore u NATO

RASTE PODRŠKA ČLANSTVU U NATO

– Nebojša Kaluđerović, nacionalni koordinator za NATO i savjetnik za vanjsku politiku predśednika Vlade: Ulazak u NATO podrazumijeva širok dijalog u kome treba da učestvuju svi segmenti našeg društva
– Velizar Kaluđerović, poslanik u Skupštini Crne Gore i član Odbora za bezbjednost i odbranu: Treba očuvati bliske odnose sa zemljama koje nijesu članice NATO-a

Studentski parlament i Pravni fakultet Univerziteta Crne Gore organizovali su predavanje na temu „Trendovi podrške javnog mnjenja potencijalnom članstvu Crne Gore u NATO – izazovi, očekivanja, posljedice i predviđanja". Uvodna izlaganja imali su nacionalni koordinator za NATO i savjetnik za vanjsku politiku predśednika Vlade Nebojša Kaluđerović i poslanik u Skupštini Crne Gore i član Odbora za bezbjednost i odbranu Velizar Kaluđerović, nakon čega su studenti bili u prilici da postavljaju pitanja i učestvuju u diskusiji.

Nebojša Kaluđerović je istakao da je u Crnoj Gori došlo do rasta podrške članstvu i da se ona sada kreće do 46 odsto. On je objasnio da je istraživanje, za potrebe Komunikacionog tima, sprovedeno krajem marta, na uzorku od 1.236 građana.

„Istraživanje je radila agencija Ipsos, najrenomiranija na Balkanu, anketiranjem lice u lice", rekao je on i dodao: „Kada se govori o članstvu u NATO-u, kao jednom od najvažnijih spoljnopolitičkih prioriteta Crne Gore, pretpostavlja se širok dijalog u kome treba da učestvuju svi, ne samo Vlada, parlament, partije, nego i ostali segmenti našeg društva."

Velizar Kaluđerović je obrazložio da je Crna Gora svojom teritorijom i brojem stanovnika mali sistem, te da je zbog toga mnogo prikladnije da u odnosima sa NATO-om razvija saradnju do nivoa Partnerstva za mir. Prema njegovom mišljenju, to bi značilo izuzetno kvalitetnu saradnju, ali i omogućilo bliske odnose sa drugim državama.

„Na taj način se ostavlja mnogo više prostora za dobre prijateljske i bliske odnose i sa onim državama koje nijesu članice i koje ne gledaju blagonaklono na to što radi NATO", pojasnio je on.

DRŽATI SE PRAKSE, A NE IZUZETAKA: Nebojša Kaluđerović, prof. dr Dražen Cerović i Velizar Kaluđerović (s lijeva na desno)

Nebojša Kaluđerović je podśetio da se odluka o članstvu može donijeti na referendumu ili u parlamentu, kao i da je, osim Slovenije i Mađarske, većina zemalja to učinila u parlamentu. Prema njegovom mišljenju, Crna Gora bi trebalo da prati ono što je praksa drugih zemalja, a ne izuzetak.

N. N.

Aktivnosti Crnogorskog udruženja studenata političkih nauka – MAPSS-a

AFIRMISANJE RAZVOJA POLITIČKIH NAUKA U CRNOJ GORI

Ksenija Martinović, predšednica MAPSS-a: Projekti ovog udruženja obuhvataju oblasti ljudskih prava, demokratije, evroatlantskih integracija i uopšte društveno značajne sfere sa aspekta političkih nauka. Izuzetno je važno omogućiti i studentima razmjenu znanja na međunarodnom nivou, pogotovo onima koji nijesu u mogućnosti da putuju ili idu na neku razmjenu te vrste. MAPSS organizuje brojne tribine i diskusije prvenstveno edukativnog karaktera

Crnogorsko udruženje studenata političkih nauka MAPSS (Montenegrin Association of Political Science Students) je studentska organizacija osnovana 2006. godine na Fakultetu političkih nauka, uporedo sa osamostaljenjem pomenute univerzitetske jedinice. Od tog dana MAPSS okuplja sve studente političkih nauka koji su entuzijasti i koji žele da imaju udjela u poboljšanju statusa studentske populacije u zemlji i regionu. Aktivnu promociju studentskog života ovo udruženje vrši kroz organizovanje tribina, okruglih stolova, konferencija, diskusija.

Predšednica MAPSS-a Ksenija Martinović ističe da je u pitanju nevladina organizacija osnovana sa ciljem promovisanja razvoja političkih nauka u Crnoj Gori, kao i poboljšanja statusa studenata političkih nauka i njihove afirmacije. U okviru toga radi se na stvaranju uslova za naučnu, prosvjetnu i kulturnu saradnju između organizacija sličnog tipa. Projekti ovog udruženja obuhvataju oblasti ljudskih prava, demokratije, evroatlantskih integracija i uopšte društveno značajne sfere sa aspekta političkih nauka. Vodi se računa i o saradnji sa inostranim fakultetima i organizacijama, kako bi studenti imali priliku da budu aktivni i na međunarodnom planu.

NIVO STUDENTSKOG AKTIVIZMA POSLJEDNJIH GODINA RASTE: Ksenija Martinović, predšednica MAPSS-a

Entuzijasti imaju prednost

Svake akademske godine raspisuje se konkurs za prijem novih članova. Članovi mogu postati svi studenti političkih nauka u Crnoj Gori. Kandidati koji imaju prednost trebalo bi da budu entuzijasti i motivisani za rad, kako bi doprinijeli stvaranju i realizaciji velikog broja ideja.

MAPSS organizuje brojne tribine i diskusije prvenstveno edukativnog karaktera, koje su u principu vezane za političke nauke kako u širem smislu tako i u užem. Ove teme obrađuju se i sa aspekta drugih društvenih nauka kako bi se dobila šira slika o određenoj temi.

„Prošle godine smo organizovali međunarodnu akademsku konferenciju pod nazivom 'Izazovi globalne političke ekonomije', na kojoj su studenti iz Crne Gore i inostranstva raspravljali o aktuelnim ekonomskim problemima, ciljevima političke ekonomije i međunarodnim ekonomskim odnosima. Konferencija je bila veliki izazov za našu organizaciju i predstavlja jedan od projekata na koji smo posebno ponosni. Izuzetno je važno omogućiti studentima razmjenu znanja na međunarodnom nivou, pogotovo onima koji nijesu u mogućnosti da putuju ili idu na neku razmjenu te vrste. To je bila idealna prilika da se mladi akademski kadar iz raznih djelova svijeta okupi na jednom mjestu i zajednički pokuša da pronađe rješenja za pitanja koja utiču na razvoj realpolitike u svijetu. Razmjene znanja su ovđe izuzetno značajne jer motivišu studente i otvaraju im nove vidike", kaže Ksenija Martinović.

Prepušteni sami sebi

Govoreći o položaju studentske populacije u Crnoj Gori danas, kao i studentskom aktivizmu, predšednica MAPSS-a napominje da su studenti prilično zanemarena populacija, „počev od činjenice da je odvajanje države za obrazovanje ispod prihvatljivog minimuma pa sve do nedovoljne posvećenosti profesora samim studentima". Prema njenom mišljenju, mogućnost napredovanja i na akademskom, i na profesionalnom planu prilično je zanemarena, što dovodi do smanjenja motivacije studenata. „U svakom slučaju, nivo studentskog aktivizma poslednjih godina raste vjerovatno zbog saznanja da su studenti prepušteni sami sebi i da, ukoliko se sami ne potrude, ne može doći do bilo kakvog napretka."

Ksenija Martinović naglašava da se u MAPSS-u trude da sa svakim narednim projektom donesu neki novitet. Tako je bilo sa organizovanjem posljednjih par projekata, „MAPSS-ovim forumom političkih nauka", međunarodnom konferencijom i „Simulacijom parlamentarne prakse". Za kraj septembra planirano je da organizuju drugi „MAPSS-ov forum političkih nauka", akademsku konferenciju koja će se baviti svim relevantnim pitanjima od društvenog značaja u Crnoj Gori.

Jovana Davidović

Maja Todorović, studentkinja IV godine Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore i članica AIESCE međunarodne organizacije, o tromjesečnom boravku na praksi u Poljskoj

PROMOCIJA CRNOGORSKE KULTURE I MULTIKULTURALIZMA

„Ovakvim vidom angažovanja čovjek pobjeđuje predrasude i usvaja nove vrijednosti. Najljepša stvar koja može da se desi poslije predavanja jeste kada mi priđe neko od učesnika sa komentarom da je zemlja predivna i da bi volio da je obiđe", ističe Maja Todorović

Maja Todorović, studentkinja IV godine Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore i članica AIESCE međunarodne organizacije, boravila je u Poljskoj tri mjeseca na praksi đe je učestvovala u promociji kulture Crne Gore i važnosti multikulturalizma u svijetu. Članica ove organizacije postala je kada se vratila sa prakse, nakon što je uviđela da ova organizacija pruža velike mogućnosti mladim ljudima. Postalo joj je jasno, kako je rekla, šta AIESCE sve može da ponudi i koliko može obogatiti život.

„Prije aplikacije važno je pristupiti bazi podataka, pretražiti je i pronaći sve što vam konkretno odgovara. Nakon toga stupate u kontakt sa lokalnim AIESCE komitetom, a ukoliko oni smatraju da ste dobar kandidat za njihovu praksu zakazuju intervju. U zavisnosti od toga šta je potrebno obaviti zakazuju dva ili više intervjua. Prije odabira Poljske aplicirala sam i za Italiju. Ono što je važno jeste da tražite ono što vama odgovara i da stupite u kontakt sa tim ljudima, jer su zaista otvoreni i spremni u potpunosti za saradnju", savjetuje Maja buduće aplikante.

„Globalno selo"

Od 300 kandidata za odlazak na praksu u Poljsku, ona je izabrana za jednog od 18 članova koji su na kraju dobili poziv. Kroz projekat „Peace Cross Cultural Understanding", na kojem je bila angažovana, svakodnevno je promovisala različitosti koje nosi kultura naše zemlje. Držala je predavanja o Crnoj Gori – kulturi, jeziku, običajima, narodnim igrama, mentalitetu. Cilj ove aktivnosti bio je da se na što bolji način srednjoškolci uzrasta 16 do 18 godina upoznaju sa raznolikim kulturama i da se omogući ljudima koji nikada nijesu putovali van Poljske da saznaju o nekom dijelu svijeta na ovakav način. Pored toga sproveden je i projekat „Globalno selo" tokom kojeg su učesnici predstavljali suvenire i domaće proizvode iz zemalja iz kojih dolaze.

„Pripremala sam se za to da ostali učesnici neće znati puno o mojoj državi, ali sam bila prijatno iznenađena kada mi je prišao momak iz Brazila. Zanimalo ga je odakle sam, a kada je čuo da sam iz Crne Gore bio je oduševljen. Znao je čak i za Podgoricu kao glavni grad, saznao je to iz geografije i istorije. Bilo mi je zanimljivo da neko iz Brazila zna za Crnu Goru i Podgoricu", kaže Maja i nastavlja: „Poljaci uglavnom znaju za naše sportiste. Neki od njih su dolazili u Crnu Goru i imaju pozitivne utiske, naročito za planinske krajeve, jer je kod njih planinarenje popularno. Najljepša stvar koja može da se desi poslije predavanja jeste kada mi priđe neko od učesnika sa komentarom da je zemlja predivna i da bi volio da je obiđe. Tada znam da je moja praksa uspješna."

Čovjek postaje tolerantniji

Govoreći o obuci i ostalim stvarima koje je praksa podrazumijevala, Maja Todorović ocjenjuje da je to bilo iskustvo koje joj je promijenilo život, jer čovjek postaje tolerantniji i otvoreniji za sve kulture, nacije i vjere.

„Iz ličnog iskustva rado preporučujem svima da odu na ovakvu praksu. U određenom trenutku potrebna je promjena sredine. Odlučila sam da odem i sada sam svjesna da je ovo najbolja odluka koju sam do sada donijela u svom životu. Kroz praksu upoznajete druge kulture, dolazite u kontakt sa ljudima sličnog mentalnog sklopa koji su potpuno otvoreni i u svakom smislu tolerantni. Imaćete priliku da steknete veliki broj prijatelja, kako iz evropskih zemalja, tako i iz Vijetnama, Malezije, Australije, Južne Koreje, Kine, Etiopije… Povezaćete se sa svijetom i biće vam u potpunosti jasno koliko je zaista svijet mali", navodi Maja i zaključuje da ovakvim vidom angažovanja čovjek pobjeđuje predrasude i usvaja nove vrijednosti.

BILO MI JE ZANIMLJIVO DA NEKO IZ BRAZILA ZNA ZA CRNU GORU I PODGORICU: Maja Todorović

Marija Glomazić

Filip Brajović u Bryant parku

WAT — program međunarodne kulturne razmjene za studente

POSAO ZA MLADE U AMERICI

Student Fakulteta političkih nauka Filip Brajović, ambasador WAT Montenegro agencije, iz ličnog iskustva predlaže Sjedinjene Američke Države kao idealno mjesto za zaradu, usavršavanje engleskog jezika, upoznavanje američke kulture, načina života, sticanje poznanstava i zabavu.

WAT je program međunarodne kulturne razmjene u kojem svake godine učestvuje više od 100.000 studenata iz čitavog svijeta.

– Student stiče prava privremeno zaposlenog radnika po zakonima SAD-a, novac zarađuje radeći studentske sezonske poslove, ističe Brajović.

On je ljeto proveo na pješčanim plažama Myrtle Beach-a, radeći u zabavnom parku. Taj posao mu je agencija obezbijedila, a drugi je našao sam. Radio je i u restoranu.

– Nije mi bilo naporno, jer sam volio to što sam radio, dobro je plaćen posao i to je visoka motivacija, dodaje Brajović.

Filip je za WAT program čuo od druga koji je bio zadovoljan iskustvom u Americi i želio je da doživi nešto slično. Potrebno je biti redovan student, ne stariji od trideset godina, sa poznavanjem engleskog jezika u mjeri potrebnoj za normalno obavljanje izabranog posla.

Posao može samostalno da se traži, a može i agencija da ga obezbijedi. Program se sastoji od tri mjeseca rada i mjesec dana putovanja.

– Ako se radi jedan posao, uloženo može bez problema da se vrati, a angažovanjem na dva posla zarada može da se utrostučiti, kazao je Brajović.

Da je uspio i da zaradi i da se druži svjedoči posjeta drugova iz Amerike, koji su u Podgorici tokom januara boravili dvije sedmice.

Filip se nada da će ići ove i sledeće godine, jer, kako kaže, ovakvo iskustvo ne treba propustiti dok se studira.

Maja Radević

Na Fakultetu za državne i evropske studije u Podgorici uručene diplome polaznicima 8. generacije Škole retorike „Prof. dr Radovan Radonjić"

ULAGANJE U SEBE – INVESTICIJA BEZ RIZIKA

– Luka Nikolić, student Fakulteta političkih nauka – najbolji retoričar 8. generacije: Škola retorike predstavlja alat koji će pojedincu pomoći u izgrađivanju sopstvene ličnosti

– Prof. dr Đorđije Blažić, dekan: Nastavite da radite na sebi i da razvijate svoje sposobnosti

Na Fakultetu za državne i evropske studije u Podgorici održana je svečana dodjela diploma polaznicima 8. Škole retorike „Prof. dr Radovan Radonjić". Polaznici su imali prilike da tokom 60 časova predavanja i vježbi savladaju vještine dobrog govora, debatovanja i pregovaranja.

Dekan FDES-a prof. dr Đorđije Blažić pozdravio je polaznike i izrazio uvjerenje da su vrijeme provedeno u Školi iskoristili na najbolji način, te ih podsetio da će najbolje provjeriti sami koliko im stečeno znanje istinski vrijedi.

„Dosad je kroz Školu prošlo preko 300 retoričara, što je dokaz da potencijal polaznika raste svakog semestra, čime raste i potencijal ove visokoškolske ustanove", rekao je Blažić i poručio: „Nastavite da radite na sebi i da razvijate svoje sposobnosti, jer je ulaganje u sebe jedina investicija bez rizika."

Mr Ivan Radević, prvi magistar retorike u Crnoj Gori i saradnik prof. dr Radovana Radonjića, rekao je da žali što je Radonjić bio spriječen da prisustvuje ovom događaju i pozvao sadašnje i buduće polaznike da se „nastave družiti s retorikom."

Za najboljeg retoričara proglašen je Luka Nikolić, student Fakulteta političkih nauka. O iskustvu koje je stekao kroz pohađanje Škole retorike ima samo riječi hvale.

„Škola retorike koju vodi prof. dr Radovan Radonjić predstavlja jedinstvenu priliku u Crnoj Gori za sve učenike, studente i profesionalce da steknu teorijska i praktična znanja o oblasti govorništva, kao i da znatno unaprijede svoje komunikacijske vještine. U današnjem svijetu, u kojem komunikacija mora biti tačna, precizna i prilagođena brzini života, Škola retorike predstavlja alat koji će pojedincu pomoći u izgrađivanju sopstvene ličnosti i pružiti mu metodologiju pomoću koje se može uhvatiti u koštac sa svim nepredvidljivim situacijama", istakao je Nikolić.

RASTE POTENCIJAL ŠKOLE: Prof. dr Đorđije Blažić sa ovogodišnjim polaznicima

Prema njegovim riječima, ono što Školu čini posebno kvalitetnom jeste činjenica da se u njoj razvijaju kritičko razmišljanje i kultura u komunikaciji.

„Škola retorike je sui generis pojava u Crnoj Gori jer, čak i uz umjerena intelektualna ulaganja, čovjek može da izvuče nevjerovatno puno benefita po svoju govorničku ličnost i mnogo više od toga. Škola će mi pomoći u budućem profesionalnom angažmanu, jer društvene nauke zahtijevaju da čovjek bude uvijek spreman da odgovori na izazove koji se pred njega postavljaju. Takođe, ona će mi pomoći da se nosim sa odgovornošću koja je neosporna u svakom vidu javnog angažmana", kaže Nikolić.

U posebnom segmentu svečanosti, mladi retoričari imali su priliku da pokažu svoju govorničku sposobnost izlažući tuđe, ali i vlastite govore.

N. N.

KUĆA ZNANJA I NAUKE: U Beranama otvoren Edukativni centar za biomedicinski inženjering (BioEMIS)

TEHNOLOGIJA U SLUŽBI LIJEČENJA

Ideja BioEMIS-a je da studenti inženjeri sarađuju sa lokalnim bolnicama, ljekarima, hirurzima, kako bi naučili vještine koje su im potrebne da bi razvili sljedeću generaciju biomedicinskih aparata

U Beranama je 2. juna održana prezentacija dosadašnjih rezultata TEMPUS projekta „Studije u biomedicinskom inženjeringu i medicinskoj informatici (BioEMIS)", u kojem učestvuje Univerzitet Crne Gore. Tim povodom otvoren je moderan BioEMIS centar koji će služiti kao nastavno-razvojna baza za taj program. Centar se nalazi u spomen kući vojvode Gavra Vukovića i raspolaže tehnologijom potrebnom biomedicinskom timu.

Cilj projekta je uvođenje studijskih programa iz ove oblasti na osnovnom, magistarskom i doktorskom nivou u regionu Zapadnog Balkana. Univerzitet Crne Gore planirao je u Beranama uvođenje dvostepenog primijenjenog magistarskog programa. Projekat se realizuje pod vođstvom Elektrotehničkog fakulteta (ETF), uz saradnju sa Medicinskim, Prirodnomatematičkim (PMF) i Fakultetom za primijenjenu fizioterapiju.

U uvodnom obraćanju prof. dr Radovan Stojanović, sa Univerziteta Crne Gore, kazao je da se projekat realizuje uz podršku TEMPUS programa. „BioEMIS predviđa uvođenje obrazovnih programa iz bioinženjeringa i medicinske informatike u visokoškolskim institucijama. Sjedište postdiplomskih specijalističkih studija u trajanju od dvije godine biće u Beranama, đe već postoje Visoka medicinska škola i Studije primijenjenog računarstva, koje školuju kadar odgovarajućeg profila", dodao je on.

Predsednik Opštine Berane Dragoslav Šćekić izrazio je zadovoljstvo zbog otvaranja jednog ovakvog programa u tom gradu, „koji obezbjeđuje podizanje nivoa kvaliteta obrazovanja i povratak Berana na poziciju koju je nekad imalo u svim sferama društva". On je poručio da će lokalna uprava pružiti kontinuitet projektima usmjerenim na podizanje nivoa obrazovanja, kulture i stvaranju kvalitetnog kadra.

U ime ETF-a, docent dr Saša Mujović istakao je da je ovaj događaj od izuzetnog značaja u kontekstu ravnomjernog razvoja i Berana kao budućeg lidera sjeveroistoka Crne Gore. Takođe, izrazio je nadu da su početak implementacije projekta i postavljanje savremene opreme u spomen kući vojvode Gavra Vukovića dostojni renomea prvog ministra inostranih poslova i utemeljivača crnogorske diplomatije.

Dr Velibor Spalević iz Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori govorio je o uspješnoj saradnji sa Opštinom Berane, koja se nastavlja kroz ovaj program. „Pregled objavljenih radova po jedinicama i autorima na Univerzitetu Crne Gore pokazuje da su prvaci na listi ETF-a i Medicinskog fakulteta upravo iz Berana, što je rezultiralo projektom Studija bioinženjeringa i medicinske informatike i otvaranjem ovog centra u Beranama. Znanje i kuće u kojima stanuje nauka igraju ključnu ulogu u reformi država članica EU i zemljama partnerima EU", istakao je Spalević.

U SPOMEN KUĆI VOJVODE GAVRA VUKOVIĆA INSTALIRANA TEHNOLOGIJA POTREBNA BIOMEDICINSKOM TIMU: Sa otvaranja

Ideja BioEMIS-a je da studenti inženjeri sarađuju sa lokalnim bolnicama, ljekarima, hirurzima, kako bi naučili vještine koje su im potrebne da bi razvili sledeću generaciju biomedicinskih aparata.

O. Đ.

STUDENTIMA PREDOČEN NAČIN FUNKCIONISANJA CRNOGORSKOG SUDSKOG SISTEMA: Predsednica Vrhovnog suda Vesna Medenica sa budućim pravnicima

Studenti Fakulteta pravnih nauka Univerziteta Donja Gorica pośetili Vrhovni sud

OTVORENOST SUDOVA JE VEOMA BITNA

Vrhovni sud Crne Gore organizovao je „Dan otvorenih vrata" za studente Fakulteta pravnih nauka Univerziteta Donja Gorica (UDG). Predsednica Suda Vesna Medenica objasnila je studentima način funkcionisanja crnogorskog sudskog sistema, rezultate rada sudova, kao i strateške ciljeve i izazove u funkcionisanju sudske grane vlasti.

Medenica je rekla da je otvorenost Vrhovnog suda veoma bitna za studente pravnih fakulteta koji su, kako je istakla, osnova i baza budućeg crnogorskog sudijskog kadra.

Predsednica Vrhovnog suda poručila je studentima: „Da bi postali sudije morate proći jedan veliki period učenja, privikavanja i stručnog usavršavanja. Treba da učite strani jezik. Pravo EU, kako budu odmicali pregovori, biće nam sve obaveznije i prisutnije u svakodnevnom radu. Imamo puno međunarodnih organizacija koje zahtijevaju naše učešće, ali je preduslov znanje stranog jezika".

O. Đ.

Potpisan Memorandum o saradnji u ostvarivanju prava manjinskih naroda u visokom obrazovanju

VEĆE ŠANSE ZA STUDIRANJE NA DRŽAVNOM UNIVERZITETU

UNIVERZITET ĆE PRUŽITI PUNU LOGISTIČKU PODRŠKU NAUČNOISTRAŽIVAČKIM PROJEKTIMA: Rektor UCG prof. dr Predrag Miranović i ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović

Ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović potpisao je sa rektorom Univerziteta Crne Gore (UCG) prof. dr Predragom Miranovićem i predstavnicima nacionalnih savjeta Memorandum o saradnji u ostvarivanju prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u oblasti visokoškolskog obrazovanja.

Sporazum predviđa da UCG svake godine na studijske programe upiše određeni broj studenata preko manjinske upisne kvote, tj. po principu afirmativne akcije.

Ministar Numanović smatra da je ovaj dokument izraz zajedničke volje i spremnosti da se urede oblici i sadržaj saradnje radi unapređenja položaja mlade generacije manjinskih naroda i da će se u oblasti visokoškolskog obrazovanja uspostaviti odgovarajući mehanizmi za saradnju u ostvarivanju prava studenata manjinskih naroda.

„Siguran sam da ćemo kroz korektan odnos Univerziteta prema upisnoj politici manjinskih naroda to pitanje intenzivirati. Kadrovski deficit koji imamo moramo nadomjestiti kvalitetnim obrazovanjem i u tom pravcu težimo da one najbolje afirmišemo i kroz ovakve mjere. Siguran sam da će ovaj memorandum pomoći studentima iz manjinskih nacionalnih zajednica da dobiju šansu za studiranje na našem Univerzitetu", kazao je Numanović.

Prema riječima rektora Miranovića, ovaj dokument predstavlja važan korak u povećanju mogućnosti za ostvarivanje prava u oblasti visokog obrazovanja pripadnicima manjinksih naroda i nacionalnih zajednica.

„Univerzitet će takođe pružiti punu logističku podršku naučnoistraživačkim projektima pripadnika manjinskih naroda koji na ravnopravnoj osnovi konkurišu kod evropskih fondova ili Ministarstva nauke, a tiču se njihove istorije, kulture, jezika i tradicije", dodao je rektor UCG.

O. Đ.

Rezultati junskog upisnog roka na fakultete Univerziteta Crne Gore

ZA INDEKS KONKURISALO VIŠE OD 4.000 KANDIDATA

NAJATRAKTIVNIJI EKONOMSKI, FILOZOFSKI I FAKULTET ZA POMORSTVO: Sa upisa na Fakultetu političkih nauka

Univerzitet Crne Gore ove godine je u prvom upisnom roku imao više prijavljenih kandidata nego što je konkursom predviđeno mjesta, saopšteno je iz Rektorata te visokoobrazovne ustanove. Za upis na prvu godinu osnovnih studija prijavilo se 4.330 kandidata, a konkursom je predviđeno 4.306 mjesta, od čega 1.640 budžetskih, 2.317 samofinansirajućih, a 349 indeksa je namijenjeno stranim državljanima.

Najviše prijava primio je Ekonomski fakultet, 666. Slijede Filozofski fakultet sa 650 kandidata, Fakultet za pomorstvo sa 370, Elektrotehnički 364, Pravni 353 i Fakultet političkih nauka 330 prijavljenih kandidata. Na Biotehničkom fakultetu želi da studira 235 maturanata, Građevinskom 224, a Fakultetu za turizam i hotelijerstvo njih 210. Na Prirodno-matematičkom fakultetu prijave je predalo 199 kandidata, a na Medicinskom njih 156.

O. Đ.

Rezultati istraživanja o diplomiranim studentima na Univerzitetu Crne Gore

BOLONJCI IMAJU VIŠE ZNANJA I VJEŠTINA

Ispitanici su iznijeli svoje mišljenje o tome kakvi su bili uslovi studiranja, da li je nastava bila dobro organizovana, koliko dugo su tražili posao nakon diplomiranja, đe trenutno rade, da li su zadovoljni znanjem stečenim tokom studija i da li znanje stečeno na fakultetu odgovara zahtjevima poslodavaca

U Crnoj Gori pet godina nakon diplomiranja zaposli se oko 80 odsto visokoškolaca. Najlakše do posla dolaze studenti sa diplomama Elektrotehničkog, Prirodno-matematičkog i Ekonomskog fakulteta, a najteže studenti sa Pravnog i Fakulteta političkih nauka. To je pokazalo istraživanje koje je urađeno u okviru projekta CONGRAD i obuhvata stavove 6.180 studenata koji su diplomirali 2007. i 2012. godine na Univerzitetu Crne Gore (UCG).

Ispitanici su iznijeli svoje mišljenje o tome kakvi su bili uslovi studiranja, da li je nastava bila dobro organizovana, koliko dugo su tražili posao nakon diplomiranja, đe trenutno rade, da li su zadovoljni znanjem stečenim tokom studija i da li znanje dobijeno na fakultetu odgovara zahtjevima poslodavaca.

Osim UCG, u ovaj regionalni Tempusov projekat uključeni su i univerziteti u Srbiji, Bosni i Hercegovini, Njemačkoj, Češkoj, Španiji, Finskoj, te Centar za obrazovne politike iz Beograda, rečeno je na predstavljanju rezultata u Rektoratu UCG.

Prof. dr Mitar Mišović, rukovodilac Centra za studije i kontrolu kvaliteta UCG, objasnio je da je generacija studenata koja je diplomirala 2007. godine pripadala sistemu obrazovanja koji je važio prije uvođenja bolonjskih principa, a generacija iz 2012. je završila studije po novom programu.

„Ispitanici su popunjavali elektronski upitnik koji se sastojao od 125 pitanja grupisanih u poglavlja: opšti podaci, obrazovanje prije studija, visoko obrazovanje, tok studija, uslovi studiranja i kompetencije, situacija neposredno i nakon diplomiranja, prvi posao, trenutni posao, stručna orijentacija i zadovoljstvo, komentari i preporuke ispitanika", rekao je Mišović.

Na Medicinskom i Mašinskom fakultetu najbolje organizovana nastava

Anketirani su na skali – od jedan do pet – od elemenata kvaliteta i uslova studiranja najbolje ocijenili saradnju sa kolegama studentima (prosečna ocjena 4,15) i stručnost nastavnog kadra (3,97), dok su studijski programi lošije ocijenjeni u odnosu na upotrebu savremenih pristupa u nastavi (3,10) i zastupljenost praktičnih nastavnih sadržaja (2,74).

Sadržaj studijskih programa i organizacija nastave unutar kurseva najbolje su ocijenili diplomirani studenti Medicinskog fakulteta, đe je najbolja i upotreba savremenih pristupa u nastavi i prisutnost praktičnih sadržaja u okviru predavanja i vježbi. Za raspored kurseva po semestrima najviše ocjene dobio je Filozofski fakultet. Mogućnost ispunjavanja studentskih obaveza na vrijeme i organizaciju nastave unutar kurseva natprosečno su ocijenili diplomirani studenti Mašinskog fakulteta. Botehnički fakultet je naročito dobro okarakterisan u domenu organizacije ispita. Diplomirani studenti Građevinskog fakulteta najbolje su ocijenili profesionalnu kompetentnost nastavnika.

Diplomirani studenti Pravnog fakulteta u prosеku su dali niže ocjene za sve dimenzije kvaliteta sprovođenja studijskih programa. Njihove ocjene, kao i one diplomiranih studenata Fakulteta za turizam i hotelijerstvo i Arhitektonskog fakulteta, za većinu elemenata su lošije u odnosu na prosek UCG.

Zadovoljni studijskim programima

Diplomirani studenti UCG su, genralno, zadovoljni studijskim programima koje su završili. Na skali – od jedan do deset – najveći broj njih je završeni studijski program ocijenio sa osam, dok je prosečna ocjena na nivou Univerziteta 6,87. Ocjene od jedan do četiri dalo je 16,7% ispitanika koji se mogu označiti kao nezadovoljni, dok je 73,6% anketiranih dalo ocjene od šest do deset. Većina diplomiranih studenata bi se, da ponovo bira, odlučila da studira (95,3%). Oni koji ne bi ponovo studirali, kao najčešći razlog za to navode teškoće u pronalaženju zaposlenja.

Da mogu ponovo da biraju fakultet i studijski program, više od dvije trećine diplomiranih (67,2%) bi se odlučilo za isti, dok bi 15% njih promijenilo i fakultet i studijski program.

Predstavnik Centra za obrazovne politike iz Beograda Predrag Lažetić precizirao je da je dužina trajanja nezaposlenosti i aktivnog traženja posla nakon diplomiranja kod studenata iz generacije 2007. godine (koji nemaju radno iskustvo ali traže zaposlenje) u prosеku 18 mjeseci.

„Uopšteno gledano, to ne ukazuje na dugoročnu nezaposlenost mladih stručnjaka. Većina njih uspijeva da se zaposli i započne stručnu karijeru. Više od polovine diplomiranih studenata analiziranih na 14 fakulteta UCG radi već neposredno nakon diplomiranja", naveo je on.

Podaci pokazuju da je u generaciji iz 2012. godine značajno veći procenat diplomiranih studenata nakon završenih osnovnih studija nastavio da studira upisujući specijalističke studije, a da pri tom ne radi i ne traži zaposlenje.

„Odluka da se nastavi studiranje ili dalje usavršavanje ukazuje ili na nedovoljnu prepoznatost stečenih kvalifikacija na tržištu rada, ili pak na inflaciju diploma, tj. pojavu da se za određene profesije i zanimanja zahtijevaju kvalifikacije višeg nivoa. Međutim, treba imati u vidu da je većina diplomiranih studenata prema starom sistemu studija u okviru analiziranog uzorka diplomirala i ušla na tržište rada u trenutku kada još nisu počeli da se značajno ošećaju efekti uticaja svjetske ekonomske krize", objasnio je Lažetić.

Pozitivan efekat reformi

Prema riječima Lažetića, jedan od osnovnih ciljeva istraživanja bio je da se uporede nivoi kompetencija koje su studenti stekli završetkom studija, sa nivoima kompetencija koji se očekuju od njih na radnom mjestu. Kompetencije podrazumijevaju znanja, vještine i sposobnosti koje pojedinac ima.

Učesnici ankete su od 24 navedene kompetencije među prvih pet potrebnih za poslove koji zahtijevaju visoko obrazovanje izdvojili: sposobnost timskog rada, sposobnost pisane i usmene komunikacije na stranom jeziku, sposobnost uočavanja sopstvenih praznina u znanju i njihovo premošćavanje, sposobnost preispitivanja sopstvenih i tuđih ideja, sposobnost jasnog argumentovanja sopstvenog mišljenja drugima.

„Kod poslova koji zahtijevaju visoko obrazovanje generalno se uočava da je procijenjeni nivo kompetencija dosta ujednačen u odnosu na nivo koji se zahtijeva za zaposlenje. Izvjestan deficit je procijenjen kod sposobnosti upotrebe kompjutera i interneta. Više od trećine diplomiranih (37,1%) smatra da se nivoi stečenih i na poslu zahtijevanih kompetencija podudaraju, a većina je prijavila mali nedostatak kompetencija. Ukoliko uporedimo zaposlene koji su diplomirali po starom i novom sistemu studija, uočava se pozitivan efekat reformi na povećanje određenih znanja i vještina. Novi sistem naročito je unaprijedio sposobnost rada pod pritiskom, kreativnost i prezentacije ideja i izvještaja pred publikom", rekao je, uz ostalo, Lažetić.

O. Đuričković

DALJI KORACI

Kako je saopšteno na skupu, UCG planira da na osnovu rezultata ovog istraživanja pripremi akcioni plan za poboljšanje organizacije nastave i kvaliteta studijskih programa.

U okviru HERIC projekta, koji finansira Svjetska banka, planirano je da se do 2017. godine, na osnovu ovih istraživanja, sprovedu istraživanja sa svim generacijama diplomiranih studenata od 2008. Ta istraživanja će obuhvatiti sve ustanove visokog obrazovanja u Crnoj Gori.

NOVI SISTEM OBRAZOVANJA UNAPRIJEDIO SPOSOBNOST RADA POD PRITISKOM I KREATIVNOST: Predstavljanje rezultata istraživanja u Rektoratu UCG

Studentska organizacija AIESEC predstavila projekat „Enter Your Future"

PODSTREK ZA LIČNI I PROFESIONALNI RAZVOJ

Studentska organizacija AIESEC predstavila je projekat „Enter Your Future", namijenjen svima koji žele da uzmu budućnost u svoje ruke i steknu praktična znanja i vještine koje će odrediti dalji tok njihovog ličnog i profesionalnog razvoja.

„U okviru ovog projekta biće organizovano pet radionica: turski jezik, grafički dizajn, kreiranje profesionalnog profila, soft skills i razvoj preduzetničkog duha", objavljeno je na sajtu Univerzitetskog centra za razvoj karijere.

Radionice će trajati više od mjesec dana. Biće održavane tri puta sedmično na Ekonomskom fakultetu u Podgorici, koji je partner AIESEC-a na ovom projektu. Radionice će se izvoditi na engleskom jeziku. Više informacija dostupno je na sajtu www.karijernicentar.ac.me.

N. N.

Plakat projekta

Ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović boravila u prvoj zvaničnoj pošeti Italiji

OSNIVANJE ZAJEDNIČKIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Crnogorska delegacija obišla Univerzitet La Sapienza, Naučni park „Montelibretti" i Institut za poljoprivredu, biologiju i biotehnologiju (IBBA). Ministarka Vlahović se sastala sa ministarkom obrazovanja, visokog školstva i istraživanja Italije prof. dr Stefani Đanini i sa prof. dr Luiđijem Nikolaisom, prvim čovjekom Nacionalnog istraživačkog centra Italije CNR

SARADNJA U OBLASTI POLJOPRIVREDE, BIOLOGIJE, BIOTEHNOLOGIJE, KONTROLE HRANE: Pošeta laboratorijama

Delegacija Crne Gore na čelu sa ministarkom nauke prof. dr Sanjom Vlahović boravila je u prvoj zvaničnoj pošeti Italiji sa inicijativom proširenja saradnje dviju zemalja u nauci i istraživanju, te realizaciji zajedničkih projekata u okviru novog okvirnog programa EU Horizonta 2020. U delegaciji su bili i prof. dr Vesna Maraš, član Savjeta za nauku za oblast poljoprivrednih nauka, dekan Fakulteta za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju Univerziteta Donja Gorica i direktor razvoja u kompaniji „Plantaže", kao i prof. dr Mileta Golubović, potpredsednik Savjeta za nauku i profesor na Medicinskom fakultetu u Podgorici.

Susret sa studentima iz Crne Gore

Delegacija je obišla Univerzitet La Sapienza, najveću i jednu od najstarijih naučno-obrazovnih ustanova u Evropi. Tom prilikom ministarka Vlahović je razgovarala sa rektorom tog Univerziteta prof. dr Luiđijem Fratijem, i dekanima studijskih odsjeka za javno zdravlje, biologiju, ekologiju, dizajn i arhitekuru. Sastanku je prisustvovalo i nekoliko crnogorskih studenata, koji su na doktorskim studijama. Ministarka Vlahović je upoznala sagovornike sa strateškim prioritetima Crne Gore, a oni su se složili da se saradnja može ostvariti u oblastima informacionih tehnologija, medicine, poljoprivrede. Takođe je istaknuto da bi doprinos Univerziteta „La Sapienza" bio veoma značajan i na polju kulturne baštine.

Rektor Frati je izrazio želju da se sa crnogorskim fakultetima ostvari tješnja saradnja u vidu zajedničkih studijskih programa, đe bi se, u formi konzorcijuma srodnih univerzitetskih jedinica, organizovali internacionalni kursevi. Dogovoreno je da se radi na potpisivanju sporazuma radi zajedničkog angažovanja na projektima u okviru Horizonta 2020.

Predstavljen rad Naučnog parka „Montelibretti"

Crnogorska delegacija pošetila je i Naučni park „Montelibretti" i Institut za poljoprivredu, biologiju i biotehnologiju (IBBA), koji predstavlja najznačajniju naučnu ustanovu te vrste u Italiji za oblast poljoprivrednih istraživanja i biotehnologije, a koji se nalazi u sastavu CNR (Nacionalnog istraživačkog centra Italije sa 44 instituta i više od 10.000 naučnika i istraživača). Direktor IBBA instituta Donato Đanini predstavio je rad Naučnog parka, kao i niz naučnih odsjeka koji funkcionišu u okviru Instituta, nakon čega je crnogorska delegacija obišla laboratorije IBBA-e, đe su razmatrane mogućnosti saradnje iz oblasti poljoprivrede, biologije i biotehnologije, a posebno kontrole hrane, čija iskustva Crnoj Gori mogu biti od izuzetne koristi. Upriličen je i Skype razgovor sa Tatjanom Koprivicom i Zoricom Blagojević, dobitnicama stipendija u okviru programa obuke „Nauka za diplomatiju", koje borave na šestomjesečnoj obuci u CNR institutima u Italiji.

Prof. Vlahović se, takođe, sastala sa ministarkom obrazovanja, visokog školstva i istraživanja Italije prof. dr Stefani Đanini, zatim sa prof. dr Luiđijem Nikolaisom, prvim čovjekom Nacionalnog istraživačkog centra Italije CNR, visokim predstavnicima UNESCO Venice Office-a, regionalnog biroa za nauku i kulturu Evrope, a pošetila je i Institut za molekularnu bilogiju i patologiju CNR.

O. Đ.

Predavanjem u Gimnaziji „Niko Rolović" u Baru završen festivala „Nauka u pokretu"

PRIBLIŽITI NAUKU UČENICIMA

Ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović u obraćanju đacima

U Gimnaziji „Niko Rolović" u Baru održano je posljednje u nizu predavanja u sklopu festivala „Nauka u pokretu", koji je realizovan od 5. do 9. juna u Šavniku, Žabljaku, Pljevljima, Plužinama i Baru.

Barskim gimnazijalcima obratili su se ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović i direktorica škole Marija Đonović, dok je prof. dr Jovan Mirković, predsjednik Fondacije za promociju nauke (PRONA), koja je i organizator festivala, održao predavanja „Nauka – juče, danas, sjutra", „Ljepota nauke i nauka ljepote" i „Među zvijezdama". Festival „Nauka u pokretu" pošetio je i predsednik Opštine Bar Žarko Pavićević.

„Približiti nauku đeci i mladima na način da u njoj vide svu zabavu i ljepotu i da kroz igru uče i bude radoznalost i kreativnost plemenita je i važna misija kojoj se maksimalno moramo posvetiti. Upravo to je razlog zašto Ministarstvo nauke uvijek sa posebnim zadovoljstvom daje podršku ovakvim i sličnim projektima", poručila je ministarka Vlahović.

Brojni gimnazijalci imali su priliku da vide eksperimente iz hemije, fizike, elektrotehnike, mehatronike, zatim da prisustvuju predavanjima, radionicama, kao i video prezentacijama. Festival je osmišljen sa ciljem da ukaže na primjenljivost nauke u svakodnevnom životu i dovede do unapređenja naučne pismenosti mladih u Crnoj Gori.

Projekat je podržala Vladina komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, a program se realizuje u partnerstvu sa ministarstvima nauke i prosvjete.

PRIMJENLJIVOST NAUKE U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU: Prikazani eksperimenti iz hemije, fizike, elektrotehnike i mehatronike

O. Đ.

Crna Gora i Bosna i Hercegovina potpisale Memorandum o saradnji u oblasti zdravstva i medicinskih nauka

JAČA VEZA ZDRAVSTVENIH USTANOVA I FAKULTETA

Sa potpisivanja Memoranduma

Ministar zdravlja Crne Gore prof. dr Miodrag Radunović i ministar Federalnog ministarstva zdravstva Bosne i Hercegovine prof. dr Rusmir Mesihović potpisali su u Miločeru Memorandum o saradnji u oblasti zdravstva i medicinskih nauka.

„Memorandum je institucionalni akt koji je samo kruna višegodišnje saradnje ljudi koji su bili potpuno usredsređeni na dobrosusjedske odnose i ono što je jako važno, na razvoj zdravstvene zaštite građana, državljana jedne i druge zemlje. Njegovim sprovođenjem nastavićemo ono na čemu smo do sada radili, na unapređenju saradnje, na obrazovanju, mogućnostima komunikacija i saradnje zdravstvenih ustanova, fakulteta, komora, zdravstvenih radnika", rekao je ministar Radunović.

Prema riječima ministra Mesihovića, Memorandum će probiti neke birokratske barijere i omogućiti pacijentima adekvatnu zdravstvenu zaštitu u segmentima i područjima koja sporazum obuhvata, tj. u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini.

O. Đ.

Ministarstvo nauke dodijelilo status centra uspješnosti Elektrotehničkom i Biotehničkom fakultetu

ZA ISTRAŽIVANJE ČETIRI MILIONA EURA

UNIVERZITETSKE JEDINICE POŠEDUJU IZUZETAN NAUČNOISTRAŽIVAČKI POTENCIJAL: Ministarka nauke Sanja Vlahović sa dobitnicima grantova

Ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović uručila je Elektrotehničkom fakultetu (ETF) i Biotehničkom fakultetu status centra izvrsnosti i naučnoistraživačke grantove u vrijednosti oko 4.000.000 eura za realizaciju projekata BIO-ICT, CS-ICT i „Lovćen".

Ministarka Vlahović čestitala je dobitnicima grantova i poručila da je na njima sada veća odgovornost, ali i da vjeruje u njihovo znanje i sposobnosti.

Rektor Univerziteta Crne Gore (UCG) prof. dr Predrag Miranović ocijenio je da je ovim činom potvrđeno da je UCG vodeća naučnoistraživačka institucija u Crnoj Gori.

„Sve univerzitetske jedinice su tokom prijavljivanja i učestvovanja u ovim projektima dokazale da pošeduju izuzetan naučnoistraživački potencijal. Ova sredstva će doprinijeti razvoju društva i komercijalizaciji nauke", ocijenio je Miranović.

Direktor INVO projekta i pomoćnik ministra nauke Darko Petrušić obavijestio je da je otvoren novi konkurs „Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost" za istraživačke grantove. Konkurs je otvoren do 20. septembra, a njegova ukupna vrijednost je 1,2 miliona eura. **O. Đ.**

Ministarstvo nauke dodijelilo Fakultetu za politehniku UDG-a 337.000 za istraživanja

FORMIRANJE LABORATORIJE ZA DIZAJN PROIZVODA

RAZVOJ INOVATIVNOSTI U CRNOJ GORI: Potpisivanje Ugovora na Univerzitetu Donja Gorica

Ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović i dekan Fakulteta za Politehniku Univerziteta Donja Gorica (UDG) prof. dr Sanja Ivanović potpisale su Ugovor o dodjeli naučnoistraživačkog granta tom fakultetu u vrijednosti 337.000 eura. Taj novac namijenjen je za laboratoriju za dizajn proizvoda, uključujući discipline grafički, modni i dizajn enterijera.

Ministarstvo nauke je u oktobru 2013. godine kroz projekat INVO (Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost), a koji se finansira iz kredita Svjetske banke, raspisalo konkurs za dodjelu grantova za projekte istraživanja i razvoja. U februaru ove godine, nakon dvije faze eksterne evaluacije četiri najbolje rangirana projekta odabrana su za finansiranje. Među njima je i pojekat „ProDe" (Laboratorija za dizajn proizvoda), Fakulteta za politehniku UDG, čiji je rukovodilac prof. dr Vladimir Mako.

Ministarka Vlahović je kazala da je ulaganje u laboratorije i projekte koji inovacije dovode do konkretnih proizvoda i usluga najbolji način za ostvarenje ideja koje je zacrtalo ministarstvo na čijem je čelu, kao i Vlada Crne Gore.

„Ideja je da postignemo da nauka, naučna istraživanja i inovacije pokrenu razvoj i konkurentnost naše države i njenog privrednog sistema", objasnila je Vlahović.

Ona je čestitala Univerzitetu Donja Gorica „na prepoznavanju jednog od ključnih elemenata u našem društvu koji bi trebalo da predstavlja podstrijek za njegov razvoj, a to je da kreativnost, inovacije i mladost budu temelj naše budućnosti".

Projekat ProDe predstavili su prof. dr Vladimir Mako i prof. dr Sanja Ivanović, istakavši da će laboratorija biti mjesto dizajniranja prototipa, transformaciju prototipa u finalni proizvod od raznih vrsta materijala, zaštitu prava intelektualne svojine i patentiranje, kao i pripremu plana prodaje proizvoda tj. njihovu komercijalizaciju. Imajući u vidu da ideja predstavlja novinu u Crnoj Gori, njen potencijal je višestruk i ogleda se u mogućnosti da se značajno utiče na razvoj inovativnosti i povećanje broja inovatora u Crnoj Gori, saopšteno je na skupu.

O. Đ.

U Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti u Podgorici održana pres konferencija Centra mladih naučnika

PODIĆI SVIJEST O ZNAČAJU NAUKE

– Doc. dr Zvezdan Vukanović, predšednik Centra mladih naučnika: Najuspješniji članovi Centra objavljuju svoje naučne radove u najprestižnijim i najcitiranijim naučnim časopisima u svijetu

– Doc. dr Svetlana Kalezić Radonjić: Potrebno je da naša akademska zajednica uđe u svjetski akademski kontekst

Centar mladih naučnika, koji djeluje u okviru Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, održao je pres konferenciju povodom četiri godine postojanja. Na ovoj, inače prvoj konferenciji za medije Centra, predstavljeni su njegovi dosadašnji rezultati, ocijenjeno je trenutno stanje nauke u našoj zemlji, ali i dat osvrt na probleme s kojima se mladi naučnici danas suočavaju. Na konferenciji su govorili predšednik Centra Doc. dr Zvezdan Vukanović i članica i bivša potpredšednica doc. dr Svetlana Kalezić Radonjić, dok je moderator bio doc. dr Boris Vukićević.

Centar danas broji 40 članova i krovna je organizacija koja se bavi promovisanjem nauke među mladim naučnicima u Crnoj Gori, a u regionu jugoistične Evrope jedini je centar takve vrste pri nacionalnoj akademiji. Interesantno je napomenuti da je on osnovan prije sličnih akademskih institucija u nekim od vodećih globalnih naučnoistraživačkih centara, kao što su Japan, Švedska i Danska. Neke od njegovih osnovnih aktivnosti su: organizovanje konferencija, okruglih stolova, naučnih rasprava, radionica, treninga, seminara, konsultacija i gostujućih predavanja uglednih mladih naučnika; objavljivanje rezultata istraživanja, zbornika radova, naučnih stavova i komentara; realizovanje istraživačkih projekata iz fondova CANU; podrška naučnim aktivnostima i sajmovima nauke na institucijama za nauku u Crnoj Gori itd.

Eminentni članovi

Doc. dr Zvezdan Vukanović istakao je značaj Centra i upoznao javnost sa postignutim rezultatima, navodeći da su članovi Centra eminentni mladi naučnici čiji su radovi citirani u prestižnim naučnim časopisima.

„Prošek citiranosti akademskih radova deset najcitiranijih članova Centra iznosi 540 citata. U članstvu imamo dva dekana, šest prodekana i dva direktora naučnoistraživačkih instituta, kao i jednog bivšeg predšednika Vlade, jednog bivšeg ministra finansija, sadašnjeg ministra i pomoćnika ministra ekonomije", rekao je on i dodao: „Za četiri godine uspjeli smo da organizujemo 14 nacionalnih i međunarodnih skupova i konferencija i pripremimo pet zbornika. Najuspješniji članovi Centra objavljuju svoje naučne radove u najprestižnijim i najcitiranijim naučnim časopisima u svijetu kao što su: Nature, Science, Physical review letters i mnogi drugi."

Vukanović je podšetio da je okruženje u kojem stvaraju mladi naučnici u Crnoj Gori uglavnom nepovoljno i to iz dominantno četiri razloga: nedovoljno razvijene tradicije u oblasti nauke, slabo razvijene institucionalne naučne infrastrukture, slabo razvijene naučne kadrovske infrastrukture, te slabog ulaganja u nauku i naučna istraživanja.

Slab rang naših univerziteta

„Za razliku od zemalja u okruženju, Crna Gora nema nijedan univerzitet na Šangajskoj listi 500 najkvalitetnijih univerziteta na svijetu, dok je naš najbolje plasirani univerzitet – UCG – zauzeo tek 2207. mjesto. Pored toga, Crna Gora na godišnjem nivou ulaže svega 0,43% BDP-a u naučna istraživanja, što više nalikuje afričkim nego li evropskim trendovima, dok Evropska unija Lisabonskim ugovorom predviđa ulaganja od 3%. Startegija ulaganja u nauku i istraživanje u Crnoj Gori mora aktivnije i brže promovisati ekonomski i finansijski sofisticiranije modele u cilju značajnog poboljšanja naučnoistraživačke infrastrukture", rekao je Vukanović.

BROJNE AKTIVNOSTI U NAREDNOM PERIODU: Kalezić Radonjić, Vukanović i Vukićević

Prema njegovom mišljenju, za poboljšanje statusa naših mladih naučnika i podizanje konkurentnosti naučnoistraživačkog rada u Crnoj Gori, neophodno je sistemski, strateški i institucionalno preduzeti niz praktičnih mjera, među kojima su: povećanje vladinog i korporativnog finansiranja naučnoistraživačkog rada u odnosu na BDP, povećanje broja profesionalnih i na puno radno vrijeme angažovanih naučnih istraživača, povećanje broja publikovanih naučnih radova u referentnim međunarodnim časopisima, povećanje konkurentnosti u kvalitetu obrazovanja crnogorskih univerziteta i druge.

Nauka kao faktor objedinjavanja

Doc. dr Svetlana Kalezić Radonjić kazala je da, tek kada se stavi na papir šta je sve Centar u proteklih četiri godine realizovao, postaje jasno koliko je mnogo urađeno pod okriljem ove naučne asocijacije.

„U organizaciji Centra održana je međunarodna konferencija sa kolegama iz Ukrajine, pod nazivom '20 Years of the Independence of Ukraine and 5 Years of the Independence of Montenegro'. Priređeni su zbornici radova sa Okruglog stola 'Vladavina prava u multikulturalnoj Crnoj Gori" i sa skupa 'Književnost: istorija, teorija, kritika – kraj dvadesetog i perspektive početka dvadeset prvog vijeka'. Organizovana je i naučna tribina – Predstavljanje rezultata istraživačkog projekta 'Položaj mladih naučnika u Crnoj Gori', kao i međunarodne konferencije: 'Interdisciplinarni pristup književnosti', 'Alternativni izvori električne energije – poptuno ili djelimično rješenje energetskih problema' i 'Kultura ljudskih prava'. Tekođe, delegacija od osam članova Centra pošetila je Kijev, đe je učestvovala na konferenciji pod nazivom 'Ukrajina i Crna Gora: sadašnji trenutak i perspektive'", navela je Kalezić Radonjić i istakla da je i u tekućoj godini Centar mladih naučnika bio veoma aktivan, te izrazila uvjerenje da će domaća akademska zajednica ući u svjetski akademski kontekst.

Ona je pozvala nadležne da nauku učine faktorom objedinjavanja u sredini koja insistira na podjelama, zaključujući da je potrebna svijest o kolektivnom dobru.

Centar mladih naučnika, prema riječima njegovih članova, nastaviće sa aktivnom promocijom nauke, pa će do kraja godine organizovati šest naučnih konferencija.

N. N.

Sastanak ministarke nauke prof. dr Vlahović sa direktorom naučnoistraživačkog centra IBM-a za Evropu dr Matijasom Kajzersvertom

O SARADNJI CRNOGORSKIH NAUČNOISTRAŽIVAČKIH USTANOVA SA NAUČNOISTRAŽIVAČKIM CENTROM U CIRIHU

Ministarka Vlahović upoznala gosta sa stanjem u crnogorskoj nauci, ukazala na jačanje naučnoistraživačke zajednice, poseban akcenat stavila na povezivanje nauke i biznisa. Dr Kajzersvert predložio da grupa naučnika i ljudi iz Ministarstva, angažovanih na projektu Naučnotehnološkog parka, pošeti IBM-ov centar u Cirihu, kao i niz manjih biznis inkubatora na periferiji Ciriha. On je ponudio i dolazak IBM eksperata u Crnu Goru

NAJBOLJI CRNOGORSKI STUDENTI I NAUČNICI MOGLI DA PROĐU OBUKE U IBM CENTRU U CIRIHU: Ministarka Vlahović sa dr Matijasom Kajzersvertom

Na sastanku ministarke nauke prof. dr Sanja Vlahović sa dr Matijasom Kajzersvertom, direktorom naučnoistraživačkog centra IBM-a za Evropu, čije je sjedište u Cirihu, razmatrana je mogućnost saradnje crnogorskih naučnoistraživačkih ustanova sa IBM naučnoistraživačkim centrom u Cirihu, ali i nizom drugih centara širom Evrope, imajući u vidu činjenicu da je dr Kajzersvert zamjenik predsjednika svih IBM naučnoistraživačkih centara u Evropi. Sastanku je prisustvovala i Danica Ramnjak, ekspert Svjetske banke za oblast nauke i istraživanja i nekadašnja direktorica Instituta „Ruđer Bošković", kao i pomoćnik ministra nauke i direktor INVO projekta mr Darko Petrušić.

Ministarka Vlahović je upoznala dr Kajzersverta sa stanjem u crnogorskoj nauci i promjenama nastalim od ustanovljenja ovog resora. Ona je napravila presjek svega učinjenog, prateći tri strategijski zacrtana cilja u razvoju nauke i naučnoistraživačke djelatnosti u Crnoj Gori. Ministarka je ukazala na jačanje naučnoistraživačke zajednice, kapaciteta i infrastrukture, kroz uspostavljanje Centra uspješnosti i dodjele naučnoistraživačkih grantova, zatim na aktivnosti na polju internacionalizacije, tačnije uključenja u međunarodne okvire i razvoj bilateralne saradnje. Poseban akcenat stavljen je na povezivanje nauke i biznisa, što se realizuje kroz projekat uspostavljanja naučno-tehnološkog parka i komercijalizaciju istraživanja.

Dr Kajzersvert predložio je da grupa naučnika i ljudi iz Ministarstva, angažovanih na projektu Naučnotehnološkog parka pošeti IBM-ov centar u Cirihu, kao i niz manjih biznis inkubatora na periferiji Ciriha, i da se konkretnije razmotre mogućnosti zajedničkog angažovanja na ovom projektu. On je takođe ponudio i dolazak IBM eksperata u Crnu Goru, u određenim fazama, kako ovog, tako i drugih projekata, recimo onih koji su dobili grantove, kako bi pomogli crnogorskim kolegama u podizanju kvaliteta i stručnosti. Pokazao je i interesovanje za izuzetne crnogorske studente i prepoznate naučnike, koji bi mogli da prođu obuke u IBM centru u Cirihu, đe bi se najboljima i pružila prilika za trajniji angažman.

Direktor Kajzersvert je takođe izrazio izuzetno zadovljstvo projektima koji su dobili istraživačke grantove, kao i grant za Centar uspješnosti, ocijenivši ih izuzetno kvalitetnim i pohvalivši entuzijazam samih timova, sa kojima je imao priliku da se upozna tokom dvodnevnog treninga Svetske banke i INVO projekta. On je istakao da IBM nije već odavno isključivo ICT kompanija, već da se sve više bavi biotehnologijom, obnovljivim izvorima energije, kao i menadžmentom u oblasti voda, te da gotovo svi timovi koji su dobili grantove imaju prostora i otvoren poziv za saradnju sa IBM u Cirihu.

Poseban akcenat stavljen je na razmatranje mogućnosti zajedničkog angažmana u okviru novog okvirnog programa EU Horizonta 2020, đe bi se IBM mogao pojaviti kao partnerska institucija u okviru nekih crnogorskih projekata, ali je razmatrana mogućnost zajedničkog angažmana i u okviru IPA programa, Tweening-a, i zajedničkog apliciranja za pojedine Švajcarske fondove, koji prednost daju upravo zemljama ovog dijela Evrope.

Dr Kajzersvert je boravio u Crnoj Gori na poziv Svjetske Banke i tima INVO projekta (Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost), kao gost dvodnevnog treninga pod nazivom *„Efektivna implementacija projekta Centra uspješnosti i istraživačkih grantova finansiranih iz sredstava INVO projekta"*, koji je održan u Podgorici.

Lj. V.

NASTUPALI USPJEŠNI SVJETSKI PREDAVAČI: Sa otvaranja u hotelu „Mediteran"

U Bečićima održana Konferencija „Spark.me powered by T"

PROMOCIJA I UNAPREĐENJE INTERNETA

Najveća regionalna Internet konferencija „Spark.me powered by T" održana je krajem juna u Bečićima u organizaciji kompanije „DoMEn", agenta registracije nacionalnog .ME domena. Skup je bio posvećen promociji i unapređenju interneta i svim vrijednostima koje globalna mreža donosi javnosti. Cilj tog interaktivnog skupa bio je da podstakne kreativnost pošetilaca, omogući im učenje od međunarodno priznatih govornika, kao i da ih navede da sami osmisle biznis ideje i unaprijede postojeće.

Kroz „Spark.me" kompanija „DoMEn" sprovodi svoj program društveno odgovornog poslovanja i podržava internet zajednicu u regionu, podstičući razvoj crnogorske start-up scene dovođenjem najpoznatijih svjetskih govornika iz marketinga, biznisa i preduzetništva.

U radu konferencije učestvovali su uspješni svjetski predavači među kojima Alf Ren, jedan od najboljih profesora menadžmenta, preduzetništva i inovacija u Evropi, Dejvid Arman, direktor za globalnu strategiju u Edelmanu, najvećoj nezavisnoj PR agenciji na svijetu, Skot Berkun, autor nekoliko globalnih biznis bestselera i Toni Konrad, poznati investitor iz Silicijumske doline.

O. Đ.

U CANU održan okrugli sto na temu „Informaciono društvo u Crnoj Gori: stanje i perspektive"

SVE MASOVNIJE KORIŠĆENJE RAČUNARA I INTERNETA

Anketa MONSTAT-a pokazala da 99,1% domaćinstava ima TV prijemnik, njih 53% personalni računar (PC), a 92,7% pošeduje mobilni telefon. U Crnoj Gori 89,8% firmi koristilo je računare u svom poslovanju, a 67,8% preduzeća je svojim zaposlenim omogućavalo daljinski pristup mejlu, dokumentima ili aplikacijama preduzeća

U Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti (CANU) predstavljeni su rezultati istraživanja o upotrebi informaciono-komunikacionih tehnologija (ICT) u domaćinstvima i preduzećima u 2013. godini. Prema riječima Marka Radunovića iz MONSTAT-a, istraživanjem je obuhvaćeno 1.200 domaćinstava i 600 preduzeća.

Što se tiče zastupljenosti uređaja u domaćinstvima, anketa je pokazala da 99,1% kuća ima TV prijemnik, njih 53% personalni računar (PC), a 92,7% pošeduje mobilni telefon. Procenat domaćinstava koja imaju pristup računaru je porastao u odnosu na 2012. godinu za 1,7%. Laptop ima 36,4% ispitanika, računar njih 53%, fiksni telefon 60%, a mobilni 92,7%. Nešto više od polovine ispitanih domaćinstava ima pristup internetu i to najčešće putem računara (77,9%), zatim laptopa (56,7%) i mobilnog telefona (29,7%). Najviše anketiranih koristi DSL konekciju (59,6%), dok bežični internet upotrebljava 34,4% ispitanika. Mobilnu širokopojasnu konekciju upražnjava 20,4% domaćinstava koja imaju internet, a 9,4% koristi uskopojasnu konekciju. Kao najčešće navedeni razlozi zbog kojih nemju pristup internetu anketirani (17,1%) su naveli da ne žele ili nemaju potrebu za tim, 14,2% smatra da je oprema previše skupa, a 11,1% njih ocijenilo je da je pristup internetu veoma skup.

Domaćinstva

Zastupljenost računara u domaćinstvima varira u odnosu na teritorijalnu cjelinu i tip naselja. Tako je u sjevernom regionu najmanja (37%), dok je u centralnom regionu najveća (59,5%). Računari su najviše zastupljeni u gradovima (59,5%), dok 40,2% domaćinstava u naseljima koja nisu gradskog karaktera ima računar. Zatim, u sjevernom regionu, u naseljima koja nisu gradskog karaktera pristup internetu je najmanji (28,8%), dok je u centralnom regionu u naseljima koja su gradskog tipa pristup internetu najveći (67,3%). U podgoričkim gradskim naseljima 65,9% domaćinstava ima pristup internetu.

Prema istraživanju MONSTAT-a, u posljednja tri mjeseca najviše ispitanika (89,7%) je koristilo internet kod kuće, a njih 29,6% na poslu. U tom periodu, u privatne svrhe 78,7% ispitanika je komuniciralo slanjem poruka preko čata, društvenih mreža, sa novinskim grupama ili preko foruma, a 78,1% njih su slali i primali mejlove. Za čitanje ili preuzimanje on lajn novina i časopisa u privatne svrhe koristilo je 61,4% lica.

Zanimljiv je podatak da od lica koja su koristila računar i koja su zaposlena ili samo-zaposlena, 31,1% je odgovorilo da ima dovoljno kompjuterskih sposobnosti ukoliko želi da se zaposli ili promijeni posao u toku godine.

Na skupu u CANU iznijeti su i podaci o zastupljenosti računara i internet priključaka prema prosečnom mjesečnom prihodu domaćinstva, zatim, o korišćenju računara i interneta prema starosti i polu. Ispitanici su se izjasnili o tome koje aktivnosti na računaru najčešće obavljaju, kao i o internet kupovini i korišćenju sličnih usluga preko interneta.

Preduzeća

Kada je riječ o istraživanju u preduzećima, ciljna grupa su bila ona sa 10 i više zaposlenih. Podaci su pokazali da je u Crnoj Gori 89,8% firmi koristilo računare u svom poslovanju, a 67,8% preduzeća je svojim zaposlenim omogućavalo daljinski pristup mejlu, dokumentima ili aplikacijama preduzeća. Istraživanje je pokazalo da je 98% firmi koje su koristile računar imalo pristup internetu, a 63% je imalo veb sajt. Gledano po oblastima u preduzećima, stoprocentna korišćenost računara je u finansijskom sektoru, 90,9% u proizvodnji, građevinarstvu i energiji, a 88,4% u nefinansijskom sektoru.

Preduzeća koja su imala veb sajt obezbjeđivala su više usluga, pa je 68,4% preduzeća izjavilo da je imalo sadržaj sajta prilagođen redovnim pošetiocima, dok je blizu njih 60% omogućavalo pristup proizvodnim katalozima i cjenovnicima. Mogućnost da se pošetioci upoznaju sa proizvodima ili da ih osmisle omogućavalo je 54,1%. Preduzeća koja su imala pristup društvenim medijima najviše su koristila društvene mreže i veb sajtove za razmjenu multimedijalnih sadržaja, blogove i mikroblogove. Što se tiče trgovine putem interneta 17,2% preduzeća su na taj način plasirala porudžbine, a 11% ih je primalo.

Istraživanjem je, takođe, obuhvaćeno korišćenje eksterne konekcije sa internetom u preduzećima, maksimalna brzina internet konekcije, korišćenje usluga javne administracije prema sektorima, obezbjeđivanje svojim zaposlenima laptopa, tableta, mobilnog telefona i drugih prenosivih uređaja, kao i svrha korišćenja automatske razmjene podataka izvan preduzeća.

Prvo istraživanje ove vrste MONSTAT je sproveo 2010. godine, a trenutno se prikupljaju podaci za ovu godinu koji će biti objavljeni u oktobru.

O. Đuričković

DOPRINOS LIČNOM I POSLOVNOM NAPRETKU

Bojana Minić, predstavnica projekta „ECDL za digitalnu Crnu Goru", navela je da su informaciono-komunikacione tehnologije nosilac razvoja društva i da su one omogućile da se brže, efikasnije i jeftinije obavljaju sve poslovne aktivnosti.

„Preduzeća u velikoj mjeri koriste računare, ali izuzetno je važno da ih i pojedinci koriste u svakodnevnom radu i da na taj način obezbede povećanje stepena iskorišćenja ICT u cilju poslovnog i ličnog napretka", kazala je, uz ostalo Minićeva.

Ministarstvo nauke dodijelilo grant Fakultetu za pomorstvo u Kotoru

ZA PROJEKAT „ODRŽIVA MARINA" 240.000 EURA

Planirano je da se napravi razvojna strategija koja omogućava adekvatno planiranje i upravljanje održivim razvojem u AD „Marina Bar"

Ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović i dekan Fakulteta za pomorstvo u Kotoru prof. dr Danilo Nikolić potpisali su ugovor o dodjeljivanju naučnoistraživačkog granta vrijednog 240.000 eura toj visokoobrazovnoj ustanovi za realizaciju projekta „Održiva marina".

Cilj projekta je da predstavi razvojnu strategiju koja omogućava adekvatno planiranje i upravljanje održivim razvojem u AD „Marina Bar". Radni tim Fakulteta za pomorstvo zajedno sa Agencijom za zaštitu životne sredine Crne Gore, „Marinom Bar" i Univerzitetom u Pireju (Grčka), valorizovaće dobru praksu marina u Grčkoj na primjeru barske marine, koja će doprinijeti regionalnom i nacionalnom održivom razvoju samog programa. Primjena ovog projekta se ogleda u tome što će se većina sprovedenih aktivnosti u „Marini Bar", uključujući i naučne, moći primijeniti na ostale marine u Crnoj Gori.

Ministarka Vlahović je izrazila zadovoljstvo što se Fakultet za pomorstvo aktivno uključuje u naučnoistraživačke aktivnosti, kako kroz projekat koji realizuju pod pokroviteljstvom norveške Vlade, tako i kroz dobijanje granta za realizaciju projekta „Održiva marina".

Ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović i dekan Fakulteta za pomorstvo prof. dr Danilo Nikolić potpisali ugovor

„Uvjerena sam da će nastavak ovakvog rada u skorije vrijeme preporučiti Fakultet za pomorstvo i za jednog od glavnih kandidata za uspostavljanje Centra uspješnosti i na ovoj instituciji, jer će novoformirane laboratorije i trening centar istinski omogućiti istraživanja na najvišem nivou. Kada je riječ o projektu 'Održiva marina' sigurna sam da će njegovom realizacijom na dobitku biti, ne samo Fakultet za Pomorstvo i 'Marina Bar', već i država Crna Gora, imajući u vidu da cjelokupan program promoviše održivi razvoj u priobalnim morskim područjima", izjavila je ministarka nauke.

Ministarstvo nauke je u okviru projekta INVO (Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost), koji se finansira iz kredita Svjetske banke, u oktobru 2013. godine raspisalo konkurs za dodjelu grantova za projekte istraživanja i razvoja u vrijednosti od 150.000 do 400.000 eura. Od pristiglih 29 prijava, nakon dvije faze eksterne evaluacije četiri najbolja rangirana projekta odabrana su za finansiranje i to projekat Elektrotehničkog fakulteta iz Podgorice, Biotehničkog fakulteta, Fakulteta za pomorstvo iz Kotora i Fakulteta „Politehnika", UDG.

O. Đuričković

NAJAVLJENO OTVARANJE REGIONALNOG POMORSKOG TRENING CENTRA

Inicijativa za održivi razvoj pomorskog sektora u Crnoj Gori, koja se realizuje u okviru istoimenog projekta saradnje Fakulteta za pomorstvo u Kotoru i Fakulteta za pomorske tehnologije i operacije iz Alesunda u Norveškoj, bila je povod radnog sastanka i radionice održane u Kotoru.

Cilj projekta vrijednog 1,4 miliona eura, koji finansira norveška Vlada, jeste unapređenje kompetentnosti zaposlenih u pomorstvu Crne Gore, kroz transfer znanja i iskustva norveških eksperata, a prije svega of-šor biznisa. Planirano je otvaranje regionalnog pomorskog trening centra za obuku studenata i pomoraca, kao i centra za kooperaciju i inovacije u pomorstvu.

Učesnike radionice u Kotoru pozdravili su ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović, rektor Univerziteta Crne Gore prof. dr Predrag Miranović i dekan Fakulteta za pomorstvo prof. dr Danilo Nikolić.

ZANIMLJIVA FIZIKA (3)

PITANJA I ODGOVORI

21. pitanje: Dvije istoimeno naelektrisane metalne lopte međusobno djeluju manjim silama nego kada bi bile naelektrisane suprotnim naelektrisanjima. Da li je ovo u suprotnosti sa Kulonovim zakonom?

Apsolutne vrijednosti naelektrisanja u oba slučaja su jednake, a centri lopti nalaze se na rastojanju približno dva puta većem od njihovih prečnika.

22. pitanje: Pretpostavimo da vaš sagovornik s druge strane stola nosi naočare.

Kako možete odrediti da li je kratkovid ili dalekovid?

23. pitanje: Lopta je izbačena vertikalno uvis. Koje je vrijeme duže: penjanja ili spuštanja?

24. pitanje: Kako se može odrediti nepoznata masa tijela M_1, ako su na raspolaganju dati: hronometar (štoperica), elastična opruga i drugo tijelo poznate mase M_2?

25. pitanje: Iz vazdušnog balona, sa velike visine iznad zemljine površi, ispuštena je gumena lopta. Lopta padne na zemlju i odbije se od nje. Koliko je ubrzanje lopte neposredno poslije odbijanja?

Napomena: Pogrešan je „očigledan" odgovor: ubrzanje zemljine teže.

26. pitanje: Na vagi je tegovima uravnotežen sud sa vodom. U vodu je potopljeno tijelo (obješeno o nit) tako da ono ne dodiruje dno suda (slika).

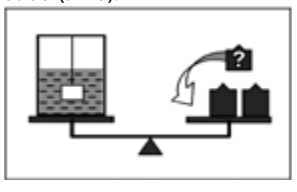

Za koliko treba povećati masu tegova da bi se vaga ponovo uravnotežila?

27. pitanje: Je li moguća pojava da neko tijelo preda okolini određenu količinu toplote, a da se pri tome ne snizi njegova temperatura?

28. pitanje: Hoće li se promijeniti period oscilovanja matematičkog klatna časovnika ako se iz Kotora prenese na Cetinje?

29. pitanje: Jedan kraj daske dužine 10 metara je na cilindru, a drugi kraj drži čovjek, kao na slici. On je gura naprijed a cilindar se kotrlja bez proklizavanja po horizontalnoj podlozi. Takođe, nema ni klizanja između daske i cilindra. Daska je čitavo vrijeme horizontalna.

Koliko rastojanje treba da pređe čovjek dok drugi kraj daske ne dođe do cilindra?

Napomena: Pošto se cilindar kotrlja bez klizanja po podlozi, onda se duž kojom cilindar dodiruje dasku kreće dva puta većom brzinom od brzine kretanja ose cilindra. Zbog toga, kada čovjek pređe 10 metara, onda će osa cilindra biti ispred njega na rastojanju od 5 metara. Kada pređe još 5 metara, osa cilindra će mu biti na rastojanju od 2,5 metara itd. Hoće li čovjek uopšte i doći do cilindra?

Matematičari rješenje ovog zadatka obično svode na izračunavanje granične vrijednosti zbira beskonačno mnogo razlomaka čiji je brojilac dužina daske a imenilac redom brojevi: 1, 2, 4, 8, 16, 32, …

30. pitanje: Kako se mijenja jačina struje (u funkciji od vremena) koja prolazi kroz horizontalno postavljenu kružnu provodnu konturu, ako duž ose konture pada naelektrisana kuglica?

Odgovori na pitanja iz prošlog broja

11. Neka su: *x* rastojanje od A do B, *v* brzina toka rijeke u odnosu na obalu, a *V* brzina plivača u odnosu na vodu rijeke. Pretpostavka je da je $V > v$. Za kretanje od A do B i od B do A u rijeci, plivaču je potrebno vrijeme

$$t_R = \frac{x}{V-v} + \frac{x}{V+v},$$

a isto rastojanje prelazi u jezeru za vrijeme

$$t_J = \frac{2x}{V}.$$

Slijedi

$$t_R - t_J = \frac{2x}{V}\frac{v^2}{V^2 - v^2} > 0$$

$$t_R > t_J,$$

tj. plivač brže pređe rastojanje od A do B i nazad do A u mirnoj vodi jezera nego u rijeci. Zaključak je da plivač više vremena „potroši" plivajući uz rijeku nego što „uštedi" plivajući niz rijeku. U jezeru je plivaču za kretanje od A do B potrebno isto vrijeme kao i za kretanje od B do A.

Na pokretnim stepenicama se može izvesti jednostavan eksperiment koji potvrđuje dobijeni rezultat.

12. Pređeni put tijela jednak je površini ispod grafika zavisnosti njegove brzine od vremena.

Kada se grafički prikažu zavisnosti brzina voza i vagona od vremena (slika),

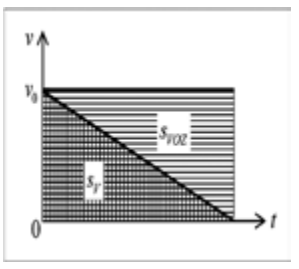

onda se jednostavno može zaključiti da je put voza S_{voz} dva puta veći od puta vagona S_V (jer je površina nacrtanog pravougaonika dva puta veća od površine trougla).

13. U početku spuštanja tijela ubrzanje čovjeka je usmjereno naniže i težina (pokazivanje vage) mu se smanjuje. Pri kraju spuštanja brzina tijela se smanjuje, ubrzanje je usmjereno naviše, pa se težina čovjeka povećava.

Pri podizanju tijela težina čovjeka se u početku povećava, a zatim smanjuje.

14. Kada led pliva u vodi onda na njega djeluje sila potiska jednaka sili teže koja djeluje na njega. Kada se led istopi, onda on prelazi u vodu iste zapremine kolika je, prema Arhimedovom zakonu, zapremina vode koju je led bio istisnuo. Slijedi, *nivo vode se neće promijeniti*.

Postojanje plute u ledu neće promijeniti odgovor: pluta će nastaviti da pliva u vodi istiskujući dio vode na koju djeluje sila teže jednaka sili teže koja djeluje na plutu.

Metalni šaraf poslije topljenja leda potone na dno suda. Na dio vode koju tada istiskuje šaraf djeluje manja sila teže nego na šaraf, a prije topljenja leda šaraf je „učestvovao" u istiskivanju onoliko vode na koju djeluje sila teže kao i na šaraf. Slijedi, *nivo vode će se sniziti*.

15. Kada se lift kreće bez ubrzanja, onda je lopta u vodi u stanju ravnoteže: sila teže je po intenzitetu jednaka sili potiska.

U ubrzanom sistemu se mijenja težina bilo kojeg tijela, pa se mijenja i sila potiska. Slijedi, u oba slučaja se ravnoteža održava bez promjene zapremine istisnute vode.

16. Voda na tijelo djeluje silom potiska koja je po intenzitetu jednaka sili teže na tijelom istisnutu vodu. Tijelo na vodu djeluje silom usmjerenom vertikalno naniže i po intenzitetu jednakom sili potiska.

Da bi se vaga ponovo uravnotežila, potrebno je na drugi tas dodati teg čija je težina jednaka sili potiska.

17. Što je predmet više udaljen, to će se viđeti pod manjim vidnim uglom. Zato izgleda da se povećanjem rastojanja smanjuje razmak između šina.

18. Kretanje diska nije translatorno. Međutim, za određivanje ubrzanja centra diska nije neophodna analiza njegovog kretanja.

Djelovanje sile $\vec{F}$ može se zamijeniti (slika A) dejstvom četiri sile čije su projekcije:

$$F_1 = F_2 = F_3 = \frac{F}{2} \text{ i } F_4 = -\frac{F}{2}.$$

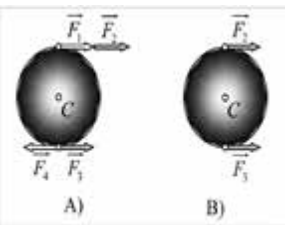

Jednostavno je primijetiti da par sila $\vec{F}_1$ i $\vec{F}_4$ ne utiče na kretanje centra (već samo na rotaciju diska oko centra). Rezultanta ostale dvije sile je sila $\vec{F}$ koja djeluje na centar diska. Slijedi, ubrzanje centra diska je $a = F/m = 1\ \mathrm{m/s^2}$.

19. Pošto je temperatura topljenja olova (327 °C)) znatno viša od temperature ključanja vode (100 °C)) može se ishitreno zaključiti da – ne može.

Međutim, voda ključa na 100 °C samo na normalnom atmosferskom pritisku. Povećanjem spoljašnjeg pritiska može se, bez ključanja, zagrijati voda do tzv. kritične temperature 374 °C. Slijedi, olovo se može rastopiti u vodi.

20. Obični metal polikristalne strukture je izotropan. To znači da, pri ravnomjernom zagrijavanju metala, bilo koja duž koja spaja dvije njegove tačke povećava se isti broj puta nezavisno od pravca duži. Drugim riječima, kao rezultat zagrijavanja dobija se da se sve dimenzije tijela povećavaju proporcionalno.

Unutrašnji prečnik prstena se pri zagrijavanju poveća.

Ugao *α* se pri zagrijavanju ne mijenja.

Priredio:
Radovan Ognjanović

U Zagrebu predstavljena monografija „Dušan Vukotić – zaboravljeni vizionar"

ZA PONOS JE BITI VUKOTIĆEV SUNARODNIK

– Radomir Pavićević, predšednik Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske: Vukotić od samih svojih početaka uspješno prekoračivao šeme dotadašnjeg kanonskog obrasca
– Branislav Mićunović, ministar kulture Crne Gore: Monografija predstavlja poštovanje i odavanje počasti čovjeku koji je svojim djelom zadužio ove prostore

Detalj sa promocije

U organizaciji Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske i Skener studija, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, u Muzeju Mimara u Zagrebu predstavljena je monografija „Dušan Vukotić – Zaboravljeni vizionar". O knjizi su govorili: dr. sc. Radomir Pavićević, predšednik Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske, prof. dr. sc. Andrea Zlatar Violić, ministarka kulture Republike Hrvatske, prof. Branislav Mićunović, ministar kulture Crne Gore i Melita-Lila Andres Vukotić, supruga Dušana Vukotića.

Na početku predstavljanja, brojnim zvanicama i gostima, među kojima su bili ambasador Crne Gore u RH Igor Građević, zamjenica gradonačelnika Grada Zagreba Vesna Kusin, Veljko Bulajić, Dimitrije Popović, Božo Biškupić, Enes Kišević i drugi, prikazan je Vukotićev Oskarom nagrađeni film SUROGAT.

Inovativni umjetnik

„Ovom i ovakvom monografijom ispunjavamo našu moralnu obvezu prema Dušanu Vukotiću", rekao je predšednik Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske Radomir Pavićević i istakao: „Javnosti predstavljamo djelo svjetski poznatog hrvatskog umjetnika crnogorskog porijekla, bez pretenzije na cjelovitost i potpunost, za koga su vodeći svjetski filmski kritičari, prateći njegov rad od prvog filma „Kićo" (1951), do „Surogata" (1961) i nakon toga, ocijenili da je riječ o inovativnom umjetniku koji je od samih svojih početaka uspješno prekoračivao šeme dotadašnjeg kanonskog obrasca, što ga je korak po korak lansiralo u sam vrh svjetske animacije."

Ministarka kulture Hrvatske Andrea Zlatar Violić je, između ostalog, kazala da su vizionarstvo Dušana Vukotića i njegova genijalnost najbolje potvrđeni činjenicom da je Američka filmska akademija Oskar za animaciju prvi put dodijelila autoru izvan Amerike.

Utemeljivač jedinstvenog animiranog izraza

„Vukotić je karikaturom iscrtao mjeru i duhovnost; naracijom stripa otvorio naraciju filma; robotikom razodjenuo ljudsku uniformisanost; izvanrednom i čuvenom „Zagrebačkom školom" animiranog filma, čiji je jedan od osnivača, utemeljio jedinstveni animirani izraz, kojim je dodirnuo umjetnički vrhunac. I danas je mnogima nedodirljiv u animaciji i filmu, bez obzira na tehnološke mogućnosti. Film Dušana Vukotića pripada svima nama, a on pripada samo filmu. Zadovoljstvo je imati za sunarodnika Vukotića, čovjeka koji je potekao iz crnogorskog krša, ali i čovjeka koji je težio kosmopolitizmu, a svojim ga je djelom i dosegao. Iako su filmovi Dušana Vukotića i danas razumljivi, savremeni i angažovani, što ga i čini velikim umjetnikom, ova monografija nam je potrebna, jer predstavlja poštovanje i odavanje počasti čovjeku koji je zadužio ove prostore svojim djelom za koje je dobio najveće filmske nagrade", rekao je ministar kulture Crne Gore Branislav Mićunović.

Melita-Lila Andres Vukotić je zahvalila svima koji su doprinijeli izdavanju ove monografije, a posebno Nacionalnoj zajednici i Skener studiju, naglašavajući da je za nju „današnji dan po značaju odmah nakon dana dodjele Oskara Dušanu Vukotiću."

Monografija je sufinansirana sredstvima Ministarstva kulture RH, Savjeta za nacionalne manjine, a pomoć u realizaciji pružili su Crnogorska kinoteka, Zagreb film i slikar Dimitrije Popović.

N. N.

Nikšić: Izložba slikarskih radova polaznika Likovne radionice „ARS"

PROMOCIJA MLADIH TALENATA

Veliki entuzijasta Jovan Karadžić Kadžo

Nedavno je u Nikšiću u sali KUD-a „Zahumlje" otovrena izložba polaznika Likovne radionice „ARS". Pošetioci su bili u prilici da vide oko sedamdesetak ulja na platnu članova svih uzrasta – od osnovne do srednje škole i gimnazije.

Radionicu vodi likovni pedagog i slikar Jovan Karadžić Kadžo, inače veliki entuzijasta. Redovno je pošećuje od 20 do 30 nadarenih polaznika svih uzrasta, a najviše je osnovaca.

Članovi ove radionice imali su nedavno izložbu u Gimnaziji „Stojan Cerović".

Bl. K.

U Podgorici otvorena prva samostalna izložba Milana Šaranovića

ZADOVOLJSTVO IGRANJA BOJAMA

– „Za ovih nekoliko godina istraživao svoju dušu, unutrašnji nemir sam pretvorio u mir i sada je sve zadovoljstvo vezano za slikanje, za konstantnu igru bojama", ističe Milan Šaranović
– Marina Vujačić, izvršna direktorica Udruženja mladih sa hendikepom: Autor podijelio impresivna viđenja stvarnosti, koja su pobila sve strahove da će umjetnik ostati sam i neshvaćen u svojoj težnji

UNUTRAŠNJI NEMIR PRETVORIO U MIR: Sa izložbe u KIC-u

Na prvoj samostalnoj izložba slika Milana Šaranovića, otvorenoj u KIC-u „Budo Tomović" u Podgorici, predstavljeno je 25 radova iz ciklusa „Kroz prizmu uma".

„Mnogima se činilo da je odustao od borbe za ljudska prava, posebno osoba sa invaliditetom, ali on je uvijek i kroz riječ i sliku otvarao nove načine da se pobuni protiv nepravde. Stvarao je u tišini i danas je sa nama podijelio impresivna viđenja stvarnosti, koja su pobila sve strahove da će umjetnik ostati sam i neshvaćen u svojoj težnji. Njegov dalji rad pokazaće vrijeme i ljudi", kazala je izvršna direktorica Udruženja mladih sa hendikepom Marina Vujačić, otvarajući izložbu pred brojnim pošetiocima.

Obraćajući se publici, autor je izrazio zadovoljstvo što je njegova izložba privukla toliki broj ljubitelja likovne umjetnosti.

„Velika mi je čast što sam uspio da vam predstavim svoj rad. Od 2009. bavim se slikanjem. Ova postavka prati razvoj mog likovnog izraza. Početak ili ponovno vraćanje slikanju vezano je za jedan aprilski dan 2009, kada sam samo u trenutku otišao do radnje i kupio najjednostavnije vodene bojice i običan blok. Tako sam počeo da se igram bojama i da stvaram ono što prolazi kroz prizmu mog uma", kazao je Šaranović i dodao: „U januaru ove godine prešao sam na akril i uradio oko 40 radova. Mogu reći da sam za ovih nekoliko godina istraživao svoju dušu, unutrašnji nemir sam pretvorio u mir i sada je sve zadovoljstvo vezano za slikanje, za konstantnu igru bojama."

Milan Šaranović je rođen 1983. u Podgorici. Završio je Studije primijenjenog računarstva pri Elektrotehničkom fakultetu u Podgorici. Aktivista je za prava osoba s invaliditetom od 2002. godine.

N. N.

Povodom Dana nezavisnosti Crne Gore u Skoplju održana grupna izložba crnogorskih umjetnika

POGLED NA CRNOGORSKO SAVREMENO SLIKARSTVO

O važnosti obilježavanja 21. maja govorio predšednik Zajednice Crnogoraca Makedonije Miroljub Orlandić

Plakat sa izložbe

Povodom obilježavanja osme godišnjice obnavljanja crnogorske nezavisnosti i državnosti, u Skoplju je u galeriji KORA organizovana grupna izložba slikara i umjetnika koji su porijeklom iz Crne Gore. O umjetničkim aspektima izloženih djela govorila je istoričarka umjetnosti Violeta Kalić. Klime Korobar, vlasnik kolekcije, podsetio je na višedecenijsko prikupljanje radova crnogorskih umjetnika, dok je o važnosti obilježavanja 21. maja govorio predšednik ZCGM Miroljub Orlandić koji je ujedno i otvorio izložbu.

Na izložbi su predstavljena djela autora iz Crne Gore: Uroša Toškovića, Rajka Todorovića – Todora, Mihaila Jovićevića, Momčila Macanovića, Svetlane Dragojević, Nataše Đurović, Biljane Keković, Vasa Nikčevića i Tijane Gordić, kao i umjetnika iz Makedonije koji su porijeklom iz Crne Gore: Mirka Vujisića, Branka Jakšića, Radosava Markovića, Blagoja Popovića i Vuka Mitevskog.

Otvaranju izložbe, pored članova ZCGM, prisustvovali su i predstavnici boračke organizacije „Blažo Orlandić", predstavnici Zajednice Poljaka, Hrvata, Slovenaca i Ukrajinaca. Takođe, prisusustvovao je i Danilo Brajović, prvi sekretar u ambasadi Crne Gore u Makedoniji. Ovu manifestaciju podržali su Ministarstvo kulture Crne Gore, Dom kulture „Kočo Racin", Asocijacija za kulturu IKON, vinarija Tikveš i Semok.

N. N.

U podgoričkoj Gimnaziji „Slobodan Škerović" svečano obilježeno 60 godina mature generacije koja je ovu školu okončala 1954. godine

JUBILEJ ISTAKNUTE GENERACIJE

Radiša Šćekić, direktor Gimnazije „Slobodan Škerović": Velika je čast primiti generaciju koja slavi tako rijedak jubilej
Miloš Uskoković, predstavnik slavljeničke generacije: Gimnazijsko obrazovanje baštinimo već više od pola vijeka

U Gimnaziji „Slobodan Škerović" u Podgorici svečano je obilježeno 60 godina mature generacije koja je ovu školu završila daleke 1954. godine. Okupilo se 17 nekadašnjih maturanata, a tu je bio i jedan od njihovih profesora, Milorad Stojović. Prisutnima se obratio direktor ove ustanove Radiša Šćekić.

Gimnazija uvijek otvorena za svoje učenike

On je uz osmijeh rekao kako ima tremu, jer nije lako govoriti pred jednom takvom generacijom. Nakon toga, osvrnuo se na trenutnu organizacionu strukturu škole, dao osnovne podatke o njenim aktivnostima, te istakao da su podgorički gimnazijalci već godinama prvi u sportskim i naučnim takmičenjima na državnom niovu. Pored toga, poseban uspjeh ostvario je učenik Janko Zeković, koji je na Svjetskom prvenstvu u filozofiji, održanom sredinom maja u Vilnjusu, osvojio bronzanu medalju.

Nabrojavši mnoge projekte koji su realizovani u proteklom periodu, te najavivši one koji su u planu, Radiša Šćekić je uvjerio slavljenike „da će Stara dama iznjedriti još puno eminentnih pojedinaca i da će, bez dileme, zadržati svoj prepoznatljivi sjaj." Na kraju, on je istakao kako mu je velika čast što može primiti generaciju koja slavi tako rijedak jubilej.

Kao predstavnik generacije, nadahnut govor održao je Miloš Uskoković. On se zahvalio direktoru Radiši Šćekiću i Gimnaziji, zato što ih je oduvijek tako srdačno prihvatala. Rekao je i kako ova generacija baštini gimnazijsko obrazovanje već više od pola vijeka, a potom naglasio ono što je, prema njegovim riječima, glavna vrijednost ljudi koji su se okupili nakon toliko vremena:

„Tokom čitavog ovog perioda ni o kome od njih nijesam čuo niti jednu ružnu riječ. Zato se osećam kao najbogatiji čovjek, jer sve vas doživljavam kao braću i sestre. To je veliki ljudski podvig."

Potpisi za uspomenu

Uskoković je podsetio da je dosta onih koji su u međuvremenu preminuli, što je bio povod za minut ćutanja. Na koncu, on je predstavio knjige koje su okupljeni ovim povodom zajedno poklonili Gimnaziji. Sâm Uskoković je direktoru Šćekiću poklonio svoju sliku, na čijoj su se poređini potpisali oni koji su došli da proslave šest decenija mature.

Među njima je bio i Lazo Radović, autor knjige „Bi mu ga", u kojoj se, pored ostalih, našlo i pregršt gimnazijskih anegdota. Pošto je Radović pročitao nekoliko njih, izazivajući salve aplauza i smijeha, direktor Gimnazije Radiša Šćekić pozvao je prisutne da neformalno druženje nastave uz meze i piće, za koje se postaralo osoblje ove škole. Svečanosti je prisustvovala i pomoćnica direktora Gimnazije, Jadranka Đerković.

N. N.

RIJEDAK JUBILEJ: Sa obilježavanja 60 godina mature

U Podgorici održan 5. Underhill fest

PRIKAZANO 20 OSTVARENJA

Sa otvaranja u CNP-u

Peto izdanje festivala dugometražnog dokumetarnog filma pod nazivom Telekom Underhill Fest održano je u Podgorici. Tokom devet festivalskih dana publika je imala priliku da pogleda više od 20 ostvarenja podijeljenih u tri sekcije – međunarodnu, regionalnu i vantakmičarsku.

U međunarodnoj selekciji Festivala nagrada „Maslačak" pripala je filmu „Slika koja nedostaje" Ritija Pana, a u regionalnoj konkurenciji „Maslačak" je dodijeljen ostvarenju „Gangster te voli", reditelja Nebojše Slijepčevića. Odluke o nagradama donio je žiri u sastavu: dokumentarista i direktor festivala „Slobodna zona" iz Srbije Rajko Petrović, dokumentarista iz Hrvatske Robert Tomić Zuber i dokumentarista iz Crne Gore Mirko Matović.

Žiri je specijalno priznanje u međunarodnoj selekciji dodijelio filmu „Slatkica i bokser" Zaharija Hajnzerlinga, dok je u regionalnoj selekciji priznanje pripalo ostvarenju „Pogrebnik" Dragana Nikolića.

N. N.

Zapaženi nastupi Crnogorskog kulturno prosvjetnog društva „Princeza Ksenija" iz Lovćenca

PROMOCIJA CRNOGORSKE TRADICIJE I KULTURE

Najmlađi članovi folklorne sekcije CKPD „Princeza Ksenija"

Crnogorsko kulturno prosvjetno društvo „Princeza Ksenija" iz Lovćenca imalo je u junu više zapaženih nastupa širom Vojvodine. Najmlađi članovi folklorne sekcije su nastupili u Subotici na Međunarodnom i regionalnom privrednom sajmu u sklopu svečanog otvaranja štanda Privredne komore Crne Gore, dok su đevojke iz dramsko-recitatorskog studija, u majicama „Dobro iz Crne Gore", bile angažovane na štandu. U Crnogorskom kulturnom centru u Lovćencu dramsko-recitatorski studio priredio je program povodom pošete delegacije Privredne komore Crne Gore. U pozorištu u Feketiću, folklorna sekcija i plesni studio nastupili su u dvije tačke u programu povodom Dana Feketića i Dana feketićke višnje. Potom, u centru Novog Sada, najmlađi članovi folklorne sekscije predstavili su se publici na 57. Zmajevim dečijim igrama sa igrama iz Stare Crne Gore. Na petodnevnoj turneji, uz koreografije Mirjane Stevović, nastupilo je 26 mladih članova društva koji su vojvođanskoj publici prezentovali ljepotu crnogorske tradicionalne i savremene kulture.

N. N.

U Podgorici obilježeni Svjetski dan ruskog jezika i Puškinov rođendan

U RUSIJI SA ZADOVOLJSTVOM IZUČAVAJU CRNOGORSKI JEZIK

Andrej Nesterenko, ambasador Ruske Federacije u Crnoj Gori: Ruski i crnogorski jezik imaju zajedničke korijene

POČAST VELIČANSTVENOM UMJETNIKU: Nesterenko kraj Puškinovog spomenika

Povodom 6. juna, Svjetskog dana ruskog jezika, ambasador Ruske Federacije u Crnoj Gori Andrej Nesterenko položio je vijenac kraj Puškinovog spomenika u Podgorici. On je tom prilikom poručio da datum za Svjestki dan ruskog jezika nije slučajno odabran.

„To je dan kad je rođen veliki Aleksandar Sergejevič Puškin, važna figura na svjetskom nivou. To je veličanstveni umjetnik ruskog jezika, a njegovom poezijom nadahnjuju se pokoljenja", rekao je Nesterenko i dodao: „Ruski jezik je jezik našeg zajedništva i to je najrasprostranjeniji slovenski jezik u cijelom svijetu. Naš zadatak je da ovaj jezik čuvamo. Na ruskom jeziku su govorili mnogi pisci i danas se divimo njihovom stvaralaštvu."

Ruski ambasador je konstatovao da je u Crnoj Gori njegov jezik veoma popularan i da se izučava u velikom broju škola i univerziteta.

„Posebna mi je čast da pomenem školu iz Podgorice koja nosi ime našeg Pavla Rovinskog. Ruski i crnogorski jezik imaju zajedničke korijene. Oni su se u posljednjih 100 godina razvijali na različit način ali osnova im je jedna. Mi u Rusiji sa zadovoljstvom izučavamo crnogorski, a mnogo Crnogoraca izučava ruski jezik", istakao je on.

Kraj Puškinovog spomenika stihove slavnog pjesnika recitovale su pjesnikinje iz Saveza pisaca Rusije, koje su nekoliko dana boravile u Crnoj Gori.

N. N.

U CANU održan okrugli sto o muzičkom školstvu u Crnoj Gori

NEOPHODNA NACIONALNA STRATEGIJA ZA RAZVOJ MUZIKE I MUZIČKOG OBRAZOVANJA

– Prof. dr Slobodan Jerkov: Primjetno da su đeca vrlo muzikalna, ali i da nemaju predznanje za kvalitetan rad i razvoj
– Mr Tatjana Krkeljić: Pažnju usmjeriti na dodatnu nastavu
– Mr Vedrana Marković: Slijepe i slabovide osobe mogu se gotovo bez ograničenja baviti muzikom, što nije slučaj s drugim vidovima umjetnosti
– Mr Jelena Martinović Bogojević: Osnovne muzičke škole – baza za prepoznavanje i usmjeravanje budućih profesionalnih muzičara

U Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti održan je okrugli sto pod nazivom „Muzičko školstvo u Crnoj Gori, dometi i perspektive". U ime organizatora, Odbora za muzičke umjetnosti CANU, prisutnima se obratio prof. Žarko Mirković, vanredni član CANU i predsednik Odbora. On je posebno pozdravio pomoćnicu ministra prosvjete Vesnu Vučurović, te izrazio uvjerenje da će ovaj okrugli sto biti početak češćih i plodnijih okupljanja. Podsetivši da je Odbor nedavno organizovao naučni skup o muzici u vremenu tranzicije, na kojem su učestvovali i gosti iz regiona, Mirković je napomenuo da je „današnji skup posvećen našim problemima i zato su tu prvenstveno eminentni poznavaoci muzičke umjetnosti iz naše zemlje."

EMINENTNI POZNAVAOCI MUZIČKE UMJETNOSTI: Sa okruglog stola

Prof. dr Slobodan Jerkov izlagao je temu „Solfeđo u prvom ciklusu, nekad i sad". Govoreći o istorijatu solfeđa u nastavi u Crnoj Gori, on je naglasio da dosad nije bilo crnogorske metode u njegovom približavanju đacima, što bi umnogome olakšalo učenje.

„Previše je teoretisanja u nastavi danas. Primjetno je da su đeca vrlo muzikalna, ali nemaju predznanje za kvalitetan rad i razvoj. Međutim, ovi problemi su rješivi", rekao je Jerkov i dodao da ovom dijelu muzičkog obrazovanja treba pristupati temeljno i postupno.

Učiniti ocjenjivanje transparentnijim

Mr Tatjana Krkeljić je govorila o „značaju evaluacije postignuća u muzičkom školovanju". Ona je istakla kako u inostranstvu postoji veliki broj privatnih muzičkih škola, što kod nas nije slučaj. Prema njenim riječima, pažnju treba usmjeriti i na dodatnu nastavu, jer je to važan segment napretka svakog učenika. Krkeljić je ukazala i na manjkavosti postojeće prakse, kada je riječ o osnovnim muzičkim školama: „Na prijemnim ispitima ne može se procijeniti perspektiva onih koji žele pohađati muzičku školu, pa njihova jedina pozitivna strana jeste limitiranje broja upisanih."

Krkeljić je ukazala na opadanje interesovanja za srednje muzičke škole, što bi moralo pokrenuti provjeru aktuelne upisne politike. Prema njenim riječima, problem je i u tome što učenici rijetko idu na međunarodna takmičenja, a to utiče na njihovu izvođačku uspješnost.

„Ocjenjivanje bi trebalo da bude transparentnije. Pored toga, neophodno je unaprijediti praćenje napretka učenja", kazala je ona.

Mnogo talentovanih među slijepim i slabovidim

O muzičkom obrazovanju slijepih i slabovidih osoba govorila je mr Vedrana Marković. Činjenica je da ove osobe, i pored ništa manje muzikalnosti od onih bez smetnji u vidu, u mnogo manjoj mjeri upisuju muzičke škole. Talenat slijepe i slabovide đece se ne razvija na pravi način, a u tome, prema njenom mišljenju, udjela ima i nerazumijevanje od strane muzičkih pedagoga.

Marković je govorila i o istorijatu muzičkog školovanja đaka sa smetnjama u vidu. Muzici se počinje poklanjati pažnja u Domu za slijepe u Risnu, koji je otvoren 1947. godine, dok se muzičko vaspitanje kao nastavni predmet uvodi pet godina kasnije. Prvi profesor muzike za slijepe i slabovide bio je Ivan Odbašić, a značajnu ulogu do danas su odigrali i: Emilija Milovanov, Radenko Bojović, Borka Lakićević i Saša Vuković.

„Potrebno je prevazići predrasude, kako bi se osobe sa hendikepom u potpunosti uključile u standardne društvene tokove. Slijepe i slabovide osobe mogu se gotovo bez ograničenja baviti muzikom, što nije slučaj s drugim vidovima umjetnosti", istakla je Marković.

Osnovne muzičke škole kao rasadnici talenata

Izlažući temu „Reforma osnovnog muzičkog obrazovanja između formalnih i promišljenih inovacija", mr Jelena Martinović Bogojević ukazala je da je ovaj segment muzičkog obrazovanja regulisan članom 8 Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju. Osnovne muzičke škole su baza za prepoznavanje i usmjeravanje budućih profesionalnih muzičara, pa su, kako navodi Martinović Bogojević, važno polazište za analiziranje dometa i perspektiva. Predstavljajući detaljno strukturu nastave za osnovne muzičke škole, ona je podsetila da nastavni program nije usvojen za sve razrede, te pozvala nadležne da načine upitnik pomoću kojeg bi se saznalo zašto đeca prekidaju svoje školovanje.

Mr Ana Perunović Ražnatović upoznala je prisutne sa obrazovanjem muzičkih pedagoga na Univerzitetu Crne Gore u periodu od 1980. do 2013. godine. Predstavivši presek istorijata visokog muzičkog obrazovanja u našoj zemlji, ona je ukazala na zabrinjavajući porast broja nezaposlenih muzičkih pedagoga.

Na skupu su još govorili dr Ivana Marić, koja je prezentovala popularizaciju muzičkog obrazovanja kroz primjer međunarodnih muzičkih radionica u Tivtu, te prof. dr Sonja Marinković, koja se osvrnula na osnivanje, razvoj i sadašnji rad Muzičke akademije na Cetinju. **N. N.**

ULAGANJE U MUZIKU ULAGANJE U NAŠU BUDUĆNOST

Prof. Žarko Mirković: Srednje škole nijesu dovoljno integrisane

Prof. Žarko Mirković govorio je o srednjoškolskom muzičkom obrazovanju kao „odrazu potreba ili vremena".

„Ovoj problematici se ne poklanja dovoljno pažnje. Zbog nedostatka uslova i stručnog kadra kaskamo za ostalim eks-ju centrima. Nedovoljno shvatanje značaja obrazovanja u muzici čini da sistem muzičkog obrazovanja lebdi između onoga što jeste i što bi trebalo da bude", ocijenio je on.

Mirković je izrazio nadu da će pozitivni pomaci biti korak ka usvajanju nacionalne strategije razvoja muzike i muzičkog obrazovanja, te istakao da je ulaganje u muziku ulaganje u našu budućnost.

„Trenutni kadar je uglavnom privremeno angažovan. Srednje škole nijesu dovoljno integrisane u sistem muzičkog obrazovanja, a malo je koncertnih nastupa koji bi doprinijeli estetskom razvoju učenika. Srednje muzičke škole skoncentrisane su u južnom i centralnom dijelu naše zemlje, pa je nužno ispraviti taj disbalans. Takođe, treba provjeriti šta je u pozadini velikih razlika u prolaznosti između različitih škola", rekao je Mirković i pozvao ljude od kredibiliteta da predlože konstruktivna rješenja.

Žarko Mirković

U Podgorici održan 6. multimedijalni festival „Odakle zovem"

DRUŽENJE S KNJIGAMA, FILMOVIMA I UMJETNICIMA

Ovogodišnje izdanje festivala obilježili: književna tribina povodom 100 godina od rođenja Mihaila Lalića, druženje sa grupom „The books of knjige", predstavljanje nove knjige o fudbalu Boža Koprivice, te razgovori o političkom teatru i upoznavanje sa umjetnicima iz Grčke

Podgorička knjižara Karver je šestu godinu zaredom organizovala multimedijalni festival „Odakle zovem". Ovogodišnje izdanje festivala obilježili su književna tribina povodom 100 godina od rođenja Mihaila Lalića, druženje sa grupom „The books of knjige", predstavljanje nove knjige o fudbalu Boža Koprivice, te razgovori o političkom teatru i upoznavanje sa umjetnicima iz Grčke.

U Ministarstvu kulture na Cetinju održana je projekcija grčkog dokumentarnog filma „Raw Material", u režiji Hristosa Karakepelisa. Nakon predstavljanja filma upriličena je diskusija sa autorom ovog ostvarenja i crnogorskim rediteljem Vladimirom Perovićem. U knjižari „Karver" prikazan je snimak predstave „Zid, jezero" režisera Dušana Jovanovića.

Predstavljena je i zbirka pjesama „Unutarnji prijevodi" Josipa Ostija, Envera Kazaza i Bogumila Đuzela. Pored autora, pjesme su čitali: Lilja Dirjan, Dušan Jovanović, Elena Huzuri, Aleksis Stamatis, Mladen Lompar i Jovanka Uljarević.

O sudaru politike i pozorišta govorili su: Gaga Rosić, Ljubomir Đurković, Dušan Jovanović, Božo Koprivica i Ivan Medenica. Program „Bez velikih riječi, molim!" bio je podijeljen u dva segmenta. U prvom dijelu govorili su Ognjen Spahić i Ilija Đurović, predstavljajući nove knjige, te moderator Kruno Lokotar, a u drugom su učestvovali Ognjen Sviličić, Seid Serdarević, Teofil Pančić i Vuk Perović. Priređena je i projekcija filma „Oprosti za kung fu", u režiji Ognjena Sviličića.

Ovogodišnji dobitnici nagrade za najbolju kratku priču

U okviru omaža Lalićiu upriličena je i projekcija filma „Lelejska gora" u režiji Zdravka Velimirovića. O ekranizacijama Lalićevih romana govorili su Andro Martinović, Gojko Kastratović i Branko Baletić. Prikazan je i Kastratovićev film „Pusta zemlja".

Na festivalu su, tradicionalno, uručene nagrade za tri najbolje priče pristigle na konkurs Karvera i kompanije „13. jul – Plantaže". Ravnopravne nagrade pripale su Elviru Bajraktareviću iz Bosne i Hercegovine, Jasni Dimitrijević iz Srbije i Stanislavi Nikolić Aras iz Hrvatske.

N. N.

USKORO ĆE ZAVOD ZA UDŽBENIKE OBJAVITI PRIPOVIJETKE MIHAILA LALIĆA

U segmentu pod nazivom „Lalić naš savremenik" o stvaralaštvu velikog pisca govorili su Božo Koprivica, dr Vladimir Vojinović i Enver Kazaz. Vojinović, pisac i glavni urednik u Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica, sa publikom je podijelio lijepu vijest – Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica uskoro će objaviti pripovijetke Mihaila Lalića, u izboru Boža Koprivice.

„Crna Gora će, nakon prilično duge pauze, dobiti novo ruho jednoga dijela Lalićeve zaostavštine. Ta ideja došla je od Varje Đukić. U pitanju je svojevrsni omaž Mihailu Laliću, povodom vijeka od rođenja jedne od najznačajnijih književnih pojava u crnogorskoj književnosti", rekao je on.

Antologija „Prosvjetnog rada"
HULIO ERERA REISIG

NOĆ

Noć planinska gleda okom k'o u srne
što samotna osta, uz lane, sred gore;
a kao proroštvom obdarene zbore
u snu nadahnutom oranice crne.

Šaraju tu sliku, široke sablasti,
jablani zaneti. Časovnik ponoćni,
petao bulazni; širi mesec moćni
stvari, da ushitom nemiru ih prevlasti.

Sna jezero plavo, bez pokora tmine
naliči na čistu savest tamne planine.
Tik nad vodom koju dah njegov nabira,

Mesec ljubit' želi Albin, pastir ludi.
Kroz vrt mesečarski uspavanka bludi.
Na đavole laju psi iz manastira.

Prepjevao **Vladeta R. Košutić**

Hulio Erera Reisig (1875–1910), najznačajniji je predstavnik hispanoameričkog modernizma. Svojom sugestivnom lirikom – parnasovskom po obradi, simbolističkom po sadržaju, svojim neobičnim metaforama („Gavran, krilato groblje", „Magla, krilat tamjan"…) – izvršio je snažan uticaj na najznačajnije pjesnike španskog jezika, uključujući i samog Federika Garsiju Lorku…

Priredio **Nebojša Knežević**

Ansambl Muzičke škole „Vida Matjan" iz Kotora gostovao u Dubrovniku

ZVUCI BOKE U DALMACIJI

Ansambl Muzičke škole „Vida Matjan" iz Kotora gostovao je u Dominikanskoj crkvi u Dubrovniku đe je izveo Misu br. 2 kotorskog kompozitora Jerolima Fiorelija. U programu su učestvovali hor i orkestar škole, kao i solisti: Milica Zdravković (sopran), Aleksandra Dobriša (sopran), Milica Lalošević (mezzosopran), Petar Jokić (tenor) i Stevan Tomašević (bariton), a dirigovao je profesor Radovan Papović. Program u Dominikanskoj crkvi izveden je u organizaciji Glazbene radionice „Sorgo".

Ansambl škole „Vida Matjan"

Misa br. 2 izvođena je i 1979. godine na Splitskom ljetu, pod dirigentskom palicom Željka Brkanovića (takođe Kotoranina), kao i 1985. godine povodom otvaranja nove zgrade Muzičke škole, a tom prilikom dirigent je bio Radovan Papović. Iako se radi o višeslojnom i kompleksnom djelu za hor, orkestar i soliste, preovladava italijanski belkanto, prožet mediteranskom melodijom prijatnom za izvođenje i slušanje.

N. N.

U Kulturno-informativnom centru „Budo Tomović" u Podgorici održan Festival kratkog filma „AVI fest"

AFIRMACIJA ALTERNATIVNIH STVARALACA

– Goran Nikčević, autor filma „Birziminium, pade mi na um!": Film je priča o jednom malom, običnom, sluđenom Titograđaninu, o njegovim snovima, htjenjima, stradanjima
– Kratkometražni dokumentarni film „Ostroga mi!", u režiji Ivana Ivanovića, najavljen kao „prvi filmski 'obračun' sa ovom vrstom domaćeg žargona"
– Premijerno emitovan i dokumentarni film „Između rijeke i ljudi" autora Mladena Ivanovića, svjedočanstvo o višegodišnjoj borbi stanovnika Beransela za čistu životnu sredinu

U Podgorici je održano 9. izdanje Festivala alternativnog filma/videa pod nazivom „AVI fest". Na otvaranju je prikazana serija nadrealnih i eksperimentalnih kratkih filmova koje je predstavio Pierre-Luc Vaillancourt iz Kanade, a potom i premijera pseudodokumentarnog filma „Birziminium, pade mi na um!" multimedijalnog umjetnika Gorana Nikčevića.

Film „Birziminium, pade mi na um!" sniman je deset godina na različitim podgoričkim lokacijama, andergraund mjestima, u urušenim kućama itd. Nikčević, scenarista i režiser, objasnio je da akteri filma nijesu profesionalni glumci, već prijatelji iz kvarta i „petnaestak titogradskih legendi".

„Film je priča o jednom malom, običnom, sluđenom Titograđaninu, o njegovim snovima, htjenjima, stradanjima", pojasnio je Nikčević.

Kratkometražni dokumentarni film „Ostroga mi!", u režiji Ivana Ivanovića, najavljen je kao „prvi filmski 'obračun' sa ovom vrstom domaćeg žargona". O fenomenu popularne crnogorske zakletve u filmu su govorili: protojerej Siniša Smiljić, profesor filozofije Stefan Đukić, pisac Đuro Radosavović, pjesnikinja Vjera Bojanić i profesorica crnogorskog jezika Ljubinka Nedić.

Premijerno je emitovan i dokumentarni film „Između rijeke i ljudi" autora Mladena Ivanovića, svjedočanstvo o višegodišnjoj borbi stanovnika Beransela za čistu životnu sredinu. Osim mještana, članova NVO „Ozon", „Luke Berane" i drugih boraca za uklanjanje deponije, u Ivanovićevom filmu zastupljene su i priče predstavnika lokalnih samouprava, direktorata i drugih predstavnika vlasti. Uključeni su i stručnjaci koji objašnjavaju kakve posljedice na prirodnu sredinu ima odlaganje medicinskog otpada. Tu su i brojni arhivski snimci, TV prilozi medija koji su izvještavali o otporu Beranselaca i privatni video zapisi aktera filma.

BERANSELO KAO SELO ASTERIKSA I OBELIKSA: Kadar iz Ivanovićevog filma

„Nažalost, sistematsko odlaganje otpada nije problem samo u Beranselu. Postoje mnogo veće deponije širom Crne Gore, samo što niko nije dovoljno hrabar da se izbori sa ovim problemom. Zbog toga sam i doživio Beranselo kao selo Asteriksa i Obeliksa – ovi mještani se sami bore protiv čitavog jednog sistema", rekao je Mladen Ivanović.

Na repertoaru su bili filmovi i drugih domaćih autora iz zvanične, takmičarske selekcije ovogodišnjeg Festivala. Publika je imala priliku da vidi ostvarenja: Vladimira Vukašinovića, Ivane Vujošević, Gordane Nikač, Zoon Politikona, Duška Boškovića, Demodemollsa, Podgoričkih konja, Nemanje Dragovića, Vladana Femića, Stefana Vukovića i Aca Tabaša. Urednik AVI festa je Zoran Bojović, a organizator NVO „Zabjelo Republika" u saradnji sa KICom.

N. N.

NAJBOLJI „LIMB" VLADIMIRA VUKAŠINOVIĆA

Po glasovima publike, prvo mjesto na 9. „AVI festu" osvojio je film „Limb" Vladimira Vukašinovića. Autor se bavi pitanjem koliko čovjek u vremenu virtuelnih i drugih iluzija može sačuvati svoju dušu. Drugo mjesto zauzelo je ostvarenje „Platonska ljubav" Vladana Femića, posvećeno profesorici Gimnazije „Slobodan Škerović" Smilji Vukićević. Na trećoj poziciji našao se „Podgorički konj miks" Bojana Petričevića, Nikole Vujoševića i Stevana Žugića. Riječ je o radu grupe istomišljenika okupljenih oko Fejsbuk projekta „Dnevna doza podgoričkog konja".

U Londonu otvorena izložba Mirjane Marsenić

SLIKE RAĐENE ZA GALERIJSKI PROSTOR

KORIŠĆENI RAZLIČITI MEDIJI: Mirjana Marsenić

U londonskoj galeriji „Studio 106 Art Gallery" svečano je otvorena izložba slika crnogorske slikarke Mirjane Marsenić, pod nazivom „Protok Vremena: trenutak sjećanja".

Mirjana se londonskoj publici predstavila radovima namjenski rađenim za prostor galerije.

„Svoju umjetničku priču prilagodila sam enterijeru galerije i prenijela je na dati prostor. Osmislila sam je koristeći različite medije, ali tako da slika dominira i da se iz nje rađaju instalacije", objasnila je mlada umjetnica.

Pored brojne publike, svečanom otvaranju prisustvovao je i ambasador Ljubiša Stanković, koji je izrazio oduševljenje i ocijenio izložbu značajnom za Mirjanin dalji umjetnički razvoj i napredak.

Britanska publika je prihvatila Mirjanine radove sa neskrivenim divljenjem. Izložbu su podržali crnogorsko Ministarstvo kulture i Opština Berane.

N. N.

Mlada kotorska gitaristkinja Nađa Janković osvojila četvrto mjesto na takmičenju za klasičnu gitaru u Americi

NASTAVLJEN USPJEŠAN NIZ

Mlada crnogorska gitaristkinja Nađa Janković iz Kotora osvojila je četvrto mjesto na svjetskom takmičenju za klasičnu gitaru, koje je održano u Los Anđelesu (SAD). Trinaestogodišnja Nađa u finalu se takmičila sa jednim muzičarem iz Kine i dvoje umjetnika iz Južne Koreje. Četvrto mjesto našoj gitaristkinji pripalo je u kategoriji juniora do petnaest godina. Na ovom takmičenju Nađa je odsvirala ukupno 24 minuta programa, djela najpoznatijih svjetskih kompozitora za klasičnu gitaru.

Ona je i ranije osvajala prva mjesta i specijalne nagrade na takmičenjima u Sloveniji, Španiji, Italiji, Hrvatskoj i Crnoj Gori. Nađa Janković je učenica Muzičke škole u Tivtu, na odsjeku za gitaru i klavir, u klasi profesora Srđana Bulatovića.

N. N.

Nađa Janković

U Pljevljima završeni 28. Dani humora i satire „Vuko Bezarević"

VRIJEME OZBILJNOSTI I SMIJEHA

I ove godine održane brojne manifestacije u čast profesora Vuka Bezarevića, pisca, kritičara, istoričara književnosti, a prije svega uglednog stvaraoca satiričnih priča, aforizama, pjesama, parodija, višestrukog dobitnika nagrade „Radoje Domanović" i drugih priznanja u toj oblasti duhovnih uzleta

U Pljevljima su od 12. do 14. juna održani 28. Dani humora i satire „Vuko Bezarević", manifestacija koja okuplja elitu u tom žanru sa prostora bivše SFRJ, i koja je već odavno afirmisana kao najbolja smotra te vrste stvaralaštva na cijelom Balkanu.

Dani humora i satire pokrenuti su prije 27 godina, a povodom smrti i u čast profesora Vuka Bezarevića, pisca, kritičara, istoričara književnosti, a prije svega uglednog stvaraoca satiričnih priča, aforizama, pjesama, parodija, višestrukog dobitnika nagrade „Radoje Domanović" i drugih priznanja u toj oblasti duhovnih uzleta.

Saradnja sa redakcijom lista „Jež"

Prvo književno veče je održano na inicijativu Dragoljuba – Draga Bojovića, direktora Narodne biblioteke u Pljevljma i uglednog književnog poslenika a u saradnji sa redakcijom tada kultnog lista „Jež", koji je okupljao humorno-satiričarsku elitu, ne samo sa prostora bviše SFRJ. Tada je dogovoreno da to književno veče bude „osnivački ulog" za jednu veliku manifestaciju te vrste. Drago i Ježevci, sa grupom pljevaljskih aktivista su ideju realizovali u velikom stilu i proveli je kroz sve ove godine teške i neizvjesne, kad ljudima nije bilo do smijeha ali su se iznova uvjeravali u njegovu ljekovitost.

Brojna publika pratila dešavanja u Domu vojske

Uz svesrdnu pomoć lokalne samouprave i ljudi dobre volje i otvorenog duha, Drago je sa saradnicima festival utemeljio i postavio na tako čvrste osnove, da je on sada za Pljevlja nezbježna činjenica, bez obzira na stanje ekonomije i društva, bez obzira ko je trenutno na vlasti, i kome je – ili nije po volji takva vrsta govora i stvaralaštva. Drago Bojović je krajem prošle godine preminuo, pa mu je na ovim Susretima odato dužno poštovanje, a njegovu veliku misiju nastavljaju entuzijasti i profesionalci njegovoga i Vukovoga grada, Pljevalja, uvjereni da ovoj značajnoj i osobenoj manifestaciji nikada neće biti kraja.

Zanimljiv program za đecu i ostale

Glavne programske tačke ovogodišnjih Dana humora i satire bile su:

Ljubavnici, briljantna komedija Pozorišta Slavija iz Beograda, po tekstu Marka Kameletija i u režiji Rade Vukotić, koja je oduševila brojnu publiku u punoj, inače velikoj, sali Doma vojske Crne Gore.

U tradicionalnom humorističko-satiričnom *miletisanju* u popularnom gradskom sastajalištu Milet bašti, nastupili su: Milenka – Cica Čolović, Milko Grbović i Miladin Berić, dramski umjetnici Dragan Jovanović – Drakče i Jovana Jelovac i uz nadahnutu voditeljku Jelenu Bojović priredili zanimljiv program za đecu i ostale. Poslije njih nastupila je popularna muzička grupa S. A. R. S iz Beograda, koja je u Milet baštu privukla neobično veliki broj mladih koji su sve pretvorili u spektakl i veliko narodno (milet) veselje.

U sali Pljevaljske gimnazije priređena je promocija knjige *Kritičke refleksije*, zbirka kritičarskih i književno-istorijskih tekstova iz zaostavštine Vuka Bezarevića. O knjizi su govorili: mr Zora Jestrović, mr Isak Kalpačina, Gojko Božović i Dejan Miličić.

Nagrade: „Tipar", „Vuko Bezarević" i „Mladi Tipar"

Na odlično pošećenoj centralnoj svečanosti i finalnom programu Dana, osim ovih za karikaturu, uručene su i nagrade koje manifestacija dodijeljuje na osnovu svojih javnih konkursa. Nagrada „Tipar", za najbolju knjigu objavljenu između dva susreta, koja autoru donosi i zvučno zvanje *Satiričara godine,* ovaj put je pripala Slobodanu Simiću iz Beograda, za knjigu aforizama *Trnovita kruna*. Nagradu „Vuko Bezarević" za najbolju neobjavljenu satiričnu priču ove godine primio je Marko Miljković Iz Kragujevca, za priču *Dobrotvor*, dok je nagradu „Mladi Tipar" ove godine zavrijedila mlađana Anastasija Kocić iz Niša, za pjesmu *Fejzbuk – lažni profil*.

Osim laureata u centralnom programu učestvovali su i brojni poznati satiričari iz Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore: Milan Todorov, Stanislav Tomić, Veljko Rajković, Bojan

MUZEJ HUMORA I SATIRE

U Pljevljima je osnovan i afirmisan Muzej humora i satire, ustanova neobična i u svijetu, sa bogatim fondom listova, časopisa, knjiga, dokumenata i različitih drugih eksponata velike vrijednosti, nastalih prije svega velikim i velikodušnim poklonom redakcije „Ježa", zapravo institucije „Jež", koji je tada bio kruna i kultno mjesto i činjenica mnogim generacijama onih koji su humorom i satirom pružali otpor i vlasti i onima oko vlasti, svim ljudskim slabostima i gadostima.

Slikarevo pismo: Pogled o esejističkoj prozi Dimitrija Popovića (II)

DNEVNIK OČUĐENJA

„…Umjetnik je dužan gledati tjelesnim očima, i nadasve, očima duše, okom duhovnim"

F. M. Dostojevski, O umjetnosti (Ob iskustvje, 133. str. ruskoga izdanja)

Piše: **dr Lidija Vukčević**

Nakon dviju knjiga eseja, odnosno najnovije treće – „Corpus mysticum" (2008) u kojima se kreće unutar domene eseja o likovnom izrazu – no na sreću svojih čitatelja ne samo s pozicije erudite i likovnoga stvaratelja već i preciznog tumača drugih autora, senzibilnog i angažiranog promatrača, pa i stvaralačkog nasljedovatelja, knjiga koje u mnogočemu samo/objašnjavaju onaj dio slikarskoga djela oko kojeg su nastajali nesporazumi, te knjiga u kojima polemizira sa svojim „sugovornicima" slikarima, kiparima, ali i filozofima, teoretičarima umjetnosti ili teolozima, Dimitrije ipak nekom drugačijom rukom od one kojom bilježi svoje lucidne ideje o likovnoj umjetnosti ispisuje svoje „Priče iz Arkadije".

S obzirom na to da eseji nisu datirani mi možemo samo nagađati o njihovom nastanku, o tome kojim su povodima i u kojim prilikama pisani. Način na koji su ogranizirani u knjigu pažljivijeg će promatrača uputiti na dvije stvari koje nisu evidentne na prvi pogled: prva je naša pretpostavka kako je Dimitrije pisanjem ovakve knjige zadržao i za sebe ali i za sve nas ona sjećanja ili njihove fragmente kojima duguje dio svoga poetičkog potencijala – ne mislimo pritom samo na slikarstvo ili skulpturu, beletristiku ili esej, već i na one snažno doživljene slike ili fantazije koje su bile u nekom smislu odlučujuće za njegovu osjetljivost i osjećajnost umjetnika, za stvaralački eros.

Središnje točke dječaštva i mladenaštva, ona ozarenja ili možda epifanije koje se objavljuju jednom ali nose čitav život. Neposrednost i izvornost njihova otisnula se kao žig u vosku u Dimitrijevom književnom rukopisu. U tom se smislu ova zbirka arkadijskih – ne uvijek i idiličnih sjećanja – može, bez potrebe za zajedničkim nazivnikom, shvatiti i kao dnevnik očuđenja koji piše neko vrlo neobično pripovjedno Ja. Ono je s jedne strane duboko uronjeno u svaki od doživljaja i događaja koje prepisuje iz svoje infantilne memorije, a s druge dovoljno odmaknuto da s distance – najprije sveznajućeg pripovjedača pa potom i filozofa umjetnosti – dekodira vlastita poniranja u fenomene i imenuje ih podižući ih na razinu univerzalnosti.

Uz neobično pročišćen stil ovu osobinu smatramo jednom od najvrjednijih distinktivnih vrlina Priča iz Arkadije, barem u odnosu prema onome što nam je dostupno u neobičnom žanru estetičke konfesije, kakve Dimitrije Popović uvjerljivo ispisuje već četvrtom knjigom.

Druga neuobičajenost ove knjige odnosi se na njenu naizgled samo formalnu stranu: sastavljena je od 45 – odnosno s uvodnim tekstom Skicom za autoportret od ukupno 46 eseja – koji svaki ne prelazi duljinu od dvije ili tri stranice. Rijetki su zapisi, tek nekoliko njih, „Izgon iz raja", „Mitski prostor", „Prozor", ili „Projekt nove crkve", odnosno Misterij tijela koji dvostruko premašuju ovu stegu. Neki su tekstovi i znatno kraći. Smatramo da je autor htio nanizati u formu neke ulančane odulje autobiografske pripovijesti – koja to nikako nije i ne želi biti – ona zrnca vlastitih opsesija koja je brižno pročistio od sivila zaborava.

Jedinstvena poetička niska, zbroj očuđenja, ogrlica sastavljena od raznorodnih no prema važnosti vrlo ujednačenih doživljaja i emocija. Kojom bi autor ali i svaki angažirani čitatelj, na jednome mjestu raspolagao kao svojevrsnim indeksom uspomena, zajedničkim nazivnikom formacije, registrom unutarnje zavičajnosti.

Takvu neophodnost, nužnost na ravni estetske neminovnosti, bez namjere da hijerarhizira ili stvara sistematiku svoje likovne avanture, najčešće i bez dužne refleksije filozofiranja s prethodnicima ili mislitelјima, Dimitrije nam prikazuje, izlaže u posve drugačijem svjetlu od onog kojim promišlja svoje slikarstvo ili umjetnost koja ga je oblikovala. Posvećuje se krunicom djetinjstva, brojanicama mladosti, koje uvijek može staviti u opticaj kada mu zatreba materije, predmeta, „objektivnosti" – naravno za ovakva umjetnika to je gotovo u pravilu ono najsubjektivnije, ali time i možda najbliže razumijevanju i daleko od banalnosti općih mjesta, od zasićenosti umjetnika bez razloga, od frivolne volje za nemoći koja se vrti postmodernošću. I posebno daleko od one „umjetnosti" koja ne umarajući se ponavlja tzv. umor umjetnosti prijelaza stoljeća.

Naprotiv, Dimitrijev se odnos prema tradiciji i modernome, apstraktnom ili konceptualnom, nadrealističkom ili hiperrealističkom, avangardnom ili klasicističkom, ne može smatrati nihilističkim niti omalovažavajućim. Za svaku svoju sumnju on će podastrijeti dokaze, vrijedne i iznimno dragocjene analogije (vidi na primjer lucidne paralele u eseju Cesarov palac ili Zabranjeno reproduciranje iz prve knjige eseja „Veronikin rubac") postaviti kontraargumente ili pak odgovoriti stvaralačkom gestom. Nije to njegova praksa samo u pitanjima likovne umjetnosti. Tako je i s filozofskim paradoksom ili aluzijom, u teološkim razmatranjima u knjizi s velikim tematom smrti („Smrt u slikarstvu", 2001) gdje metafizičku zagonetku rastvara ili zasićuje vitalističkim konceptom koji kontraponira plastičnošću prikazanog erotizma ili vitalizmom kompozicije.

Kad faktografski registar, rečeno autorovim jezikom, postaje umjetničkim izrazom? Zanimljivost je ove prve Dimitrijeve beletrističke knjige mnoštvo respektabilnih odgovora na esencijalna pitanja stvaranja i bivanja. Teško je izdvojiti ijedan esej a da se ne ogriješimo o ostale: svaki fragment poseban je ogled koji se odlikuje promjenom perspektive. Kao kad slikar neprestance mijenja svoju poziciju, izvor svjetla, slikarsku gamu, oblik, figuraciju, koncepciju ili kompoziciju slike, slika.

U „Pričama iz Arkadije" Dimitrije nam je ponudio cijelu jednu galeriju vrlo osobnih ali i posve zajedničkih uprizorenja: dekor ili figure u svom ateljeu, svojim krajolicima zbiljskima i duhovnima često mijenja, pomičući fokus svoje pažnje: deskriptivna predmetnost, intelektualna konfesija, samo/ironija umjetnika, melankolična esejizacija djetinjih opsesija, dnevnik post festum, svi jednako zanimljivo odgovaraju na bitna pitanja čovjeka. Neki će nas naslovi i njihova rješenja podsjetiti na francuske pjesnike simbolizma ili nadrealizma – Projekt nove crkve, Smrt u vatri, Uokvirene riječi, Klavir, Anđeo uništenja, neke ćemo čitati sa žeđi gutača fascinacija narativnošću:

Kombinirani prašak, u drugima ćemo prepoznati onu tako vidljivu findesieclovsku bolećivost (prizor bijelih ljiljana podno krvavih Kristovih nogu), a neki će opet uznemiriti u nama gotovo identične proživljene iluminacije djetinjstva: Nadahnuće vatrom, Vjetar, Munje i gromovi, More.

Možda ono središnje, temeljno značenje arkadijske knjige Dimitrijeve nije otkrivanje tematskih pobuda, mitskih zaokupljenosti koje ga vode uznosima djetinjstva, već kreativno predočavanje drugim medijem, jezikom književnosti vlastitog samosabiranja: način na koji odabire sadržaj i njegovu formu, kako je od pojedinačnog naučio svladavati i oblikovati opće, kako dospijeva do univerzalnosti umjetničkog znaka.

Stoga je ova knjiga dragocjena: kao da nam daje priliku zaviriti u Dimitrijevu metodu. Ona i jest stanovita lirizirana rasprava o metodi, lirski traktat o djetinjstvu i slikarastvu.

S druge strane, bilo bi posve neobzirno reći kako rodni krajolik, cetinjski milieu i podneblje sa svojim vrlo živim arhajskim simbolima i arhetipovima, istodobno proničnima i vrlo tajan-

VJEKOSLAVU BOJATU GRAND PRIX ZA KARIKATURU

U Domu Vojske Crne Gore u Pljevljima priređena je tradicionalna izložba sa 21. Konkursa za karikaturu „Risto Pejatović", koju raspisuju i organizuju Umjetnička galerija „Vitomir Srbljanović" i Muzej humora i satire. Ovogodišnji GRAND PRIX pripao je Vjekoslavu Bojatu, karikaturisti iz Podgorice, dok su dvije Specijalne nagrade dodijeljene Mileti Miloradoviću iz Kragujevca i Darku Drljeviću iz Kolašina.

Rajović, Bojan Bogdanović, Bojan Ljubenović, Gojko Božović, Ranko Pivljanin, Ismet Salihbegović, Milovan Vržina, Petar Lazić, Dejan Miličić, Vitomir Teofilović, Deana Sailović, Radomir Racković, Milenko Pajović, Miodrag Stošić i Vladimir Mićković, koji su kazivali satirične pjesme, epigrame i aforizme. Svečani program značajno je obogatila *stand-up* komičarka Jelena Radanović iz Beograda. Nagrađene radove kazivali su dramski umjetnici Jovana Jelovac – Cavnić i Ismet Šljuka.

Bilten kao osobeno svjedočanstvo i ogledalo grada i njegovih Dana

Posljednjih godina Savjet manifestacije izdaje prigodan Bilten, zanimljivu publikaciju u kojoj se objavljuju nagrađeni radovi, biografije laureata, djelovi stvaralaštva učesnika programa, prikazi knjiga objavljenih u međuvremenu, kao i niz drugih prigodnih i korisnih priloga i informacija, što predstavlja osobeno svjedočanstvo i ogledalo grada i njegovih Dana.

Da bi sve bilo na zadovoljstvo brojne publike i velikog broja uglednih gostiju, a u duhu tradicije i onako kako su nas Vuko i Drago učili, brinuo je Savjet manifestacije u sastavu: Slavica Krstajić, Sanja Đondović, Dragan Paldrmić, dr Branko Banović, Mihailo Bezarević, Ismet Šljuka, mr Zora Jestrović, Jelena Bojović, Stanojka Ljiljanić, Dejan Miličić i Zoran Raonić.

I ove godine je zapažena, nažalost, izrazita nezainteresovanost medija za ovu manifestaciju, kojom se hvale svi koji su imali čast da na njoj učestvuju, poznavaoci prilika i dešavanja u tom stvaralačkom žanru. Organizatori Dana humora i satire „Vuko Bezarević" kažu da se ona neće ugasiti i prestati sve dok je razloga da se šalimo sa zbiljom oko nas, i dok ima potrebe da po njenim (zbiljskim) slabostima „raspale" perom i jezikom oni kojima je to glavno „oružje" u bitkama za sada i ovđe.

Zoran Raonić

---

stvenima, nisu mogli bitno, temeljno odrediti umjetnika u mladosti. Dimitrije se ne mora truditi oko središti, oko ontološke osi svoje umjetnosti. Oni su tu, na dohvat ruke, u svakom od prizvanih likova, u svakom od upamćenih predmeta, u svakoj posvojenoj slici. Najpregnantnije o tome možda govore tekstovi Mitski prizor, More, Zapis o kamenu i Crno.

U prvome tekstu pripovjedač naznačuje nelagodnu uzbudljivost i iskonsku opreznost (1:14) svojih dječačkih poduhvata, pa opisujući mitski prostor cetinjskoga krajolika kazuje ovako: „U tom sam prostoru nekako nejasno ali snažno, osjećao da blisko žive stvarnost i fantazija, i kao da jedna drugu potiču." (Isto)

Naravno da tekstove prepoznajemo i kao melankoličnu potragu za izgubljenim rajem, za onim rajem iz kojeg smo izgnani (upravo se tako i zove jedan od inicijalnih tekstova ove knjige, Izgon iz raja) ali i za onim rajem u koji nikada nismo ni ušli osim imaginacijom ili stvaralačkom fantazijom alternativnog raja koji pruža, makar kao privremeno utočište, umjetničko stvaranje. No, ako prihvatimo tezu Mircea Eliade koji kaže kako „čovjek ne može živjeti drugačije do u svetom prostoru" (9:67) onda nam biva jasnije zašto je taj sveti prostor za svakog umjetnika, pa i Dimitrija, djetinjstvo samo.

I ako Dimitrijevo slikarstvo ukazuje na prostor modernoga u kojem su skrhane mnoge svetosti, razbijene ikone, onda njegov književni imaginarij upućuje na makar fragmentarnu, mozaikalnu uspostavu izgubljenog raja.

Ili, drugačije kazano, Dimitrije nije umjetnik koji mora iznalaziti svoje središte, iskušavati ga, ispitivati, podvrgavati kušnjama: on ga nosi sa sobom kao dragocjeni, simbolični čin vezivanja koji je, nerijetko, kozmičkih razmjera.

Hoćemo reći, mikrokozmičke fascinacije predmetnošću – a podsjetimo, iznimni su i fragmenti kojima naslov ne sadrži više od jedne riječi (tako su najfrekventnije riječi iz repertoara doživljajne dvoznačnosti, ambivalentnosti nelagode – užitka: Jedan, Stablo, More, Škare, Bunar, Prozor, Klavir, Koža, Krv, Nebo, Nož, Vjetar, Mrak, Crno, Zrcalo) – vještinom rukopisnog majstorstva postaju makrokozmičke emanacije značenja.

Navedimo, zasad, iznimnu deskripciju jednog za crnogorske prilike, općeg mjesta, prizora cetinjskih kiša (o kojima je umjetnički uvjerljivo pisao i jedan drugi veliki Cetinjanin, Danilo Kiš) u fragmentu Prozor:

„Sjećam se još iz djetinjstva kako su se u naletima kiše nošene vjetrom guste kapi razlijevale po staklenim oknima prozora. Vanjski se pejzaž tada počeo zamućivati i mijenjati.

Grane drveća, što su netom bile tu nadomak prozora jasnih oblika, sada su se razvodnjavale i rastapale, a njihova se stvarnost slijevala u naizmjeničnim mlazovima vode. Činilo mi se da u tim zamućenim oknima prozora promatram žive slike potopa. Prostor pejzaža iščezavao je u vodi. Zimi se na tim istim oknima znao pojaviti neki neobični svijet što ga je formirao mraz". (1:114)

(Nastaviće se)

Naš savremenik Marko Miljanov

SUDBINA NARODA, SUDBINA OTADŽBINE UVIJEK NA UMU

Onda kad nam je najteže, Marko nam je najbliži i najpotrebniji – da ohrabri moralne temelje u nama. I presudne 1941. godine, bataljoni koji su pošli u borbu za slobodu, za pobjedu ljudskosti, nosili su zastavu na kojoj je bilo ime Marka Miljanova

Piše: **Milorad Stojović**

Djelo Marka Miljanova je stvarnost koju nosimo u sebi, koja živi u nama kao dio našeg bića. I onda kad nam se čini da je daleko od nas, da ne mislimo na njega. U konfliktnim situacijama kad je u pitanju suštinski odnos prema drugim i odnos drugih prema nama, kad se kolebamo pred dužnostima, pred sobom i pred zajednicom, odnekud iz podsvijesti, upravo iz najdublje svijesti pred nas iskrsava „daljinska poruka" Marka Miljanova. Prila o Milovanu Janičinu, koji je suzdržanošću i velikodušnošću svakoga pobijedio, priče o primjerima najuzvišenijeg čojstva i junaštva, o žrtvovanju sebe za dobro drugih, priče o istinskom ljudskom dostojanstvu – iznova se javljaju kao rješenje. Onda kad nam je najteže, Marko nam je najbliži i najpotrebniji – da ohrabri moralne temelje u nama. I presudne 1941. godine, bataljoni koji su pošli u borbu za slobodu, za pobjedu ljudskosti, nosili su zastavu na kojoj je bilo ime Marka Miljanova.

Otkuda ta snaga djelu ovoga samouka, otkuda ta njegova nepresušna savremenost?

Izišlo prvenstveno iz potrebe da se otrgnu od zaborava one vrijednosti koje je naš narod stvorio u svojoj vjekovnoj borbi za časni ljudski prostor, da se zabilježe i prenesu u pamćenje budućih generacije, „ljudi… či rad njima besmrtnost pruža", ono „cvijeće koje će na vjekove poštenju mirisati", djelo Marka Miljanov apostalo je fundamentalni sudionik u formiranju našeg moralnog bića.

Kao čovjek i pisac, Marko je znao da se svaki narod koji hoće da buduće vrijeme čini svojim vremenom mora oslanjati na živu moralnu tradiciju koja čini njegov istorijski kontinuitet. Progres društva on je, između ostalog, vidio u izgrađivanju moralno snažne ličnosti, tom idealu posvetio je cijelu svoju aktivnost, svoje mukom stvoreno djelo.

Bilježeći primjere „koji te poslužit onome što bude rođen… da valja za njegov narod i čast", odužujući se ljudima koji „veselo umirau za svoje i svija nas pravo", Marko Miljanov se istovremeno oštro suprotstavlja svim nevrijednostima svoga vremena, onima koji lične interese pretpostavljaju interesima naroda. On je dobro znao i duboko ošećao vrijednosti na kojima je trebalo da se izgrađuje crnogorsko društvo. A te vrijednosti zasnivale su se na idealima slobode, čojstva i junaštva – kao vrhunskoj mjeri čovjeka. Kad su u jednom istorijskom trenutku počeli da se konstituišu odnosi koji razgrađuju te vrijednosti, koji su vodili degradaciji onoga što tako sveobuhvatna sadrži pojam dobar čojek, kad je ošetio da cio jedan „viteški rad oće da pokrije mrak zaboravnosti", da se mnogi „kade" na tuđoj pravdi i zasluzi, Marko je progovorio glasom otpora. Njegovo djelo je postalo negacija odnosa koje je sve više pritiskao mentalitet vladanja ljudima, mentalitet vlastoljubivog metanisanja upravljačima. „Ne valja grabadžija lakomi da zapovijeda… Neka životinji gospodar (podvukao M. S.) i svemu drugome na svijet, a narodu izmećar i učitelj. Zdravome razumu tako je bog odredio. Čojek za jelo druge stvari kolje, prži, peče i vari… Koji je zaboravi plaću i veličinu pa snagu i pažnju za opšte ne okrene, taj ne treba da vlada koliko bodljikava krava rogove da nosi", kaže on u pismu vojvode Peku Pavloviću.

Marka su mučili problemi vremena i on je na njih, posredno ili neposredno, upečatljivo odgovarao. Insistirajući na primjerima koje je istorija plemena Kuča, istorija crnogorskog naroda isturila kao mjerilo, kao opredjeljenje, u njegovom su djelu moralni odnosi tako iznijansirani da oni iz konkretnog izrastaju u opšta značenja i dobijaju smisao trajno živih simbola.

Sudbina naroda, sudbina otadžbine Marku je uvijek na umu. Simo Šobajić je u svojim memoarima ostavio jedan, u tom smislu, karakterističan zapis.

Marko Miljanov je, kao što je poznato, dva puta bio u Beogradu i oba puta je išao na poziv Matice srpske u Novi Sad. U Begoradu je stalno bio u društvu Crnogoraca, osobito omladinaca koji su se tamo školovali. Za vrijeme dugih razgovora koje je sa njima vodio, neki od omladinaca su pokušavali da iskoriste ugled Marka Miljanova za svoje političke ciljeve. htjeli su da ga nagovore da da neku izjavu u kojoj bi knjaza Nikolu napao kao „tirjanina i nasilnika". Naročito je u tome smislu, piše Šobajić, bio agresivan neki đak iz Riječke nahije. Marko ga je stpljivo slušao i najzad, kad mu je bio dovoljno dosadio, prekorio ga je u prisustvu više od devedeset omladinaca: „Bilo bi pametno da umučiš, dijete. Ja nijesam krpa da perem tuđu nečist. Tebe neko utuljuje u glavu zle misli protiv Crne Gore koja te odnjivila i poslala da se, kami, nečemo dobrome naučiš, pa bi valjalo da se držiš prema njoj ka prema svojoj majci. A i jest ti ona majka. Domovina je isto ka majka. A što se gospodara tiče, inje mene vrijeđa, ali… psovati ga na vaganu koji ti neko daje, isto je ka i psovati domovinu. No, da ostavimo gospodara. On je čoek ka i mi, ka ja i ti, pa i on može da pogriješi, a da se na vrijeme ne ispravi… Ali, domovina je vječna i nju u srce moramo da nosimo ako smo ljudi i ako smo pravi njeni sinovi. Domovina može biti ili usred srca ili u potplaće obuće. Iz srca se ona ne izbačuje lako, a ko je nosi na potplaće, ona se liže sa svakijem korakom i iščili ka paučina. I kad se tako izgubi, ondar čoek postaje krdo. Čuvaj se toga, dijete, ka živoga ognja. Čoek bez domovine, ili, što je isto, sa osramoćenom domovinom, više i nije čoek."

Marko Miljanov se nikad nije plašio realnosti, ništa ga nije moglo savladati, ali je do kraja života ostao nesrećan što se nije „slagao" s perom te za „opštu stvar" nije mogao učiniti koliko je namjeravao. Dirljiva je njegova ispovijest vojvodi Peku Pavloviću kako mu ne može napisati ni dio od onoga što bi imao i želio da kaže jer „skiću misli nekuđ bez strva, a pero za njima aljida; često se gubi jedno drugome da ne zna pero kud se đenu misli no čeka kvasnijem kljunom od mastila" dok se opet povrate. Pismenost, koju je počeo savlađivati u pedesetoj godini života, bila je njegovo najveće iskušenje, teško premostiva prepreka ka sakupljanju onih „prosutih istina" koje brane suštinu ljudskosti.

Marko Miljanov jednostavno i jasno kazuje složeni svijet svojih iskustava, jer su mu jasni odnosi iz kojih taj svijet izlazi. Njegova riječ seže iz najdubljih slojeva crnogorske istorije. Ona precizno i sintetično hvata jedno vrijeme i svojim moralno-estetskim rezultatima ulazi u same vrhove naše književne tradicije. Marko je pisao za sve. Njegovo djelo ušlo je duboko u svijest naroda i postalo je dio naše istorije, dio nas samih. Ono opominje ljude na dužnost, doziva iz njih poštenje i hrabrost, a napada sve ono što je „nečojsko" u njima. „Junaštvo je kada braniš sebe od drugoga, a čojstvo kad braniš drugoga od sebe", kaže on. Iz Markova djela mi upoznajemo sebe, kao i iz „Gorskog vijenca", kao iz narodne poezije. Njegoša i Marka Miljanova stvorila je Crna Gora, kao što su oni stvorili nju.

Svjesni čovjekotvorne riječi Marka Miljanova, mi otvaramo ovaj Muzej na sedamdesetogodišnjicu njegove smrti, i na još jedan način uspostavljamo vezu s njim tj. sa svojom živom tradicijom, vezu koju nalaže naše stvaralačko vrijeme. Uvjeren sam da će ovaj Muzej biti jedno od onih mjesta đe ćemo dolaziti kao u zavičaj, kao u rodnu kuću. Ovđe je, makar i djelimično, ostvaren uvid u prošlost, uvid u jednu neprolaznu ličnost, u znamenito književno i životno djelo. Ovđe se neposredno spaja prošlo i sadašnje i ostvaruje svijest o budućem.

Tako se otkriva smisao ličnosti i djela Marka Miljanova.

CRNOGORSKI I EVROPSKI KLASIK: Marko Miljanov

NASLJEĐE I IDEJE ZA ČITAVO ČOVJEČANSTVO: Medun – antičko, ilirsko i crnogorsko svetilište

LJUBINKA BUBA DUBLJEVIĆ

Aprila ove godine preminula je Ljubinka Buba Dubljević. Rođena je u Pljevljima 1947. godine u porodici Delića. Od završetka studija radila je kao nastavnica matematike u OŠ „Bratstvo-jedinstvo" – Kovačevići.

Bila je prirodno predodređena za poziv kojim se bavila i sa puno ljubavi je obavljala svoj posao. U mješovitoj nacionalnoj sredini njegovala je multietnički sklad, rukovodeći se sloganom da je „čovjek centar svega", a sve ostalo su nijanse. U takvim prilikama sklapala je mozaik satkan od ljudskosti, povjerenja i razumijevanja.

Imala je snagu izvrsnoga pedagoga; obrazovana i odgovorna, sa posebnim građanskim mentalitetom, zasluživala je poštovanje svojih kolega, učenika, roditelja. Njena skromnost i pozitivna energija bile su niti koje su je spajale sa đecom i kolegama. Njegovala je kristalno čiste međuljudske odnose.

Poštovana i voljena Ljubinka Dubljević ostaće u našem trajnom sećanju kao dobar pedagog, divan čovjek i kolega.

Milenko Bojat

List Privredne komore Crne Gore

GLASNIK

(Br. 2, 3, 2014)

List Privredne komore Crne Gore „Glasnik" u novim brojevima donosi obilje informativnih članaka iz oblasti ekonomije i biznisa. Tako, na primjer, čitaoce obavještava o planiranoj izgradnji žičare Kotor-Lovćen-Cetinje, kojom će se unaprijediti turistička ponuda Crne Gore, otvorenom gradilištu turističkog kompleksa „Portonovi" u Kumboru, prvom od tri predavanja na temu „Proces internet procjene usklađenosti interne revizije sa II A standardima", poslovnom forumu Crna Gora i Azerbejdžan, samitu zemalja Balkana u Bursi, kao i konferencija o ljudskim resursima, te brojnim seminarima, okruglim stolovima…

Tu su i nformacije o sporazumu o međusobnoj saradnji koji su potpisali Privredna komora Crne Gore i Poreska uprava, kao i memeorandumu o saradnji crnogorske kompanije „Lipovo", proizvođača vode „Aqva Monta" i fabrike „Adiolf" iz Ujedinjenih Arapskih Emirata.

„Glasnik" piše o upotrebi novog softvera u carinskom informacionom sistemu (CIS), prezentaciji pilot programa „Priprema nezaposlenih lica za rad na sezonskim poslovima" i učešću Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i Agencije Crne Gore za promociju stranih investicija MIPA na sajmu prehrane u Moskvi. Predstavljene su kompanije „ZIP" iz Danilovgrada (Zavarivanje, inženjering, proizvodnja) i Mlin „Roćenović" iz Dragovoljića kod Nikšića, najveći proizvođač integralnog brašna u Crnoj Gori. List upozorava na važnost zaštite šuma, dok onima avanturističkog duha preporučuje boravak na crnogorskim planinama, kao atraktivnim mjestima.

Objavljeni su intervjui sa Vojinom Đukanovićem i Vladimirom Vukmirovićem, bivšim predšednicima Privredne komore, Veselinom Vučurovićem, direktorom kompanije „Monte Solar", i Veliborom Boškovićem, direktorom preduzetničko inovacionog centra „Tehnopolios". Tu su i zanimljivosti iz regiona, te intersantna istraživanja Njemačkog društva za vanjsku politiku (DGAP). V. d. glavne i odgovorne urednice je Milka Pižurica.

Š. B.

„MEDIJSKI DIJALOZI" (Br. 19, maj, 2014)

PROMJENE I IDENTITET SAVREMENOG NOVINARSTVA

Politički i finansijski centri moći sve više postaju tajnovitiji i manje podložni odgovornosti, a u isto vrijeme dominiraju propagandnim platformama i neograničenom finansijskom snagom, te im samo čvrsto zdravo i dobro finansirano novinarstvo može smisleno pružiti opoziciju

„Medijski dijalozi", časopis za istraživanje medija i društva, čiji je izdavač Istraživački medijski centar Podgorica, u novom broju donosi priloge brojnih autora iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije i Rusije. Dr Ibrahim Jusufranić i dr Veselin Drašković iznijeli su svoja zapažanja o ekonomskom limitu (ne)zavisnog novinarstva. Oni su objasnili selektovani odnos između ekonomskih okvira novinarstva i mogućnosti njegove nezavisnosti. Pritom, polazište su bile dvije hipoteze. Prva, da ekonomski okviri smanjuju (ali ne ukidaju) njegovu profesionalnu nezavisnost, i druga, da je u okviru te tendencije relacijski odnos između značaja informacija i ekonomske zavisnosti novinara paradoksalan, te da se njegova dinamika ne mijenja u poželjnom civilizacijsko-demokratskom pravcu.

U kontekstu ove teme može se postaviti suštinsko pitanje: U kojoj mjeri se novinarstvo prilagođava savremenim civilizacijskim tendencijama slobode izbora i fleksibilne partnerske zavisnosti?

„Čini nam se da je dinamika relacijskog odnosa ekonomski značaj informacije zavisnost novinara od ekonomskih faktora ne mijenja se ni u željenom, poželjnom, ni u civilizacijskom pravcu. To govori o nastavljanju tradicije dominacije politike nad ekonomijom i ekonomskih interesa biznisa nad svim ostalim društvenim i ljudskim interesima i vrijednostima", primjećuju Jusufranić i Drašković.

Objektivnost, neutralnost i odgovornost

O novinarstvu u novoj ekonomiji pisali su dr Radislav Jovović i Nebojša Jovović. Oni su dali odgovor na pitanje šta utiče na profesionalni identitet novinara, rekavši, između ostalog, da identitet posmatraju kao kompoziciju različitih novinarskih ideala, kao što su objektivnost, neutralnost i odgovornost.

„Međutim, ideali se mijenjaju tokom vremena. Odnosi medija prema političkim i ekonomskim snagama promijenili su se i rastuća komercijalizacija rada novinara se odvija paralelno s trkom u tehnološkom razvoju. Sve ove promjene zajedno oblikuju identitet savremenog novinarstva", mišljenja su autori.

Temu „(Ne)zavisna kontrola slobode (tržišne korporativne medijske 'istine' ili etički kodeks javnog interesa)" analizirao je mr Željko Rutović. U srž diskusije on postavlja pitanje relacionih odnosa između vlasništva nad medijima i programskog sadržaja u njima.

„Iskustva i djelujuće prakse govore i o jasnim transparentnim oblicima angažovanog medijskog kapitala u smjeru protežiranja–pospješivanja konkretnih vrednosnih principa, sistema, stavova, normi i pravaca društvenog djelovanja. No, za razliku od tranzicionih iskustava i oblika prvobitne akumulacije kapitala, u ovom relacionom diskursu, jasno su pozicionirani i odnosi vlasnika medija, smjernice i vrednosni stavovi medija, status, položaj, novinarskog kadra, poštovanje etičkih načela i standarda rada, u kojima je djelujuća kultura i 'druga strana' podrazumijevajuća premisa generici koncepta vlasnika medija", objašnjava Rutović.

„Nezavisno istraživačko novinarstvo – između pritisaka moćnih i sopstvene (ne) moći i (ne)odgovornosti (koliko se daleko smije ići u hrabrost koja znači slobodu?)", bila je tema Janka Nikolovskog. On smatra da sam pojam nezavisnog novinarstva asocira na opasnosti po njega koje dolaze od koncentracije medija, od interesa vlasnika medija, kao i njihove moguće sprege sa politikom i centrima ekonomske moći. Uz to, on podsjeća i na borbu medijskih NVO za otvorenost u procesu donošenja odluka i smatra da je to lako postići, jer je to evropski standard prvog reda, te da i u regionu postoje zakoni po čijim se odredbama lako dolazi do stvarnog ili dominantnog vlasnika. Dr Jelisaveta Blagojević pisala je o građanskoj (ne)poslušnosti i (ne)zavisnosti medija i teorijskoj ekspanziji. Ona je u radu prikazala odnos između manipulativnog medijskog uticaja determinisanog kategorijom (ne)zavisnosti na svijest i spremnost građana na promjenu. Kroz teorijsko-konceptualnu analizu pojma građanska neposlušnost i pojma medijska manipulacija identifikovane su veze između ova dva pojma.

„Teorijsko konceptualna analiza pojma medijska manipulacija definiše okvir analize empirijskih indikatora koji pružaju osnovu za postavljanje budućih odnosa i razvoja fenomena u društveno–političkoj konstelaciji determinisanoj socio–psihološkim uslovima u kojima se medijska poruka saopštava. Građanska neposlušnost predstavlja pojmovnu konstrukciju čije značenje postaje razumljivo nakon eksplanacije pojma građanin", istakla je Blagojević.

Uticaj menadžmenta medija na nezavisno nivinarstvo

Tu je i tekst Marije Slijepčević i Dražena Klarića o ulozi i uticaju menadžmenta medija na nezavisno novinarstvo u primjerima hrvatskih dnevnih novina. Prema njihovom mišljenju, medijski menadžeri moraju voditi računa o ključnim činiocima menadžmenta: ekonomskoj, tehnološkoj, društvenoj, demografskoj, političkoj, pravnoj, kulturnoj okolini, koje su posebno značajne u medijskoj industriji. Klarić i Slijepčević su mišljenja da tehnološka okolina danas zahtijeva brzo prilagođavanje menadžmenta, ukoliko želi da da kompanija ostane na tržištu, jer tehnološke promjene u medijskoj produkciji i distribuciji naglo rastu.

Pišući o nezavisnom novinarstvu u Crnoj Gori, Mirko Jakovljević iznosi konstataciju da se novinarstvo nalazi u krizi, te da se to posebno odnosi na novinske kompanije koje propadaju. To konstatuju novinari i u Crnoj Gori, ali i u zemljama regiona, kao i zapadnoevropskih zemalja. On napominje da je korisna aktivnost predstavnika OEBS-a za slobodu medija u cilju zaštite novinara i unapređenja njihove sigurnosti, kao i promocije medijskih sloboda.

Dr Radoslav Baltezarević, dr Vesna Baltezarević i mr Miroslav Maslovarić u tekstu „Medijsko pozorište lutaka" smatraju da su novinari dio slagalice koju pomjeraju centri moći. Suočeni sa problemima sa kojima je suočena i njihova publika lako skliznu u oblast 'rada po diktatau i naručene istine'.

„U okolnostima kada novinarska struka može da ih odvede u zatvor, ili još gore, kada rizikuju život, novinari se okreću konformizmu i dopuštaju da se klate na daskama istine dok konce drvenih lutaka pokreću oni koji tu istinu definišu. U sopstvenom interesu, ne u interesu javnosti", zaključak je Baltezarevića i Maslovarića.

Temu „Kriza povjerenja u neovisnost medija" razložili su dr Meri Maretić, dr Drago Martinović i dr Josipa Caktaš, rekavši da je globalna ekonomska kriza u drugoj polovini 21. vijeka zahvatila novinarstvo u cjelini. Oni dodaju da se sistem finansiranja urušava, a novinarima i novinskim kućama preostaje borba za egzistencijom. S druge strane, politički i finansijski centri moći sve više postaju veći tajnovitiji i manje podložni odgovornosti, a u isto vrijeme dominiraju „propagandnim platformama i neograničenom finansijskom snagom, te im samo čvrsto, zdravo i dobro finansirano novinarstvo može smisleno pružiti opoziciju".

Na pitanje da li su društvene mreže mediji bez cenzure odgovorili su dr Dragana Jovanović, dr Vesna Baltezarević i dr Radoslav Baltezarević, rekavši da je novinarska industrija bila spora da prihvati potencijal koji nudi, internetski bazirane oblike medija.

„Mnogi rani oblici onlajn vijesti bili su replike dijela sadržaja dostupnog u štampanim izdanjima, ali se ova praksa zadržala kod velikog broja medija i danas. Manji broj mejnstrim medija na svojim web sajtovima nastoji da pozicionira čitaoce kao bilo šta drugo nego pasivnu publiku, ili da ih direktno angažuje i razgovara s njima", objašnjavaju pomenuti autori.

Protok informacija brži i lakši nego ikada

U tekstu „Internet u službi nezavisnog novinarstva" mr Aleksandra Bokan, između ostalog, kaže da je u eri interneta koja svesrdno vlada svim aspektima života savremenog čovjeka, protok informacija brži i lakši nego ikada. U čitavom tom procesu hiperprodukcije i hiperprotoka, pitanje je koliko su te informacije tačne i da li uopšte postoji njihova kontrola, budući da svako može biti prenosilac, ali i kreator.

O tome koliko je pravna regulacija u onlajn novinarstvu realnost, odnosno nedostižan ideal, svoje viđenje iznio je Andrej Blagojević. Prema njegovim riječima, pitanje pravne regulative i zaštite novinara ima posebno mjesto danas u onlajn novinarstvu kada je korišćenje interneta u znatnoj mjeri promijenilo praksu i sadržaj novinarstva. Ovaj vid novinarstva je javnosti omogućio direktno uključivanje u proces informisanja, ali je usljed svojih specifičnosti otvorio i nova pitanja koja su prvenstveno proistekla kao posljedica nemogućnosti potpune, ili bar dovoljne kontrolisanosti sadržaja koji se putem interneta predstavljaju ogromnoj masi korisnika.

Bernadica Milićević opisala je kako izgleda „lice i naličje" nezavisnog novinarstva u Bosni i Hercegovini. Ona je konstatovala da u BiH postoji profesija koja je neprestano izložena ekonomskom, političkom i nacionalnom pritisku s ciljem uticaja na uređivačku politiku. Veliki broj medija popustio je ovim pritiscima, pa sve više liče na oglasne table, društvo jednog lica đe zastupaju samo jednu političku opciju i imaju samo jednu istinu.

„Uprkos takvoj slici, stvarnoj demokratiji potrebno je nezavisno novinarstvo", poručila je Milićević.

Glavni i odgovorni urednik časopisa je dr Mimo Drašković.

Š. B.

INFORMATIVNI I PROSVJETITELJSKI CILJEVI GUBE ZNAČENJE

Nedostatk funkcionalne demokratije i prusustva nezavisnih medija sagledali su u svom radu dr Miroslav Doderović i prof. Dragana Mrkić. Oni smatraju da su mediji snažno sredstvo za formiranje društvenog sistema vrijednosti i sredstvo uticaja na formiranje javnog mnjenja. Međutim, u posljednje vrijeme u eri globalnog svjetskog poretka postaju sve više sredstva masovnog interpretiranja. Stoga, mediji su sve manje sredstva komunikacije i edukacije, a informativni i prosvjetiteljski ciljevi gube značenje.

INTERNET NAJPRIRODNIJE MJESTO NA KOJEM KONZUMIRAMO VIJESTI

Kada je o građanskom novinarstvu riječ, dr Marija Jović u radu naglašava da njegovu budućnost predstavlja internet.

„Ljudi iz različitih zemalja pričaju svoje priče međunarodnoj publici, čineći tako svijet manjim i dostupnim. Internet postaje prirodan dio nas, imamo ga u svojim telefonima, džepovima svaki dan, koristimo ga kako bismo se povezali s porodicom i prijateljima i stoga internet postaje najprirodnije mjesto na kojem konzumiramo vijesti", objašnjava Jović.

KONTINUITET I POSVEĆENOST – VRIJEDNOSTI I MJERE

(Sreten Perović: „Crnogorci na sceni", CNP, Podgorica, 2014)

Obilježavanje godišnjica institucija, tijela, ustanova danas se u društvenoj javnosti, srećom, sve manje shvata kao usko manifestacioni i svečarski čin. Pažnja se sve više usredsređuje na vrijeme i sadržaj, dakle, na ispunjenje i osmišljavanje datog perioda koji na taj način dobija na dokumentarnosti i istoričnosti – elementima bez kojih nema ni razvojnog pregleda, prema tome, ni sistematičnog, sveobuhvatnog proučavanja. Te maksime zacijelo se držalo i Crnogorsko narodno pozorište koje je, povodom 60 godina svog postojanja, svoju izdavačku djelatnost, inače zavidnog registra, obogatilo još jednim vrijednim naslovom – „Crnogorci na sceni" akademika Sretena Perovića.

Sastavljena od više cjelina, različite žanrovske prirode (od kritika, preko studija, do kraćih osvrta i intervjua), koje se, u svom globalnom dosegu, dotiču zajedničkog temata – pozorišnog života u Crnoj Gori – knjiga „Crnogorci na sceni", po svojoj osnovnoj matrici, pripada publikacijama monografskog tipa. U osnovi, njena intencija je, koliko da prikaže značaj i vrijednost pozorišne kritike kojom se autor u kontinuitetu bavio pedeset godina, tj. da prikaže njegovo kritičko procjenjivanje stvaralaštva drugih, toliko i da se pruži na uvid široj kulturnoj javnosti sam Perovićev rad, vrijednost njegovog angažmana kao teoretičara, pokretača i inspiratora, ne samo pozorišnog, već sveukupnog kulturnog djelanja u Crnoj Gori. I ne samo u Crnoj Gori. Perovićev književno-prevodilački rad na makedonski i sa makedonskog jezika, te njegova posvećenost kulturi tog naroda i crnogorsko-makedonskim kulturnim sponama rezultirali su njegovim izborom za članstvo u Makedonskoj akademiji nauka i umjetnosti.

Iako svaka od cjelina ima svoju težinu i pečat, valja izdvojiti nekoliko ključnih koje, po principu mozaik-segmenata, najjasnije tvore stvaralački portret Sretena Perovića. To je uvodni tekst dr Radoslava Rotkovića koji ističe bitne odlike ovog autora i njegovu nezaobilaznu ulogu u usmjeravanju i promovisanju pozorišnog života u Crnoj Gori. O Perovićuće pisati i Ratko Đurović, Božo Bulatović, Milorad Bošković i drugi. „Pregled crnogorske dramske književnosti", „Dramski pjesnik Risto Ratković", te „Crnogorsko pozorište – istorija, recenetni problemi", tekstovi su koji će, svakako, najviše govoriti o analitičnosti Perovićevog pera. Perovićev sintetički prilaz jednoj dinamičnoj i, po kulturološkim dometima, veoma referentnoj stvaralačkoj oblasti, kao što je pozorišna, ostaje, za crnogorske prilike, cjelovito svjedočenje. Tim prije što u tom, ne tako kratkom periodu, u posljednjih 40 godina prošlog i na početku ovog stoljeća, gotovo da i nije bilo teoretičara koji su tu sferu sistemski i u kontinuitetu pratili.

Bez sumnje, posebno značajnu cjelinu, sa umjetničkog i istorijskog gledišta, čine pozorišne kritike predstava izvođenih na daskama CNP-a. Svoje stavove i ocjene Perović je formulisao transparentno, s kritičkom vizurom nenapadnog znalca i sa sigurnim ošećanjem za cjelovitost scenske slike.

Dio knjige, naslovljen „U hramu podsjećanja", zasigurno će zainteresovati čitaoce, jer se radi o portretima glumaca, scenografa i reditelja koji su zadužili crnogorsku pozorišnu scenu. Iako su pisana za novine, uostalom kao i dobar dio drugih tekstova, ova podsećanja na scenske velikane i njihove nezaboravne umjetničke role, sada kada su na okupu, čine nesvakidašnji, vrijedni i specifični omaž prvim imenima crnogorskog teatra. Prilazeći s krajnjim pijetetom njihovim stvaralačkim individualitetima, Perović će ih dostojno uvesti u trajni postament crnogorskog et(n)osa. Pored ostalih, to su portreti glumaca Miloša Jeknića, Veljka Mandića, Zlate Raičević, Ratka Đurovića, Čeda Vukanovića, Petra Tomasa, Bora Begovića, reditelja Ilije Doda Nikolića, scenografa Velibora Bucka Radonjića i drugih.

Zasebni tematski odjeljak koji zaslužuje pažnju jeste intervju Perovića sa Vladimirom Popovićem, poznatim nekad jugoslovenskim glumcem, dramatrugom, reditelj em, a potom i direktorom CNP-a. Odgovori Popovića dijagnostički su, i vjerodostojnije od mnogih drugih crnogorskih kulturnih poslenika, precizno skenirali probleme kulturne politike u Crnoj Gori, njene uzroke i posljedice, stanje identitetske, političke i sveukupne svijesti crnogorske inteligencije. Ostaje, međutim, pomalo začudno zašto je razgovor s Popovićem, vođen aprila 1981. neposredno pred njegovu smrt), čekao dvadeset godina da bude objavljen („Gest", 2007).

Knjiga „Crnogorci na sceni" upotpunjena je arhivskim materijalom iz dokumentacionog fonda samog autora, njegovom bio-bibliografijom, indeksom pozorišnih predstava, kao i imenskim registrom što, svakako, doprinosi njenoj problemskoj cjelovitosti i strukturnoj preglednosti.

Jovanka Vukanović

„FENIKS JE SAGORIO UZALUD"

Safet Plakalo: „Izabrane drame" I-V, „Kaligraf", Sarajevo 2013.

Safet Plakalo objavio je prvo kolo od pet knjiga, od ukupno 14, koliko će ih biti poređano na polici njegovih sabranih djela. Urednik izdanja je mr Vojislav Vujanović, pozorišni stvaralac i kritičar, prilježni izučavalac života i rada Safeta Plakala. Knjige se pojavljuju u više nego lijepo opremljenoj ediciji, u izdanju za koje se slobodno može reći da je luksuzno, a koje bi za sebe poželio svaki pisac i svaki izdavač.

Čitalac pred sobom ima svojevrsne monografije u kojima su, u svakoj knjizi ponaosob, štampane pojedine Plakalove drame, ali tu su i razni prateći sadržaji, predgovori, pogovori, nekada i čitave studije o autoru i konkretnom djelu, ali i o cjelovitom stvaralačkom opusu pisca, zatim izbor iz kritika pisanih o tim dramama i o njihovim izvođenjima u raznim pozorištima, i još štošta. Uz iscrpne podatke o praizvođenjima i pozorišnom životu djela, tu su i fotografije sa pojedinih predstava koje su ovjekovječile karakteristične momente i emocionalna stanja likova sa brojnih scena na kojima su se pojavljivale. Ima u tim knjigama po nešto korisno i za pozorišne radnike ali i za manje upućene čitaoce, ima štiva za čitanje ali i za upotpunjavanje slike o životu drame, pozorišta, i svega onoga što se u njemu i oko njega dešava.

Drama „Vrh" obrađuje neke univerzalne teme ali mnogim elementima dodiruje autorov pljevaljski zavičaj, od toponima i ambijenta, karakterističnih imena i prezimena, pa do sudbina i naravi, jezika i atmosfere u kojoj se odvija finale drame.

„Feniks je sagorio uzalud" je drama u kojoj autor iznova živi dramu svoje supruge Sonje, poetese, koja je poginula u saobraćajnoj nesreći, ali i dramu svog života bez voljenog bića na čiju sudbinu je na neki način i sam uticao. U ovoj drami, a i u većini drugih, Safet Plakalo, po vokaciji ponajprije pjesnik, na svoj način upliće i poeziju, ugradnjom dramskih monologa – pjesama, soneta i rubaija, prije svega, u tkivo dramskog teksta. Ovo djelo on poetski ozračuje do mjere da drama postaje od značaja i za poeziju samu. Dokaz za to su i soneti iz ove drame koji žive svoj samostalan život u okviru Safetovih Sabranih pjesama, ali i drugđe. Ovaj metod u njegovim kasnijim djelima će postati manirom koji će ga učiniti prepoznatljivim i značajno drukčijim od tolikih drugih dramskih pisaca.

Drama „Iza šutnje" je opet autobiografskim elementima ispunjeno djelo, djelo koje uvjerljivo ispisuje biografiju vremena onog, onog istorijom pregaženog, i vlasti, ne samo onog vremena. U autorovu želju da dramski obradi zanimljivu sudbinu Slaviše Vajnera – Čiče, narodnog heroja i legendarnog partizanskog komandanta sa Romanije, na perfidan način upliću se neki moćnici iz velike poslijeratne vlasti, pa autor privremeno odustaje od projekta, ali mu se vraća „iza šutnje" i sada govori o tome kako je njemu, autoru, priređena drama u sasvim humanoj namjeri da dramu jednog istinskog heroja ovjekovječi umjetničkim djelom. Predgovor autora na tu temu, tekstom koji je zanimljiva priča sama sama po sebi, upotpunjuje ovu knjigu i rasteže vidike teme od minus do plus beskonačnosti vlastovanja, ma koliko svi ti sistemi bili „demokratični" ili ne.

„Lutkino bespuće" je drama replika na priču o sudbini Ibzenove „Nore", u kojoj se lome

svjetovi i brišu granice literarnih rodova, da bi se oslobodili jezik i forma, kako kaže Vojislav Vujanović, da bi se imenovale stvari koje je praktično nemoguće imenovati u psihodramskom naboju koji varniči nizom slika koje više produbljuju pitanja nego što daju odgovore.

Dramu legendarne pjesnikinje Silvije Plat Safet Plakalo ispituje „U traganju za bojom kestena", u drami u kojoj odužuje dug, po sopstvenim riječima – najvećoj poetesi 20. stoljeća, koja postaje žrtva svog božanstvenog dara u sudaru sa naizgled malim i običnim stvarima koje neki mali ljudi savlađuju u prolazu, lako, upravo zato što su mali.

Safet Plakalo ispituje dramu pjesništva i pjesnika, kroz niz realnih i mističnih slika, sa, reklo bi se, istih onih izvorišta na kojima se stvara i sama poezija, a ona, poezija, sveukupan je epicentar života i stvaralaštva ovog beskrajno zanimljivog autora. Njegove drame su ispunjene poezijom kada, kako sam kaže, ima potrebu da dramaturški kondezuje vrijeme ili „zgusne" kakvu važnu misao. A to bez poezije nije moguće, znamo.

Zoran Raonić

ČARI TRAJANJA

(Rajko Šćepanović: „Čari lirskog treperenja", HKS Spektar – Podgorica, Medeon-Podgorica, Podgorica, 2014)

Poetsku trilogiju „Čari lirskog treperenja", pokojnog književnika – pjesnika Rajka Šćepanovića, čine tri zbirke pjesama: „Iza svoje sjenke", koja pored uvodne pjesme „Ukrštene riječi" ima i dva ciklusa pjesama: „U potaji" i „Obojeni snovi"; druga zbirka „Peta strana svijeta" kao jedna cjelina; treća zbirka „Iverje snova" sa tri ciklusa pjesama: „Opstanci, „Trajanje" i „Odbrane". Pjesme su neobične ali očekivane i predstavljaju zadovoljstvo i radost za ljubitelje poezije. Stihovi koji čine trilogiju su takvi, i pored toga, ili baš zbog toga što su pisani u ovom našem smutnom dobu. Tako se doimaju i prihvataju jer dosežu vrhunski kvalitet i vrijednost.

Za poznavaoce ranije objavljenih sedam knjiga poezije Rajka Šćepanovića, tihog, nenametljivog i skromnog stvaraoca, Trilogija je nadogradnja njegovog pjesničkog opusa, tkanog dugo i uporno, na osnovnim postulatima lirike. Zastupljene pjesme su dragocjene po estetsko-umjetničkim vrijednostima i lirskim treptajima. Pjesme nema bez lirike, životne filozofije i umnosti. Znamo da književnost potiče iz filozofije sa uzvišenim ošećanjem prema poeziji – kraljici umjetnosti.

U zbirci „Iza svoje sjenke", u oba ciklusa pjesama – „U potaji" i „Obojeni snovi" ima nešto što zbunjuje u pozitivnom smislu i to se u prvom susretu sa stihovima uoči jer su obilježeni brojkama umjesto naslova. Ova se prenapregnuta numerizacija asocijativno, kao prorokovanje mitskog i mističnog, igra sa sudbinom života i planete. Ništa neobično, reći ćete. Da, ali je veoma zagonetno, mistično i neočekivano, jer podsjeća na ukrštenice. Pjesme su od prve: 1, 7, 13, 17, 22, 24, 18, 20, 25, 26, 28, 31, 34, 37, 40, 41, 43, 45, 46, 48, 49, 51, 52, 54, 56, 57, 58 i 59 u prvom ciklusu „U potaji".

Isti način obilježavanja se nastavlja i u ciklusu „Obojeni snovi": 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 30, 32, 33, 36, 38, 39, 42, 44, 47, 48, 50, 53, 54, 55, 56.

Za ovakav način označavanja pjesama potrebno je obratiti se numerologiji – matematičko-stručnom tumačenju i razrješenju pjesničke imaginacije, a za laika ova numerologija ima nerazumijevanja i tajnovitosti.

Pažljivim čitanjem nastaje mistika jer poetika svojom unutrašnjom snagom i ljepotom i lirskim porukama dokazuje da ljubav prema poeziji prevazilazi sve nesporazume.

„Peta strana svijeta" predstavljena je sa 51 pjesmom veoma nadahnutog naboja inspirativnog i poetiziranog odnosa prirode i čovjeka, pa se nenametljivo ošeti dublji i misaoniji način okruženja – priroda i međuzavist sudbinskog spoja, slučajnog i mitskog, sami zaključite.

Zbirka „Iverje snova" sadrži tri ciklusa: „Opstanci", „Trajanje" i „Odbrana", koji svjedoče o svestranosti pjesnika Rajka Šćepanovića koji je maštoviti liričar i lucidni majstor u umjetničkom oblikovanju svojih tema i motiva. On sve upija i sa ljubavlju boji sva ljudska zanimanja, tačnije njih 70 doživljeno je i na upečatljiv način poetizirano, slikajući njihova ošećanja, nade i očekivanja. Toliko je potčinjen odabranom zanimanju i manama i ljepotama koje ga prate čitavog radnog vijeka.

Pjesnik Rajko Šćapanović je bez dvojbe talentovani pjesnik koji je čitav život posvetio pisanju i bavio se aktivnostima vezanim za kulturu. O svemu tome najbolje svjedoči ranije objavljenih sedam knjiga poezije, a kao kruna je trilogija „Čari lirskog treperenja". Sve to dotiče sami vrh pjesničkog ostvarenja. Pjesme su ogledalo njegove duše i u njih je pored lirike utkao sebe i svoja ošećanja. Zajednička karakteristika ove poezije jeste literarna vrijednost.

Trilogija je poetska širina: lirska, misaona i unutrašnja, usklađena dinamikom i smirujućom muzikalnošću stiha, koja svojim akordima i melodijom čini da je čitalac veoma relaksiran uživajući u omami ošećanja. Poezija je najslađi duhovni napitak.

Vladislav Pavićević

Fakultet za sport i fizičko vaspitanje

KVALITETNIJE PROGRAMIRANJE TRENAŽNOG PROCESA

(Prof. dr Miroslav Kezunović, dr Ivana Durutović, dr Srđan Medan: „Osnovi fiziologije i fiziologija sporta", Univerzitet Crne Gore, 2014)

U izdanju Univerziteta Crne Gore odštampan je jedinstven udžbenik „Osnovi fiziologije i fiziologija sporta" prof. dr Miroslava Kezunovića i saradnika dr Ivane Durutović i dr Srđana Medana.

Riječ je o štivu koje osvjetljava fiziologiju sporta kao dio medicine koji se bavi proučavanjem organizma i tjelesnih funkcija vezanih za odgovor i prilagođavanje na sportsku aktivnost. Jasno je da dobro poznavanje fizioloških procesa vezanih za sportski trening i samo takmičenje omogućava sportskom treneru i profesoru fizičke kulture kvalitetnije programiranje trenažnog procesa i bolju brigu za zdravlje sportista.

Udžbenik prof. dr Kezunovića i saradnika štampan je na preko 320 strana, originalno ilustrovan u boji, napisan i približen čitaocima na razumljiv način. Obrađena su poglavlja: ćelija i njene funkcije, fiziologija lokomotornog sistema, kardiovaskularni sistem, respiratorni sistem, nervni sistem, sistem čula, urogenitalni sistem, endokrini sistem, sistem organa za varenje i sama ishrana.

Inače, prof. dr Miroslav Kezunović, nekadašnji šampion Jugoslavije i Mediterana u sportskoj gimnastici, sa svojim koautorima i saradnicima dr Ivanom Durutović i dr Srđanom Medanom izvodi nastavu na Fakultetu za sport i fizičko vaspitanje u Nikšiću.

Đurđa Vukotić

Predstavnici Delegacije EU, Udruženje sportskih novinara i studenti Biotehničkog fakulteta uredili dvorište Dječijeg vrtića „Bubamara"

ZA PRIJATNIJI BORAVAK, IGRU I UČENJE NAJMLAĐIH

Vaspitna jedinica „Bubamara" obogatila mobilijar ljetnjikovcem, koji će biti korišćen za izvođenje nastave u prirodi, drvenim kulama povezanim mostom, sa penjalicom i toboganom, dvorište je oplemenjeno živom ogradom, a ograda oko zdanja svježe ofarbana

Predstavnici Delegacije Evropske unije, zajedno sa predstavnicima Udruženja sportskih novinara Crne Gore i studentima Biotehničkog fakulteta u Podgorici poklonili su mobilijar za igralište vrtića, sadnice žive ograde, osvježili i farbali ogradu đečijeg igrališta vaspitne jedinice „Bubamara" predškolske ustanove „Đina Vrbica" u Podgorici. Ovu lijepu akciju uređenja prostora dvorišta podržalo je i preduzeće „Ekoplant" iz Podgorice.

Vrtić „Bubamara" obogatio je mobilijar ljetnjikovcem koji će se koristiti za izvođenje nastave u prirodi (vrijednost 800 eura), drvenim kulama povezanim mostom, sa penjalicom i toboganom, (2. 200 eura). Dvorište je oplemenjeno živom ogradom (200 eura), a ograda oko zdanja svježe je ofarbana. Predstavnik preduzeća „Ekoplant" pobrinuo se za uređenje prostora, dok su studenti Biotehničkog fakulteta znanja stečena u nastavi primijenili u praksi prilikom preuređenja dvorišta.

Podsetimo, inicijativa podrške đečijim vrtićima, nastavak je ranije izdvojene pomoći u opremi vrijednoj od po 1.000 eura vrtićima u Mojkovcu, Žabljaku, Herceg Novom, Tivtu, Plavu, Gusinju, Murinu, Kolašinu, Beranama, Rožajama, Petnjici i Podgorici (predškolskim ustanovama „Ljubica Popović" i" Đina Vrbica").

Kućica sa dva tobogana

Kule povezane mostom sa penjalicom i toboganom

Ljetnjikovac za nastavu u prirodi

Š. B.

Ambasada Meksika u Beogradu

KONKURS ZA ĐEČIJI CRTEŽ „TO JE MOJ MEKSIKO"

Ambasada Meksika u Beogradu objavila je posredstvom Ministarstva prosvjete Crne Gore 18. Konkurs đečijeg crteža „To je moj Meksiko". Na konkursu mogu učestvovati đeca iz cijelog svijeta, starosti između sedam i 11 godina. Budući da se konkurs održava na 25. godišnjicu Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima đeteta, ovogodišnja tema je „Prava dječaka i đevojčica". Radove treba poslati ambasadi Meksika u Beogradu do 15. oktobra, a žiri će odabrati najbolje.

Š. B.

Dječji savez Podgorice organizovao maskenbal na Trgu Republike

VESELO, MAŠTOVITO, ORIGINALNO

Na maskenbalu pod motom „Svijet đečije mašte" učestvovali učenici osnovnih škola Podgorice i Tivta, mališani vaspitne jedinice „Poletarac" Dječijeg vrtića „Đina Vrbica", kao i njihovi drugari iz Dječijeg saveza Tivta. Žiri proglasio najbolje, najmaštovitije i najoriginalnije maske

VESELO ŠARENILO MASKI: Detalj sa Trga

„Dječiji savez" Podgorice organizovao je veliki đečiji maskenbal na Trgu Republike. Pokrovitelj manifestacije bio je Glavni grad. Na maskenbalu pod motom „Svijet đečije mašte" učestvovali su učenici osnovnih škola Podgorice i Tivta, mališani vaspitne jedinice „Poletarac" Dječjeg vrtića „Đina Vrbica", kao i njihovi drugari iz Dječjeg saveza Tivta.

Defile maski, predvodile su mažoretke plesnog studija „Bellisima" iz Tivta, koje su prošetale Trgom Republike i obližnjim ulicama: „Vučedolskom", „Njegoševom" i „Bokeškom". Dok su maske defilovale, prisutni su uživali u bogatom zabavnom programu plesnih grupa „Dream", „Bellisima" i „Enigma" iz Tivta. Nastupile su i balerine Umjetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić", kao i solisti sa festivala „Naša radost 2013". Voditelj programa bio je Davor Dragojević, glumac Gradskog pozorista. Na kraju programa, tročlani žiri sastavljen od akademskih slikara: Nikice Raičević, Ivane Ćupić i Marine Radulović, odabrao je devet najboljih maski u kategoriji najbolja, najmaštovitija i najoriginalnija, kao i 50 specijalnih maski.

U kategoriji najbolja maska prvu nagradu osvojila je: Seka Vujadinović – „Slameno odijelo" (OŠ „Dr Dragiša Ivanović"), drugu Ana Mosurović – „Vatra" (OŠ „Štampar Makarije"), treću Milena Mosurović „Sto" (OŠ „Štampar Makarije"). Prva nagrade za najmaštovitiju masku pripala je Marku i Vučeti Popović „Klovnovi" (OŠ „Savo Pejanović"), druga Ani Ljuljđuraj „Vinova loza" (OŠ „21. maj"), a treća Valentini Pavićević „Klupče od konca" (OŠ „Dr Dragiša Ivanović"). U kategoriji najorginalnije maske prva je Maša Šljukić – „Fotoaparat" (OŠ „Dr Dragiša Ivanović"), drugi Matija Milić „Leteći balon" (OŠ „Marko Miljanov") i treći Miomir Kljajević „Kokot" (OŠ „Dr Dragiša Ivanović").

„Dječji savez" je prvonagrađenim u sve tri kategorije obezbijedio sedmodnevni boravak u đečijem odmaralištu na Veruši.

ORIGINALNA MASKA: „Leteći balon", Matija Milić (OŠ „Marko Miljanov"), druga nagrada

Š. B.

Prosvjetni rad
List crnogorskih prosvjetnih, kulturnih i naučnih radnika

LIST CRNOGORSKIH PROSVJETNIH, KULTURNIH I NAUČNIH RADNIKA
IZDAVAČ: ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA PODGORICA
ODGOVORNI UREDNIK: dr Goran Sekulović
List izlazi mjesečno. Godišnja pretplata 4,40 eura, polugodišnja 2,20 eura
Broj žiro računa: 510 - 267 - 15
VEB-SAJT: www.zuns.me/prosvjetnirad
UREDNIŠTVO I ADMINISTRACIJA: Ulica Balšića br. 4
tel/fax: 020/ 231-254 i 020/ 231-255; mob: 067/ 222-982; e-mail: prosvjetnirad@t-com.me
Rukopisi se ne vraćaju

ŠKOLSKI KALENDAR za 2014/2015. godinu

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
PODGORICA

Prosvjetni rad

http://www.zuns.me/prosvjetnirad/
prosvjetnirad@t-com.me
Telefon: +382(0)20 231 255
Telefon i faks: +382(0)20 231 254

SEPTEMBAR

P	U	S	Č	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

OKTOBAR

P	U	S	Č	P	S	N
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

NOVEMBAR

P	U	S	Č	P	S	N
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

DECEMBAR

P	U	S	Č	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

JANUAR

P	U	S	Č	P	S	N
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

FEBRUAR

P	U	S	Č	P	S	N
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

MART

P	U	S	Č	P	S	N
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23/30	24/31	25	26	27	28	29

APRIL

P	U	S	Č	P	S	N
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

MAJ

P	U	S	Č	P	S	N
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

* Provjera znanja učenika na kraju prvog i drugog ciklusa osnovne škole ***11. i 12. maja***.
** Eksterna provjera znanja učenika na kraju trećeg ciklusa osnovne škole ***26, 27. i 28. maja***.

JUN

P	U	S	Č	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

* Maturski i stručni ispit ***od 1. juna do 15. juna***.
** Izdavanje diplome o maturskom i stručnom ispitu ***najkasnije do 22. juna***.

Nastavna godina počinje u ponedjeljak, **1. septembra 2014. godine**, a završava se u **petak, 12. juna 2015. godine**.
Nastavna godina za učenike završnog razreda završava se u **srijedu, 20. maja 2015. godine**.

Zimski raspust počinje u ponedjeljak, 5. januara 2015. godine, a završava se u nedjelju, 25. januara 2015. godine.
Ljetnji raspust počinje u ponedjeljak, 15. juna 2015. godine, a završava se u ponedjeljak, 31. avgusta 2015. godine.
Ljetnji raspust za učenike stručnih škola počinje po završetku profesionalne prakse, u skladu sa zakonom.

Nastava se organizuje u petodnevnoj radnoj sedmici. Izuzetno, u slučaju nadoknade nastavnog radnog dana, nastava se može organizovati i subotom.

Ustanova može odstupiti od ovog kalendara zbog okolnosti koje nijesu predviđene Kalendarom, s tim da je dužna da ostvari broj radnih dana utvrđen zakonom najkasnije do 20. maja 2015. godine za učenike završnog razreda, a za učenike ostalih razreda najkasnije do 12. juna 2015. godine.

BROJ RADNIH DANA

Klasifikacioni period	Završni razredi	Ostali razredi
PRVI Od 1. septembra do 31. oktobra	45	45
DRUGI Od 1. novembra do 31. decembra	43	43
TREĆI Od 26. januara do 31. marta	47	47
ČETVRTI Od 1. aprila do 12. juna (za učenike završnog razreda od 1. aprila do 20. maja)	35	50
NASTAVNA GODINA	**170**	**185**

PREGLED RADNIH DANA PO MJESECIMA

Mjesec	Za učenike završnih razreda	Za učenike ostalih razreda
Septembar	22	22
Oktobar	23	23
Novembar	20	20
Decembar	23	23
Januar	5	5
Februar	20	20
Mart	22	22
April	22	22
Maj	13	18
Jun	–	10
UKUPNO	**170**	**185**

BROJ RADNIH DANA PO DANIMA U SEDMICI

Klasifikacioni period	P	U	S	Č	P
I	9	9	9	9	9
II	9	9	9	8	8
III	10	10	9	9	9
IV	10	10	11	10	9
ZA UČENIKE ZAVRŠNIH	7	7	8	7	6
UKUPNO	**38**	**38**	**38**	**36**	**35**
ZA UČENIKE ZAVRŠNIH	**35**	**35**	**35**	**33**	**32**

Sačinjeno na osnovu Školskog kalendara za 2014/2015. godinu (Ministarstvo prosvjete, br. 01–3277 od 8. jula 2014)

БИЛО ЈЕДНОМ ЈЕДНО ДРВО

Било једном једно дрво. Расло је поносно ширећи своју крошњу над клупицом у дворишту. Надвијало се као заштитник, чувар, пријатељ који зна многе тајне.

Чика Стојан је много волио то дрво. Поливао га је, пажљиво обрезивао, повјеравао му све своје бриге. И дрво је саоћећало са њим. Кад год би му испричао неку лијепу причу, оно би зашушкало својим раскошним зеленим лишћем, а када би чуло нешто тужно од свога чиче, скупило би се и умирило дајући посебан печат том немилом тренутку. Али, чича је из дана у дан био све старији и слабији…

Дошао је његов син и одвео га код себе у град. Био је то веома дирљив тренутак. По први пу се одвајао од свог села, од свог дрвета. Сада је остало само и пусто. Није било више никог да ћеди под његовом крошњом жељном разговора.

Изненада се поново отворила зелена капија у дворишту. Кроз њу је прошао сељак којег је чика Стојанов син послао да брине о кући и имању. Дрво се јако обрадовало. Једва је чекало да открије тајне које крије овај необични човјек. Међутим, он је ћедио на чичиној клупици и пушио. Густи дим гушио је дрво и оно је из дана у дан постајало све жуће, све слабије. Иако је јесен још увијек била далеко, његово лишће је опадало и гомилало се под клупицом. Оно лијепо, гиздаво сада је изгледало старо и оронуло, готово беживотно. Неразумни сељак ништа није примјећивао, само је безоћећајно бацао опушке у гомилу опалог лишћа под клупицом.

Једнога дана дошао је чика Стојан са својим унуцима. Весели жамор испунио је двориште, али дрво није имало више снаге да се радује. Препуштено горкој судбини, само је чекало дан када ће се потпуно осушити. Чика Стојан је пожурио ка њему. Ослоњен на штап, гледао је свог пријатеља са неизмјерном тугом. А онда је љутито викнуо на човјека који је дуванио под дрветом: „Шта си ово урадио несрећниче?!" Замахнуо је штапом на избезумљеног човјека којем није било јасно старчево понашање. Бјежао је главом без обзира посрћући и спотичући се низ сеоску улицу.

Старац је са тугом покупио опало лишће дрвета, обрезао је његове гране напојио га водом. Али, још увијек није било оћећања оне блискости што их је некада повезивала. Позвао је своје унуке да га загрле. Сви заједно обухватили су његово широко стабло. Миловали су његову глатку кору све док чича није оћетио благе трептаје оног преосталог лишћа.

Ђеца су остала са ђедом током цијелог љета. Дрво је уживало као никад до тада. Опорављало се из дана у дан. Ускоро му се поново вратио онај стари сјај. А ђед? Он је био пресрећан. Излијечио је свог доброг друга и показао је својим унуцима да је природа чиста и зелена кад нема дувана и дима.

Катарина Франовић
ОШ „Народни херој Саво Илић"
Доброта – Котор

ДРУГАРСТВО

Другарство је сјајно,
Понекад и тајно.
Са друговима идем у школу
и смишљам понекад
неку нову фору.

Кад часови се заврше,
с друштвом идем кући,
често у трку или пјевајући.
Другарство се брижно пази,
онда срећа не пролази.

Марина Павићевић
ОШ „Ловћенски
партизански одред"
Цетиње

МАЛА ГАЛЕРИЈА

Нина Бабић, ОШ „Лука Симоновић", Никшић

Матеа Масловар, ОШ „Његош", Цетиње

Јован Челебић, ОШ „Октоих", Подгорица

Ана Перуновић, ОШ „Ратко Жарић", Никшић

ЗЛАТНИ ЗРАЦИ СУНЦА ОБАСЈАЛИ СУ МОЈУ СОБУ

Велика сам спавалица. Волим свој мирисни мекани јастук, шушкаву постељу и најљепши јутарни сан који се њежно спусти на моје лице.

Ни гласни повици вриједних радника на оближњој грађевини, ни јутарња свађа цвкутавих врабаца, ни весели кораци и смијех мог брата, па чак ни мамин благи глас који ме зове, не могу тако лако ћерати сан са мојих трепавица. То само може Он! Да, тај враголасти сунчев зрак! Вјешто провуче своје златне прсте кроз рупице напола спуштене ролетне и њима направи најљепше шаре по зидовима моје собе. Топлим и бљештавим зраком заголица мој нос и трепавице и ћера ме да отворим сањиве очи. Извуче ме из топле постеље и кроз прозор ми покаже раскошну љепоту сунчаног дана. Дубоко удахнем мирис младе траве и процвјеталих стабала трешње, махнем модро-плавом небу и пошаљем пољубац враголастом сунцу.

А онда, журно се спремим и весело потрчим у загрљај расцвјеталом прољећу.

Милица Радуновић
ОШ „Владо Милић"
Доња Горица

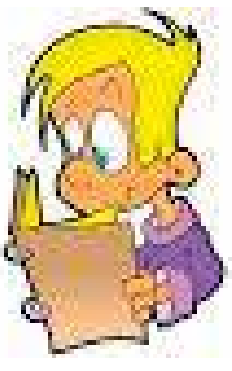

ЧАРАПЕ СУ ВАЖНЕ

Јутрос сам са мамом опет ратовао због обичних чарапа. Мојих, разуме се. Само сам је питао где ми је друга чарапа, а она ми је лепо одговорила да би, по правилима кућног реда, требала бити поред прве. Ау, баш ми је олакшала трагање! Да сам безобразан, питао бих је како она зна која је прва, а која друга, али нисам хтео да распламсавам ватру. Кришом сам узео из сестрине фиоке њене чарапе са најнеупадљивијим шарама, које би могле да се провуку и као мушке.

Намерно на ћошку нисам сачекао друга. Баш ми је одговарало да у школу лагано идем сам. Тражење чарапе ме је натерало да се мало позабавим размишљањем о тој ситници од одевног предмета.

Чарапе нису жива бића, па, на моју срећу, не могу да кажу шта ми мисле. Пошто живе у пару, сигурно имају неки начин споразумевања, али не на мом матерњем језику. Не верујем да целог живота само трпе и ћуте, а како да сазнам шта друго раде. Могу само да размишљам и да замишљам.

Када ујутро њима удомим своје босе ноге, смешкају се задовољне што нису празне, бескорисне. Помислио би човек да су чарапе највеселије када су опране и лепо сложене у фиоци. Али, не! Чему да се радују две чарапе, лева и десна, или десна и лева, што је сасвим свеједно, док непомично леже у затвореном простору. Напољу, на свежем ваздуху за њих је сасвим друга прича. Воле моје жустре кораке, јер тада вире испод ногавица и намигују сличним чарапама бројних пролазника. Још им је интересантније када седим, јер им је тада видик шири. Моје трчање за фудбалом им баш не причињава задовољство. Спљескане између ознојаних ногу и не баш миришљавих патика чарапе би најрадије гласале против ове, а вероватно и других спортских дисциплина, али нико не тражи њихове гласове.

Размишљам и о физичким повредама мојих чарапа. Е, ту је природа баш неправедна према њима. Ја када се огребем, рана брзо зарасте, а када се чарапа поцепа, ту правог лека нема. Рупа не уме сама да зарасте, а операција иглом и концем не обећава оздрављење и бољи живот. Ако је само једна осакаћена, ту мајстори чарапари имају привремено решење. Праве безброј потпуно истих чарапа, а ти, ако си паметан, купиш одједном бар десет пари једнаких, и дуже их трошиш, пошто свих двадесет безболно могу да мењају улоге и да буду час леве час десне.

Баш је добро што сам се јутрос завлачио под кревет и што сам претурио и фиоке и полице за књиге, тражећи одевне крпице за своје ноге. По ко зна који пут сам изнервирао маму са овим својим губљењем и трагањем за најосновнијим стварима. Али, има у томе и користи. Инспирисао сам је, па док ме је грдила, ја сам из те кратке лекције о немару, расејаности и неодговорности извукао увод у размишљање о чарапама. Сада ћу више да бринем о њима, јер шта бих без чарапа. Посебно зими, када ништа не може да преузме њихову главну улогу заштитника ногу од хладноће. Мислим да се тада чарапе праве важне, јер знају да ничије ноге не могу да замисле дан без њих. Свакоме прија да се понекад прави важан, па зашто то не би радиле и чарапе?

Меланија Римар

Љубиша Недовић, ОШ „Марко Миљанов“, Подгорица

ЦВЈЕТНИ СУНЦОБРАН

У мају настају
сунцобрани цвјетни,
инсекти то знају
баш су изузетни.

На те сунцобране
шарене, веселе,
има доста хране
свјесне су и пчеле.

Сунцобрани зује
рој пчела се чује.

Слободан Дошљак Беће

ДА ЛИ МЕ ЂЕДО ЛАЖЕ

Не знам зашто ђедо каже,
увијек кад се јутром брије,
да је моје доба сада
најљепше, најбезбрижније.

Кад би само ђедо знао
каква мене мучи мука,
знам да би му било жао
најстаријег свог унука.

Јер, лако је моме ђеду
када нема бубуљице.
А да му и нагло никну
покрио би брадом лице.

Ђедо тврди да сам лијеп.
Не знам само колко лаже,
ил је можда сасвим слијеп
кад ми свако јутро каже:

– Бићеш најљепши у роду,
плећат као стари дуб,
висок као бор и јела,
породични прави стуб!

Али, за све то вријеме
не гледа ме ђед у лице.
Кад би боље погледао,
видио би – бубуљице!

Има л' ишта на свијету
грозније од чуда тог?
Хоћу л' икад да се ријешим
свог дјетињства „безбрижног“.

Босиљка Пушић

ЗОНА

„Ало! Овђе Београд, а на телефону Зона Занфирова!“ – прави се важна петогодишња Теодора.

„Ало! Је ли то моја брада? Чујеш ли? Моја брада!“ – кажем кроз смијех.

„Како то, да сам твоја брада!“ – чуди се ђевојчица.

„Па, тако. Једноставно. Кад гођ дођеш код нас играш се са мојом брадом. Стално је чупкаш и сучеш“ – нашали се ђед.

„Аха, деда! Ти говориш црногорски!“ – рече она, као да ме ухватила у крађи.

„Него како? Ја сам Црногорац и говорим својим језиком. А што си ти душо!“ – питам је ја.

„И ја сам Црногорка, деда, али сам рођена у Београду, па сам и Београђанка!“ – похвали се она.

„У реду, душо, ја ти не замјерам, а што теби смета што ја говорим црногорски?“ – рекох ја.

„Али, деда… ја имам проблема са језиком… Кад дођем у Црну Гору, морам да говорим: ђед и баба. Овде, замисли, да кажем својој баки баба! Она би се страшно наљутила,“ – пожали се унука.

„Нема везе. Знаш, кад дођеш код нас, ја ћу ти све преводити. Ми ћемо се лако споразумјети. А, знаш душо зашто? Зато што се ми волимо. Него, реци ти мени, благо ђеду, када ћеш доћи? Ми смо се зажељели наше ђевојчице. Овамо се навелико купамо,“ – похвалих се.

„Хвала, деда. Доћи ћу. Не могу сада, одмах, јер сам још у пиџами,“ – као извињава се она.

„Слушај, душо, нека те тата што прије пошаље овамо,“ – посавјетовах је ја.

„Ау, деда!“ Шта је са тобом!? Да ме пошаље, поштом, као да сам пакет!“ – зачуђено рече она.

„Ма не, будалице, него нека те тата одведе на авион, а ја ћу те овамо сачекат,“ – рекох весело.

„Онда, деда, долазим сутра. Чекај ме. Ћао!“ – раздрагано рече и прекиде даљи разговор.

Владислав Павићевић

МОЈА БАКА

Од доброте сва се блиста,
као пјена маслачка лака,
моја бака.
Кад се дигне море сиво
да поломи стијене старе,
цијеле ноћи она мисли
на морнаре.

Кад се смркне небо љетње
и град суне из облака,
она тада кришом плаче
због тежака.

А кад зима прећу распе
по дрвећу, по жицама,
тад уздахне бака тужно
за птицама.

Њеној тузи нема краја,
а бригама нема броја.
од доброте створена је
бака моја.

Насиха Капиџић Хаџић

СВИТАЦ

Пчеле мрава дозивале,
Ко фењере ноћу пали,
Ко нечујно пољем ходи
На великој ко је хвали?

С тамбуром се цврчак јави
Ви од рада не видите,
Он кућице ниђе нема,
Хајте, па га ухватите.

Током дана он одмара,
Мален јесте, ал' је даса,
А кад тамна ноћца дође
Лампионе усталаса.

Миодраг Чабаркапа

ХЕРЦЕГ НОВИ, ГРАДЕ ОД СКАЛИНА

Мој град, у коме сам рођена, у којем живим и у коме се школујем, је Херцег Нови. Налази се у једном од најљепших залива на свијету, у подножју стрмих литица планине Орјен.

Херцег Нови је град сунца, зеленила и скалина. Град сунца, јер има више од 200 сунчаних дана у години. Град зеленила, јер поćедује велики број разних и ријетких биљака. Али и град скалина, јер нема ћошка ни улице, а да нема бар неколико степеница. Кажу да Херцег Нови има 100.001 степеницу. Искрено, не знам, али сам сигурна да има на сваки корак града бар неколико скалина. Свака скала Херцег Новог крије своју причу и свједочи о разним дешавањима кроз историју нашега града. Пуно сам учила, читала и слушала о своме граду. Знам да су га освајали разни освајачи: Турци, Шпанци, Млечани и др. Они су остављали дубок траг у нашој историји: Канли кулу, Сат кулу, Шпањолу, Цитаделу, Форте Маре… Два пута га је рушио земљотрес, 1667. г. и 1979. г. па ипак, град је увијек успио да сачува своју несвакидашњу, необичну љепоту. Да би се упознала култура и умјетност Херцег Новог, треба се попети до трга. Безброј каменитих степеница и улица воде у висину, како се и простире сам град. У њему су многи пјесници нашли инспирацију и забиљежили своје емоције. Херцег Нови је туристичко мјесто које осваја многа срца. А да би туристи упознали сву љепоту овога града, морају да пјешаче уз безброј скалина и уских улица.

Ја сматрам да у томе и лежи драж Херцег Новог, јер колико год било тешко успињати се скалинама од Шквера па до Канли куле или од Форте Маре до Сат куле, једино пјешачењем можемо примијетити и упознати праву бит нашега града.

Јована Тадић
ОШ „Илија Кишић”,
Зеленика

ЈЕСЕН

Нешто тихо јесен рана
шапуће нам преко грана.

На све стране злато сипа,
у крошњама наших липа.

Јесење нам кише лију,
огољеле гране бију.

Јесен драга изнад града,
плодове нам даје сада.

Јован Абрамовић
ОШ „Ловћенски
партизански одред”
Цетиње

Друштвена одговорност: подршка пројекту ТВ Вијести „Сви смо један тим”

ДА ЂЕЦА ШИРОМ ЦРНЕ ГОРЕ ДОБИЈУ КВАЛИТЕТНЕ ТЕРЕНЕ

Ерсте банка а. д. Подгорица за 29 основних и средњих школа обезбиједила 40 табли за кошарку, 10 комплетних конструкција, 500 кошаркашких лопти и 500 дресова репрезентације

У оквиру свог друштвено одговорног пословања, Ерсте банка а. д. Подгорица подржава пројекат „Сви смо један тим” који је покренула ТВ Вијести у част петогодошњице постојања. По ријечима Драгане Црвенице, шефа службе комуникације у Ерсте банци, ријеч је о природном избору.

– Заиста смо поносни што смо дио овако лијепог пројекта и што можемо да допринесемо да ђеца широм Црне Горе добију квалитетне терене на којима ће моћи да искажу своје таленте, забаве се са вршњацима и проведу квалитетно вријеме. Мотив више да подржимо акцију је и наше спонзорство Прве мушке црногорске Ерсте кошаркашке лиге, тако да смо овим потезом отишли корак даље – на школске терене на којима се исказују, развијају и препознају будући шампиони, каже Црвеница.

Сам обухват акције је веома широк, укључено је 29 основних и средњих школа из Подгорице, Бијелог Поља, Никшића, Цетиња, Берана, Бара, Даниловграда, Херцег Новог, Котора, Тивта, Улциња, Пљеваља, Андријевице, Рожаја, Шавника, Плава и Гусиња. Обезбијеђено је 40 табли за кошарку, 10 комплетних конструкција, 500 кошаркашких лопти и 500 дресова репрезентације.

Црвеница истиче да ова акција није само израз одговорности компанија и институција које су укључене у њено спровођење – важно је да сви као појединци будемо одговорни како би овакви потези имали смисао. Било би тужно и поразно када би ова прича била завршена побједом обијести и лоше усмјерене енергије деструктивних појединаца, што смо на жалост имали прилике да видимо у неким сличним приликама.

У. Р.

ИЗ СЛОВЕНАЧКЕ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ЂЕЦУ

ИЗАБРАО, ПРЕВЕО И ПРЕПЈЕВАО

ДУШАН ЂУРИШИЋ

ПАТУЉЦИ У КУЋИ

Дођем кући. Праг пометен. Под у предсобљу почишћен. Отворим кухињска врата: све уређено, прашина избрисана, сто поспремљен.

Јесу ли у кући, док нијесам био у њој, боравили патуљци? Праг помели, са стола мрвице покупили, све почистили?

– Патуљци? – зовем их.

Умјесто патуљака из собе излази Маја.

– Јесу ли овђе били патуљци? – питам је. – Праг помели, мрвице са стола покупили, све почистили?

Маја се шеретски насмијала:

– Били, па пошли!

Цветко ЗАГОРСКИ

СРНА

Вићесте ли некад срну?
Још нијесте, је ли?
Тад кренимо у ноћ црну
к бору, витој јели.

Викнућемо испод дебла:
– Ај, срнице јадна,
носимо ти румен хљеба
да нијеси гладна!

И доћи ће – витка, њежна,
из брезових грана,
и док шири ноћ се сњежна
јешће нам хљеб с длана.

Матеј БОР

ПЈЕСМА О МАЈЦИ

Мајка пружа руку
– на длан јој звијезда слиједе.

Мајка пружа руку
– на длан јој сунце слиједе.

Мајка пружа руку
– на длан јој срећа слиједе.

Мајка тројици својих дјечака смјелих
звијезде, сунце и срећу дијели.

Франце ФИЛИПИЧ

Бојан Дробњак, ОШ „Југославија“, Бар

Татијана Бановић, ОШ „Његош“, Цетиње

Јована Минић, ОШ „Сутјеска“, Подгорица

ИСТОРИЈСКИ КАЛЕНДАР ЦРНЕ ГОРЕ

10. јун 1942. године

ФОРМИРАНА ЧЕТВРТА ЦРНОГОРСКА ПРОЛЕТЕРСКА БРИГАДА

У састав бригаде, формиране наредбом Врховног штаба НОП и ДВЈ на Зеленгори, ушли су: два батаљона Ловћенског и поједан батаљон Зетског, Комског и Дурмиторског одреда. На дан формирања имала је 1.080 бораца. Прошла је ратни пут од преко 20.000 км и изгубила у борбама преко 5.000 бораца. Дала је 48 народних хероја.

13. јун 1878. године

ПОТВРДА КОНТИНУИТЕТА ЦРНОГОРСКЕ ДРЖАВНОСТИ

На конгресу у Берлину, сазваном на инсистирање Аустроугарске уз изнуђени пристанак Русије и сагласност Велике Британије, Француске, Италије, Њемачке и Османског царства, Црна Гора је дефинитивно добила потврду своје вишевјековне државне независности. Циљ тог политичког скупа био је редефинисање Санстефанског мировног уговора у оквиру трајног рјешења тзв. Источног питања. Премда црногорска делегација, предвођена предсједником Сената Божом Петровићем, није имала право да учествује у раду, Конгрес је након мјесец дана рада (завршен 13. јула) верификовао независност Црне Горе којој је обезбијеђен излаз на море, а територија послије свих разграничена удвостручена (9.475 км квадратних) у односу на стање прије Вељег рата, премда много мања од оне дефинисане миром у Сан Стефану (15.355 км квадратних). Једна од неповољних околности била је одредба члана 29. уговора која је давала Аустроугарској право полицијског и санитарног надзора над црногорским пристаништем у Бару, који је био на снази до 1909.

24. јун 1845. године

ИСПЈЕВАНА „ЛУЧА МИКРОКОЗМА"

Петар II Петровић Његош писмом је извјестио Симу Милутиновића Сарајлију да му шаље на коректуру и штампање „Лучу Микрокозма", филозофско-религиозни спјев који је настао у „четири прве нећеље прошлога часнога и великога поста", односно током марта и почетком априла. Уз посвету свом учитељу Симу Милутиновићу Сарајлији, дјело садржи шест пјевања у десетерцу са строфама од по 10 стихова. Ослањајући се на поставку и повијест о човјековој преегзистенцији, у основну фабулу дјела Његош је уградио елементе једног поетског-филозофског мита за који Библија не зна. Књига је типографски обликована у књигопечатњи Кнежевније Србије, а појавила се из штампе крајем прве половине 1846. године (иако на насловној страни стоји 1845), у тиражу од 500 примјерака. Прво издање штампано је нереформисаном ћирилицом предвуковског периода, какву је и Његош користио. Наредна издања приређивана су на основу тог првог, јер ни ауторов ни преписивачев рукопис до данас нијесу пронађени.

24. јун 1864. године

СТИМУЛАНС ЗА НАРОДНИ ЈЕЗИК

У једном од докумената Историјског архива Котор из времена аустријске управе у Далмацији и Боки, забиљежено је како Покрајински одбор из Задра обавјештава Општину Прчањ да је одредио награду од педесет фиорина учитељици Ђовани Монтањи (Giovanna Montagna) за њен допринос основном образовању и настави на народном језику ("…per le sue prestazioni nell'istruzione elementare e nell'insegnamento della lingua slava…"). Дуго година и након пада Млетачке републике у Боки је у администрацији био у употреби италијански језик који су задржали руска, француска и аустријска власт. Поред тога, народни језик био је присутан у званичној комуникацији, а почетком XIX вијека, током владавине Француза у Далмацији и Боки, његово коришћење било је несметано и законом дефинисано (француски Закон за Краљевину Илирију из 1810). Недуго потом, у другој половини XIX вијека, у школе и администрацију уведен је као званичан језик народни, српско-хрватски.

28. јун 1908. године

ПРВИ БРОЈ „ЦЕТИЊСКОГ ВЈЕСНИКА"

Политички лист, полузванични орган црногорске владе, покренут је на Цетињу са циљем да сузбије кампању иностране штампе, посебно српске, против црногорске државне политике, династије и краља Николе, након „Бомбашке афере" и суђења завјереницима који су уз помоћ српске тајне полиције имали намјеру да ликвидирају црногорског суверена. Лист је под наведеним именом излазио до септембра 1913. а одговорни уредник и власник био је Божо Новаковић.

30. јун 1859. године

ПОДВИГ КАПЕТАНА ИВА ВИСНИНА

Бокељски поморац (Прчањ 1806. – 17. август 1868) упловио је бродом „Сплендидо" у луку Трст поставши први јужнословенски поморац који је опловио свијет. Ношен идејом да упозна трговину поморских земаља других контитената, 46-огодишњи капетан на тај пут је кренуо 1852. године из белгијске луке Антверпен под аустријском заставом, са 11 чланова посаде и прилично непоузданим картама, сам навигајући брод. За тај наутички и истовремено трговачки подухват одликован је „Орденом витеза реда Фрања Јосифа" и почасном заставом „Мерито Навали".

ЈЕДНА ПРУГА

У овој пјесми, једној тужној причи,
дјечак је вјечно жалио за другом,
ова поема на друге не личи,
хтио је да ходају истом пругом.
Живио је у предграђу великог града,
тамо ђе је са клинцима пушио и пио,
склониште им била разорена зграда,
био је са њима, али их није волио.
Далеко иза зграде била је пруга,
тамо је, шетајући, мисли одмарао,
причао је сам са собом, јер није имао друга,
пред свима другима само се претварао.
Ходао је шинама једног чудног дана,
учинило му се да у даљини види плави воз,
к њему је ишао дјечак корака лагана,
он је преблиједио, био је збуњен скроз.
Дјечак из воза, бијел као дух, пружи му руку,
рече: „Ја те штитим, ја сам ти друг!",
овај оћети неко њихање у струку,
цио свијет му се заврти у круг.
Ћетио се жртве коју за живот даде,
проклете цигарете која га и сад њише,
погледа већ несталог друга и на земљу паде,
затвори очи и не пробуди се никада више.
Ово је поема о дјечаку без друга,
коме живот промијени само један дан,
са нестварним другом га је спојила пруга,
а са небом га спојио неостварен сан.

Ивана Смоловић
СМШ „17 септембар"
Жабљак

ДРУГАРСТВО

Не постоји царство
важно ко другарство,
нит круна краљице
преча од другарице.

И када је радост,
и када је туга,
све је много лакше
уз правога друга.

Другарство је важно,
чувати га треба,
само кад је искрено
и кад није лажно.

Јана Петровић
ОШ „Ристан Павловић"
Пљевља

Дарко Мандић, ОШ „Браћа Лабудовић", Никшић

ZA NASTAVU

Godina XXI ////////////////////////////////////// **JUN 2014** \\\ **Broj 156**

CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI, HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

SISTEMATIZACIJA SADRŽAJA LIRIKE KAO KNJIŽEVNOG RODA (IX RAZRED)

Tip časa: utvrđivanje o ljubavnim pjesmama
Oblici rada: individualni, grupni i preduzetnički
Nastavne metode: demonstrativna, dijaloška metoda, analitičko-sintetička i kooperativna
Operativni ciljevi:
- razvijanje sposobnosti pregovaranja u grupi
- razvijanje sposobnosti samostalnog govornog nastupa
- razvijanje sposobnosti razgovjetnog i prirodnog govora i tečnog i izražajnog čitanja pjesme
- razlikovanje književnih rodova i vrsta
- posmatranje likovnog oblika teksta
- sposobnost doživljavanja, razumjevanja poetskih tekstova
- razumijevanje značaja i i funkcije stilskih figura
- uočavanje i doživljavanje zvučnosti pjesničkog jezika
- uočavanje, doživljavanje, prepoznavanje i razumijevanje osobine ljubavne poezije
- uočavanje i razumijevanje pojmova: stih (vezan i slobodan, cezura), lirski subjekat

AKTIVNOSTI:
Aktivnosti nastavnika:
- učestvuje u podjeli grupa
- upućuje na primjenu literature za analizu pjesme
- upučuje na upotrebu određenih sajtova za odredjenu analizu pjesme
- daje osvrt na bitne razlike između narodne i umjetničke lirske književnosti
- argumentuje kazano kroz pjesmu „Ljubavni rastanak"
- koriguje izlaganje učenika i podstiče rad u grupi
- prati izlaganje učenika
- motiviše učenika u iznošenju stavova

Aktivnosti učenika:
- učenici stvaraju grupe (TIM)
- dijele zadatke u timu
- istražuju koristeći zbirke pjesama, kritike, rječnike, internet…
- koncipiraju svoj nastup
- pripremaju materijal i zapisuju na hamer-papiru
- analiziraju izabranu pjesmu tako što:
  1. objašnjavaju ljubavnu poeziju
  2. objašnjavaju pjesničke slike
  3. objašnjavaju ko je lirski subjekat u pjesmi
  4. izdvajaju stilske figure objašnjavajući koju funkciju imaju u pjesmi
  5. objašnjavaju posebnost ritma i opkoračenja u pjesmi i njihovu povezanost
  6. objašnjavaju posebnost ritma, tj. spoljašnjeg oblikovanja slobodnoga stiha
  7. izdvajaju parnu, ukrštenu i obgrljenu rimu
  8. doživljavaju i razumiju razliku između rima
  9. označavaju rime bojama, slovima
  10. izdvajaju sonet kao pjesmu posebne građe
  11. izdvajaju komentar kritičara
  12. vrše sintezu analiziranog
  13. traže mišljenje ostalih učenika u grupi i odjeljenja
  14. ocjenjuju rad timova
  15. samoocjenjuju svoj i timski rad
  16. izdvajaju svoje mišljenje o pjesmi.

Biljana Obradović,
OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar", Rasovo
Bijelo Polje

PITANJA SA MATURSKOG ISPITA ŠKOLSKA GODINA 2013/2014.

MATEMATIKA

FORMULE

- $i^2=-1,\quad z=a+bi,\quad \bar{z}=a-bi,\quad a,b\in R$
- $(a\pm b)^3=a^3\pm 3a^2b+3ab^2\pm b^3,\quad a^3\pm b^3=(a\pm b)(a^2\mp ab+b^2)$
- $\sqrt[n]{a^m}=a^{\frac{m}{n}}$
- Vietova pravila: $x_1+x_2=-\frac{b}{a},\quad x_1\cdot x_2=\frac{c}{a}$
- Tjeme parabole: $T(-\frac{b}{2a},\frac{4ac-b^2}{4a})$
- $\log_a b=\frac{\log_c b}{\log_c a},\quad \log_{a^k} b=\frac{1}{k}\log_a b$
- Skalarna projekcija vektora na osu $pr_x\vec{a}=|\vec{a}|\cdot\cos\alpha$
- Skalarni proizvod vektora preko koordinata $\vec{a}_1\cdot\vec{a}_2=x_1x_2+y_1y_2+z_1z_2$
- Vektorski proizvod vektora preko koordinata $\vec{a}_1\times\vec{a}_2=(y_1z_2-z_1y_2)\vec{i}+(z_1x_2-x_1z_2)\vec{j}+(x_1y_2-y_1x_2)\vec{k}$
- $\sin 2\alpha=2\sin\alpha\cos\alpha,\qquad \cos 2\alpha=\cos^2\alpha-\sin^2\alpha$
- $\sin(\alpha\pm\beta)=\sin\alpha\cos\beta\pm\sin\beta\cos\alpha,$
- $\cos(\alpha\pm\beta)=\cos\alpha\cos\beta\mp\sin\beta\sin\alpha$
- $tg(\alpha\pm\beta)=\frac{tg\alpha\pm tg\beta}{1\mp tg\alpha\cdot tg\beta}$
- $\sin\alpha+\sin\beta=2\sin\frac{\alpha+\beta}{2}\cos\frac{\alpha-\beta}{2},\qquad \sin\alpha-\sin\beta=2\cos\frac{\alpha+\beta}{2}\sin\frac{\alpha-\beta}{2}$
- $\cos\alpha+\cos\beta=2\cos\frac{\alpha+\beta}{2}\cos\frac{\alpha-\beta}{2},\qquad \cos\alpha-\cos\beta=-2\sin\frac{\alpha+\beta}{2}\sin\frac{\alpha-\beta}{2}$
- Sinusna teorema: $\frac{a}{\sin\alpha}=\frac{b}{\sin\beta}=\frac{c}{\sin\gamma}=2R$
- Kosinusna teorema : $a^2=b^2+c^2-2bc\cos\alpha$
- Trougao: $P=\frac{ah_a}{2},\ P=\frac{ab\sin\gamma}{2},$

  $P=\sqrt{s(s-a)(s-b)(s-c)},\ s=\frac{a+b+c}{2},\quad P=r\cdot s,\quad P=\frac{abc}{4R}$

- Paralelogram: $P = a \cdot h_a$, Romb: $P = \frac{d_1 \cdot d_2}{2}$ Trapez: $P = \frac{a+b}{2} \cdot h$
- Prizma: $P = 2B + M$, $V = B \cdot H$
- Piramida: $P = B + M$, $V = \frac{1}{3} B \cdot H$
- Zarubljena piramida: $P = B_1 + B_2 + M$, $V = \frac{H}{3}(B_1 + \sqrt{B_1 B_2} + B_2)$

  R – oznaka za poluprečnik
- Valjak: $P = 2B + M = 2R\pi(R+H)$, $V = B \cdot H = R^2 \pi H$
- Kupa: $P = B + M = R\pi(R+l)$, $V = \frac{1}{3} B \cdot H = \frac{1}{3} R^2 \pi H$
- Zarubljena kupa : $P = \pi(R_1^2 + R_2^2 + (R_1 + R_2)l)$, $V = \frac{1}{3}\pi H(R_1^2 + R_1 R_2 + R_2^2)$
- Sfera: $P = 4R^2\pi$ Lopta: $V = \frac{4}{3} R^3 \pi$
- Rastojanje između dvije tačke: $|AB| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2}$
- Površina trougla: $P = \frac{1}{2}|x_1(y_2 - y_3) + x_2(y_3 - y_1) + x_3(y_1 - y_2)|$
- Ugao između dvije prave: $tg\varphi = \left|\frac{k_2 - k_1}{1 + k_1 k_2}\right|$
- Rastojanje između tačke i prave: $d = \left|\frac{Ax_0 + By_0 + C}{\sqrt{A^2 + B^2}}\right|$
- Kružna linija: $(x-a)^2 + (y-b)^2 = R^2$

  Uslov dodira kružne linije sa centrom u koordinantnom početku i prave $R^2(1+k^2) = n^2$
- Elipsa: $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$, $F_{1/2}(\pm\sqrt{a^2 - b^2}, 0)$

  Uslov dodira prave i elipse: $a^2k^2 + b^2 = n^2$
- Hiperbola: $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$, $F_{1/2}(\pm\sqrt{a^2 + b^2}, 0)$, asimptote hiperbole $y = \pm\frac{b}{a}x$

  Uslov dodira prave i hiperbole: $a^2k^2 - b^2 = n^2$
- Parabola: $y^2 = 2px$, $F(\frac{p}{2}, 0)$

  Uslov dodira prave i parabole: $p = 2kn$
- Aritmetički niz: $a_n = a_1 + (n-1)d$, $S_n = \frac{a_1 + a_n}{2} n$
- Geometrijski niz: $b_n = b_1 \cdot q^{n-1}$, $S_n = \frac{b_1(1-q^n)}{1-q}, q \neq 1$

U sljedećim zadacima zaokružite slovo ispred tačnog odgovora.

1. Vrijednost izraza $27^{-\frac{2}{3}}$ je:

A. $\frac{1}{9}$

B. $\frac{1}{3}$

C. 3

D. 9

2. Na testu je jedan zadatak tačno riješilo 47% učenika, njih 33% je djelimično tačno riješilo, dok je preostalih 13 učenika netačno rješavalo zadatak.
Koliko je ukupno učenika rješavalo zadatak?

A. 52
B. 65
C. 75
D. 80

3. Kvadrat kompleksnog broja $z = -3 + 4i$ je:

A. $9 - 8i$
B. $9 + 16i$
C. $7 + 24i$
D. $-7 - 24i$

4. Ostatak pri dijeljenju polinoma $x^4 - 2x^2 + 3$ polinomom $x^2 - 2$ je:

A. 1
B. 3
C. x
D. $2x$

5. Linearna zavisnost između cijene auta C (u hiljadama eura) i njegovih godina starosti t, prikazana je grafički.

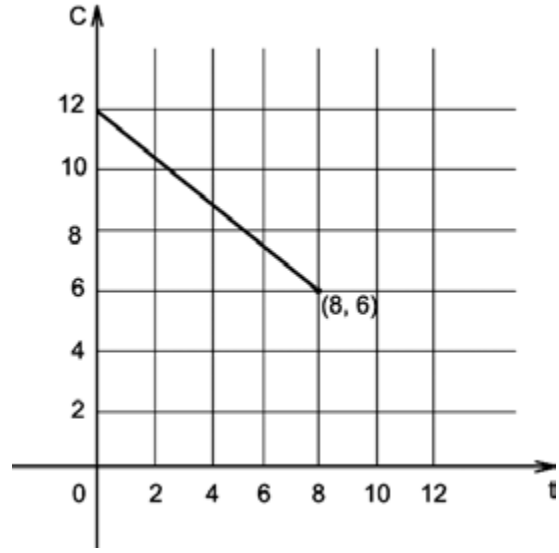

Kolika de biti cijena auta (u eurima) 10 godina nakon proizvodnje?

A. 4.200
B. 4.350
C. 4.500
D. 4.750

6. Koje od navedenih tvrđenja odgovara datom grafiku funkcije?

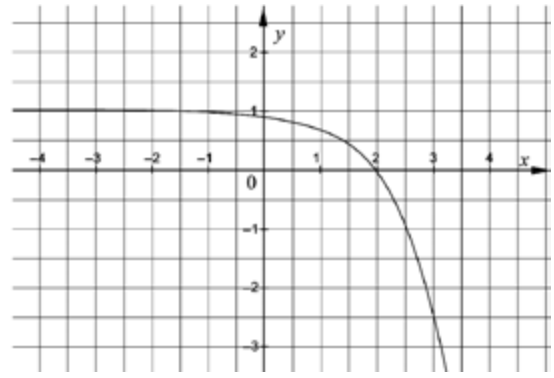

A. $f'(x) < 0 \wedge f''(x) < 0$
B. $f'(x) < 0 \wedge f''(x) > 0$
C. $f'(x) > 0 \wedge f''(x) < 0$
D. $f'(x) > 0 \wedge f''(x) > 0$

7. Ukupan broj rješenja jednačine $\frac{tg3x}{tgx} = 0$ na segmentu $x \in [0, 2\pi]$ jednak je:

A. 4
B. 5
C. 6
D. 7

8. Mjera oštrog ugla između pravih $2x + y - 9 = 0$ i $3x - y + 15 = 0$ je:

A. $\frac{\pi}{3}$
B. $\frac{\pi}{4}$
C. $\frac{\pi}{5}$
D. $\frac{\pi}{6}$

Zadatke koji slijede rješavajte postupno.

9. Uprostiti izraz $\frac{\frac{a^3}{125} - 1}{\frac{a^2}{25} + \frac{a}{5} + 1} + 1$.

Rješenje: _____

10. Riješiti sistem jednačina

$$\begin{cases} \dfrac{x+y}{2}+\dfrac{3x-y}{5}=4 \\ \dfrac{1}{x}+\dfrac{2}{y}=0 \end{cases}, x, y \neq 0.$$

Rješenje: _____

11. Riješiti jednačinu $(x^2-3x)^2+12=7(x^2-3x)$**.**
Rješenje: _____

12. Odrediti koordinate presječne tačke grafika funkcija
$f(x)=\log_2(x+2)$ i $g(x)=\log_2(x+1)+1.$
Rješenje: _____

13. Dva puta se ukrštaju pod uglom od 75°. Mjesto A je udaljeno od jednog puta 6 km, a od raskrsnice puteva 12 km.
Kolika je udaljenost mjesta A od drugog puta?

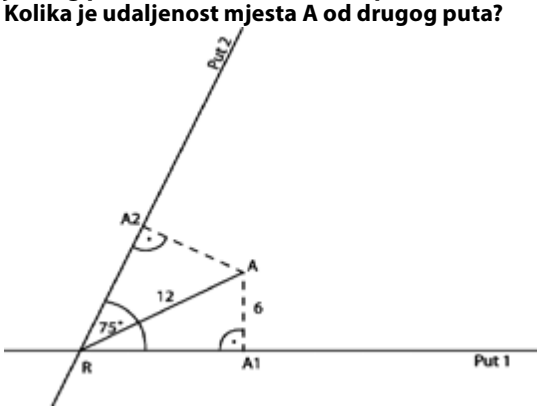

Rješenje: _____

14. Dat je vektor $\vec{r}=\vec{i}-5\vec{j}+3\vec{k}$**. Odredi koordinatu** z **vektora** $\vec{s}=2\vec{i}+\vec{j}+z\vec{k}$ **tako da vektori** $\vec{r}$ **i** $\vec{s}$ **budu međusobno normalni.**
Rješenje: _____

15. Osnovne ivice prave pravilne četvorostrane zarubljene piramide su $a=13cm$ **i** $b=7cm$**, a površina dijagonalnog presjeka je** $40\sqrt{2}cm^2$**. Izračunati površinu zarubljene piramide.**
Napomena: *Nacrtati skicu koja odgovara tekstu zadatka*
Rješenje: _____

16. Odrediti jednačinu kružne linije poluprečnika $r=5$ **koja je koncentrična sa kružnom linijom** $x^2+y^2-6x+4y-3=0$**.**
Rješenje: _____

17. Odrediti tri člana koja treba umetnuti između brojeva -3 **i** 0 **tako da** $-3, x1, x2, x3, 0$ **budu uzastopni članovi aritmetičkog niza.**
Rješenje: _____

18. Nađi domen funkcije $f(x)=\dfrac{e^{\frac{1}{x}}-1}{\sqrt{1-x^2}}$**.**

Rješenje: _____

19. Izračunati $\lim\limits_{n\to\infty}(n-\sqrt{n^2-5n+9})$**.**
Rješenje: _____

20. Usled velike upotrebe mobilnih telefona operater mobilne telefonije je najavio da će sa šestocifrenih preći na sedmocifrene brojeve korisnika.
Za koliko novih brojeva će se uvećati dosadašnji kapacitet?
Napomena: I cifra 0 se može naći na prvom mjestu.
Rješenje: _____

IZBOR ZADATAKA S EKSTERNO-INTERNE PROVJERE ZNANJA NA KRAJU DRUGOG CIKLUSA OSNOVNE ŠKOLE (2013/2014)

MATEMATIKA

1. Zapiši:
a) najmanji šestocifreni broj.
Odgovor: _____
b) broj za 1 manji od najmanjeg šestocifrenog broja.
Odgovor: _____

2. Za koji broj važe sljedeći uslovi:
• nalazi se između brojeva 23 i 33,
• djeljiv je sa 3,
• neparan je.
Odgovor: _____

3. U tabeli su dati podaci o najprodavanijim crtanim filmovima u 2013. godini.

NAZIV FILMA	Broj prodatih DvD-a
Kung fu Panda	760
Priča o igračkama	880
Štrumpfovi	990
Rio	900
Madagaskar	700

a) Poređaj nazive crtanih filmova počev od onog koji je **najprodavaniji**.
_____, _____, _____, _____, _____.
b) Ako je cijena jednog DVD-a 3€ koliko je novca dobijeno prodajom crtanog filma Rio?
Odgovor: _____

4. Izračunaj.

a) $\begin{array}{r} 623 \\ +\ 257 \\ \hline \end{array}$ **b)** $\begin{array}{r} 1000 \\ -\ 505 \\ \hline \end{array}$

5. Prilikom izračunavanja vrijednosti izraza 4 + (5 • (6 – 3) + 2) – 1, prvi korak je da se:
1. sabere 4 i 5
2. sabere 3 i 2
3. oduzme 1 od 2
4. oduzme 3 od 6

6. Dužina jednog kruga atletske staze iznosi 400 m. Napiši jednačinu i izračunaj koliko cijelih krugova pređe trkač ako pretrči 2000 m.

URADI POSTUPNO

Odgovor: _____

7. Za novogodišnje osvjetljenje Cetinja upaljeno je po 12 crvenih sijalica na 5 mjesta, 30 žutih na 7 mjesta i 19 zelenih sijalica na 4 mjesta. Sastavi brojni izraz i izračunaj koliko je ukupno sijalica upaljeno u gradu za Novu godinu?

URADI POSTUPNO

Odgovor: _____

8. Staklo na prozoru ispod je iz 9 djelova. Slomljena su 4 dijela. Napiši razlomak koji označava dio koji NIJE slomljen.

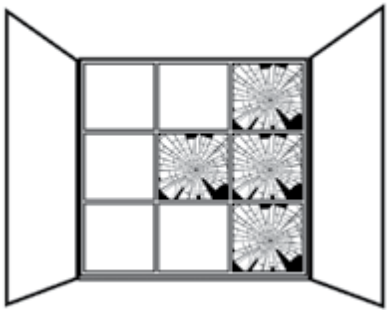

Odgovor: _____

9. Razlomak $\frac{3}{4}$ proširi tako da imenilac bude 12**.**

Odgovor: _____

10. Proizvođač je ponudio sapune u različitim pakovanjima.

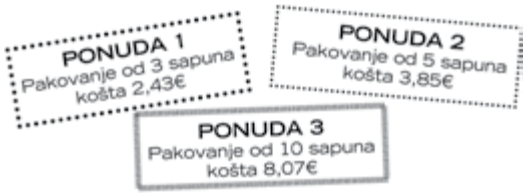

a) U kojoj ponudi je cijena jednog sapuna 0,77€?
1. Ponuda 1
2. Ponuda 2
3. Ponuda 3

b) U kojoj ponudi je jedan sapun najskuplji?
1. Ponuda 1
2. Ponuda 2
3. Ponuda 3

c) Koliko je potrebno novca da se kupi po jedan sapun iz svake ponude?

Odgovor: _____

11. Date table pokazuju određene vrijednosti:

Koja tabla pokazuje jedinicu za zapreminu?
1. tabla 1 **2.** tabla 2 **3.** tabla 3

12. Boris priprema salu u restoranu za večeru na koju će doći 30 ljudi. Sastavlja najmanji broj stolova kvadratnog oblika čije su ivice dužine 1 m. Stolovi su takvi da može da sjedne po jedna osoba sa svake strane.
Izračunaj površinu dobijenog dugačkog stola pravougaonog oblika za koji će svi moći da sjednu.

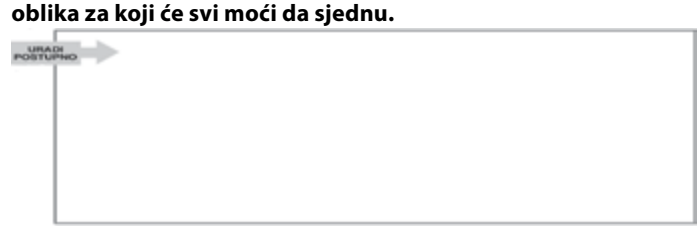

Odgovor: _____

13. Goran je pogledao na sat i zaključio da gleda crtani film već 45 minuta.
U koliko sati je Goran počeo da gleda crtani?

Odgovor: _____

14. Koja figura ima SAMO dva oštra ugla?

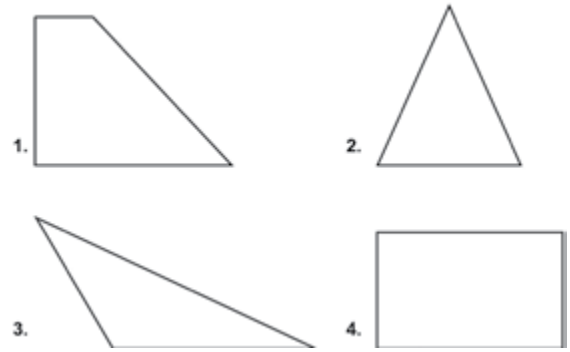

CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI, HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Pažljivo pročitaj tekst, pa odgovori na pitanja 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7.

Projekat „Reciklaža nije blamaža" okupio nikšićke učenike
Otvoreno „zeleno ostrvo"
NIKŠIĆ – utorak, 19. novembra 2013.

„Zeleno ostrvo" sa kontejnerima za selektivno odlaganje otpada juče je Nikšićanima predstavila NVO Alfa centar. Otvaranju „zelenog ostrva" prisutvovalo je 70-ak učenika osnovnih i srednjih škola, uključenih u projekat „Reciklaža nije blamaža", koji će trajati šest mjeseci, a finansira ga pivara „Trebjesa".

Oni su donijeli makar po jednu limenku i ubacili je u jedan od tri kontejnera postavljena nedaleko od Doma revolucije.

Izvršni direktor NVO Alfa centar Aleksandar Dedović, naglasio je da su upravo građani prvi koji moraju brinuti o životnoj sredini. On je pozvao sugrađane da pravilno odlažu otpad i podrže proces reciklaže.

– Neka vam pravilno odlaganje otpada bude ne samo dužnost, već i stil života – kazao je Dedović, naglasivši da će kontejnere sa zelenog ostva prazniti nikšićki Centar za reciklažu.

Ra. P.

Priređeno prema tekstu iz dnevnog lista „Pobjeda"

1. **Tekst govori o:**
   1. NVO „Alfa centar" iz Nikšića
   2. Otvaranju „zelenog ostrva" u Nikšiću
   3. Procesu reciklaže limenki

2. **Na linije upiši odgovore na pitanja u vezi s pročitanim tekstom:**
   a) Ko finansira projekat?
   _____
   b) Ko je prisustvovao promociji projekta?
   _____
   c) Šta treba da postane stil života građana?
   _____
   d) Kada se desio događaj o kojem se govori u tekstu?
   _____

3. **Naziv projekta o kojem se govori u tekstu dobro je odabran. Zaokruži DA ili NE i obrazloži svoj odgovor.**
   DA **NE**
   _____
   _____
   _____

4. **Šta za proces reciklaže znači izraz „selektivno odlaganje otpada"?**
   1. Otpad koji se odlaže mora biti u specijalnim tamnim kesama
   2. Potreba da se svakodnevno jedna limenka ubaci u specijalni kontejner
   3. Razvrstavanje otpada i njegovo ubacivanje u specijalne kontejnere

5. **Upravni govor iz teksta pretvori u neupravni.**
   _____
   _____
   _____

6. **Odredi rod, broj i padež podvučene riječi u rečenici**
   Oni su donijeli makar po jednu limenku.
   rod _____
   broj _____
   padež _____

7. **Odredi sinonime za riječi:**
   a) blamaža
   _____
   b) otpad
   _____

Pažljivo pročitaj pjesmu, pa odgovori na pitanja 8, 9, 10, 11 i 12

JESEN

Ona je tu. U tuzi kiše
Po poljanama tiho hoda,
I kuda stiže, uvis diže
Usplahirena jata roda.

Polako penje se u brda,
A kuda prođe, njezin put
Od otpalog je lišća žut.
I u dol njime idu krda.

U jezero unese nemir,
I ne vidiš mu dna,
A medvjed, koga putem sretne,
Odjednom zaželi se sna.

A kada livadama dune
Njen vjetar, uzbune se travke.
U strništima tužno šušti:
To polja slute snijeg i čavke.

Na cesti uveli se list
U čudu digo: gle, ja skačem!
A čovjek koji hoda drumom
Zagrnuo se ogrtačem.

Dobriša Cesarić

strnište – *zemljište nakon žetve žitarica, na kojemu je ostao nepokošeni dio stabljike* – **strn**

8. **Objasni zašto je za razumijevanje ove pjesme veoma važno pročitati i njen naslov**
   _____
   _____
   _____

9. **Kojoj vrsti lirske pjesme pripada pjesma „Jesen"?**
   _____
   _____

10. **Strofa kojom je ispjevana pjesma „Jesen" je:**
    1. distih
    2. katren
    3. tercet

11. *po poljanama tiho hoda,*
    polako penje se u brda
    u jezero unese nemir

    a) Koja je stilska figura prisutna u navedenim stihovima?
    _____
    b) Kakav se umjetnički efekat postiže ovom stiskom figurom?
    _____
    _____
    _____

12. **Koje riječi u ovoj pjesmi upućuju na osjećanja?**
    _____
    _____
    _____

Pažljivo pročitaj priču, pa odgovori na pitanja 13, 14 i 15.

TAMNI VILAJET

Pripoveda se kako je nekakav car, došavši s vojskom na kraj svijeta, pošao u tamni vilajet, gdje se nikad ništa ne vidi. Ne znajući kako će se natrag vratiti, ostave ondje ždrebad od kobile da bi ih kobile iz one pomrčine izvele. Kad su ušli u tamni vilajet i išli po njemu, sve su pod nogama osjećali nekakvo ositno kamenje, i iz mraka nešto poviče:

– Ko ovoga kamenja ponese, kajaće se, a ko ne ponese, kajaće se!

Gdjekoji pomisli:

– Kad ću se kajati, zašto da ga nosim? A gdjekoji:

– Daj barem jedan da ponesem.

Kad se vrate iz tame na svijet, a to ono sve bilo drago kamenje. Onda oni koji nijesu ponijeli stanu se kajati što nijesu, a oni što su ponijeli, što nijesu više.

Narodna priča

13. **Odredi mjesto radnje u priči**
    _____
    _____

14. **Koja od navedenih izreka odgovara sadržini priče „Tamni vilajet"?**
    1. Oteto, prokleto.
    2. Kako došlo, onako i prošlo.
    3. Ko uzme, kajaće se; ko ne uzme, kajaće se.

15. **Odredi službu riječi u rečenici: Car je došao na kraj svijeta.**
    Car _____
    je došao _____
    na kraj svijeta _____

16. **Pored riječi koju treba napisati velikim slovom upiši +, a pored one koju treba napisati malim slovom –**

POPOVIĆEVA	
NIKŠIĆKI	
GRADSKI	
NIKŠIĆANI	

17. **Od riječi KNJIGA, KUTIJA, NOS napravi deminutive:**
    knjiga _____
    kutija _____
    nos _____

18. Napiši komparative pridjeva TAMNI, BIJEL, SITNO

tamni _____

bijel _____

sitno _____

19. Dopuni rečenice:

a) Damir je sinoć _____ domaće zadatke dva sata. (raditi)

b) Petar je juče _____ u pozorištu. (biti)

c) Branka, _____ mi poklon. (uviti)

20. Napiši kraći sastav *o omiljenom filmu* poštujući sljedeće zahtjeve:

– **Daj sastavu naslov**

– **Sastav treba da ima od 40 do 50 riječi**

Vodi računa o pravopisu i gramatici. Piši čitko i poštuj zahtjev o broju riječi + /- 20% (ocjenjuje se sastav koji ima od 32 do 60 riječi; ako sastav ima manje od 32 riječi, NE ČITA SE, na 60. riječi PRESTAJE čitanje).

_____

_____

_____

GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI

Lexo me kujdes tekstin, pastaj përgjigju në pyetjet 1, 2, 3, 4, 5,6 dhe 7.

Projekti „Reciklimi nuk është blamazhë" i mblodhi nxënësit e Nikshiqit

U hap „ishulli i gjelbër"
NIKSHIQ – e martë, 19 nëntor 2013

„Ishulli i gjelbër" me kontejnerë për hedhjen e ndarjes së mbeturinave u prezantua dje para qytetarëve të Nikshiqit nga OJQ Qendra Alfa. Në hapjen e „ishullit të gjelbër" ishin të pranishëm edhe 70 nxënës të shkollave fillore dhe të mesme, të përfshira në projektin „Reciklimi nuk është blamazhë", që do të zgjasë gjashtë muaj, dhe do ta financojë fabrika e birrës Trebjesa.

Ata me veten sollën të paktën nga një kanaçe dhe e kanë hedhur në njërin nga tre kontejnerët të cilët janë të vendosur afër Shtëpisë së Revolucionit.

Drejtori ekzekutiv i OJQ-së Qendra Alfa Aleksandar Dedoviq, theksoi se qytetarët janë ata të cilët duhet të parët të përkujdesen për mjedisin jetësor. Ai u bëri thirrje bashkëvendësve të vet që t'i hellin mbeturinat ashtu siç e parashikojnë rregullat dhe ta mbështesin procesin e reciklimit.

– Hedhja e mbeturinave në vend të duhur le të mos jetë vetëm detyrë, por edhe stil i jetës.

– tha Dedoviq, duke theksuar se kontejnerët nga ishulli i gjelbër do t'i zbrazin Qendra e Nikshiqit për reciklim.

Ra. P.

Përshtatur sipas tekstit të gazetës ditore „Pobjeda"

1. Teksti flet për:

1. OJQ-në „Qendra Alfa" nga Nikshiqi

2. Hapjen e „ishullit të gjelbër" në Nikshiq

3. Procesin e riciklimit të kanaçeve

2. Mbi vija shkruaj përgjigjet në pyetjet që kanë të bëjnë me tekstin e lexuar.

a) Kush e financon projektin?

_____

b) Kush ishte i pranishëm në përurimin e projektit?

_____

c) Çfarë duhet të bëhet stil i jetës së qytetarëve?

_____

d) Kur ka ndodhur ngjarja për të cilën flitet në tekst?

_____

3. Përse është zgjedhur mirë emërtimi i projektit për të cilin flitet në tekst?

JO **PO**

_____

_____

_____

4. Çfarë do të thotë për procesin e riciklimit shprehja „hedhja e ndarë e mbeturinave"?

1. Mbeturinat të cilat hedhen duhet të jenë në qeset speciale të errëta

2. Nevoja që çdo ditë një kanaçe të hedhet në kontejnerin e veçantë

3. Klasifikimi i mbeturinave dhe hedhja e tyre në kontejnerë të veçantë

5. Ligjëratën e drejtë nga teksti kaloje në ligjëratë të zhdrejtë.

_____

_____

_____

6. Caktoji gjininë, numrin dhe rasën e fjalës së nënvizuar në fjali.

Ata i sollën të paktën nga një kanaçe.

gjinia _____

numri _____

rasa _____

7. Caktoje sinonimin për fjalët:

a) blamazhë

_____

b) mbeturinat

_____

Lexo me kujdes poezinë, pastaj përgjigju në pyetjet 8, 9, 10, 11 dhe 12.

GJUHA SHQIPE

Porsi kanga e zogut t'verës,
që vallzon n'blerim të prillit,
porsi i ambli fllad i erës
që lëmon gjijt e trëndafilit,
porsi vala e bregut të detit,
porsi gjama e rrfesë zhgjetare,
porsi ushtima e një termeti
njashtu asht gjuha jonë shqiptare.
Pra, mallkuar njaj bir shqiptari,
që këtë gjuhë të Perëndisë,
trashëgim si na e la i pari,
trashëgim s'ia len ai fëmijës;
dhe atij iu thaftë goja,
që e përbuzë këtë gjuhë hyjnore,
e në gjuhë t' huej kur s' asht nevoja;
flet e t' veten len mbas dore.
Nëpër gjuhë shqipe bota mbarë,
ka me u njoftë se ç' fis ju kini,
ka me u njoftë ju për shqiptarë:
trima n' za sikurse jini.

8. Sqaroje përse për këtë poezi është shumë i rëndësishëm ky titull që i jep autori.

_____

_____

_____

9. Cilit lloj të poezisë lirike i përket poezia „Gjuha shqipe”?

_____
_____

10. Poezinë „Gjuha shqipe” e ka shkruar:
1. Fan Stelian Noli
2. Gjergj Fishta
3. Naim Frashëri

11. *„porsi vala e bregut të detit,*
porsi gjama e rrfesë zhgjetare,
porsi ushtima e një termeti
njashtu asht gjuha jonë shqiptare”
a) Cila figurë stilistike është e pranishme në vargjet e veçuara?
_____
b) Çfarë efekti artistik arrihet me këtë figurë stilistike?
_____
_____
_____

12. a) Fjala *„zhgjetare”* në vargun: „porsi gjama e rrfesë zhgjetare” ka kuptimin:
_____

b) Në bazë të fjalëve në vargjet: „porsi i ambli fllad i erës/ që lëmon gjijt e trëndafilit,” shkruaje sinonimin për fjalën *„lëmon”* duke mos e prishur kuptimin e fjalës së mëparshme në varg.
_____

Lexo me kujdes tregimin, pastaj përgjigju në pyetjet 13, 14 dhe 15.

VILAJETI I ERRËT

Tregohet se si një mbret, duke ardhur me ushtri në fund të botës, ka shkuar në fund të vilajetit, ku askurrë nuk shihet gjë. Duke mos ditur se si do të kthehet mbrapa, e la atje mëzin e pelës në mënyrë që nga ajo errësirë t'i nxjerrin pelat. Kur kanë hyrë në vilajetin e errët dhe kanë ecur për te, gjithnjë nën këmbë kanë ndier njëlloj guralecash të imët, dhe nga errësira u dëgjua një zë i ashpër:

– Kush do t'i marrë këta guraleca, do të pendohet, dhe kush nuk do t'i marrë, do të pendohet!

Dikush mendoi:

– Kur do të pendohem, përse ta marr? Ndokush tjetër:

– Të paktën ta marr një.

Kur u kthyen nga errësira në botë, dhe të gjithë ata guraleca ishin gur të çmuar. Atëherë ata që nuk i morën u erdhi keq që nuk i morën, dhe ata që i morën, përse nuk morën më shumë.

Tregim popullor

13. Caktoje vendin e ngjarjes në tregim.
_____
_____

14. Cila nga thëniet e dhëna i përgjigjet përmbajtjes së tregimit „Vilajeti i errët”?
1. Gjëja e rrëmbyer, e mallkuar.
2. Ashtu si erdhi, ashtu edhe shkoi.
3. Kush merr, do të pendohet; kush nuk merr, do të pendohet.

15. Përcaktoje rolin e fjalëve në fjalinë: Mbreti erdhi në fund të botës.
Mbreti _____
erdhi _____
në fund të botës _____

16. Pranë fjalës që duhet shkruar me shkronjë të madhe shëno +, kurse pranë asaj që duhet shkruar me shkronjë të vogël –.

I KATANËS	
I ULQINIT	
I QYTETIT	
I TUZJANËVE	

17. Nga fjalët LIBËR, FSHIKË, HUNDË shkruaji format e tyre zvogëluese:
libër _____
fshikë _____
hundë _____

18. Shkruaje shkallën krahasore të mbiemrave ERRËT, BARDHË, IMËT.
errët _____
bardhë _____
imët _____

19. Plotësoji fjalitë:
a) Dardani _____ dy orë në piano. (luaj)
b) Petriti dje _____ në teatër. (me qenë)
c) Bardha ma, _____ këtë dhuratë. (zbukurim)

20. Shkruaje një hartim të shkurtër për filmin e preferuar duke respektuar kërkesat në vijim:

– Shkruaje arsyen përse e do pikërisht atë film
– Titulloje hartimin
– Hartimi duhet të ketë nga 40 deri në 50 fjalë

Kij kujdes për rregullat gramatikore dhe ato drejtshkrimore. Shkruaj lexueshëm dhe respekto kërkesën për numrin e fjalëve + /- 20% (vlerësohet hartimi i cili ka nga 32 deri në 60 fjalë; nëse hartimi ka më pak se 32 fjalë, NUK LEXOHET FARE, në fjalën e 60-të NDËRPRITET leximi).
_____
_____
_____

ИЗБОР ЗАДАТАКА С ЕКСТЕРНО-ИНТЕРНЕ ПРОВЈЕРЕ ЗНАЊА НА КРАЈУ ПРВОГ ЦИКЛУСА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ (2013/2014)

МАТЕМАТИКА

1. Давид има бојице у паковањима од 10 комада и још неколико ван кутије као што је нацртано.

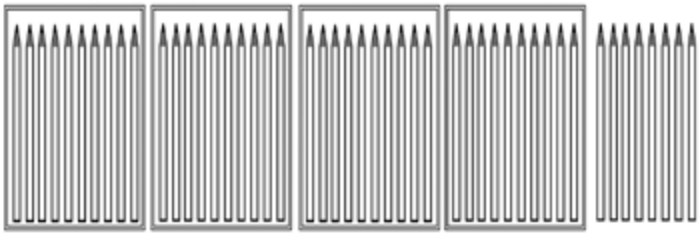

Колико укупно има Давид бојица?
Одговор: _____

2. Шта је тачно?
1. 11 < 4
2. 12 = 21
3. 45 > 54
4. 63 > 36

3. Марија је рекла: Замислила сам број који
• је мањи од 50
• има прву цифру 3
• је непаран.
Који од датих бројева је Марија замислила?
1. 53
2. 39
3. 34
4. 23

4. На такмичењу у пикаду Ана је освојила 36 бодова, Селма 43, Дарија 40, Маја 41, а Теа 45. У други круг су прошле ђевојчице које су освојиле више од 40 бодова.
Унеси у табелу имена и број бодова свих ђевојчица које су прошле у други круг.

Имена дјевојчица	Број бодова

5. Израчунај.
8 + 7 =
24 + 34 =
56 – 18 =
66 – 9 =
9 • 4 =
49 : 7 =

6. Ана прави букете цвијећа. Цвјетова има онолико колико је и на цртежу. Ако у сваком букету треба да буду по 3 цвијета, колико је укупно букета?

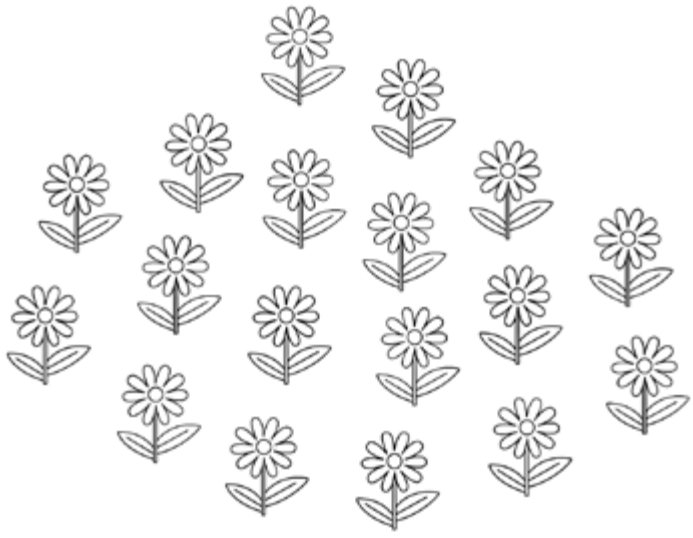

Одговор: _____

7. Бранко има 5 црвених и 4 плаве рибице. Ксенија има 6 зелених и 2 златне рибице. Ко има више рибица и за колико?
Одговор: _____

8. Који број се добије када се 50 умањи 5 пута?
1. 1
2. 2
3. 10
4. 45

9. У продавници кућних љубимаца је било 100 животиња. У току дана је продато 59 хрчака и 8 папагаја. колико је остало животиња?

URADI POSTUPNO

Одговор: _____

10. Мајда прочита 2 странице књиге за 6 минута. Колико ће страница прочитати за 24 минута?
Одговор: _____

11. Упиши број тако да буде тачно.
а) 77 – _____ = 70
б) _____ – 30 = 58

12. Колико дужи уочаваш на слици?

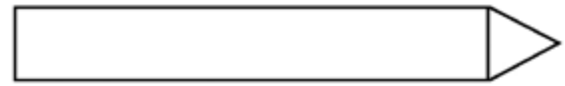

1. 4
2. 5
3. 6
4. 7

13. Милена је траку дужине 50 cm ићекла на једнаке дјелове дужине 1 dm.

а) Колико Милена има сада истих трака?
Одговор: _____
б) Колико центиметара је дужина сваке ићечене траке?
Одговор: _____

14. Погледај дати ТВ програм па одговори на питања.

7.00	Јутарњи програм
10.00	Вијести
10.15	Образовни програм
11.55	Цртани филм
12.10	Огласи
12.15	Екологија мора
13.00	Дневник 1
13.30	Серија „Тако је то“
14.00	Флеш спорт
14.15	Музика
14.35	Календар

а) Која емисија је на програму у 10 сати ујутро?
Одговор: _____
б) Која емисија је на програму у 2 сата поподне?
Одговор: _____
ц) Колико минута траје емисија „Екологија мора”?
Одговор: _____

Sva rješenja i uputstva za ocjenjivanje nalaze se na sajtu Ispitnog centra Crne Gore (www.iccg.co.me)

Na osnovu člana 12, stav 2 Zakona o stručnom obrazovanju („Službeni list RCG", br. 64/2002 i 49/2007 i „Službeni list CG", br. 45/2010) i na osnovu člana 15 Zakona o gimnaziji („Službeni list RCG", br. 64/2002 i 49/2007 i „Službeni list CG", br. 45/2010), Ministarstvo prosvjete raspisuje

NAKNADNI KONKURS

ZA UPIS UČENIKA U I RAZRED SREDNJIH ŠKOLA U CRNOJ GORI ZA ŠKOLSKU 2014/2015. GODINU

OPŠTI USLOVI

Na Konkurs za upis u I razred prijavljuju se kandidati koji su završili osnovnu školu i koji u vrijeme podnošenja prijave nijesu stariji od 17 godina. Izuzetno, u srednju stručnu školu mogu da se upišu i lica do 18 godina, uz odobrenje nastavničkog vijeća škole.

Kandidati za upis u I razred podnose sljedeća dokumenta:

1. Prijavu na Konkurs. Na osnovu člana 13 Zakona o administrativnim taksama („Službeni list RCG", br. 55/2003) kandidati za upis su oslobođeni od plaćanja administrativne takse;

2. Originalna svjedočanstva posljednja tri razreda osnovne škole;

Prijava na Konkurs podnosi se školi od 18. do 20. avgusta 2014. godine.

Rang-lista kandidata za upis u školu objavljuje se na oglasnoj tabli škole najkasnije do 22. avgusta 2014. godine.

Prijava za upis učenika će se podnositi školi 27, 28. i 29. avgusta 2014. godine.

KRITERIJUMI ZA UPIS

I Kriterijumi za upis učenika u I razred gimnazije

Upis učenika u I razred gimnazije, u slučaju kad je broj prijavljenih kandidata za upis veći od broja traženog Konkursom, vrši se na osnovu Pravilnika o načinu, postupku i vrednovanju kriterijuma za upis učenika u gimnaziju („Službeni list RCG", br. 21/2005).

Redosljed za upis u I razred gimnazije utvrđuje se na osnovu sljedećih kriterijuma:
1. uspjeh na eksternoj provjeri znanja na kraju osnovne škole;
2. opšti uspjeh u posljednja tri razreda osnovne škole;
3. uspjeh iz maternjeg jezika, matematike i dva predmeta od značaja za dalje školovanje u posljednja tri razreda osnovne škole;
4. rezultati sa takmičenja, odnosno dobijene nagrade i priznanja.

Vrednovanje uspjeha na eksternoj provjeri znanja

Uspjeh na eksternoj provjeri znanja, iz maternjeg jezika, matematike i jednog predmeta koji učenik izabere, vrednuje se tako što ocjena odličan (5) nosi 12 bodova, ocjena vrlo dobar (4) nosi 10 bodova, ocjena dobar (3) nosi 7 bodova i ocjena dovoljan (2) nosi 3 boda.

Vrednovanje opšteg uspjeha

Opšti uspjeh u posljednja tri razreda osnovne škole iskazuje se brojem bodova tako što se saberu srednje ocjene opšteg uspjeha u posljednja tri razreda i pomnože sa brojem tri (3).

Ukupan broj bodova zaokružuje se na dvije decimale.

Vrednovanje uspjeha iz predmeta

Uspjeh iz maternjeg jezika, matematike i dva predmeta od značaja za dalje školovanje u posljednja tri razreda osnovne škole vrednuje se tako što se pojedinačne ocjene iz tih predmeta saberu i njihov zbir podijeli sa brojem dva (2).

Predmeti od značaja za dalje školovanje pri upisu učenika u I razred opšte gimnazije su strani jezik i fizika.

Napomena: Za opštu gimnaziju vrednuje se uspjeh iz onog stranog jezika iz kojeg je učenik postigao bolji uspjeh.

Vrednovanje rezultata na takmičenju i priznanja

Vrednuju se rezultati učenika osnovne škole postignuti na pojedinačnom takmičenju iz nastavnih predmeta tako što se kandidatu, koji u posljednjem razredu osnovne škole osvoji jedno od prva tri mjesta, dodjeljuju sljedeći bodovi:
1. Međunarodno takmičenje: I mjesto – 18 bodova; II mjesto – 16 bodova; III mjesto – 13 bodova;
2. Državno takmičenje: I mjesto – 12 bodova; II mjesto – 10 bodova; III mjesto – 7 bodova.

U slučaju kada kandidat iz jednog predmeta osvoji pojedinačna mjesta na više nivoa takmičenja uzima se u obzir najbolji ostvareni rezultat, odnosno najveći broj bodova osvojen na jednom nivou takmičenja.

U slučaju kada kandidat iz dva ili više predmeta osvoji po jedno ili više pojedinačnih mjesta, bodovi iz svih predmeta sabiraju se po nivoima takmičenja, pri čemu se uzima u obzir najbolji ostvareni rezultat, odnosno najveći broj bodova osvojen na jednom nivou takmičenja.

Državno priznanje Diploma „Luča" vrednuje se sa 12 bodova.

Rangiranje kandidata za upis

Kandidati za upis u gimnaziju rangiraju se prema ukupnom broju bodova ostvarenom po svim osnovama koje se vrednuju za upis na jedinstvenoj rang listi.

Kada više kandidata ostvari isti broj bodova, prednost u rangiranju imaju kandidati koji su osvojili veći broj bodova:
1. na eksternoj provjeri znanja iz maternjeg jezika, matematike i jednog predmeta koji učenik izabere;
2. po osnovu opšteg uspjeha u posljednja tri razreda osnovne škole;
3. po osnovu ocjena iz predmeta koji se vrednuju za upis.

Komisija za upis utvrđuje rang listu kandidata u roku od sedam dana od dana isteka roka za podnošenje prijava za upis u gimnaziju.

Utvrđena rang lista objavljuje se na oglasnoj tabli u prostorijama gimnazije.

Pravna pouka:

Na utvrđenu rang listu kandidat za upis ili njegov roditelj mogu podnijeti prigovor nastavničkom vijeću gimnazije u roku od tri dana od dana objavljivanja rang liste na oglasnoj tabli. Odluka nastavničkog vijeća je konačna.

II Kriterijumi za upis učenika u I razred stručnih škola

Redosljed za upis učenika u I razred stručnih škola određuje se na osnovu Pravilnika o načinu, postupku i vrednovanju kriterijuma za upis učenika u stručnu školu („Službeni list RCG", br. 21/2005).

Način, postupak i vrednovanje kriterijuma za upis učenika u srednju stručnu školu, u trogodišnjem ili četvorogodišnjem trajanju, u slučaju kad je broj prijavljenih kandidata za upis veći od broja traženog Konkursom, vrši se na način propisan ovim pravilnikom.

Provjera posebne nadarenosti i psihofizičke sposobnosti za upis vrši se u skladu sa Pravilnikom.

Sadržaj provjere posebne nadarenosti i psihofizičke sposobnosti utvrđen je obrazovnim programom, a postignuti uspjeh se vrednuje na način propisan Pravilnikom.

Redosljed za upis u I razred srednje stručne škole utvrđuje se na osnovu sljedećih kriterijuma:
1. opšti uspjeh u posljednja tri razreda osnovne škole;
2. uspjeh na eksternoj provjeri znanja na kraju osnovne škole;
3. posebna nadarenost odnosno umješnost od značaja za sticanje obrazovanja.

Vrednovanje opšteg uspjeha

Opšti uspjeh u posljednja tri razreda osnovne škole iskazuje se brojem bodova tako što se saberu srednje ocjene opšteg uspjeha u posljednja tri razreda i pomnože sa brojem tri (3). Ukupan broj bodova zaokružuje se na dvije decimale.

Vrednovanje uspjeha na eksternoj provjeri znanja

Uspjeh na eksternoj provjeri znanja u završnom razredu osnovne škole iz maternjeg jezika, matematike i jednog predmeta po izboru učenika vrednuje se tako što ocjena odličan (5) nosi 12 bodova, ocjena vrlo dobar (4) nosi 9 bodova, ocjena dobar (3) nosi 6 bodova i ocjena dovoljan (2) nosi 3 boda.

Vrednovanje posebne nadarenosti odnosno umješnosti

Posebna nadarenost odnosno umješnost pri upisu u srednju stručnu školu vrednuje se kroz uspjeh iz dva predmeta od značaja za sticanje obrazovanja u zadnja dva razreda osnovne škole tako što se ocjena odličan (5) vrednuje sa 11 bodova, ocjena vrlo dobar (4) vrednuje se sa 8 bodova, ocjena dobar (3) vrednuje se sa 5 bodova i ocjena dovoljan (2) vrednuje se sa dva boda.

Predmeti od značaja za sticanje nivoa stručnog obrazovanja u srednjim stručnim školama po sektorima i podsektorima su:

Sektori	nivo IV1	nivo III
Saobraćaj i komunikacije	matematika i fizika	matematika i osnovi tehnike
Inženjerstvo i proizvodne tehnologije:		
Podsektor Elektrotehnika	matematika i fizika	matematika i osnovi tehnike
Podsektor Mašinstvo i obrada metala	matematika i fizika	matematika i osnovi tehnike
Podsektor Tekstilstvo i kožarstvo	hemija i fizika	hemija i osnovi tehnike

Sektor	nivo IV1	nivo III
Građevinarstvo i uređenje prostora	matematika i fizika	matematika i osnovi tehnike

Sektor	nivo IV1	nivo III
Rudarstvo, metalurgija	hemija i fizika	hemija i osnovi tehnike
i hemijska industrija	hemija i fizika	hemija i osnovi tehnike

Sektori	nivo IV1	nivo III
Poljoprivreda, prehrana i veterina	biologija i hemija	biologija i hemija
Zdravstvo i socijalna zaštita	biologija i hemija	

Sektori	nivo IV 1	nivo III
Ekonomija i pravo	maternji jezik i prvi strani jezik	
Turizam, trgovina, ugostiteljstvo	maternji jezik i prvi strani jezik	

Sektor	nivo IV 1	nivo III
Usluge		hemija i likovna kultura

III Umjetničke škole

Za upis u umjetničke škole umjesto vrednovanja uspjeha iz dva predmeta od značaja za sticanje obrazovanja u zadnja dva razreda osnovne škole, ***vrednuju se posebna nadarenost i psihofizičke sposobnosti***.

Posebna nadarenost i psihofizičke sposobnosti vrednuju se tako što se pokazana posebna nadarenost i psihofizičke sposobnosti ocjenjuju opštim uspjehom: nedovoljan (1) vrednuje se sa 0 bodova, dovoljan (2) vrednuje se sa 10 bodova, dobar (3) vrednuje se sa 22 boda, vrlo dobar (4) vrednuje se sa 34 boda i odličan (5) vrednuje se sa 46 bodova.

Kandidat koji ima najmanje 10 bodova na provjeri posebne nadarenosti i psihofizičke sposobnosti stiče pravo na upis, odnosno rangiranje saglasno Pravilniku.

Opšti uspjeh u posljednja tri razreda osnovne škole vrednuje se na isti način kao u drugim stručnim školama.

Rangiranje kandidata za upis

Kandidati za upis u srednju stručnu školu rangiraju se prema ukupnom broju bodova ostvarenom po svim osnovama koje se vrednuju za upis na jedinstvenoj rang listi.

Kada više kandidata ostvari isti broj bodova, prednost u rangiranju imaju kandidati koji su osvojili veći broj bodova po osnovu:
1. opšteg uspjeha u posljednja tri razreda osnovne škole;
2. posebne nadarenosti odnosno umješnosti.

Pod jednakim uslovima dobitnici Diplome „Luča" imaju pravo prvenstva upisa u I razred srednje stručne škole.

Komisija koju obrazuje direktor škole utvrđuje rang listu kandidata u roku koji je predviđen ovim konkursom.

Utvrđena rang lista objavljuje sa na oglasnoj tabli u prostorijama škole.

Pravo na prigovor

Na utvrđenu rang listu, kandidat za upis ili njegov roditelj mogu podnijeti prigovor nastavničkom vijeću škole u roku od tri dana od dana objavljivanja rang liste na oglasnoj tabli.

Po prigovoru, nastavničko vijeće je dužno da odluči u roku od tri dana od dana podnošenja prigovora.

Odluka nastavničkog vijeća je konačna.

1. JU Srednja mješovita škola Andrijevica

1) Opšta gimnazija 8 učenika

Poljoprivreda, prehrana i veterina
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Veterinarski tehničar/Prehrambeni tehničar 7 + 7 učenika

Mašinstvo i obrada metala
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Mašinski tehničar za energetiku 19 učenika

2. JU Srednja poljoprivredna škola Bar

Poljoprivreda, prehrana i veterina
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Poljoprivredni tehničar 29 učenika
2) Prehrambeni tehničar 22 učenika
3) Veterinarski tehničar 17 učenika

Obrazovni program (nivo III)
1) Pekar 30 učenika

Mašinstvo i obrada metala
Obrazovni program (nivo III)
1) Automehaničar 14 učenika

3. JU Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola Bar

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni programi (nivo III)
1) Konobar 12 učenika

4. JU Srednja škola „Vukadin Vukadinović" Berane

Mašinstvo i obrada metala
Obrazovni programi (nivo III)
1) Automehaničar/Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije 11 + 14 učenika

Šumarstvo i obrada drveta
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Šumarski tehničar/Tehničar drvoprerade 10 + 15 učenika

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Konobar/Kuvar 10 + 5 učenika

Ekonomija i pravo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Ekonomski tehničar 21 učenik

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Turistički tehničar 18 učenika

Područno odjeljenje Petnjica

Poljoprivreda, prehrana i veterina
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Poljoprivredni tehničar/Veterinarski tehničar 7 + 14 učenika

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Tehničar prodaje 8 učenika

5. JU Srednja stručna škola Berane

Elektrotehnika
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Elektrotehničar energetike 18 učenika
2) Elektrotehničar računara 18 učenika
3) Elektrotehničar multimedija 25 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Elektroinstalater 15 učenika

Građevinarstvo i uređenje prostora
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Građevinski tehničar za visokogradnju 21 učenik

6. JU Srednja stručna škola Bijelo Polje

Mašinstvo i obrada metala
Obrazovni program (nivo IV)
1) Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje 4 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Automehaničar/Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije 7 + 2 učenika

Poljoprivreda, prehrana i veterina
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Prehrambeni tehničar 5 učenika

Turizam, trgovina, ugostiteljstvo
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Tehničar prodaje 7 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Konobar 7 učenika

7. JU Srednja elektro-ekonomska škola Bijelo Polje

Elektrotehnika
Obrazovni programi (nivo III)
1) Elektroinstalater/Autoelektričar 13 + 10 učenika

8. JU Srednja mješovita škola „Danilo Kiš" Budva

Turizam, trgovina, ugostiteljstvo
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Tehničar kulinarstva 22 učenika
2) Tehničar prodaje 2 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Kuvar/Konobar 14 + 12 učenika

9. JU Srednja mješovita škola „17. septembar" Žabljak

1) Opšta gimnazija 16 učenika

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Tehničar kulinarstva/Tehničar usluživanja 10 + 10 učenika

10. JU Srednja mješovita škola „Braća Selić" Kolašin

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Tehničar kulinarstva 24 učenika
2) Tehničar usluživanja 22 učenika

11. JU Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „Vida Matjan" Kotor

Humanistika i umjetnost
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Muzički izvođač – trubač 2 učenika
2) Muzički izvođač – kontrabasista 1 učenik
3) Muzički izvođač – klavirista 1 učenik
4) Muzički izvođač – violinista 2 učenika
5) Muzički izvođač – violista 1 učenik
6) Muzički izvođač – flautista 1 učenik
7) Muzički izvođač – klarinetista 1 učenik
8) Muzički izvođač – violončelista 1 učenik
9) Muzički izvođač – harmonikaš 1 učenik
10) Muzički izvođač – saksofonista 1 učenik
11) Muzički izvođač – hornista 1 učenik
12) Solo pjevač 1 učenik

12. JU Srednja mješovita škola „Vuksan Đukić" Mojkovac

1) Opšta gimnazija 4 učenika

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Tehničar usluživanja 7 učenika

Ekonomija i pravo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Tehničar marketinga i trgovine 4 učenika

13. JU Srednja stručna škola Nikšić

Elektrotehnika
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Elektrotehničar elektronike 26 učenika
2) Elektrotehničar za rashladne i termičke uređaje 24 učenika
3) Elektrotehničar multimedija 25 učenika
4) Elektrotehničar telekomunikacija 16 učenika

Obrazovni program (nivo III)
1) Autoelektričar 20 učenika

Usluge
Obrazovni program (nivo III)
1) Frizer 15 učenika

14. JU Prva srednja stručna škola Nikšić

Mašinstvo i obrada metala
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje 21 učenik
2) Automehatroničar 18 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Automehaničar/Limar-autolimar 15 + 15 učenika
2) Bravar / Zavarivač 12 + 15 učenika

Građevinarstvo i uređenje prostora
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Građevinski tehničar za visokogradnju 12 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Tesar/Armirač-betonirac 15 + 15 učenika

15. JU Muzička škola „Dara Čokorilo" Nikšić

Humanistika i umjetnost
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Muzički izvođač – klavirista 1 učenik
2) Muzički izvođač – violinista 1 učenik
3) Muzički izvođač – violončelista 1 učenik
4) Muzički izvođač – trubač 1 učenik
5) Muzički izvođač – klarinetista 1 učenik
6) Muzički saradnik 2 učenika

16. JU Srednja mješovita škola „Bećo Bašić" Plav

Opšta gimnazija (na albanskom jeziku) 17 učenika

Zdravstvo i socijalna zaštita
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Zdravstveni tehničar 3 učenika

Poljoprivreda, prehrana, veterina
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Poljoprivredni tehničar 12 učenika

Područno odjeljenje Gusinje
1) Opšta gimnazija 28 učenika

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Tehničar prodaje 22 učenika

17. JU Obrazovni centar Plužine

1) Opšta gimnazija 15 učenika

18. JU Gimnazija „Tanasije Pejatović" Pljevlja

1) Opšta gimnazija 9 učenika

19. JU Srednja stručna škola Pljevlja

Ekonomija i pravo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Pravno administrativni tehničar 4 učenika

Elektrotehnika
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Elektrotehničar energetike 2 učenika

Saobraćaj i komunikacije
Obrazovni program (nivo IV)
1) Tehničar drumskog saobraćaja 11 učenika

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Tehničar prodaje 8 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Kuvar 1 učenik
2) Konobar 26 učenika

20. JU Srednja građevinsko-geodetska škola „Inž. Marko Radević" Podgorica

Građevinarstvo i uređenje prostora
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Građevinski tehničar 11 učenika
2) Građevinski tehničar za visokogradnju 10 učenika
3) Geodetski tehničar-geometar 12 učenika
4) Dizajner enterijera 10 učenika
5) Arhitektonski tehničar 5 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Keramičar/Instalater u građevinarstvu 6 + 11 učenika

21. JU Srednja stručna škola „Ivan Uskoković" Podgorica

Mašinstvo i obrada metala
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Tehničar za kompjutersko konstruisanje i upravljanje 50 učenika
2) Mašinski tehničar za energetiku 51 učenik

Obrazovni programi (nivo III)
1) Limar-autolimar 14 učenika
2) Zavarivač/Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije 5 + 13 učenika

Saobraćaj i komunikacije
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Poštansko-logistički tehničar 13 učenika

Obrazovni program (nivo III)
1) Vozač motornog vozila 21 učenik

22. JU Škola za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić" Podgorica

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Tehničar usluživanja 30 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Konobar 13 učenika
3) Prodavač 10 učenika

23. JU Srednja stručna škola „Spasoje Raspopović" Podgorica

Rudarstvo, metalurgija i hemijska industrija
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Hemijsko-tehnološki tehničar/Hemijski laborant 15 + 15 učenika
2) Grafički tehničar 14 učenika
3) Tehničar zaštite životne sredine 18 učenika
4) Tehničar metalurgije 26 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Izrađivač hemijskih proizvoda/
Obrađivač plemenitih metala 15 + 3 učenika

Tekstilstvo i kožarstvo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Konfekcijski tehničar 28 učenika

Poljoprivreda, prehrana i veterina
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Prehrambeni tehničar 28 učenika
2) Poljoprivredni tehničar 7 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Prerađivač mlijeka/Pekar 15 + 5 učenika

24. JU Umjetnička škola osnovnog, srednjeg muzičkog i baletskog obrazovanja „Vasa Pavić" Podgorica

Humanistika i umjetnost
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Muzički izvođač – klavirista 2 učenika
2) Muzički izvođač – kontrabasista 1 učenik
3) Muzički izvođač – flautista 1 učenik
4) Muzički izvođač – violista 1 učenik
5) Muzički izvođač – violinista 4 učenika
6) Muzički izvođač – violončelista 3 učenika
7) Muzički izvođač – gitarista 2 učenika
8) Muzički izvođač – klarinetista 1 učenik
9) Muzički izvođač – trubač 3 učenika
10) Muzički izvođač – trombonista 1 učenik
11) Muzički izvođač – saksofonista 1 učenik
12) Muzički saradnik 13 učenika

25. JU Umjetnička škola osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja za talente „Andre Navara" Podgorica

Humanistika i umjetnost
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Muzički izvođač – violinista 1 učenik
2) Muzički izvođač – violista 1 učenik
3) Muzički izvođač – violončelista 1 učenik
4) Muzički izvođač – klavirista 1 učenik
5) Muzički izvođač – kontrabasista 1 učenik
6) Muzički izvođač – flautista 1 učenik
7) Muzički izvođač – harmonikaš 1 učenik
8) Solo pjevač 1 učenik

26. JU Stručna škola Rožaje

Elektrotehnika
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Elektrotehničar energetike 13 učenika

Obrazovni program (nivo III)
1) Elektroinstalater 21 učenik

Mašinstvo i obrada metala
Obrazovni programi (nivo III)
1) Automehaničar 27 učenika
2) Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije 17 učenika

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Turistički tehničar 10 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Konobar/Kuvar 15 + 15 učenika
2) Prodavač 26 učenika

Poljoprivreda, prehrana i veterina
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Poljoprivredni tehničar 10 učenika

27. JU Srednja mješovita škola „Mladost" Tivat

Mašinstvo i obrada metala
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Automehatroničar 13 učenika

Obrazovni program (nivo III)
1) Instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije 28 učenika

Elektrotehnika
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Elektrotehničar elektronike 5 učenika

Obrazovni program (nivo III)
1) Elektroinstalater 30 učenika

28. JU Muzičke škole Tivat

Humanistika i umjetnost
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Muzički izvođač – klarinetista 1 učenik
2) Muzički izvođač – klavirista 2 učenika
3) Muzički izvođač – trubač 2 učenika

29. JU Gimnazija „25. maj" Tuzi

1) Opšta gimnazija 13 učenika
2) Opšta gimnazija (na albanskom jeziku) 3 učenika

30. JU Srednja mješovita škola „Bratstvo-jedinstvo" Ulcinj

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Turistički tehničar 20 učenika
2) Turistički tehničar (na albanskom jeziku) 16 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Konobar / Kuvar (na albanskom jeziku) 15 + 15 učenika

Mašinstvo i obrada metala
Obrazovni programi (nivo III)
1) Automehaničar / Limar-autolimar
(na albanskom jeziku) 14 + 14 učenika

Obrazovni program (nivo IV1)
1) Elektrotehničar za rashladne i termičke uređaje 20 učenika

Usluge
Obrazovni program (nivo III)
1) Frizer (na albanskom jeziku) 28 učenika

31. JU Srednja mješovita škola „Ivan Goran Kovačić" Herceg Novi

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni programi (nivo IV1)
1) Tehničar usluživanja 28 učenika
2) Tehničar kulinarstva 18 učenika
3) Tehničar prodaje 14 učenika

Zdravstvo i socijalna zaštita
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Fizioterapeutski tehničar 4 učenika

Obrazovni programi (nivo III)
1) Konobar / Kuvar 14 + 7 učenika
2) Prodavač 26 učenika

32. JU Srednja stručna škola Cetinje

Turizam, trgovina i ugostiteljstvo
Obrazovni program (nivo III)
1) Konobar / Kuvar 12 + 15 učenika

Saobraćaj i komunikacije
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Tehničar drumskog saobraćaja 9 učenika

Mašinstvo i obrada metala
Obrazovni program (nivo III)
1) Automehaničar/Limar-autolimar 15 + 15 učenika

33. JU Obrazovni centar Šavnik

Poljoprivreda, prehrana i veterina
Obrazovni program (nivo IV1)
1) Poljoprivredni tehničar 10 učenika

NAPOMENA

1) Učenici koji se upišu u JU Obrazovni centar Šavnik, ako žive izvan Šavnika, imaće besplatan smještaj u Đačkom domu u Šavniku.

2) Škole ne mogu formirati odjeljenja ukoliko ne postoji minimum broja učenika koji je predviđen zakonom i Pravilnikom o normativima i standardima za sticanje sredstava iz javnih prihoda za ustanove koje izvode javno važeće obrazovne programe („Službeni list RCG", br. 73/2003 i „Službeni list CG", br. 45/2010 i 41/2013).

3) Umjetničke škole mogu organizovati provjeru posebne nadarenosti odnosno sklonosti učenika do 15. avgusta 2014. godine.

4) Dokazi o obrazovanju stečeni u inostranstvu dostavljaju se u formi kopije, odnosno prevoda sudskog tumača, uz rješenje o priznavanju obrazovne isprave, odnosno uz potvrdu o započetom postupku priznavanja inostrane obrazovne isprave, koju izdaje Ministarstvo prosvjete.

Broj: **01–3276**
U Podgorici, 8. jula 2014. godine

Na osnovu člana 12, stav 2 Zakona o stručnom obrazovanju („Službeni list RCG", br. 64/2002 i 49/2007 i „Službeni list CG", br. 45/2010), Ministarstvo prosvjete raspisuje

NAKNADNI KONKURS

ZA UPIS POLAZNIKA U PRVU GODINU VIŠEG STRUČNOG OBRAZOVANJA ZA ŠKOLSKU 2014/2015. GODINU

JU Škola za srednje i više stručno obrazovanje „SERGIJE STANIĆ" u Podgorici

1. Obrazovni program Menadžer kulinarstva (nivo V) 15 kandidata
2. Obrazovni program Restorater (nivo V 10 kandidata

OPŠTI USLOVI

U prvu godinu višeg stručnog obrazovanja, obrazovni program Menadžer kulinarstva, može se upisati lice koje je završilo:
– četvorogodišnju stručnu školu iz oblasti kuvarstva i položilo eksterni stručni ispit; ili
– trogodišnju stručnu školu iz oblasti kuvarstva, položilo majstorski ispit i diferencijalne ispite koje određuje Škola.

U prvu godinu višeg stručnog obrazovanja, obrazovni program Restorater, može se upisati lice koje je završilo:
– četvorogodišnju stručnu školu iz oblasti usluživanja i položilo eksterni stručni ispit; ili
– trogodišnju stručnu školu iz oblasti usluživanja, položilo majstorski ispit i diferencijalne ispite koje određuje Škola.

Kandidati za upis podnose sljedeća dokumenta:

1) Prijavu na Konkurs. Na osnovu člana 13 Zakona o administrativnim taksama ("Službeni list RCG", br. 55/03) kandidati za upis su oslobođeni plaćanja administrativne takse.

2) Svjedočanstvo posljednja tri razreda stručne škole iz oblasti kuvarstva odnosno usluživanja.
Kandidati koji su završili trogodišnju stručnu školu dostavljaju svjedočansta posljednja tri razreda stručne škole iz oblasti kuvarstva odnosno usluživanja i dokaz o položenom majstorskom ispitu, odnosno dokaz o stečenom petom stepenu ili VKV koji su stečeni po ranijim propisima.

Prijava na Konkurs podnosi se Školi do 20. do 26. avgusta 2014. godine.

Rang lista kandidata za upis objavljuje se na oglasnoj tabli Škole 29. avgusta 2014. godine.

KRITERIJUMI ZA UPIS

I Kriterijumi za upis učenika u I godinu višeg stručnog obrazovanja

Redosljed za upis kandidata u I godinu višeg stručnog obrazovanja određuje se na osnovu Pravilnika o načinu, postupku i vrednovanju kriterijuma za upis učenika u stručnu školu ("Službeni list RCG", broj 21/05)
Način, postupak i vrednovanje kriterijuma za upis učenika u stručnu školu u slučaju kad je broj prijavljenih kandidata za upis veći od broja traženog konkursom, vrši se na način propisan ovim Pravilnikom.
Predmeti od značaja za sticanje nivoa višeg stručnog obrazovanja za obrazovni program Menadžer kulinarstva su Kuvarstvo i Praktična nastava.
Predmeti od značaja za sticanje nivoa višeg stručnog obrazovanja za obrazovni program Restorater su Restoraterstvo i Praktična nastava.

Pravo na prigovor

Na utvrđenu rang listu, kandidat za upis može podnijeti prigovor Nastavničkom vijeću škole u roku od tri dana od dana objavljivanja rang liste na oglasnoj tabli.
Po prigovoru, Nastavničko vijeće je dužno da odluči u roku od tri dana od dana podnošenja prigovora.
Odluka Nastavničkog vijeća je konačna.

Broj: **01–2641/2**
U Podgorici, 7. jul 2014. godine